

## **ΝΟΜΟΣ 3463/2006 - ΦΕΚ 114/Α'/8.6.2006**

Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 76 του Συντάγματος, ο οποίος έχει συνταχθεί από την Επιτροπή, που συγκροτήθηκε, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3242/2004 (ΦΕΚ 102 Α), με την υπ' αριθμ. 35442/6.9.2004 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ 1395 Β), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Άρθρο 1

Πρώτος Βαθμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ-ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, αποτελεί θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων, όπως αυτός κατοχυρώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας που κυρώθηκε με το ν. 1850/1989 (ΦΕΚ 144 Α').

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες συγκροτούν τους Οργανισμούς του Πρώτου Βαθμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 2

Δήμοι - Κοινότητες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Δήμοι είναι:

α) Όσοι έχουν ήδη συσταθεί με νόμο.

β) Όσοι προέρχονται από ένωση Δήμων ή Δήμων και Κοινοτήτων ή Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος.

γ) Όσες Κοινότητες έχουν πληθυσμό άνω των τεσσάρων χιλιάδων (4.000) κατοίκων κατά την τελευταία απογραφή.

2. Κοινότητες είναι όσες έχουν ήδη συσταθεί ή διατηρηθεί με νόμο.

3. Οι Δήμοι διαιρούνται σε δημοτικά διαμερίσματα, σύμφωνα με το άρθρο 117.

4. Στους Δήμους και στις Κοινότητες που συστήθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α), η εδαφική περιφέρεια κάθε Ο.Τ.Α. που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε αποτελεί υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του νέου Δήμου ή της Κοινότητας και ονομάζεται «Τοπικό Διαμέρισμα».

Τοπικά διαμερίσματα αποτελούν, επίσης, οι Δήμοι και οι Κοινότητες που καταργήθηκαν κατόπιν συνένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1416/1984 (ΦΕΚ 18 Α') και 1622/1986 (ΦΕΚ 92 Α).

### Άρθρο 3

#### Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

1. Δήμοι ή Κοινότητες που συνορεύουν μπορούν να ενωθούν σε έναν Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως εξής:
  - α. Δύο ή περισσότεροι όμοροι Δήμοι μπορούν να ενωθούν και να αποτελέσουν ένα Δήμο μετά από αποφάσεις των δημοτικών τους συμβουλίων που λαμβάνονται, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών κάθε συμβουλίου.
  - β. Μία ή περισσότερες Κοινότητες, που συνορεύουν με ένα Δήμο, μπορούν να ενωθούν με αυτόν, μετά από αποφάσεις των συμβουλίων τους και απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνονται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών κάθε συμβουλίου.
  - γ. Δύο ή περισσότερες όμορες Κοινότητες μπορούν να ενωθούν και να αποτελέσουν ένα Δήμο, μετά από αποφάσεις των συμβουλίων τους, που λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία.
2. Οι ενώσεις των περιπτώσεων α', β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να γίνουν και κατόπιν τοπικού δημοψηφίσματος κατά τη διαδικασία του άρθρου 216.
3. Με τις αποφάσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου προτείνεται το όνομα και η έδρα του νέου Οργανισμού.
4. Οι Δήμοι που δημιουργούνται με τη διαδικασία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση, την οποία χρηματοδοτεί το Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων (Ε.Π.Ε.), που δημιουργείται για το σκοπό αυτόν. Οι πόροι του προέρχονται είτε από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους είτε από άλλες, εθνικές ή κοινοτικές, πηγές χρηματοδότησης. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, καταρτίζεται το Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων (Ε.Π.Ε.) και καθορίζεται η διαδικασία, το ύψος και ο τρόπος κατανομής των πόρων του.
5. Για το χρόνο που υπολείπεται μετά την ένωση και μέχρι τη λήξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου τα αιρετά όργανα των Δήμων και Κοινοτήτων, για όλα τα σχετικά δικαιώματα τους, θεωρείται ότι εξαντλούν την τετραετία για την οποία έχουν εκλεγεί. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 23.

### Άρθρο 4

#### Προσάρτηση τοπικών διαμερισμάτων - οικισμών

1. Τοπικό διαμέρισμα μπορεί να προσαρτηθεί σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, με τον οποίο ή με την οποία συνορεύει, κατόπιν τοπικού δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 216 και εφόσον συναινέσει ο Δήμος ή η Κοινότητα στον οποίο ζητείται να γίνει η προσάρτηση, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου του, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Για το σκοπό αυτόν θα πρέπει να ζητηθεί η γνώμη και του Δήμου από τον οποίο πρόκειται να αποσχισθεί το τοπικό διαμέρισμα, όταν δεν συντρέχει η

προϋπόθεση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 216. Η γνώμη αυτή παρέχεται από το δημοτικό συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

2. Δεν επιτρέπεται να προσαρτηθεί τοπικό διαμέρισμα σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, πριν περάσει μία πενταετία από τότε που συστήθηκε ή προσαρτήθηκε.

3. Οικισμός, που δεν συνορεύει με το Δήμο ή την Κοινότητα στον οποίο υπάγεται διοικητικά, προσαρτάται σε έναν από τους Δήμους ή Κοινότητες με τους οποίους συνορεύει. Για την προσάρτηση εκδίδεται προεδρικό διάταγμα με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από τους μισούς τουλάχιστον κατοίκους του οικισμού, οι οποίοι είναι και εκλογείς, καθώς και γνώμη της οικείας Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Αν ο παραπάνω οικισμός δεν ανήκει στον ίδιο νομό με το Δήμο ή την Κοινότητα με τον οποίο συνορεύει και στον οποίο θα προσαρτηθεί, το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από τους μισούς τουλάχιστον κατοίκους του οικισμού, οι οποίοι είναι και εκλογείς, καθώς και γνώμη των οικείων Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.).

## Άρθρο 5

Τύπος για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και τις μεταβολές

Για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και τις μεταβολές που προβλέπουν τα άρθρα 2, 3, 4 παρ. 1 και 36 εκδίδεται προεδρικό διάταγμα με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, το οποίο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ειδικά για όσες Κοινότητες συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 2, η αναγνώριση τους σε Δήμους γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

## Άρθρο 6

Όνομα και έδρα των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Το όνομα και η έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας ορίζεται με το νόμο ή με το προεδρικό διάταγμα αναγνώρισης του, σύμφωνα και με την πρόταση της παραγράφου 3 του άρθρου 3.

2. Για τη μεταγραφή των ονομάτων με λατινικούς χαρακτήρες εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Τυποποίησης Γεωγραφικών Ονομάτων, η οποία συγκροτείται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας και αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών, της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του Ναυτικού και της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο πρόεδρος της, τα αναπληρωματικά μέλη και ο γραμματέας και ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη λειτουργία της.

3. Έδρα είναι ο οικισμός, στον οποίον εγκαθίστανται οι κεντρικές υπηρεσίες του Δήμου ή της Κοινότητας.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών του άρθρου 7 και αίτημα του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται οικισμός ως ιστορική έδρα Δήμου, εφόσον συντρέχουν σχετικοί ιστορικοί λόγοι. Στην ιστορική έδρα μπορούν μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου να πραγματοποιούνται συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και επίσημες εορτές και τελετές.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει τη μεταφορά της έδρας του Δήμου ή της Κοινότητας με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του. Αν κατά τον υπολογισμό των δύο τρίτων προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, το κλάσμα αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Η μεταφορά της έδρας συντελείται με την έκδοση προεδρικού διατάγματος με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη να μεταφερθεί η έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας, εξαιτίας σεισμών, κατολισθήσεων ή άλλων φυσικών φαινομένων, ορίζεται υποχρεωτικά ως έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας άλλος οικισμός, που υπάρχει ήδη ή νέος οικισμός που δημιουργήθηκε και βρίσκεται μέσα στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας, κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ύστερα από γνώμη του οικείου συμβουλίου, η οποία δίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός, αφότου ζητηθεί.

#### Άρθρο 7

Μετονομασία Δήμων, Κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων, οικισμών και θέσεων

1. Η μετονομασία Δήμων, Κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων και οικισμών γίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από πρόταση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών, που αποτελείται από:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο, αναπληρούμενο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος από τον Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β) Τον Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με αναπληρωτή τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

γ) Τον Διοικητή της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού ή τον Διευθυντή της Υδρογραφικής Υπηρεσίας Ναυτικού, όταν συζητούνται ονομασίες νήσων ή θαλάσσιων περιοχών.

δ) Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από την οικεία Σχολή του Πανεπιστημίου.

ε) Καθηγητή αρχαιολογίας, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το οικείο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

στ) Υπάλληλο της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον αρμόδιο Υπουργό.

ζ) Τρεις εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, που ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από την Εκτελεστική Επιτροπή της.

Τα θέματα προς συζήτηση εισηγείται στο συμβούλιο ο Διευθυντής Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή ο νόμιμος αναπληρωτής του.

Νέο αίτημα μετονομασίας είναι δυνατόν να υποβληθεί μετά την πάροδο διετίας από την παροχή αρνητικής γνώμης του ανωτέρω Συμβουλίου.

Χρέη γραμματείας του συμβουλίου εκτελούν δύο υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Ο.Τ.Α. που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Οικισμοί που υπάρχουν ήδη ή δημιουργούνται για πρώτη φορά και δεν έχουν απογραφεί ως αυτοτελείς, αν δεν έχουν όνομα, μπορούν να αποκτήσουν όνομα με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών.

Περίληψη της απόφασης αυτής δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με παραγγελία του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

3. Η μετονομασία θέσεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εισήγηση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών.

Απαιτείται, επίσης, γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία υποβάλλεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών, αφότου το δημοτικό ή το κοινοτικό συμβούλιο έλαβε το σχετικό ερώτημα. Αν η γνώμη δεν υποβληθεί μέσα σε αυτήν την προθεσμία, το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται και χωρίς αυτήν.

## Άρθρο 8

Ονομασία και μετονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών

Η ονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται ύστερα από εισήγηση του οικείου τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου και σύμφωνη γνώμη επιτροπής, στην οποία συμμετέχουν:

α. Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης του νομού, ως πρόεδρος.

β. Δύο εκπρόσωποι της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τη Διοικούσα Επιτροπή της και

γ. Δύο καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κλάδου ΠΕ 02, οι οποίοι ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο γραμματέας και ο αναπληρωτής του, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της Περιφέρειας του κλάδου Π Ε Διοικητικού.

Η μετονομασία επιτρέπεται, για εξαιρετικούς λόγους και γίνεται με την ίδια διαδικασία.

## Αρθρο 9

### Σφραγίδα και σήμα των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Η σφραγίδα των Δήμων και Κοινοτήτων είναι μελανού χρώματος και αποτελείται από τρεις ομόκεντρους κύκλους, από τους οποίους ο εξωτερικός έχει διάμετρο 0,04 μ.. Στον εσωτερικό κύκλο τίθεται το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 48/1975 (ΦΕΚ 108 Α'). Στο δεύτερο κύκλο αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα το όνομα του Δήμου ή Κοινότητας και στον εξωτερικό οι λέξεις «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» και «ΝΟΜΟΣ.....» την οποία ακολουθεί το όνομα του νομού στον οποίο ανήκει ο Δήμος ή η Κοινότητα.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να κάνουν χρήση σήματος δηλωτικού της ιδιαιτερότητας του χώρου που αποτελεί τη διοικητική τους περιφέρεια. Το σήμα καθορίζεται με απόφαση του οικείου συμβουλίου κατά συνεκτίμηση στοιχείων, που σχετίζονται με την ιστορία, τη μυθολογία, και τα τοπικά χαρακτηριστικά της περιοχής, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμίων.

## Αρθρο 10

### Εδαφική περιφέρεια Δήμων και Κοινοτήτων

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Κάθε Δήμος και κάθε Κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια. Κάθε τμήμα της Χώρας ανήκει στην περιφέρεια ενός Δήμου ή Κοινότητας, όπως έχει, ήδη, καθοριστεί.

2. Όταν η περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας συμπίπτει με τα φυσικά όρια του νησιού, δεν γίνεται καθορισμός ορίων.

3. Σε νησιωτικές περιοχές Δήμοι και Κοινότητες θεωρούνται όμοροι, εφόσον περιλαμβάνονται σε τοπικό σύμπλεγμα νησιών ή γειτνιάζουν μεταξύ τους.

## Αρθρο 11

### Επιτροπή ορίων

1. Τα όρια της περιφέρειας κάθε Δήμου ή Κοινότητας καθορίζονται από επιτροπή που συγκροτεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων.

2. Για τον καθορισμό των ορίων λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η δημοτική και κοινοτική ιδιοκτησία, η ιδιοκτησία των κατοίκων και οι ιδιαίτερες ανάγκες των κατοίκων των οικισμών.

3. Η επιτροπή της παρ. 1 αποτελείται από τον ειρηνοδίκη ως πρόεδρο, τους δημάρχους ή προέδρους των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων και ένα δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων που υποδεικνύονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από τα οικεία δημοτικά ή

κοινοτικά συμβούλια, καθώς και έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων και δύο (2) μηχανικούς της Περιφέρειας, εκ των οποίων ο ένας με ειδικότητα τοπογράφου μηχανικού. Αν το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αρνείται να τους υποδείξει, οι σύμβουλοι ορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.

Αν οι ενδιαφερόμενοι Δήμοι ή Κοινότητες υπάγονται σε περισσότερα ειρηνοδικεία της ίδιας Περιφέρειας ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας ορίζει έναν από τους ειρηνοδίκες ως πρόεδρο της επιτροπής. Αν υπάγονται σε περισσότερα Ειρηνοδικεία διαφόρων Περιφερειών, ο ειρηνοδίκης ορίζεται με κοινή απόφαση των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών αυτών, με την οποία συγκροτείται και η επιτροπή του πρώτου εδαφίου της παρούσας.

Σε περίπτωση που μέλη της επιτροπής απουσιάζουν ή αρνούνται να λάβουν μέρος στις εργασίες της, η επιτροπή συνέρχεται και αποφασίζει νομίμως, εφόσον είναι παρόντες τουλάχιστον ο πρόεδρος και δύο από τα μέλη της.

4. Θέματα που αφορούν στις συνεδριάσεις της επιτροπής, την επιτόπια μετάβαση των μελών της, καθώς και τη σύνταξη, την υποβολή και την κοινοποίηση της εκθέσεως, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά των εκθέσεων της επιτροπής ορίων στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο.

6. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής κατά της απόφασης της επιτροπής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης αυτής.

## Άρθρο 12

Διαφορές από την εφαρμογή της νομοθεσίας καθορισμού ορίων της εδαφικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων

Οι διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τον καθορισμό των ορίων της εδαφικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

## Άρθρο 13

Νέος καθορισμός ορίων

1. Δεν γίνεται νέος καθορισμός των ορίων Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον τα όρια αυτά έχουν καθορισθεί με έκθεση της Επιτροπής ορίων που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή με αμετάκλητη απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να γίνει νέος καθορισμός ορίων εφόσον: α) έχει υπάρξει σημαντική μεταβολή της μορφολογίας του εδάφους από φυσικά ή τεχνικά αίτια, κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων, β) έχει απολεσθεί η έκθεση της επιτροπής ή η σχετική δικαστική απόφαση, κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων. Επίσης είναι επιτρεπτός ο καθορισμός ορίων κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων, σε περίπτωση προσαρτήσεων τοπικών διαμερισμάτων και οικισμών κατά το άρθρο 4, εφόσον αυτά δεν έχουν καθορισθεί.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, η απώλεια της έκθεσης και της δικαστικής απόφασης αποδεικνύεται, ιδίως με σχετική βεβαίωση του Ειρηνοδίκη ή του αρμόδιου τμήματος της Περιφέρειας ή της οικείας υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Σε περίπτωση που με την έκθεση της Επιτροπής ορίων ή την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου έχουν υπαχθεί στα διοικητικά όρια του Δήμου ή Κοινότητας οικισμοί, απογεγραμμένοι ή μη, αυτοτελώς, οι οποίοι δεν αναφέρονται στο προεδρικό διάταγμα αναγνώρισης ή προσάρτησης του Δήμου ή της Κοινότητας, στα διοικητικά όρια του οποίου έχουν υπαχθεί, επιτρέπεται κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας νέος καθορισμός ορίων.

5. Επιτρέπεται κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου Δήμου ή Κοινότητας νέος καθορισμός ορίων εφόσον έχει μεταφερθεί οικισμός στη διοικητική περιφέρεια άλλου όμορου Δήμου ή Κοινότητας.

#### Αρθρο 14

##### Δημοτικότητα

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΔΗΜΟΤΕΣ

Κάθε Έλληνας πολίτης είναι δημότης ενός μόνο Δήμου ή μιας μόνο Κοινότητας. Δημότες ενός Δήμου ή Κοινότητας είναι όσοι είναι εγγεγραμμένοι στο δημοτολόγιο.

#### Αρθρο 15

##### Κτήση δημοτικότητας

1. Το τέκνο που γεννήθηκε σε γάμο των γονέων του είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου είναι γραμμένος ο πατέρας ή η μητέρα του. Οι γονείς υποχρεούνται, εντός της προθεσμίας προς δήλωση της γέννησης του πρώτου τέκνου τους, να προσδιορίσουν με αμετάκλητη δήλωση τους ενώπιον του ληξιάρχου του τόπου κατάρτισης της σχετικής ληξιαρχικής πράξης τη δημοτικότητα του. Η δήλωση αυτή προσδιορίζει τη δημοτικότητα και των τέκνων που θα γεννηθούν μεταγενέστερα. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του πατέρα. Αν η επιμέλεια περιέλθει στον έναν από τους γονείς, με τελεσίδικη δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά την τακτική διαδικασία, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του γονέα αυτού.

2. Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας όπου είναι δημότης η μητέρα του. Σε περίπτωση αναγνώρισης, ενώ ήταν ανήλικο, μπορεί να αποκτήσει με αμετάκλητη δήλωση των γονέων του στο ληξίαρχο του τόπου καταχώρισης της δήλωσης αναγνώρισης τη δημοτικότητα του πατέρα ή της μητέρας από τότε που έγινε η αναγνώριση. Σε περίπτωση, επίσης, αναγνώρισης με δικαστική απόφαση, αν η δημοτικότητα δεν καθορίζεται με αυτήν αποκτά εκείνη της μητέρας του.



3. Το τέκνο που με τη γέννηση του δεν αποκτά αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι άγνωστης ιθαγένειας είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας όπου γεννήθηκε ή βρέθηκε.

4. Το πρόσωπο που υιοθετείται, ενώ είναι ανήλικος, αποκτά τη δημοτικότητα του θετού γονέα, αφότου υιοθετήθηκε. Σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους ή υιοθεσίας από τον ένα σύζυγο του ανήλικου τέκνου του άλλου, εφαρμόζονται και για το θετό τέκνο ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 1.

5. Ο ενήλικος Έλληνας πολίτης, που δεν είναι εγγεγραμμένος σε δημοτολόγιο και συντρέχει νόμιμη περίπτωση εγγραφής του, γίνεται δημότης στο Δήμο ή την Κοινότητα της κατοικίας του ή καταγωγής του, και αν είναι κάτοικος εξωτερικού, στο Δήμο ή την Κοινότητα που επιθυμεί.

6. Ο αλλοδαπός που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, με αίτηση του γίνεται δημότης στο Δήμο ή στην Κοινότητα της κατοικίας του ή αν είναι κάτοικος εξωτερικού στο Δήμο ή στην Κοινότητα που επιθυμεί.

7. Ο ενήλικος ή ο έγγαμος μπορεί με αίτηση του μετά από μία διετία να γίνει δημότης σε κάποιο Δήμο ή Κοινότητα, όταν αποκτά εκεί μόνιμη κατοικία. Αν ένας από τους γονείς μεταδημοτεύσει, οι γονείς προσδιορίζουν με αμετάκλητη δήλωση τους στο Δήμαρχο ή Πρόεδρο της Κοινότητας από όπου μεταδημοτεύει, τη δημοτικότητα των ανήλικων τέκνων τους.

Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, τα ανήλικα τέκνα που έχουν τη δημοτικότητα αυτού που μεταδημοτεύει ακολουθούν τη νέα δημοτικότητα του, αν όμως δεν την έχουν, διατηρούν τη δημοτικότητα τους. Η διετία της μόνιμης κατοικίας που απαιτείται για τη μεταδημότευση, αποδεικνύεται με βεβαίωση του Δημάρχου που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 279.

8. Δεν απαιτείται η προϋπόθεση της διετούς κατοικίας για τη μεταδημότευση:

- α) Του ενός των συζύγων για να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου.
- β) Των πρώην συζύγων, λόγω λύσεως του γάμου, για να αποκτήσουν τη δημοτικότητα που είχαν πριν από το γάμο.
- γ) Του ενήλικου, προκειμένου να αποκτήσει την αρχική δημοτικότητα, που είχε ο ίδιος ή οι γονείς του. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται για μια μόνο φορά.

## Άρθρο 16

Μεταδημότευση υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

1. Επιτρέπεται η μεταδημότευση χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 8 του άρθρου 15, όταν πρόκειται μόνο για την υποβολή υποψηφιότητας σε δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στους Δήμους και τις Κοινότητες των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης και στους Δήμους ή τις Κοινότητες των νομών, στην περιφέρεια των οποίων υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα που ο υποψήφιος είναι ή ήταν πριν γραμμένος στα Μητρώα Αρρένων ή στα δημοτολόγια ή στους εκλογικούς καταλόγους.

2. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την 1η Αυγούστου του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών. Η απόφαση μεταδημότευσης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα στην ίδια προθεσμία και είναι αμέσως εκτελεστή.

Η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών, εφόσον αυτός που

μεταδημότευσε δεν ανακηρύχθηκε υποψήφιος. Σε αντίθετη περίπτωση εφαρμόζεται, κατά τα λοιπά, η παράγραφος 7 του προηγούμενου άρθρου.

## Άρθρο 17

### Απώλεια της δημοτικότητας

Η απώλεια της δημοτικότητας επέρχεται αυτοδίκαια ανεξαρτήτως του χρόνου που συντελείται η σχετική διαγραφή:

- α) Με την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας.
- β) Με την απόκτηση νέας δημοτικότητας Δήμου ή Κοινότητας.

## Άρθρο 18

### Δημοτολόγιο

1.α. Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε Δήμο και Κοινότητα, στο οποίο καταχωρούνται, με αίτηση των ενδιαφερόμενων ή αυτεπάγγελτα, οι δημότες και των δύο φύλων, κατά οικογένεια, με ιδιαίτερο, για κάθε οικογένεια, αύξοντα αριθμό (οικογενειακή μερίδα).

β. Οι εκλογικοί κατάλογοι των Δήμων και Κοινοτήτων καταρτίζονται με βάση τα στοιχεία των εγγραφών και μεταβολών, που καταχωρούνται στα αντίστοιχα δημοτολόγια.

γ. Το σύνολο των δημοτολογίων των Δήμων και Κοινοτήτων της Χώρας με όλες τις εγγραφές και μεταβολές που καταχωρούνται σε αυτά συγκροτούν το Εθνικό Δημοτολόγιο.

2. Στους Δήμους και Κοινότητες που προέρχονται από ένωση καταργηθέντων Δήμων και Κοινοτήτων το δημοτολόγιο είναι ενιαίο και τηρείται κατά τοπικό διαμέρισμα.

3. Στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου τα σχετικά με τη δημοτικότητα έγγραφα εκδίδονται στο όνομα του νέου Δήμου ή Κοινότητας και, παραλλήλως, μνημονεύεται και το όνομα του τοπικού διαμερίσματος στο οποίο ανήκει ή από το οποίο κατάγεται ο δημότης.

## Άρθρο 19

### Δημοτικές αρχές

#### ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

#### ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΕΚΛΟΓΗ

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

#### ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1. Ο Δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, τη δημαρχιακή επιτροπή και τον Δήμαρχο.

2. Το δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη σε Δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους, δεκαεπτά (17) σε Δήμους με πληθυσμό από πέντε χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (5.001-10.000) κατοίκους, είκοσι ένα (21) σε Δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως τριάντα χιλιάδες (10.001-30.000) κατοίκους, είκοσι επτά (27) σε Δήμους με πληθυσμό από τριάντα χιλιάδες έναν έως εξήντα χιλιάδες (30.001-

60.000) κατοίκους, τριάντα τρία (33) σε Δήμους με πληθυσμό από εξήντα χιλιάδες έναν έως εκατό χιλιάδες (60.001-100.000) κατοίκους, τριάντα επτά (37) σε Δήμους με πληθυσμό από εκατό χιλιάδες έναν έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (100.001-150.000) κατοίκους, σαράντα ένα (41) σε Δήμους με πληθυσμό από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν έως πεντακόσιες χιλιάδες (150.001-500.000) κατοίκους και σαράντα πέντε (45) σε Δήμους με πληθυσμό πεντακοσίων χιλιάδων ενός κατοίκων (500.001) και άνω. Στον αριθμό των συμβούλων δεν περιλαμβάνεται ο δήμαρχος.

## Αρθρο 20

### Κοινοτικές αρχές

1. Η Κοινότητα διοικείται από το κοινοτικό συμβούλιο και τον πρόεδρο.
2. Το κοινοτικό συμβούλιο αποτελείται από εννέα (9) μέλη, σε Κοινότητες με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους και έντεκα (11) σε Κοινότητες με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν (2.001) κατοίκους και άνω.
3. Στον αριθμό των ανωτέρω συμβούλων περιλαμβάνεται και ο πρόεδρος.

## Αρθρο 21

### Δημοτικά διαμερίσματα - Όργανα

1. Όργανα του δημοτικού διαμερίσματος είναι:
  - α) Το συμβούλιο του διαμερίσματος.
  - β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος.
2. Το συμβούλιο του διαμερίσματος αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη, τα οποία εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία. Η εκλογή γίνεται την ίδια ημέρα που εκλέγεται το δημοτικό συμβούλιο και ο δήμαρχος, στα ίδια εκλογικά τμήματα με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.
3. Η εγκατάσταση των οργάνων κάθε δημοτικού διαμερίσματος γίνεται τον ίδιο χρόνο και με τον ίδιο τρόπο που γίνεται η εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Σε κάθε περίπτωση η θητεία του λήγει όταν λήξει η θητεία του δημοτικού συμβουλίου.

## Αρθρο 22

### Τοπικά διαμερίσματα - Όργανα

1. Όργανα του τοπικού διαμερίσματος του Δήμου είναι:
  - α) το τοπικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου εκλέγονται με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία, και
  - β) ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου.
2. Το τοπικό συμβούλιο, το οποίο φέρει την ονομασία «Τοπικό Συμβούλιο.....» και στη συνέχεια το όνομα του Δήμου ή της Κοινότητας που καταργήθηκε με τη συνένωση ή του οικισμού που προσαρτήθηκε, είναι επταμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό δύο χιλιάδων ενός (2.001) κατοίκων και άνω, πενταμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό πεντακοσίων ενός (501) έως δύο χιλιάδων

(2.000) κατοίκων και τριμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό μέχρι πεντακόσιους (500) κατοίκους.

3. Στα τοπικά διαμερίσματα που είναι έδρες των Δήμων και έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων, δεν συνιστώνται τοπικά συμβούλια.

4. Όργανο κάθε τοπικού διαμερίσματος Κοινότητας, που έχει συσταθεί με το ν. 2539/1997, είναι ο πάρεδρος.

5. Στα τοπικά διαμερίσματα της έδρας της Κοινότητας δεν εκλέγεται πάρεδρος.

## Άρθρο 23

Διάρκεια δημοτικής και κοινοτικής περιόδου

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

#### ΕΚΛΟΓΕΣ - ΕΚΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

1. Ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας και οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια.

2. Η εκλογή γίνεται κάθε τέταρτο έτος, τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του έτους αυτού.

3. Η εγκατάσταση των αρχών που έχουν εκλεγεί γίνεται την 1 η Ιανουαρίου του επόμενου έτους και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

4. Αν σε ένα Δήμο ή σε μια Κοινότητα δεν επικυρώθηκε τελεσίδικα η εκλογή έως την ημέρα της εγκατάστασης των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, η εγκατάσταση των αρχών αυτών γίνεται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την επικύρωση και σε ημέρα που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας. Η θητεία των παλαιών αρχών παρατείνεται, ώσπου να εγκατασταθούν οι νέες.

5. Η εκλογή των αρχών των Δήμων που αναγνωρίζονται έως το τέλος του μηνός Αυγούστου εντός των τριών πρώτων ετών της δημοτικής περιόδου γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του έτους, κατά το οποίο έγινε η αναγνώριση. Η εγκατάσταση τους γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους.

Στους Δήμους που αναγνωρίζονται από την 1η Σεπτεμβρίου έως την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους της δημοτικής περιόδου, εκτός από το τρίτο έτος, η εκλογή των αρχών γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του επόμενου έτους μετά την αναγνώριση και η εγκατάσταση τους την 1 η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου έτους μετά την αναγνώριση.

6. Αν η αναγνώριση ενός νέου Δήμου έγινε μετά τον Αύγουστο του τρίτου έτους της δημοτικής περιόδου και έως το τέλος του Αυγούστου του τέταρτου έτους της περιόδου αυτής, τα αποτελέσματα των μεταβολών αρχίζουν από τις αμέσως επόμενες γενικές δημοτικές εκλογές.

## Άρθρο 24

## Κανόνες διεξαγωγής των εκλογών

Για την οριοθέτηση των εκλογικών δαπανών, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τις δημοτικές εκλογές, για την προεκλογική προβολή των δημοτικών συνδυασμών, των υποψηφίων δημάρχων και δημοτικών συμβούλων, για τις απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, για τη δημοσιότητα των οικονομικών των αντίστοιχων συνδυασμών και υποψηφίων, για τον έλεγχο των οικονομικών και των εκλογικών παραβάσεων τούτων, για τις αντίστοιχες διοικητικές κυρώσεις, για τη διενέργεια των δημοσκοπήσεων και για όλα τα συναφή θέματα εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 22 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

## Άρθρο 25

### Εκλογικό δικαίωμα

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές ή κοινοτικές αρχές έχουν όλοι οι δημότες του Δήμου ή της Κοινότητας. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές ή κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Για το όριο ηλικίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας περί εκλογής βουλευτών, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η 1 η Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γεννήσεως εκείνων που έχουν γεννηθεί το έτος αυτό.

2. Οι στερήσεις του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία περί εκλογής βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

## Άρθρο 26

### Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος

1. Το εκλογικό δικαίωμα ασκούν μόνο όσοι είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας, κατά τις ειδικότερες διατάξεις της νομοθεσίας. Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των δημοτικών διαμερισμάτων, των μελών των τοπικών συμβουλίων, καθώς και των παρέδρων έχουν οι εκλογείς που είναι γραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους.

2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Η υποχρέωση αυτή δεν συντρέχει για τους κατοίκους του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους διαμένουν την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

3. Στους δικαστικούς, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα, καθώς και στους υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, που την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο Δήμο ή στην Κοινότητα όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να

μεταβούν στο Δήμο ή στην Κοινότητα όπου δικαιούνται να ψηφίσουν.  
Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

#### Αρθρο 27 Εκλογικοί κατάλογοι

1. Οι εκλογικοί κατάλογοι, που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές, ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβουλίων και των παρέδρων με παράλληλη τήρηση των διατάξεων για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Κατά τις πρώτες εκλογές προς ανάδειξη των αρχών νέων Ο.Τ.Α. οι εκλογικοί τους κατάλογοι συντάσσονται κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 26 του π.δ. 351/2003 (ΦΕΚ316 Α'), όπως αυτό ισχύει.

#### Αρθρο 28 Προσόντα εκλογιμότητας

1. Δήμαρχος, πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος μπορεί να εκλεγεί ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα της διενέργειας των εκλογών.

2. Δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος μπορεί να εκλεγεί ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

#### Αρθρο 29

##### Κωλύματα και ασυμβίβαστα

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικοί σύμβουλοι και πάρεδροι:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών.

β) Γενικοί Γραμματείς Δήμων και υπάλληλοι Δήμων ή Κοινοτήτων στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπου υπηρετούν, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, καθώς και υπάλληλοι των δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ιδρυμάτων που έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν οι ίδιοι Δήμοι ή Κοινότητες, όπου υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας.

γ) Υπάλληλοι των Δήμων ή Κοινοτήτων, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και αν υπηρετούν, που συνενώνονται σε ένα Δήμο, στο νέο Δήμο που προκύπτει από τη συνένωση.

δ) Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι των φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός είναι οριοθετημένος κατά το χρόνο διενέργειας των εκλογών, στους Δήμους ή τις Κοινότητες, στα διοικητικά όρια των οποίων άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή

Διεύθυνσης, ένα έτος πριν από τη διενέργεια των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών.

2. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμα τους, κατόπιν αμετάκλητης καταδίκης, σύμφωνα με το άρθρο 146, για κακουργήματα, καθώς και για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών, της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, καθώς και της λαθρεμπορίας. Το κώλυμα αυτό ισχύει για την επόμενη της έκπτωσης δημοτική ή κοινοτική περίοδο.

3. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι Δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, τοπικοί σύμβουλοι ή πάρεδροι:

α. Όποιοι συνδέονται με το Δήμο ή την Κοινότητα ή τα νομικά τους πρόσωπα, εξαιρουμένων των συνδέσμων, με συμβάσεις προμήθειας, εκτέλεσης δημοτικού ή κοινοτικού έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης δημοτικού έργου ή δημοτικής υπηρεσίας, ύψους άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ συνολικά ετησίως.

β. Μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με το Δήμο ή την Κοινότητα, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρίας, εταίροι προσωπικών εταιριών, καθώς και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, με τη συνδρομή των προϋποθέσεων της προηγούμενης περίπτωσης.

Αν Δήμος ή Κοινότητα συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση που συμβάλλεται, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που μετέχουν στη διοίκηση δημόσιων επιχειρήσεων, καθώς και δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων.

4. Η ιδιότητα και το αξίωμα του δημάρχου, του προέδρου Κοινότητας, του προέδρου του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος, του προέδρου του τοπικού συμβουλίου, του παρέδρου ή οποιουδήποτε άλλου αιρετού αξιώματος σε όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού δεν αποτελεί λόγο ασυμβίβαστου ή αναστολής άσκησης του λειτουργήματος τους για τους:

α) Δικηγόρους και συμβολαιογράφους.

β) Μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων και Ε.Π. Τ.Ε.Ι., περιλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού.

5. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων, εφόσον η εκποίηση έχει γίνει ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

6. Δεν αποτελούν κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα μέλους της διοίκησης και η ιδιότητα του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με το Δήμο ή την Κοινότητα με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

7. Το κώλυμα που προβλέπεται στις περιπτώσεις α' έως και γ' της παραγράφου 1 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα της ανακηρύξεως των υποψηφίων. Η παραίτηση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στον ειρηνοδίκη ή στον πρόεδρο πρωτοδικών, ο οποίος την υποβάλλει αμέσως στην αρχή που είναι αρμόδια να την αποδεχθεί. Η παραίτηση θεωρείται ότι έχει γίνει δεκτή

από την επίδοση της και δεν μπορεί να ανακληθεί. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων που προβλέπει η παράγραφος 1 ή που περιορίζουν το δικαίωμα τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτηση τους δεν θίγονται από τις διατάξεις αυτής της παραγράφου. Τα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 πρέπει επιπροσθέτως να μην έχουν υπηρετήσει στο Δήμο ή στην Κοινότητα που θα υποβάλουν υποψηφιότητα δύο (2) μήνες πριν τις εκλογές. Το πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου δεν ισχύει για τους θρησκευτικούς λειτουργούς.

8. Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εάν εκλεγούν δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι δεν μπορούν να ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης σε υπηρεσία που εδρεύει στο Δήμο ή στην Κοινότητα, στην οποία εξελέγησαν.

9. Δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικών διαμερισμάτων, τοπικοί σύμβουλοι και πάρεδροι που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο Δήμο ή σε άλλη Κοινότητα εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα τους. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με πράξη του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα.

10. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται.

11. Σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού οργάνου του πρώτου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του δεύτερου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποκλείεται.

### Άρθρο 30

#### Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος και τοπικοί σύμβουλοι όποιοι είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του Δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του ίδιου Δήμου, καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) και των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων του Δήμου αυτού.

Δεν μπορούν να είναι πρόεδροι Κοινοτήτων, κοινοτικοί σύμβουλοι ή πάρεδροι πρόσωπα που είναι οφειλέτες της Κοινότητας.

2. Αν ένας οφειλέτης του Δήμου, των νομικών προσώπων της προηγούμενης παραγράφου ή της Κοινότητας, εκλεγεί δήμαρχος, πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του έως την ημέρα της εγκατάστασης των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του Δήμου, των ανωτέρω νομικών προσώπων ή της Κοινότητας μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση δεν γίνει κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, πλην της περίπτωσης διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα



τους. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με πράξη του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου της προηγούμενης παραγράφου και την έκπτωση από το αξίωμα.

#### Άρθρο 31

Επαγγελματική δραστηριότητα του δημάρχου

Ο δήμαρχος μπορεί να ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα, εφόσον δεν παρακωλύεται η πλήρης εκτέλεση των δημαρχιακών του καθηκόντων.

#### Άρθρο 32

Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

#### ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

1. Έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής είναι ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Αυτός διορίζει σε κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειας του πρωτοδικείου τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία.

2. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται:

α) Οι πρωτοδίκες και αντεισαγγελείς πρωτοδικών, καθώς και οι αντίστοιχοι πάρεδροι.

β) Οι εισηγητές και οι δόκιμοι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας.

γ) Οι πρωτοδίκες και οι πάρεδροι των διοικητικών πρωτοδικείων.

δ) Οι εισηγητές και οι δόκιμοι εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ε) Οι ειρηνοδίκες και οι πταισματοδίκες,

στ) Οι σπουδαστές της Εθνικής Σχολής Δικαστών.

ζ) Οι Δικαστικοί Αντιπρόσωποι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

η) Οι δικηγόροι.

θ) Οι ασκούμενοι δικηγόροι και οι υπάλληλοι με βαθμό Α' και Β' της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας και όλων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών αυτών, των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και των έμμισθων υποθηκοφυλακείων.

ι) Οι συμβολαιογράφοι,

ια) Οι έμμισθοι και άμισθοι υποθηκοφύλακες,

ιβ) Οι Επιμελητές Ανηλίκων με βαθμό Α' και Β' των Δικαστηρίων Ανηλίκων της Χώρας και οι υπάλληλοι με βαθμό Α' και Β' της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3. Αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής δεν μπορεί να διοριστεί όποιος έχει υπερβεί το 67ο έτος της ηλικίας του.

4. Σε περιπτώσεις εξαιρετικής ανάγκης ο διορισμός αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής μπορεί να γίνει και έως την πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.

5. Αν τα πρόσωπα που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 4 του παρόντος δεν επαρκούν, ο έφορος ζητά από τον πρόεδρο πρωτοδικείου του κράτους, κατά προτίμηση του πλησιέστερου, να διορίσει ως αντιπρόσωπους δικηγόρους και συμβολαιογράφους που υπηρετούν στην περιφέρεια του πρωτοδικείου.

Αν τα πρόσωπα που ορίζονται για να διορισθούν ως αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν επαρκούν, ο έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής μπορεί να διορίσει για συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού, μόνιμους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους ή μόνιμους υπαλλήλους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που είναι πτυχιούχοι Νομικής με βαθμό τουλάχιστον Β' ή πτυχιούχοι άλλων σχολών, και οι οποίοι κατέχουν θέση προϊσταμένου, τουλάχιστον τμήματος, αρκεί να μην υπηρετούν σε υπηρεσία εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας, σε εκλογικό τμήμα του οποίου διορίζονται.

6. Για την εφαρμογή των ανωτέρω οι Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών αποστέλλουν στους εφόρους των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, προέδρους των Πρωτοδικείων, ονομαστικές καταστάσεις όλων των μόνιμων δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων της περιφέρειας τους, των μόνιμων υπαλλήλων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που μπορούν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, να διοριστούν αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής. Για όσους υπηρετούν σε υπηρεσίες υπουργείων, κεντρικές ή περιφερειακές, οι καταστάσεις συντάσσονται από την αρμόδια κεντρική υπηρεσία κάθε υπουργείου και αποστέλλονται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Διεύθυνση Εκλογών).

Οι καταστάσεις αυτές πρέπει να έχουν περιέλθει στους αποδέκτες οπωσδήποτε δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διενέργεια της ψηφοφορίας.

7. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, καθώς και αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.

8. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής δεν ψηφίζουν, αν δεν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του Δήμου ή της Κοινότητας όπου ασκούν τα καθήκοντα τους.

9. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διενέργεια της ψηφοφορίας. Σε περίπτωση ματαίωσης κατά το άρθρο 48 ή επανάληψης της ψηφοφορίας κατά το άρθρο 59 οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.

### Άρθρο 33

#### Αποζημίωση των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής

Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές.

### Άρθρο 34

#### Υποψηφιότητες

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

#### ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ - ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

1. Η εκλογή του δημάρχου, του προέδρου της Κοινότητας, των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος, των τοπικών συμβούλων και του παρέδρου, γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:

α. Έναν υποψήφιο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας.

β. Υποψήφιους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των μελών που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 19 για τους Δήμους και του άρθρου 20 για τις Κοινότητες, μπορεί δε να αυξηθεί έως το πενήντα τοις εκατό (50%) του αριθμού αυτού. Η ίδια αύξηση μπορεί να γίνει και στον αριθμό των υποψηφίων συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.

γ. Σε κάθε συνδυασμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να περιλαμβάνονται μέχρι δύο (2) υποψήφιοι, οι οποίοι διετέλεσαν αιρετοί για τρεις περιόδους στο αξίωμα του Δημάρχου ή για μία περίοδο στο αξίωμα του Δημάρχου και τρεις περιόδους σε εκείνο του προέδρου Κοινότητας σε οποιονδήποτε Δήμο ή Κοινότητα του ίδιου νομού.

Για τους ανωτέρω υποψήφιους δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης. Αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

δ. Υποψήφιους συμβούλους του δημοτικού διαμερίσματος. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων του κάθε δημοτικού διαμερίσματος είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των μελών του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, με δυνατότητα προσαύξησης, σύμφωνα με την περίπτωση β' αυτής της παραγράφου.

ε. Υποψήφιους τοπικούς συμβούλους. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων για κάθε τοπικό συμβούλιο, είναι επτά (7) για τα επταμελή, πέντε (5) για τα πενταμελή και τρεις (3) για τα τριμελή και μπορεί να αυξηθεί έως εννέα (9), επτά (7) και τέσσερα (4), αντιστοίχως.

στ. Υποψήφιους παρέδρους. Ο αριθμός των υποψηφίων παρέδρων για κάθε τοπικό διαμέρισμα Κοινότητας ορίζεται μέχρι δύο (2).

3. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος και τοπικών συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται διακεκριμένα για τα δημοτικά συμβούλια και για τα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων, με βάση τον αριθμό των συμβούλων, όπως αυτός προβλέπεται στα άρθρα 19 παρ. 2 και 21 παρ. 2. Ομοίως υπολογίζεται και για τα κοινοτικά συμβούλια, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2. Ειδικά για τους υποψήφιους τοπικούς συμβούλους το ποσοστό του ενός τρίτου (1/3) υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων της κατηγορίας αυτής που περιλαμβάνονται σε κάθε συνδυασμό. Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων των συνδυασμών, που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο (1/3), όπως αυτό έχει υπολογιστεί κατά τα ανωτέρω εδάφια, αρκεί να υφίσταται για το σύνολο των υποψηφίων κάθε συνδυασμού, χωρίς να είναι αναγκαίο να επιμερίζεται ισομερώς σε καθεμία από τις ανωτέρω κατηγορίες υποψηφίων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.

4. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο και για την εκλογή του ως δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας, ως μέλους δημοτικού συμβουλίου, ως μέλους άλλου τοπικού συμβουλίου και ως παρέδρου δεν επιτρέπεται.

5. Κανείς δεν μπορεί να μετέχει σε περισσότερους από έναν συνδυασμούς.

## Κατάρτιση συνδυασμών

1.α) Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση, που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι που τον αποτελούν. Στη δήλωση του συνδυασμού, στην οποία πρέπει να αναγράφεται ρητά και το πατρώνυμο των υποψηφίων, η σειρά των υποψηφίων καθορίζεται με τον εξής τρόπο:

α1. Πρώτο γράφεται το επώνυμο και το όνομα του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

α2. Ακολουθούν τα ονοματεπώνυμα των υποψηφίων της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου με την παράπλευρη σημείωση («χωρίς σταυρό προτίμησης») και έπονται με αλφαβητική σειρά, τα επώνυμα και ονόματα των λοιπών υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων του συνδυασμού.

α3. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψήφιου δημάρχου και των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο και το όνομα των υποψηφίων μελών του συμβουλίου του πρώτου δημοτικού διαμερίσματος. Κατά τον ίδιο τρόπο αναγράφονται στη συνέχεια τα επώνυμα και ονόματα των υποψηφίων μελών του συμβουλίου, καθενός από τα λοιπά δημοτικά διαμερίσματα (δεύτερου, τρίτου κ.λπ.).

α4. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψήφιου δημάρχου και των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και κάτω από την ονομασία του τοπικού συμβουλίου, αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο και το όνομα των υποψηφίων μελών του κάθε τοπικού συμβουλίου. Τα τοπικά συμβούλια αναγράφονται επίσης με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους.

α5. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψήφιου προέδρου της Κοινότητας και των υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων και κάτω από την ονομασία του τοπικού διαμερίσματος αναγράφονται με αλφαβητική σειρά τα επώνυμα και τα ονόματα των υποψηφίων παρέδρων.

Η δήλωση του συνδυασμού είναι νόμιμη:

i) Αν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι τουλάχιστον για το τριάντα τοις εκατό (30%) του συνόλου των επταμελών και πενταμελών τοπικών συμβουλίων του Δήμου και το τριάντα τοις εκατό (30%) του συνόλου των τριμελών. Το τυχόν κλάσμα που προκύπτει παραλείπεται.

ii) Αν οι υποψήφιοι τοπικοί σύμβουλοι δεν είναι λιγότεροι από τέσσερις (4) για τα επταμελή και από τρεις (3) για τα πενταμελή και τριμελή τοπικά συμβούλια.

iii) Αν δεν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι πάρεδροι για όλα τα τοπικά διαμερίσματα.

Η μη ύπαρξη υποψηφίων συμβούλων για τα δημοτικά διαμερίσματα δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της δήλωσης του οικείου συνδυασμού.

β) Για τις γυναίκες μπορεί να χρησιμοποιηθεί, πέραν του ονοματεπώνυμου με το οποίο είναι γραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα, το οποίο λαμβάνεται υπόψη κατά την αλφαβητική αναγραφή των υποψηφίων στη δήλωση κατάρτισης συνδυασμού, ως δεύτερο επώνυμο:

β1. το επώνυμο του συζύγου τους, στην περίπτωση που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι γραμμένες με το πατρικό τους επώνυμο και

β2. το πατρικό τους επώνυμο, στην περίπτωση που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι γραμμένες με το επώνυμο του συζύγου τους.

γ) Δίπλα ή κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου ή του υποψήφιου προέδρου της Κοινότητας γράφονται οι αντίστοιχες ενδείξεις. Αν λείπουν οι ενδείξεις αυτές στους συνδυασμούς των Δήμων όποιος είναι γραμμένος πρώτος θεωρείται «υποψήφιος δήμαρχος» και στους συνδυασμούς των Κοινοτήτων, όποιος είναι γραμμένος πρώτος θεωρείται «υποψήφιος πρόεδρος της Κοινότητας».

2. Η δήλωση μπορεί να υποβληθεί και από έναν από τους υποψηφίους που

περιλαμβάνονται σε αυτήν ή από τρεις (3) τουλάχιστον εκλογείς που είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του Δήμου ή της Κοινότητας. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται γραπτή αποδοχή κάθε προσώπου που προτείνεται με τη δήλωση.

3. Στη δήλωση επισυνάπτεται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 29.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος και σύμβουλος δημοτικού διαμερισματος, πρόεδρος Κοινότητας και κοινοτικός σύμβουλος έχει καταθέσει υπέρ του Δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των εκατό ευρώ (100), πενήντα ευρώ (50), πενήντα ευρώ (50) και τριάντα ευρώ (30). Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να γίνει αναπροσαρμογή των ποσών αυτών. Αντίστοιχο αποδεικτικό Δ.Ο.Υ. δεν απαιτείται προκειμένου για Κοινότητες που έχουν πληθυσμό έως χίλιους (1.000) κατοίκους, καθώς και σε περίπτωση υποψηφιότητας για το αξίωμα του μέλους του τοπικού συμβουλίου και του παρέδρου.

δ) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου συμβούλου του δημοτικού διαμερισματος ότι είναι κάτοικος της περιφέρειας του δημοτικού διαμερισματος για το οποίο είναι υποψήφιος.

4. Η δήλωση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία των προσώπων που την υποβάλλουν ή ενός εκλογέα δημότη ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, αν πρόκειται για Δήμο και στον ειρηνοδίκη, αν πρόκειται για Κοινότητα, είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ψηφοφορία.

Έως τη λήξη αυτής της προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Στη δήλωση αυτή επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, καθώς και γραπτή αποδοχή του προσώπου, που προτείνεται. Μετά τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας, που απαιτείται για την επίδοση ή την παράδοση στο αρμόδιο δικαστήριο, καμία μεταβολή της δηλώσεως δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που πέθαναν, σύμφωνα με το άρθρο 38.

5. Στη δήλωση μπορεί να ορίζεται όνομα και έμβλημα του συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα σύμβολο θρησκευτικής λατρείας, η σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργανώσεως, φωτογραφία προσώπου, που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και συμβόλων ή εμβλημάτων του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή φωτογραφιών προσώπων που έχουν καταδικαστεί για τη συμμετοχή τους σε αυτό. Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

6. Αν δεν έχει τηρηθεί κάποια από τις διατυπώσεις ή δεν υπάρχει κάποια από τις προϋποθέσεις ή κάποιο από τα στοιχεία που προβλέπουν οι παράγραφοι 1,

2 και 3 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο η δήλωση είναι απαράδεκτη. Ειδικότερα, αν έχει συνταχθεί η δήλωση του συνδυασμού που προβλέπει η παράγραφος 1, με διαφορετικό τρόπο, δεν είναι απαράδεκτη, εφόσον περιλαμβάνει ρητή δήλωση που ορίζει τον υποψήφιο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας, καθώς και τους υποψήφιους συμβούλους χωρίς σταυρό προτίμησης. Απαράδεκτη είναι και η εκπρόθεσμη δήλωση, καθώς και η δήλωση που περιλαμβάνει λιγότερους υποψήφιους από τα ελάχιστα όρια των παραγράφων 2 περιπτώσεις α', β' και δ' και 3 του άρθρου 34.

#### Άρθρο 36

Κατάργηση Κοινότητας και Τοπικού Διαμερίσματος σε περίπτωση που δεν υποβάλλεται δήλωση συνδυασμού

Αν σε μία Κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει αμέσως πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής. Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων, η Κοινότητα ενώνεται με το Δήμο ή την Κοινότητα που εδρεύει πλησιέστερα προς την έδρα της, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η ανωτέρω ρύθμιση ισχύει, χωρίς τη διαδικασία επανάληψης και για τα τοπικά διαμερίσματα, αν δεν δηλωθεί συνδυασμός για τα τοπικά συμβούλια ή τον πάρεδρο. Στην περίπτωση αυτή το τοπικό διαμέρισμα καταργείται.

#### Άρθρο 37

Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών

1. Τη δεκάτη πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο, αν πρόκειται για Δήμο και το ειρηνοδικείο αν πρόκειται για Κοινότητα, ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς που έχουν δηλωθεί νόμιμα.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου και ο ειρηνοδίκης κοινοποιούν αμέσως στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας τις σχετικές αποφάσεις.

3. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας κυρώνει και στέλνει αμέσως σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα πίνακα των συνδυασμών που έχουν ανακηρυχθεί.

4. Μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ανακήρυξη της παραγράφου 1 μπορεί να ασκηθεί ένσταση για παράβαση του νόμου κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών ή για έλλειψη νομίμων προσόντων ή για ύπαρξη κωλυμάτων των υποψηφίων.

#### Άρθρο 38

Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή πέθαναν

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωση του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την όγδοη ημέρα, το αργότερο, πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψήφιους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας παίρνει όποιος δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος του συνδυασμού λάβει τις περισσότερες ψήφους προτίμησης.

3. Σε περίπτωση παραίτησης ή ανακήρυξης του ως υποψήφιου δημάρχου σε αντικατάσταση παραιτηθέντος ή θανόντος κατά την προηγούμενη παράγραφο ή θανάτου υποψήφιου δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, υποψήφιου συμβούλου του δημοτικού διαμερίσματος ή υποψήφιου τοπικού συμβούλου ή υποψήφιου παρέδρου, τη θέση του μπορεί να καταλάβει νέος υποψήφιος, ύστερα από δήλωση του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας ακόμη και αν έχει περάσει η προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 35. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Για την παραίτηση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 1. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

4. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων ή συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικών συμβούλων ή παρέδρων μικρότερο από το ελάχιστο όριο της παρ. 2 του άρθρου 34, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, θεωρείται νόμιμος και μετέχει στην εκλογή.

## Άρθρο 39

### Δικαιώματα συνδυασμών

1. Κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έναν αναπληρωτή του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας.

2. Επίσης κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με το νόμο, ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.

3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

4. Οι υποψήφιοι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.

5. Δεν μπορούν να διοριστούν αντιπρόσωποι, αναπληρωτές ή πληρεξούσιοι συνδυασμών ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας, οι δημοτικοί ή

κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι, όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 29, εκτός αν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των συνδυασμών. Για την παραίτηση και την αποδοχή της εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 29.

#### Άρθρο 40

##### Πρόγραμμα της εκλογής

1. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες της πόλεως, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του Δήμου ή της Κοινότητας τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό, όπως είναι γραμμένα στον πίνακα που έχει στείλει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.
2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο Δήμο ή Κοινότητα εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

#### Άρθρο 41

##### Υπολογισμός προθεσμιών

1. Στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας.
2. Η προθεσμία λήγει, μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, έστω και αν είναι ημέρα αργίας.

#### Άρθρο 42

##### Μορφή των ψηφοδελτίων

##### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ - ΦΑΚΕΛΟΙ - ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

1. Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί.
2. Τα ψηφοδέλτια, για όλη την επικράτεια, έχουν σχήμα ορθογώνιο. Οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
3. Η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.

#### Άρθρο 43



## Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων

1. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στον δήμαρχο ή στον πρόεδρο της Κοινότητας, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειας τους.
2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας οφείλει να εφοδιάσει κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειας του με ψηφοδέλτια, κατά είκοσι τοις εκατό (20%), τουλάχιστον, περισσότερα από τους εκλογείς του τμήματος.

## Άρθρο 44

### Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων

1. Στο επάνω μέρος όλων των ψηφοδελτίων σημειώνονται το έμβλημα και το όνομα του συνδυασμού, που έχουν τυχόν δηλωθεί και κάτω από αυτά τα ονόματα των υποψηφίων κατά το άρθρο 35.
  - α. Για κάθε δημοτικό διαμέρισμα εκτυπώνεται ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο οποίο περιλαμβάνονται το επώνυμο και το όνομα του υποψήφιου δημάρχου και των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων. Ακολουθεί η ονομασία του δημοτικού διαμερίσματος και στη συνέχεια αναγράφονται τα ονόματα των υποψήφιων συμβούλων αυτού.
  - β. Για κάθε τοπικό διαμέρισμα Δήμου ή Κοινότητας εκτυπώνεται, επίσης, ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο οποίο περιλαμβάνονται το επώνυμο, το όνομα του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας και υποψήφιων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων. Ακολουθεί η ονομασία του τοπικού συμβουλίου ή του τοπικού διαμερίσματος Κοινότητας και στη συνέχεια αναγράφονται τα ονόματα των υποψήφιων τοπικών συμβούλων ή παρέδρων, αντιστοίχως.
2. Εγγραφές και διαγραφές δεν επιτρέπονται, και αν γίνουν, έχουν ως αποτέλεσμα την ακυρότητα του ψηφοδελτίου.
3. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό που σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψηφίου, με εξαίρεση τους τυχόν υποψήφιους της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 34 για τους οποίους και δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης. Τυχόν θέση σταυρού σε αυτούς δεν επάγεται ακυρότητα.
4. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται, σύμφωνα με τη διάταξη της περιπτώσεως γ' της παρ. 1 του άρθρου 45.
5. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του προς έναν υποψήφιο κοινοτικό σύμβουλο, σημειώνοντας σταυρό δίπλα στο όνομα του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού. Στους Δήμους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, πλην των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς, στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.
6. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή υπέρ δύο

υποψηφίων συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος με εξαίρεση τα δημοτικά διαμερίσματα των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του προς έναν μόνο υποψήφιο τοπικού διαμερίσματος και πάρεδρο. Η προτίμηση αποτυπώνεται με τη σημείωση σταυρού παραπλεύρως των ονομάτων των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο του οικείου συνδυασμού.

7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο της Κοινότητας δεν χρειάζεται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

#### Άρθρο 45

##### Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Εκτός από την περίπτωση ακυρότητας κατά την παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) Αν έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή από αυτά που ορίζει η απόφαση που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου 42.
- β) Αν έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει κατά τρόπο εμφανή από αυτό που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 42.
- γ) Αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.
- δ) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά και
- ε) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του επόμενου άρθρου.

#### Άρθρο 46

##### Εκλογικοί φάκελοι

1. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται για όλη την επικράτεια με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμα τους.

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης φροντίζει να αποστέλλεται, εγκαίρως, στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών επαρκής αριθμός φακέλων. Οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών φροντίζουν να διαβιβάζονται, εγκαίρως, οι φάκελοι αυτοί στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές, που εφοδιάζουν τις εφορευτικές επιτροπές κάθε εκλογικού τμήματος της χωρικής αρμοδιότητάς τους.

3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φάκελοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους.

4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

#### Αρθρο 47

Έναρξη και λήξη της ψηφοφορίας

Η ψηφοφορία αρχίζει την 07.00' και λήγει την 19.00' ώρα της ίδιας ημέρας.

#### Αρθρο 48

Ματαίωση της ψηφοφορίας

Αν κατά την ημέρα της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, σε έναν Δήμο ή σε μία Κοινότητα ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματα τους, δεν διεξήχθη η ψηφοφορία, αυτή γίνεται την επόμενη Τετάρτη.

#### Αρθρο 49

Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος.
2. Όπου στις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών αναφέρεται ο Νομάρχης, προκειμένου για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές νοείται ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας.

#### Αρθρο 50

Επιτυχών - Επιλαχόντες συνδυασμοί – Εκλογή Δημάρχου, Προέδρου Κοινότητας και Προέδρου Τοπικού Συμβουλίου

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1. Στις εκλογές των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό τουλάχιστον σαράντα δύο τοις εκατό (42%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και επιλαχόντες, όσοι συνδυασμοί έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57, και 59.  
Στις Κοινότητες θεωρείται επιτυχών ο συνδυασμός που συγκέντρωσε έστω και τη σχετική πλειοψηφία και επιλαχόντες όσοι συνδυασμοί έλαβαν έστω και μια έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57 και 59.
2. Δήμαρχος ή πρόεδρος της Κοινότητας εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού.
3. Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος είναι ο υποψήφιος σύμβουλος του πλειοψηφήσαντος στο τοπικό διαμέρισμα συνδυασμού, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 128.

4. Πάρεδροι στα τοπικά διαμερίσματα των Κοινοτήτων εκλέγονται οι υποψήφιοι του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν ο επιτυχών συνδυασμός δεν έχει υποψηφίους, πάρεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος που πλειοψήφησε έναντι του αμέσως επόμενου, από πλευράς εκλογικής δύναμης, συνδυασμού.

#### Αρθρο 51

##### Κατανομή των εδρών των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων

1. Από το σύνολο των εδρών των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, τα τρία πέμπτα (3/5) ανήκουν στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα δύο πέμπτα (2/5) στους επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβε καθένας από αυτούς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 4.

2. Αν ο πρώτος συνδυασμός, σε όλους γενικά τους Δήμους, ανεξάρτητα από τον πληθυσμό τους, καθώς και στις Κοινότητες, συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων πάνω από εξήντα τοις εκατό (60%), τότε η κατανομή όλων των εδρών γίνεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 5.

3. Αν κατά τον υπολογισμό των τριών πέμπτων (3/5) και των δύο πέμπτων (2/5) του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο του ημίσεως της μονάδας, δεν υπολογίζεται, ενώ, στην περίπτωση που προκύπτει κλάσμα μεγαλύτερο του ημίσεως, στρογγυλοποιείται στην επόμενη μονάδα.

Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων έχουν, αντίστοιχα, ως εξής:

Στα 13μελή συμβούλια 8 και 5.

Στα 17μελή συμβούλια 10 και 7.

Στα 21 μελή συμβούλια 13 και 8.

Στα 27μελή συμβούλια 16 και 11.

Στα 33μελή συμβούλια 20 και 13.

Στα 37μελή συμβούλια 22 και 15.

Στα 41 μελή συμβούλια 25 και 16.

Στα 45μελή συμβούλια 27 και 18.

Οι έδρες των κοινοτικών συμβούλων έχουν αντίστοιχα ως εξής:

Στα 9μελή συμβούλια 5 και 4.

Στα 11 μελή συμβούλια 7 και 4.

4. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 1 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί, που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα δυο πέμπτα (2/5), αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι επιλαχόντες συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη

διανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε επιλαχών συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο επιλαχών συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα δεν δίδεται στο συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

5. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Στην περίπτωση αυτή ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των τριών πέμπτων (3/5). Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

6. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος, ο πρόεδρος Κοινότητας και οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά, σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

## Άρθρο 52

Κατανομή εδρών των συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος

1. Για την εκλογή των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 50, 51, 55, 57, 58, 59 και

60.

2. Ο συνδυασμός του επιτυχόντος δημάρχου στις δημοτικές εκλογές λαμβάνει τα τρία πέμπτα (3/5) του συνόλου των εδρών των συμβούλων σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα και τα δύο πέμπτα (2/5) οι επιλαχόντες συνδυασμοί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57 και 59.

3. Για την κατανομή των εδρών των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων σε κάθε διαμέρισμα λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός υποψήφιου δημάρχου σε όλα τα εκλογικά τμήματα του Δήμου.

### Άρθρο 53

#### Κατανομή εδρών των τοπικών συμβούλων

1. Στις εκλογές των τοπικών συμβουλίων, σε κάθε τοπικό διαμέρισμα η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές και έχουν υποψηφίους για το τοπικό συμβούλιο του τοπικού διαμερίσματος, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλο το τοπικό διαμέρισμα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές και είχαν υποψηφίους για το τοπικό συμβούλιο του τοπικού διαμερίσματος, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του τοπικού συμβουλίου, αυξημένο κατά μια μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει παραλειπομένου του κλάσματος αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μια μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το τοπικό συμβούλιο, ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου και οι τοπικοί σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του τοπικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν έχουν ανακηρυχθεί δύο μόνο συνδυασμοί για το τοπικό συμβούλιο τοπικού διαμερίσματος και ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση

για ανάδειξη του πλειοψηφούντος συνδυασμού. Οι έδρες των τοπικών συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται στον πλειοψηφούντα και στον επιλαχόντα συνδυασμό, αντίστοιχα, ως εξής: στα επταμελή τέσσερις και τρεις (4 και 3), στα πενταμελή τρεις και δύο (3 και 2) και στα τριμελή δύο και μία (2 και 1).

4. Αν ισοψηφήσουν περισσότεροι από δύο συνδυασμοί το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση. Ο πρώτος συνδυασμός στα επταμελή τοπικά συμβούλια εκλέγει τον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου και δύο ακόμη τοπικούς συμβούλους, ο δεύτερος συνδυασμός εκλέγει δύο τοπικούς συμβούλους και ο τρίτος συνδυασμός εκλέγει δύο τοπικούς συμβούλους.

Στα πενταμελή εκλέγουν αντίστοιχα τον πρόεδρο και έναν τοπικό σύμβουλο, δύο τοπικούς συμβούλους και έναν τοπικό σύμβουλο.

Στα τριμελή ο πρώτος συνδυασμός εκλέγει τον πρόεδρο και οι άλλοι δύο συνδυασμοί από έναν τοπικό σύμβουλο.

Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

#### Άρθρο 54

Τακτικοί και αναπληρωματικοί δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι - Ισοψηφία

1. Τακτικοί δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 50, κατά σειρά, οι τυχόν υποψήφιοι της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 34 και έπονται αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 60.

Οι υποψήφιοι δήμαρχοι ή πρόεδροι Κοινοτήτων των επιλαχόντων συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων τους, με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο ενεργεί κλήρωση.

#### Άρθρο 55

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος - Ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι των δημοτικών διαμερισμάτων εκλέγονται από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς των υποψηφίων δημάρχων, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

#### Άρθρο 56

Τακτικοί και αναπληρωματικοί τοπικοί σύμβουλοι -Ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι του τοπικού συμβουλίου εκλέγονται από τους υποψηφίους κάθε συνδυασμού, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του τοπικού συμβουλίου και του παρέδρου με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.
3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού, περιλαμβανομένων και των παρέδρων, ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

#### Άρθρο 57

##### Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών

1. Αν έχουν ανακηρυχθεί δύο μόνο συνδυασμοί και ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο ενεργεί κλήρωση για ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού. Οι έδρες των συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται κατά τα τρία πέμπτα (3/5) στον επιτυχόντα συνδυασμό και κατά τα δύο πέμπτα (2/5) στον επιλαχόντα συνδυασμό.
2. Αν ισοψηφήσουν δύο ή περισσότεροι συνδυασμοί σε Κοινότητες, την κλήρωση ενεργεί το ειρηνοδικείο. Οι έδρες των συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται κατά τα τρία πέμπτα (3/5) στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα δύο πέμπτα (2/5) αναλογικά στους επιλαχόντες συνδυασμούς με τον τρόπο που ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 51.
3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 51 και του άρθρου 54.

#### Άρθρο 58

##### Εξαγωγή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εκλογής

1. Σε Κοινότητες όπου υπάρχει μόνο ένα εκλογικό τμήμα, η εφορευτική επιτροπή εξάγει το αποτέλεσμα της εκλογής και το δημοσιεύει αμέσως, με τοιχοκόλληση στο κοινοτικό κατάστημα.
2. Σε Δήμους και Κοινότητες όπου υπάρχουν περισσότερα από ένα, αλλά όχι περισσότερα από πέντε, εκλογικά τμήματα, οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν μετά το τέλος της διαλογής στην έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας και, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των τμημάτων, εξάγουν το γενικό αποτέλεσμα, που δημοσιεύεται αμέσως, με τοιχοκόλληση, στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα.
3. Στους Δήμους και στις Κοινότητες όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής στέλνουν με ασφαλή τρόπο τα εκλογικά στοιχεία στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, αν πρόκειται για Δήμο και στον ειρηνοδίκη, αν πρόκειται για Κοινότητα. Αφού συγκεντρωθούν τα στοιχεία όλων των εκλογικών τμημάτων του Δήμου ή της Κοινότητας, ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης εξάγει το γενικό αποτέλεσμα, το οποίο δημοσιεύει αμέσως με τοιχοκόλληση στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.
4. Η τοιχοκόλληση και η δημοσίευση των προηγούμενων παραγράφων



περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει: α) τον αριθμό των γραμμένων εκλογέων, β) το συνολικό αριθμό ψηφισάντων, γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων, ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

5. Οι εφορευτικές επιτροπές και ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

## Άρθρο 59

### Επανάληψη της ψηφοφορίας

1. Στους Δήμους, αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει το ποσοστό, που απαιτεί το άρθρο 50 παρ. 1, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μόνο ανάμεσα στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Επίσης η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και στην περίπτωση που δύο από τους ανακηρυχθέντες συνδυασμούς ισοψηφήσουν συγκεντρώνοντας ο καθένας ποσοστό τουλάχιστον σαράντα δύο τοις εκατό (42%). Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο αυτοί συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Οι έδρες των δημοτικών συμβουλίων διανέμονται, σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας, στους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές, σε δύο φάσεις, που ονομάζονται κατανομές.

Στην πρώτη (Α) κατανομή διανέμονται οι μισές έδρες του δημοτικού συμβουλίου. Το κλάσμα που προκύπτει στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Στη δεύτερη (Β) κατανομή διανέμονται οι υπόλοιπες. Με βάση τον αριθμό των εδρών των δημοτικών συμβουλίων οι έδρες που αναλογούν σε καθεμία από τις δύο αυτές κατανομές έχουν ως εξής: για τα 13μελή συμβούλια 7 και 6 αντίστοιχα για τα 17μελή συμβούλια 9 και 8 αντίστοιχα για τα 21 μελή συμβούλια 11 και 10 αντίστοιχα για τα 27μελή συμβούλια 14 και 13 αντίστοιχα για τα 33μελή συμβούλια 17 και 16 αντίστοιχα για τα 37μελή συμβούλια 19 και 18 αντίστοιχα για τα 41 μελή συμβούλια 21 και 20 αντίστοιχα για τα 45μελή συμβούλια 23 και 22 αντίστοιχα.

3. Οι έδρες της Α' κατανομής διανέμονται αναλογικά στους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές με την ακόλουθη διαδικασία: Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές στην αρχική ψηφοφορία, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών της Α' κατανομής αυξημένο κατά μία μονάδα. Το ηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο της Α' κατανομής. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο ηλίκο αυτής της διαιρέσης. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς

διάθεση έδρες της Α' κατανομής, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αξιοσημείωτων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή εδρών με βάση τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αξιοσημείωτο υπόλοιπο.

4. Για τη διανομή των εδρών της Β' κατανομής, υπολογίζεται, αρχικά, πόσες από τις έδρες αυτές πρέπει να προσκυρωθούν στον επιτυχόντα συνδυασμό, έτσι ώστε να συγκεντρώσει συνολικά, συνυπολογιζομένων και των εδρών που του απονεμήθηκαν από την Α' κατανομή, τα τρία πέμπτα (3/5) του όλου αριθμού των εδρών. Οι έδρες της Β' κατανομής που θα απομείνουν προς διάθεση, μετά την παραχώρηση των εδρών στον επιτυχόντα συνδυασμό, παραχωρούνται στο δεύτερο συνδυασμό που πήρε μέρος στην επαναληπτική ψηφοφορία.

Στην περίπτωση όπου λόγω του μικρού αριθμού εδρών που τους έχουν απονεμηθεί από την Α' κατανομή ο επιτυχών συνδυασμός δεν μπορεί να συμπληρώσει τον αριθμό των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των εδρών, προσκυρώνονται σε αυτόν όλες οι έδρες της Β' κατανομής και δεν γίνεται καμία μεταβολή στην απονομή των εδρών της Α' κατανομής, ανάμεσα στους υπόλοιπους συνδυασμούς.

5. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν.

6. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση, κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.

7. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 5 και 6 επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του, που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Αν στην ψηφοφορία αυτήν ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του. Αν ισοψηφήσουν περισσότεροι από δύο συνδυασμοί, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του και εκείνου που θα συμμετάσχει στη δεύτερη κατανομή κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4.

8. Αν κανείς από τους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές στην αρχική ψηφοφορία δεν συγκεντρώσει το εκλογικό μέτρο ή αν μόνο ένας συνδυασμός το έχει συγκεντρώσει, τότε στην Α' κατανομή συμμετέχουν οπωσδήποτε οι δύο συνδυασμοί που έχουν λάβει το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων. Οι υποψήφιοι δήμαρχοι αυτών των δύο συνδυασμών συμμετέχουν και στην επαναληπτική ψηφοφορία.

9. Οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία σύμφωνα με τους σταυρούς προτιμήσεως που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 51 και του άρθρου 54.

## Άρθρο 60

Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου Δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας

1. Κατά την επανάληψη της ψηφοφορίας ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωση του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.
2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή πεθάνει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του δηλώνει άλλο δήμαρχο.
3. Αν εκείνος που έχει δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, η θέση του ως συμβούλου μένει κενή.
4. Η δήλωση για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.
5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

## Άρθρο 61

Έκθεση πρακτικών και άσκηση ενστάσεων

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

#### ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

1. Αμέσως μετά τη δημοσίευση του αποτελέσματος της εκλογής, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή άλλο μέλος της παραδίδει τα πρακτικά της, τα λοιπά εκλογικά έγγραφα, τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και με τη σειρά που είναι αριθμημένα, καθώς και τους φακέλους στον πρόεδρο πρωτοδικών, αν πρόκειται για Δήμο ή στον ειρηνοδίκη αν πρόκειται για Κοινότητα.
2. Ο πρόεδρος πρωτοδικών ή ο ειρηνοδίκης, εκθέτει τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου επί πέντε (5) ημέρες και συντάσσει για την έκθεση αυτή πρακτικό, που τοιχοκολλάται επίσης έξω από το δικαστικό κατάστημα. Στο διάστημα αυτό οι εκλογείς μπορούν να λάβουν γνώση των εγγράφων αυτών, καθώς και των λοιπών στοιχείων της εκλογής, προκειμένου να ασκήσουν ενστάσεις κατά του κύρους της.
3. Οι εφορευτικές επιτροπές, μόλις δημοσιευθεί το αποτέλεσμα της εκλογής, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 58, γνωστοποιούν με ανακοίνωση τους, που δημοσιεύεται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα και

στα δημοσιότερα μέρη του Δήμου ή της Κοινότητας, ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 58, η έκθεση των πρακτικών γνωστοποιείται με ανακοίνωση, που εκδίδει ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης, η οποία τοιχοκολλάται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα και στα δημοσιότερα μέρη του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου.

## Άρθρο 62

### Επικύρωση της εκλογής

1. Αν δεν υποβληθούν ενστάσεις, το πολυμελές πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο επικυρώνει με απόφαση του το αποτέλεσμα της εκλογής και ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβουλίων, καθώς και τους παρέδρους με τους αναπληρωματικούς τους.

Οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι των δημοτικών διαμερισμάτων ή των τοπικών συμβουλίων και οι παρέδροι κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτιμήσεως που έχουν λάβει, και αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης εκθέτει την απόφαση στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και στέλνει αντίγραφο της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Όμοιο αντίγραφο της αποφάσεως στέλνει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας σε κάθε Δήμο και Κοινότητα της περιφέρειας του.

## Άρθρο 63

### Δικαίωμα ένστασης

Ένσταση μπορεί να ασκήσει:

- α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και
- β) όποιος υπήρξε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

## Άρθρο 64

### Άσκηση ένστασης - Αρμόδιο δικαστήριο

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία αντίγραφα στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη. Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκηση της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

2. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, ΦΕΚ 97 Α').

3. Οι ενστάσεις εκδικάζονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος Δήμος ή η Κοινότητα.

4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκαση της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

#### Άρθρο 65

##### Περιεχόμενο της ένστασης

1. Η ένσταση στρέφεται κατά της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί των υποψηφίων ή κατά της κατ' άρθρο 58 πράξης, με την οποία εξαγεται το αποτέλεσμα της εκλογής ή κατά της κατ' άρθρο 62 απόφασης, με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί.

2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:

- α) οι παραβάσεις του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς ή
- β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο ή
- γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.

#### Άρθρο 66

##### Προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από:

- α) τη λήξη του χρόνου έκθεσης των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα των αποτελεσμάτων, κατ' άρθρο 61 του παρόντος ή
- β) την ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση των συνδυασμών των υποψηφίων σύμφωνα με το άρθρο 37 του παρόντος ή
- γ) τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 62 του παρόντος.

2. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνονται σε καμία περίπτωση.

3. Στις περιπτώσεις α' και γ' της παραγράφου 1, η ένσταση δεν μπορεί να ασκηθεί, αν έχουν περάσει δεκαπέντε (15) ή είκοσι (20) ημέρες, αντιστοίχως, από τη διενέργεια των εκλογών.

#### Άρθρο 67

##### Διαδικασία εκδίκασης των ενστάσεων

1. Για τα θέματα της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας, της παρέμβασης, της αντένστασης, της αποδεικτικής διαδικασίας, του παρεμπόπτοντος

ελέγχου, της απόφασης του δικαστηρίου, καθώς και της γνωστοποίησης της εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 έως και 260 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως κάθε φορά ισχύει, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα, που δεν ρυθμίζεται, ειδικώς, από τις διατάξεις του παρόντος.

2. Ο κατά το άρθρο 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας παρεμπόδιων έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, χωρεί κατά των πράξεων αυτών μόνο αν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών ή κοινοτικών εκλογών.

3. Αίτηση αναθεώρησης, τριτανakoπή και αίτηση ερμηνείας ή διόρθωσης ασκούνται κατά τις προβλέψεις του άρθρου 261 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

## Άρθρο 68

### Αναίρεση

1. Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα τριμελή διοικητικά πρωτοδικεία χωρεί, μόνο, αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενήτημέρου που ορίζεται στο άρθρο 260 παρ.1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

2. Για την ασκηθείσα αναίρεση δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης της προσβληθείσας απόφασης.

3. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το βραδύτερο, από την άσκηση της αναίρεσης.

4. Αν η τελεσίδικη απόφαση βάσει της οποίας έγινε η εγκατάσταση των αρχών Δήμου ή Κοινότητας αναιρεθεί και κριθεί κατ' ουσίαν η διαφορά από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, εκείνοι που ανακηρύσσονται ως επιτυχόντες μετά την αναιρετική απόφαση θεωρούνται ότι εγκαταστάθηκαν αναδρομικά, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 23. Η αναδρομική αυτή εγκατάσταση δεν θίγει το κύρος των πράξεων που εκδόθηκαν ή δημοσιεύτηκαν από τις αρχές των οποίων η εκλογή ακυρώθηκε από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

Αν το Συμβούλιο της Επικρατείας αναιρέσει την τελεσίδικη απόφαση, βάσει της οποίας έγινε η εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, και αναπέμψει τη διαφορά για νέα κατ' ουσίαν κρίση στο δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρεθείσα απόφαση, η εγκατάσταση των αρχών που έγινε βάσει της απόφασης αυτής δεν θίγεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για την εκλογική αυτή διαφορά. Το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται αναλόγως.

## Άρθρο 69

### Επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακυρώσεως

1. Αν ακυρωθεί η εκλογή για παράβαση νόμου ή για οποιαδήποτε πλημμέλεια, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία ανάμεσα στους ίδιους

υποψηφίους, που είχαν ανακηρυχθεί νόμιμα.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει χωρίς καθυστέρηση πρόγραμμα, με το οποίο καλεί τους δημότες εκλογείς για την επανάληψη της εκλογής για τον υπολειπόμενο χρόνο της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου. Το πρόγραμμα δημοσιεύεται με τοιχοκόλληση, δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα που έχει οριστεί για την ψηφοφορία.

## Άρθρο 70

### Ορκωμοσία των δημοτικών και κοινοτικών αρχών

1. Μετά την τελεσίδικη επικύρωση της εκλογής και ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας, οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι πριν από την ημέρα εγκατάστασης και ανάληψης των καθηκόντων τους δίνουν τον ακόλουθο όρκο:

«Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντα μου.»

2. Η ορκωμοσία γίνεται στο κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας σε δημόσια συνεδρίαση, της οποίας ο ακριβής χρόνος (χρονολογία και ώρα) ορίζεται από τον εκλεγέντα δήμαρχο ή πρόεδρο της Κοινότητας.

3. Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τον δήμαρχο ή πρόεδρο της Κοινότητας και όλους τους συμβούλους που ορκίστηκαν.

Το πρακτικό αυτό συντάσσεται σε δύο (2) αντίτυπα, από τα οποία το ένα παραμένει στο Δήμο ή στην Κοινότητα και το άλλο αποστέλλεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Τα προαναφερόμενα πρόσωπα αναλαμβάνουν τα καθήκοντα τους από την ημέρα της εγκατάστασης.

4. Σε όσες περιπτώσεις η ορκωμοσία δεν πραγματοποιήθηκε, για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας καλεί τον επιτυχόντα προς ορκωμοσία εντός πέντε (5) ημερών, αφότου του γνωστοποιήθηκε η άρση των λόγων.

## Άρθρο 71

### Αποποίηση εκλογής

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ

1. Αν ένας δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας αποποιηθεί την εκλογή του, οφείλει να το δηλώσει με έγγραφο στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας έως την παραμονή εγκαταστάσεως των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

2. Αν ένας δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος αποποιηθεί την εκλογή του, οφείλει να το δηλώσει με έγγραφο στον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας, αντίστοιχα, έως την παραμονή εγκαταστάσεως των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

3. Όποιος δεν αποποιηθεί την εκλογή του τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την έναρξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου, θεωρείται ότι την έχει αποδεχθεί.

4. Όποιος δεν αποποιηθεί την εκλογή του και δεν δώσει τον όρκο του προηγούμενου άρθρου μέσα στην προθεσμία των παραγράφων 1 και 2 εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα.

## Άρθρο 72

### Παραίτηση αιρετών οργάνων

1. Η παραίτηση του δημάρχου και του προέδρου Κοινότητας υποβάλλεται εγγράφως στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και γίνεται οριστική, αφότου ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας την αποδεχθεί. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας δεν την αποδεχθεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή. Αν πρόεδρος Κοινότητας παραιτηθεί από το αξίωμα του, παραμένει κοινοτικός σύμβουλος.

2. Η παραίτηση των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβούλων και των παρέδρων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας και γίνεται οριστική, αφότου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας την αποδεχθεί ή μετά την παρέλευση μηνός από την κατάθεση της σχετικής δήλωσης στο οικείο πρωτόκολλο.

Αν ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας δεν την αποδέχεται, η παραίτηση γίνεται οριστική, αφότου υποβληθεί και πάλι με επίδοση, η οποία γίνεται με δικαστικό επιμελητή.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση η παραίτηση των αιρετών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων από τις θέσεις που κατέχουν, ως εκ της ιδιότητας τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τα εξέλεξαν ή τα διόρισαν.

Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία ασκούσαν καθήκοντα οι παραιτηθέντες.

Η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την παρέλευση μηνός από την κατάθεση της σχετικής αίτησης στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής και αποδοχής παραιτήσεων, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων, εξακολουθούν να ισχύουν.

## Άρθρο 73

### Αναπλήρωση συμβούλων

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

#### ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ - ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

1. Τις έδρες δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβούλων και των παρέδρων που για οποιονδήποτε λόγο μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού.

Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς συμβούλους ή παρέδρους, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν



να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου τους επιδόθηκε η πρόσκληση. Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας αναλόγως. Αν δεν παρουσιαστούν μέσα στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών του συνδυασμού αυτού, καλούνται να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο, αναπληρωματικοί από άλλους συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής δύναμης των συνδυασμών και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί οι αναπληρωματικοί του κάθε συνδυασμού.

Στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, συμβουλίων δημοτικών διαμερισμάτων, τοπικών συμβουλίων και παρέδρων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους από το συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία, με τη σειρά της εκλογής τους.

2. Αν μείνουν κενές έδρες συμβούλων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προκηρύσσει, σε δύο (2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.

3. Στην αναπληρωματική εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα που αφορούν την υποβολή υποψηφιότητας και την κατάρτιση συνδυασμών. Οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς που συγκέντρωσαν ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.

4. Στο τελευταίο όμως έτος της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου γίνεται εκλογή, μόνον αν οι σύμβουλοι που έχουν απομείνει δεν αρκούν για την ύπαρξη απαρτίας.

5. Τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση, που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία σε όλες τις περιπτώσεις που μέλη δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου αποποιηθούν την εκλογή τους, παραιτηθούν, αποβιώσουν, εκπέσουν ή τεθούν σε αργία ή αν οι έδρες μείνουν κενές για οποιονδήποτε άλλο λόγο και μέχρι οι κενές θέσεις να συμπληρωθούν με αναπλήρωση ή με εκλογές ή με τη λήξη του χρόνου της αργίας.

6. Για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 70 και 23.

7. Όταν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα, επειδή υπάρχει έλλειψη μελών του, αναστέλλονται κάθε είδους προθεσμίες, των οποίων η τήρηση εξαρτάται από απόφαση του συμβουλίου, μέχρι να καταστεί δυνατή η νόμιμη λειτουργία του.

Άρθρο 74

Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων

1. Αν ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο διαλυθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 147, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προκηρύσσει εκλογές ένα (1) μήνα το αργότερο από τη διάλυση. Κατά την εκλογή αυτή εκλέγονται και αναπληρωματικοί.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας αναθέτει στον γραμματέα της Κοινότητας ή σε δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής, καθώς και τη διεξαγωγή των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων.

Άρθρο 75

Αρμοδιότητες

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΑΣΚΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

I. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς:

α) Ανάπτυξης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων ή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση των σχετικών έργων και εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση και διαχείριση των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

3. Ο εξηλεκτρισμός, η επέκταση ηλεκτρικών δικτύων και γενικότερα δικτύων ενέργειας, εντός των διοικητικών τους ορίων, για κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και για την τόνωση της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας.

4. Η μελέτη, κατασκευή και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.

5. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους.

6. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

7. Ο σχεδιασμός, η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση υποδομών για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, όπως έργων οδοποιίας, συστημάτων άρδευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων.

8. Η εκπόνηση, υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και η δημιουργία θέρετρων και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών.

9. Η διοίκηση και εκμετάλλευση των χώρων της ζώνης λιμένα δικαιοδοσίας τους, καθώς και η κατασκευή και συντήρηση των αναγκαίων λιμενικών έργων.

10. Η ίδρυση, κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών αγορών.

11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αποθηκευτικών χώρων υγρών καυσίμων.

12. Η διαχείριση, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση της δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών κτιρίων.

13. Η εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών.

14. Η διαχείριση και εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών καλλιεργητικών εκτάσεων και βοσκοτόπων, καθώς και αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων που τους παραχωρούνται από το Δημόσιο.

β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Η προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων από την αλεία (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) και η καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιφέρεια τους.

3. Η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών και κοινοτικών εργαστηρίων.

4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

5. Η παροχή συνδρομής στην αρμόδια πυροσβεστική υπηρεσία, με κάθε πρόσφορο μέσο που διαθέτουν, για την αντιμετώπιση πυρκαγιών, ιδίως σε περιοχές που έχουν δασικό χαρακτήρα.

6. Η ίδρυση και λειτουργία σφαγείων.

7. Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.

8. Η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών της περιφέρειας τους, κυρίως σε περιοχές όπου αναπτύσσεται εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου και εγκαθίστανται μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων.

9. Η συμμετοχή τους σε θέματα πολεοδομίας, χωροταξίας και χρήσεων γης, όπως αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

10. Ο καθορισμός των χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων και η παροχή γνώμης για τον καθορισμό χώρων αποτέφρωσης νεκρών.

γ) Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά όπως η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, αφαλάτωσης, τηλεθέρμανσης, έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων.

2. Η συμμετοχή στο έργο της αστικής συγκοινωνίας και η διενέργεια μεταφοράς για τη μετακίνηση κατοίκων της περιοχής τους, καθώς και η μεταφορά για την εξυπηρέτηση και την αναψυχή αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 83 και στη σχετική νομοθεσία.

3. Ο καθορισμός, η κατασκευή, συντήρηση και εκμετάλλευση υπόγειων και υπέργειων χώρων στάθμευσης, καθώς και ο έλεγχος της στάθμευσης των αυτοκινήτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

4. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, η απομάκρυνση εγκαταλελειμμένων οχημάτων και γενικότερα η λήψη μέτρων για την αποφυγή δυσμενών επιδράσεων στην ασφάλεια της κυκλοφορίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5. Ο καθορισμός των χώρων και των όρων λειτουργίας των λαϊκών αγορών και των εμποροπανηγύρεων, για άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, που διενεργούνται στην περιφέρεια τους, κατά τη σχετική νομοθεσία, καθώς και των χώρων για την προσωρινή διαμονή μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων.

6. Ο καθορισμός χώρων για την τοποθέτηση πλαισίων προβολής υπαίθριας διαφήμισης, καθώς και ο προσδιορισμός ειδικότερων προδιαγραφών κατασκευής και προϋποθέσεων τοποθέτησης διαφημιστικών πλαισίων, σύμφωνα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας.

7. Η προστασία του καταναλωτή με τη δημιουργία Γραφείων Ενημέρωσης του καταναλωτή σχετικά με θέματα που αφορούν τα δικαιώματά του, την ποιότητα των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών και τις επιπτώσεις τους στην υγεία και το περιβάλλον, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές.

8. Ο προσδιορισμός ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων της ίδρυσης και εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων της δικαιοδοσίας τους που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, καθώς και την αισθητική, φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης.

9. Ο προσδιορισμός των όρων και των ωρών λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα, τα οποία λειτουργούν στην πόλη, στο πλαίσιο των υγειονομικών και κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης.

10. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως ο υγειονομικός έλεγχος των δημοτικών και κοινοτικών δεξαμενών νερού, ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων και επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιφέρεια τους, ο έλεγχος της ηχορύπανσης, της κοινής ησυχίας και της εκπομπής ρύπων, θορύβων και άλλων επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος από τροχοφόρα, η περισυλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

11. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων, όπως ο έλεγχος σήμανσης των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς και της τήρησης των υποχρεώσεων αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς του δημοτικού ή κοινοτικού δικτύου, η λήψη μέτρων και ο έλεγχος για την προστασία από επικίνδυνες οικοδομές, από έλλειψη μέτρων ασφάλειας και υγιεινής σε εργασίες που εκτελούνται και γενικότερα από δραστηριότητες που εγκυμονούν κινδύνους για τη ζωή και την περιουσία των κατοίκων.

12. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.

13. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την απρόσκοπτη πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους.

14. Η ονομασία των οδών, πλατειών, η τοποθέτηση πινακίδων πληροφορίας και η αρίθμηση κτισμάτων.

δ) Απασχόλησης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η υλοποίηση ή η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια και προγράμματα δράσης και πρωτοβουλίες για την εφαρμογή και ανάπτυξη πολιτικών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, με την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες και κυρίως των πληθυσμών των ορεινών, αγροτικών και νησιωτικών περιοχών, στο πλαίσιο του εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδιασμού.

3. Συμβολή στην απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους

με την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνση τους για την εξεύρεση απασχόλησης, καθώς και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση, σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής τους.

ε) Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συννοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.

3. Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης κατά τις προβλέψεις αυτού του Κώδικα.

4. Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρεια τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.

5. Ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.

6. Η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.

στ) Παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων.

2. Η ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθηκών.

3. Η ίδρυση και λειτουργία κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.

4. Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.

5. Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, η προβολή των πολιτιστικών αγαθών και των σύγχρονων πολιτιστικών έργων που παράγονται σε τοπικό επίπεδο, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, πινακοθηκών, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.λπ., καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.

6. Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.
7. Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.
8. Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.
9. Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
10. Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.
11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης.
12. Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

ζ) Πολιτικής Προστασίας, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών που συμβαίνουν στα διοικητικά τους όρια.
2. Η διατύπωση εισήγησης για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων που αφορούν την περιοχή τους στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.
3. Η διάθεση και ο συντονισμός δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειας τους.

II. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Οι αρμοδιότητες αυτές είναι, ειδικότερα, οι ακόλουθες:

1. Η τήρηση του δημοτολογίου και του μητρώου αρρένων, η έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών που απορρέουν από αυτό, καθώς και η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία για τη δημιουργία και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου.
2. Η τήρηση των ληξιαρχικών βιβλίων, στα οποία καταχωρούνται τα ληξιαρχικά γεγονότα που συμβαίνουν στην περιφέρεια τους και η έκδοση αποσπασμάτων των ληξιαρχικών πράξεων.
3. Η τήρηση αρχείων επίσημων εγγράφων και η έκδοση αντιγράφων.
4. Η περιοδική ενημέρωση των δημοσίων υπηρεσιών για τις μεταβολές προσωπικής κατάστασης, που προκύπτουν από τα τηρούμενα στοιχεία.
5. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.
6. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα νομοθεσία περί ιθαγένειας και αλλοδαπών και μετανάστευσης.
7. Η χορήγηση άδειας πολιτικού γάμου και η τέλεση των γάμων αυτών.
8. Η δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και η χορήγηση άδειας ταφής και αποτέφρωσης νεκρών.
9. Η χορήγηση βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας.
10. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τους χώρους προσωρινής εγκατάστασης μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων.
11. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τα ζώα συντροφιάς.
12. Ο έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό και τις οικοδομές που χαρακτηρίζονται επικίνδυνες.

13. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση των αδειών ίδρυσης, λειτουργίας και εγκατάστασης των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας και εγκατάστασης των οποίων καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία και τους αντίστοιχους υγειονομικούς κανονισμούς και διατάξεις, καθώς και ο έλεγχος της τήρησης αυτών.
14. Η τήρηση των διατάξεων που αφορούν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων.
15. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας κινηματογράφων, θεάτρων και παρεμφερών επιχειρήσεων και η διενέργεια των προβλεπόμενων επιθεωρήσεων.
16. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας παιδότοπων και διάφορων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, όπως λούνα πάρκ, τσίρκο, πίστες αυτοκινητιδίων, μουσικών συναυλιών και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων της.
17. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών τεχνικών ψυχαγωγικών παιγνίων και παροχής υπηρεσιών δια-δικτύου, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.
18. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας λειτουργίας μουσικών οργάνων, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.
19. Η χορήγηση και ανάκληση αδειών για την άσκηση υπαίθριου στίσιμου εμπορίου, η χορήγηση αδειών εμποροπανηγύρεων και υπαίθριων χριστουγεννιάτικων αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202 Α'), καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές.
20. Η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας ζωήλατου οχήματος στην περιφέρεια τους.
21. Η αφαίρεση της άδειας από τις οικοδομές για μη εξόφληση ασφαλιστικών εισφορών στο Ι.Κ.Α..
22. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας εγκατάστασης και χρήσης του οικήματος για την άσκηση δραστηριότητας από εκδιδόμενα πρόσωπα, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.
23. Ο έλεγχος τήρησης της τουριστικής νομοθεσίας από τις επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του νόμου.
24. Η χορήγηση αδειών διενέργειας διαφήμισης, τοποθέτησης πλαισίων υπαίθριας διαφήμισης, τοποθέτησης επιγραφών προσδιορισμού επαγγελματικής δραστηριότητας σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και η παραχώρηση χώρων για την προβολή δραστηριοτήτων σε νομικά πρόσωπα, που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, όπως επίσης ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων περί υπαίθριας διαφήμισης των προδιαγραφών των διαφημιστικών πλαισίων και επιγραφών, η αφαίρεση των παράνομων υπαίθριων διαφημίσεων και επιγραφών και η επιβολή των προβλεπόμενων προστίμων, με τις προϋποθέσεις και τους όρους που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.
25. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας καταστημάτων εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων.

## Άρθρο 76

### Άσκηση αρμοδιοτήτων

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές ασκούν τις αρμοδιότητές τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των νόμων, των κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης και των κανονιστικών διατάξεων που θεσπίζουν οι ίδιες, σύμφωνα με το άρθρο 79. Κατά την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

α. Τις εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες τους.

β. Την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές και οργανισμούς, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα να δρουν και να διαθέτουν πόρους στην περιφέρεια τους.

γ. Τους διαθέσιμους πόρους για την κάλυψη της αρμοδιότητας και την ανάγκη να διασφαλισθεί η επωφελής, η αποτελεσματική χρήση και η ισόρροπη κατανομή τους.

δ. Την ανάγκη να οργανώνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια, η ποιότητα και αποτελεσματικότητα τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων.

ε. Την ανάγκη για υψηλής ποιότητας περιβαλλοντική προστασία και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και την ανάγκη προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών τους.

2. Οι αρμοδιότητες της παρ. 1 του άρθρου 75 μπορούν να ασκηθούν προς όφελος:

α. ολόκληρης ή τμήματος της εδαφικής τους περιφέρειας,

β. όλων ή μέρους των κατοίκων της περιφέρειας τους.

γ. σε διαδημοτικό επίπεδο μέσω σχετικών συμβάσεων ή διαδημοτικής συνεργασίας, σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος.

3.α. Για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των κατοίκων των Δήμων και Κοινοτήτων και για την εύρυθμη λειτουργία των πόλεων και των οικισμών μπορεί να συσταθεί, με τους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας, Δημοτική Αστυνομία, η οποία λειτουργεί ως αυτοτελής υπηρεσία.

β. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Τάξης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται οι προϋποθέσεις σύστασης της Δημοτικής Αστυνομίας, οι αρμοδιότητες της, καθώς και ο χρόνος έναρξης άσκησης τους σε σχέση με την οργάνωση της, ο τρόπος με τον οποίο ασκούνται, η διάρθρωση των υπηρεσιών της, τα προσόντα και οι θέσεις κατά κατηγορίες, βαθμούς και κλάδους του προσωπικού της, καθώς και το σύστημα πρόσληψης, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης τούτου, περιλαμβανομένων των καθηκόντων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, είναι δυνατή η παροχή ειδικών κινήτρων και προβλέψεων ειδικών χρηματοδοτήσεων για την κάλυψη άσκησης αρμοδιοτήτων από ορεινούς ή νησιωτικούς Δήμους ή Κοινότητες ή από Δήμους ή Κοινότητες σε φθίνουσες και μειονεκτικές περιοχές, όπως αυτές καθορίζονται από τις κείμενες διατάξεις, ανάλογα εάν αυτές ασκούνται από τους ίδιους ή σε διαδημοτικό επίπεδο. Οι ενισχύσεις αυτές παρέχονται εντός των πλαισίων της υφιστάμενης εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

5. Όταν αιρετό όργανο Δήμου ή Κοινότητας απέχει παράνομα από την άσκηση της αρμοδιότητας του, θέτοντας σε σοβαρό και προφανή κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον, ο Γενικός Γραμματέας, με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του, αναθέτει την άσκηση της, για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο, σε αντίστοιχο όργανο της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Αν στην περίπτωση αυτή δεν ασκηθεί η ανατεθείσα αρμοδιότητα μέσα στον απαιτούμενο από τις περιστάσεις χρόνο, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μία εβδομάδα, τότε αυτή ασκείται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας ή ανατίθεται από τον ίδιο σε άλλο όργανο της Διοίκησης.



6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να κωδικοποιούνται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την άσκηση κάθε αρμοδιότητας και να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία και τον τρόπο άσκησης τους.

#### Άρθρο 77

Γνώμη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών για ειδικά θέματα

1. Προκειμένου οι κρατικές αρχές να εκδώσουν οποιαδήποτε διοικητική κανονιστική πράξη, που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια και τις αποφάσεις χωροθέτησης εγκαταστάσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, οφείλουν να ζητούν τη γνώμη των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων ή των Κοινοτήτων ή των διοικητικών συμβουλίων των Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύσουν, κατά τις ακόλουθες διακρίσεις:

α) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια έως δέκα (10) Δήμων και Κοινοτήτων απαιτείται η γνώμη όλων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων.

β) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια περισσότερων από δέκα (10) Δήμων και Κοινοτήτων του νομού, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Τοπικής Ενώσεως Δήμων και Κοινοτήτων.

γ) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια Δήμων και Κοινοτήτων που υπάγονται σε περισσότερους νομούς, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου των τοπικών ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων.

δ) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια ολόκληρης της Χώρας, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Όταν οι πράξεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο αφορούν τα πολεοδομικά σχέδια, για την έκδοσή τους απαιτείται η γνώμη μόνο των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων ή των Κοινοτήτων, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύουν οι πράξεις αυτές.

3. Σε όλες τις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2 η γνώμη πρέπει να παρέχεται στην αρμόδια αρχή μέσα σε δύο (2) μήνες, από τότε που ο Δήμος ή η Κοινότητα ή η ένωση έλαβε το σχετικό ερώτημα.

4. Η διαφοροποίηση από τη γνώμη των οργάνων, που προβλέπουν οι παράγραφοι 1 και 2, πρέπει να στηρίζεται σε ειδική αιτιολογία.

5. Στα όργανα που καταρτίζουν τα προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωροταξία και την προστασία του περιβάλλοντος μετέχουν και εκπρόσωποι των Δήμων ή Κοινοτήτων ή των ενώσεων αυτών.

Κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων αυτών λαμβάνονται υπόψη οι γνώμες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων ή των διοικητικών συμβουλίων των Ενώσεων των Δήμων και Κοινοτήτων της περιφέρειας, την οποία αφορούν τα προγράμματα, όπως ορίζει προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Με το ίδιο διάταγμα καθορίζεται ο αριθμός των εκπροσώπων των Δήμων ή Κοινοτήτων ή των ενώσεων αυτών στα όργανα που καταρτίζουν τα

προγράμματα και ο τρόπος με τον οποίο ορίζονται οι εκπρόσωποι αυτοί.

6. Δεν επιτρέπεται απαλλοτρίωση, διάθεση, δέσμευση ή οποιοδήποτε είδους επέμβαση ή περιορισμός στη διοίκηση, στη διαχείριση και στη διάθεση δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, έργων, υπηρεσιών και υδάτων αρδεύσεως ή υδρευσεως, χωρίς προηγούμενη γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

#### Άρθρο 78

Προθεσμία για την απόφαση ή γνωμοδότηση από άλλες αρχές, οι οποίες απαιτούνται για την έκδοση πράξεων από Δήμους και Κοινότητες

Όπου, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, απαιτείται προηγούμενη απόφαση ή γνώμη οποιασδήποτε αρχής, για θέματα που αποφασίζουν οι Δήμοι, οι Κοινότητες και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η σχετική πράξη εκδίδεται το αργότερο μέσα σε ένα τρίμηνο, αφότου η αρμόδια αρχή παρέλαβε το σχετικό ερώτημα με τα προβλεπόμενα στοιχεία . Αν η προθεσμία αυτή περάσει χωρίς να έχει εκδοθεί η προαναφερόμενη πράξη, τότε τα αρμόδια δημοτικά ή κοινοτικά όργανα αποφασίζουν, χωρίς να απαιτείται η έκδοση ή η παροχή της.

#### Άρθρο 79

##### Κανονιστικές Αποφάσεις

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές ρυθμίζουν θέματα της αρμοδιότητας τους εκδίδοντας τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας, με τις οποίες:

α) θέτουν κανόνες:

α1. Για την προστασία του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, των θαλασσών από πηγές ξηράς και των υπόγειων και επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από τη ρύπανση.

α.2. Για την προστασία της υγείας των κατοίκων από οχλούσες δραστηριότητες και ειδικότερα στις τουριστικές περιοχές κατά την τουριστική περίοδο.

α3. Για την τήρηση της καθαριότητας σε κοινόχρηστους και ιδιωτικούς υπαίθριους χώρους της εδαφικής τους περιφέρειας και γενικότερα για τη διασφάλιση και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα τη διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών, ιστορικών και τουριστικών περιοχών.

α4. Για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, των μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης των οχημάτων, καθώς και για την τοποθέτηση και λειτουργία μετρητών ή εγκαταστάσεων ρύθμισης της στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους.

β) Καθορίζουν τον τρόπο εφαρμογής των αναγκαίων, κατά περίπτωση, μέτρων για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών σε κοινόχρηστους χώρους και ιδιαίτερα στους χώρους διάθεσης των απορριμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές πυροσβεστικές διατάξεις.

γ) Προσδιορίζουν τους όρους και τις ώρες λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα που λειτουργούν στην πόλη, λαμβάνοντας υπόψη τις χρήσεις γης, τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες και την προστασία των κατοίκων από την ηχορύπανση.

δ) Καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις:

δ1. Για τη χρήση και λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών, των

εμποροπανηγύρεων, παραδοσιακού ή μη χαρακτήρα, των ζωοπανηγύρεων, των χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων.

δ2. Για τη χρήση των αλσών και των κήπων, των πλατειών, των παιδικών χαρών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

δ3. Για τη χρήση και λειτουργία των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης.

δ4. Για τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών κατοικιών, των θέρετρων, των κατασκηνώσεων και τουριστικών εγκαταστάσεων.

ε) Καθορίζουν τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις που επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου και τους κοινόχρηστους, δημοτικούς ή κοινοτικούς χώρους, που επιτρέπεται να τοποθετηθούν τα μέσα προβολής υπαίθριας διαφήμισης.

Μπορούν επίσης να καθορίζουν ειδικότερες προδιαγραφές και προϋποθέσεις κατασκευής και τοποθέτησης διαφημιστικών πλασίων και επιγραφών σε επαγγελματικούς χώρους, ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιογνωμία και την αισθητική του χώρου.

στ) Προσδιορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εγκατάσταση και λειτουργία καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, για τη χορήγηση της άδειας των οποίων είναι αρμόδιοι, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, του αιγιαλού και της παραλίας, της δασικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για την πυροπροστασία, για τους αρχαιολογικούς και ιστορικούς τόπους, τις διατάξεις του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, του οικοδομικού κανονισμού και τους γενικούς όρους που προβλέπονται από τις σχετικές υγειονομικές διατάξεις.

Μπορούν, επίσης, πέραν των ανωτέρω, να προσδιορίζουν ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις για την ίδρυση και εγκατάσταση των ανωτέρω επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων σε περιοχές, που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, την αισθητική φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες των πόλεων και των οικισμών, εκτός των περιοχών, για τις οποίες έχουν προσδιορισθεί ειδικότεροι όροι χρήσεων γης.

2. Οι αποφάσεις της ανωτέρω παραγράφου λαμβάνονται από τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, το συντομότερο δυνατό διάστημα από την έναρξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου.

Την έκδοση των τοπικών κανονιστικών αποφάσεων των Δήμων εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο η δημορχιακή επιτροπή.

Εάν η κανονιστική διάταξη αφορά αποκλειστικά την περιφέρεια ενός τοπικού διαμερίσματος ή οικισμού, η δημορχιακή επιτροπή διαμορφώνει την εισήγηση της, μετά από γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου.

Για τη διαμόρφωση της εισήγησης, η δημορχιακή επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις των αρμόδιων κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων και ομάδων πολιτών της περιφέρειας του Δήμου, με τους οποίους έρχεται σε διαβούλευση, καθώς και τυχόν ειδικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ζητημάτων.

3. Με τις κανονιστικές αποφάσεις της παραγράφου 1 μπορεί να καθορίζονται οι περιπτώσεις, για τις οποίες επιβάλλονται διοικητικά μέτρα και πρόστιμα, ορίζοντας το ύψος του προστίμου και τη διαδικασία επιβολής τους.

4. Οι τοπικές κανονιστικές αποφάσεις δημοσιεύονται υποχρεωτικά, κατά το πλήρες κείμενο τους, στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 284 και περίληψη αυτών σε μια ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προσιτός στο κοινό. Οι ίδιες

αποφάσεις, με φροντίδα του προέδρου του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου ή της Κοινότητας.

Επιπλέον, το δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση των αποφάσεων αυτών, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.

## Άρθρο 80

### Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος

1. Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος είναι εκείνα, στα οποία γίνεται παρασκευή ή/και διάθεση σε πελάτες (καθισμένους, όρθιους, περαστικούς) ή διανομή φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιουδήποτε άλλου παρασκευάσματος τροφίμων ή ποτών ή αποθήκευση ή συντήρηση ή εμπορία κάθε είδους τροφίμων ή ποτών, καθώς και τα καταστήματα προσφοράς υπηρεσιών, εξαιτίας των οποίων μπορεί να προκληθεί βλάβη στη δημόσια υγεία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις.

2. Για την ίδρυση και λειτουργία των ανωτέρω καταστημάτων απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας. Πριν από τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας χορηγείται προέγκριση ίδρυσης, η οποία εκδίδεται ύστερα από απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου, μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου.

Για τον προέλεγχο λαμβάνονται υπόψη ζητήματα που αφορούν τις χρήσεις γης, την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος, την προστασία του αιγιαλού και της παραλίας, των δασικών περιοχών, των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων, καθώς και την αισθητική, φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης, όπως αυτά ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία και από τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις, που τίθενται στις τοπικές κανονιστικές διατάξεις των οικείων δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

3. Η προέγκριση ίδρυσης συνίσταται στη δυνατότητα ίδρυσης από τον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένου καταστήματος, χορηγείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μήνα από την κατάθεση της αίτησης και αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας έναρξης επιτηδεύματος από την αρμόδια Δ.Ο.Υ..

Για την ανωτέρω προέγκριση, ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αίτηση στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, στην οποία δηλώνει το είδος του καταστήματος και τις προσφερόμενες υπηρεσίες, την τοποθεσία και το οίκημα στο οποίο αυτό πρόκειται να λειτουργήσει, επισυνάπτοντας τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης της περιοχής, καθώς και το προβλεπόμενο παράβολο.

Μετά τη χορήγηση της προέγκρισης ίδρυσης, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις για το κατάστημα που επιθυμεί να λειτουργήσει, τα οποία θα του τα υποδείξει η αρμόδια υπηρεσία, προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας.

Η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας οφείλει, ευθύς ως συμπληρωθεί ο φάκελος, να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες προς όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες, για τον υγειονομικό έλεγχο, τον έλεγχο πυρόσβεσης κ.λπ., οι οποίες οφείλουν μέσα σε πενήντα (50) ημέρες να έχουν προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες.

Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας εκδίδεται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες αφότου ολοκληρωθεί η ανωτέρω διαδικασία και εφόσον πληρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Σε αντίθετη περίπτωση, ανακαλείται η απόφαση προέγκρισης ίδρυσης.

Το κατάστημα λειτουργεί νόμιμα από το χρόνο χορήγησης της οριστικής άδειας ίδρυσης και λειτουργίας.

4. Εάν ο ενδιαφερόμενος, που αιτείται άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος, επιθυμεί και άδεια λειτουργίας μουσικής ή και άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου, μπορεί να υποβάλει το σχετικό αίτημα με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μαζί με τα δικαιολογητικά που υποχρεούται να προσκομίσει μετά τη χορήγηση της προέγκρισης ίδρυσης του καταστήματος, προκειμένου μαζί με την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος να εκδοθούν και οι ανωτέρω σχετικές άδειες.

Η άδεια λειτουργίας μουσικής στα ανωτέρω καταστήματα χορηγείται από τη δημορχιακή επιτροπή ή από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

5. Δεν απαιτείται νέα άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σε περίπτωση μεταβίβασης του καταστήματος σε νέο πρόσωπο, εφόσον δεν έχει γίνει μεταφορά, επέκταση, αλλαγή ή ουσιώδης τροποποίηση των υγειονομικών όρων λειτουργίας αυτού.

Στην περίπτωση αυτή η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αντικαθίσταται υποχρεωτικά με νέα, η οποία εκδίδεται στο όνομα του προσώπου, που μεταβιβάστηκε το κατάστημα, χωρίς να ακολουθείται η διαδικασία, που προβλέπεται για τη χορήγηση της αρχικής άδειας.

Για την αντικατάσταση της, ο ενδιαφερόμενος, στον οποίο μεταβιβάστηκε το κατάστημα, υποβάλλει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, πλέον των δικαιολογητικών που αναφέρονται στο πρόσωπο του, και υπεύθυνη δήλωση περί μη μεταφοράς, επέκτασης ή αλλαγής της χρήσης του καταστήματος.

Ο νέος κύριος του καταστήματος ευθύνεται από κοινού με τον παλαιό για την τήρηση των διατάξεων που ισχύουν για τη λειτουργία του από το χρόνο που πραγματοποιείται η μεταβίβαση μέχρι την αντικατάσταση της άδειας.

6. Για την ανάκληση ή την οριστική αφαίρεση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων της παραγράφου 1, αρμόδιοι είναι η δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο, οι οποίοι οφείλουν μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη συνδρομή των προϋποθέσεων να λάβουν τη σχετική απόφαση.

Κατ' εξαίρεση για την προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας ενός καταστήματος, όπως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την παροχή της εντολής προς σφράγιση αυτών, αρμόδιος είναι ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας, ο οποίος οφείλει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνδρομή των προϋποθέσεων να λάβει τη σχετική απόφαση. Το ίδιο όργανο, εντός της αυτής προθεσμίας, παρέχει την εντολή για τη σφράγιση των καταστημάτων που λειτουργούν χωρίς άδεια.

Παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα και παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 142 και 143 του παρόντος και κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα.

7. Αρμόδιο όργανο για τη σφράγιση και την εκτέλεση των διοικητικών πράξεων, όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων δικαιοδοσίας του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, είναι η δημοτική αστυνομία ή το όργανο, που ορίζεται για το σκοπό αυτόν από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και αποτελείται από υπαλλήλους ή και αιρετούς στην περίπτωση που δεν έχει συσταθεί δημοτική αστυνομία.

Το αρμόδιο όργανο, κατά την εκτέλεση των ανωτέρω πράξεων, δύναται,

όπου κρίνει αναγκαίο, να ζητά τη συνδρομή της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία υποχρεούται να την παρέχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 159 και 161 του π.δ. 141/1991 (ΦΕΚ 58 Α').

8. Κατ' εξαίρεση, για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που λειτουργούν εντός ξενοδοχείων, αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση των οικείων αδειών ίδρυσης και λειτουργίας είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.).

Η χορήγηση γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες υγειονομικές και λοιπές διατάξεις, που διέπουν τις αντίστοιχες άδειες.

Όπου στις ρυθμίσεις αυτού του άρθρου αναφέρεται «Δήμος ή Κοινότητα», «δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας», «δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο», νοείται ο Ε.Ο.Τ. και τα όργανα αυτού. Η άδεια λειτουργίας μουσικής των ανωτέρω καταστημάτων χορηγείται από τη δημορχιακή επιτροπή του οικείου Δήμου ή από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

9. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορεί να καθορίζονται θέματα διαδικασίας έκδοσης και ανάκλησης των αδειών, μεταβίβασης και μετατροπής της άδειας, τρόπου σφράγισης των καταστημάτων, των γενικών υγειονομικών όρων που τα διέπουν, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

10. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία των κέντρων διασκέδασης, μπαρ και λοιπών καταστημάτων που προσφέρουν οινοπνευματώδη ποτά.

11. Για τη έκδοση των αδειών του παρόντος, καθώς και του επόμενου άρθρου καταβάλλεται παράβολο υπέρ του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., και η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

#### Άρθρο 81

Εγκατάσταση και λειτουργία θεάτρων -Κινηματογράφων και Ψυχαγωγικών Παιδειών

Για την εγκατάσταση και λειτουργία θεάτρων, κινηματογράφων και ψυχαγωγικών παιδειών (λούνα-παρκ, πίστες αυτοκινητιδίων, τσίρκο κ.λπ.) απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας με τη διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των οικείων διατάξεων που διέπουν αυτά.

#### Άρθρο 82

Ρύθμιση κυκλοφορίας

1. Οι κανονιστικές αποφάσεις, που αφορούν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τον καθορισμό πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους, εκδίδονται, μετά προηγούμενη κατάρτιση σχετικών μελετών, οι οποίες έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις

Τεχνικές Υπηρεσίες του οικείου Δήμου ή Κοινότητας ή από τις Τεχνικές Υπηρεσίες Δήμων και Κοινοτήτων των Περιφερειών.

Κατ' εξαίρεση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 52 παρ. 1 του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α'), όπως ισχύει, εφόσον τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου αφορούν:

α) Το εθνικό ή επαρχιακό δίκτυο της Χώρας, τις παρακαμπτήριες οδούς αυτού και αυτές που το επηρεάζουν, καθώς και τα υπάρχοντα ή προγραμματιζόμενα συγκοινωνιακά έργα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων στο αστικό ή υπεραστικό δίκτυο.

β) Το βασικό οδικό δίκτυο, όπως αυτό ορίζεται με τις διατάξεις του π.δ. 183/1986 (ΦΕΚ 70 Α') και τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή των οικείων Νομαρχών, των Δήμων και Κοινοτήτων:

β1. Του Νομού Αττικής, εκτός των Δήμων και των Κοινοτήτων των Επαρχιών Αιγίνης, Κυθήρων, Τροιζηνίας, Ύδρας και του υπολοίπου Επαρχίας Πειραιώς.

β2. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης.

β3. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου.

β4. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου και

β5. Των Δήμων Πατρέων και Λάρισας.

γ) Τις παρακαμπτήριες οδούς του βασικού δικτύου του προηγούμενου εδαφίου και τις οδούς που επηρεάζουν το ανωτέρω δίκτυο ή την κυκλοφορία στα όρια των Δήμων ή Κοινοτήτων.

2. Οι κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν την κυκλοφορία κοινοποιούνται στις κατά τόπους Υπηρεσίες της Τροχαίας ή στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που ασκούν καθήκοντα Τροχαίας, καθώς και στις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Οι παραβάτες των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, που αφορούν θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης οχημάτων, τιμωρούνται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α').

4. Οι διατάξεις του άρθρου 10 και των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 52 του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α') δεν θίγονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

## Άρθρο 83

### Δημοτική Συγκοινωνία

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ασκούν συγκοινωνιακό έργο για την εξυπηρέτηση της μετακίνησης των κατοίκων της περιφέρειας τους, εφόσον το έργο αυτό δεν εξυπηρετείται από υφιστάμενη γραμμή, όπως τούτο διαπιστώνεται από τον οικείο Νομάρχη.

Για την εκτέλεση του έργου αυτού επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η επιβολή κομίστρου, το οποίο έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα και καλύπτει αποκλειστικώς λειτουργικές ανάγκες.

2. Μπορούν, επίσης, να διενεργούν μεταφορές για τη μετακίνηση: α) κατοίκων που ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες, όπως ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων και παιδιών, στους οποίους παρέχουν υπηρεσίες, β) των εργαζομένων στους οικείους Δήμους και Κοινότητες και στα νομικά πρόσωπα αυτών και γ) μαθητών στον τόπο που λειτουργεί το σχολείο, εφόσον η μετακίνηση τους δεν είναι δυνατή με μεταφορικά μέσα δημόσιας χρήσης. Για

θέματα που προκύπτουν όταν η μεταφορά αναφέρεται σε μαθητές διαφορετικών Δήμων ή Κοινοτήτων, αποφασίζει η οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

3. Η εκτέλεση του έργου του άρθρου αυτού μπορεί να γίνεται και εκτός των διοικητικών τους ορίων, πραγματοποιείται δε είτε με ιδιόκτητα μέσα είτε με τη χρήση των συνήθων αστικών ή υπεραστικών μέσων είτε με μίσθωση τουριστικών Δ.Χ. λεωφορείων. Η πραγματοποίηση μεταφοράς παιδιών σύμφωνα με την περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου πραγματοποιείται με προδιαγραφές ασφαλείας που ισχύουν για τα αντίστοιχης κατηγορίας μεταφορικά μέσα.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 7, 10, 19 και 20 του ν. 2963/2001 (ΦΕΚ 268 Α') και των σχετικών διατάξεων του ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α').

#### Άρθρο 84

##### Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας

1. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας αποτελούν συμβουλευτικά γνωμοδοτικά όργανα για την ανάπτυξη μιας εναλλακτικής και αποκεντρωμένης αντιπαραβατικής πολιτικής, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών.

2. Συγκροτούνται και λειτουργούν με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), όπως ισχύει, σε Δήμους και Κοινότητες με πληθυσμό άνω των τριών χιλιάδων (3.000) κατοίκων. Αποτελούνται από πέντε (5) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία είναι επιστήμονες και λειτουργοί που διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία στον τομέα της παραβατικότητας, όπως δικαστικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και αστυνομικοί.

Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

3. Έργο των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας είναι η καταγραφή και η μελέτη της παραβατικής συμπεριφοράς σε τοπικό επίπεδο, η κατάρτιση σχετικών προγραμμάτων στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας που λειτουργούν, η διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και συναφών εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης, καθώς και ο συντονισμός και η εφαρμογή πρωτοβουλιών από τους κοινωνικούς φορείς της περιοχής κατάλληλων να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές της μικρομεσαίας εγκληματικότητας και της εν γένει παραβατικής συμπεριφοράς, με στόχο την εμπέδωση της ασφάλειας των κατοίκων και δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης.

#### Άρθρο 85

##### Δημοτικά και Κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση

Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση είναι συμβουλευτικά και γνωμοδοτικά όργανα που λειτουργούν στο πλαίσιο του Δήμου ή της Κοινότητας και έχουν ως αποστολή την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους άνεργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνση τους για την εξεύρεση απασχόλησης. Συγκροτούνται και λειτουργούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελούνται από αιρετούς και κατοίκους του



οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Για την εκπλήρωση του σκοπού τους, συνεργάζονται και συντονίζουν τη δράση τους με τα κατά τόπους γραφεία του Ο.Α.Ε.Δ., τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης και άλλους αρμόδιους φορείς, καθώς και με τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας.

Άρθρο 86

Αρμοδιότητες του Δημάρχου

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ  
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ  
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'  
ΔΗΜΑΡΧΟΣ - ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ

1. Ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα και ασκεί τα καθήκοντα του με γνώμονα τη διασφάλιση της ενότητας της τοπικής κοινωνίας. Ειδικότερα, ο δήμαρχος:

- α) Εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.
- β) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου και της δημοκρατικής επιτροπής.
- γ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου και τις διευθύνει.
- δ) Είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.
- ε) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.
- στ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος.
- ζ) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών.
- η) Εκδίδει τη βεβαίωση μόνιμης κατοικίας. Η βεβαίωση αυτή χορηγείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 279.
- θ) Απαντά, εγγράφως ή προφορικώς, στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου μέσα σε έναν (1) μήνα.

2. Όταν δημιουργείται άμεσος και προφανής κίνδυνος ή απειλείται ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή, ο δήμαρχος μπορεί να λάβει μέτρα για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της δημοκρατικής επιτροπής. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να υποβάλει προς έγκριση τη σχετική απόφαση του κατά την πρώτη συνεδρίαση της δημοκρατικής επιτροπής.

3. Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο διαπιστώσει ότι τα συμφέροντα του δημάρχου συγκρούονται με τα συμφέροντα του Δήμου, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί αντιδήμαρχος ή σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο.  
Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

4. Ο δήμαρχος δεν ευθύνεται αστικά, ποινικά και πειθαρχικά για την εκτέλεση και μόνο των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και της δημοκρατικής επιτροπής, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί.

5. Ο δήμαρχος δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, και σε βάρος του επιτρέπεται

καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

6 .Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 5 ισχύουν και για τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση αρμοδιοτήτων του δημάρχου.

## Αρθρο 87

### Αντιδήμαρχοι

1. Στους Δήμους τον δήμαρχο επικουρούν αντιδήμαρχοι. Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους ορίζεται ένας αντιδήμαρχος, ενώ στους Δήμους με πληθυσμό πάνω από δύο χιλιάδες έναν (2.001) και έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό πάνω από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους και σε Δήμους που είναι πρωτεύουσες νομών και έχουν πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους ορίζονται έως τρεις (3) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) και έως σαράντα χιλιάδες (40.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από σαράντα χιλιάδες έναν (40.001) και έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι.

Στους μεγαλύτερους Δήμους ο αριθμός των αντιδημάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των διαμερισμάτων και μπορεί να αυξηθεί κατά τρεις (3) με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Στους Δήμους που έχουν δέκα και πλέον τοπικά διαμερίσματα μπορεί να ορίζεται ένας (1) επιπλέον αντιδήμαρχος πέραν εκείνων που προβλέπονται στα προηγούμενα εδάφια.

2. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι της πλειοψηφίας που ορίζει με απόφαση του ο δήμαρχος. Με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου αυτής της παραγράφου, η θητεία τους δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση του να αντικαθιστά, οποτεδήποτε, τον αντιδήμαρχο.

3. Ο δήμαρχος, με απόφαση του που δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μια εβδομαδιαία της πρωτεύουσας του νομού, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες του σε αντιδημάρχους.

## Αρθρο 88

### Εξουσιοδότηση υπογραφών

Ο δήμαρχος μπορεί, με απόφαση του, να αναθέτει την υπογραφή, με εντολή του, εγγράφων και πιστοποιητικών, πλην χρηματικών ενταλμάτων, σε δημοτικό σύμβουλο ή στον πρόεδρο του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος ή στον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου ή στον πάρεδρο ή στον γενικό γραμματέα του Δήμου ή σε προϊστάμενο δημοτικής υπηρεσίας ή σε άλλο μόνιμο υπάλληλο του Δήμου.

Αναπλήρωση του Δημάρχου

1. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται τα καθήκοντα του ασκεί ο αντιδήμαρχος που ορίζεται από αυτόν. Με την απόφαση ορισμού αντιδημάρχων ορίζεται και ο αντιδήμαρχος που αναπληρώνει το δήμαρχο.

Όταν ο αντιδήμαρχος που έχει οριστεί απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντα του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο και, αν δεν υπάρχει, σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από τον δήμαρχο. Αν δεν ορισθεί σύμβουλος, καθήκοντα δημάρχου ασκεί ο σύμβουλος που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

2. Αν ο δήμαρχος έχει τεθεί σε αργία, τα καθήκοντα του ασκεί αντιδήμαρχος, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται, για την περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του, αναπληρωτής ένας από τους αντιδημάρχους ή δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν το δημοτικό συμβούλιο δεν εκδώσει την ανωτέρω απόφαση μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, αφότου ο δήμαρχος τέθηκε σε αργία, ή αν εκείνοι που ορίστηκαν αρνούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα τους, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν αυτός δεν τα ασκήσει, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί ο δεύτερος κατά τη σειρά επιτυχίας του ίδιου συνδυασμού και, αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί, πλέον, ένας από τους επόμενους του ίδιου συνδυασμού κατά τη σειρά επιτυχίας, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού.

Αν κανένας από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού δεν δέχεται να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου, τότε τα ασκεί ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού και, αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ο δεύτερος, ο τρίτος και οι επόμενοι μέχρι να εξαντληθούν οι σύμβουλοι του συνδυασμού αυτού. Αν κανένας από τους συμβούλους και αυτού του συνδυασμού δεν δεχθεί να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου, τότε τα ασκεί ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του επόμενου επιλαχόντος συνδυασμού και, αν αυτός δεν δεχθεί να τα ασκήσει, τα ασκεί ο αμέσως επόμενος κατά σειρά επιτυχίας σύμβουλος, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του συνδυασμού. Το ίδιο επαναλαμβάνεται και με τους επόμενους συνδυασμούς μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων καθενός από αυτούς.

Όπου κατά τα ανωτέρω υπάρχει περίπτωση ισοψηφίας, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου.

Ο σύμβουλος που αναλαμβάνει κατά τα ανωτέρω να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου υπογράφει, μόλις αναλάβει τα καθήκοντα αυτά, δήλωση ανάληψης των καθηκόντων δημάρχου, η οποία λαμβάνει αριθμό του γενικού πρωτοκόλλου της υπηρεσίας του Δήμου και κοινοποιείται αυθημερόν προς το δημοτικό συμβούλιο, το λογιστήριο του Δήμου και προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή η θέση του μείνει κενή, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί, ώσπου να εκλεγεί νέος δήμαρχος, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικοί ή αναπληρωματικοί, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ο σύμβουλος του

πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του δημάρχου σύμβουλοι από τους λοιπούς συνδυασμούς με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο.

4. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε των επιλαχόντων συνδυασμών ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ένας υπάλληλος του Δήμου ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του δημάρχου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα. Στον υπάλληλο του Δήμου ή το δημόσιο υπάλληλο που ασκεί τα καθήκοντα του δημάρχου καταβάλλεται, πέραν των αποδοχών της οργανικής του θέσης, το ήμισυ των εξόδων παραστάσεως που προβλέπονται για τον οικείο δήμαρχο και για όσο χρόνο ασκεί τα καθήκοντα αυτά.

5. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη.

## Αρθρο 90

### Εκλογή νέου Δημάρχου

1. Αν η εκλογή του δημάρχου ακυρωθεί, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί δεν είχε τα νόμιμα προσόντα, ή η θέση του δημάρχου μείνει κενή, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί αποποιήθηκε την εκλογή ή παραιτήθηκε ή εξέπεσε ή απεβίωσε, δήμαρχος εκλέγεται ένας από τους δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού, σύμφωνα με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.

2. Την πρώτη Κυριακή μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και, σε κάθε άλλη περίπτωση, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού συνέρχονται στο δημοτικό κατάστημα, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού αυτού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που αναδεικνύεται μετά από κλήρωση και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού έναν από αυτούς δήμαρχο. Στη συνεδρίαση προεδρεύει εκείνος που απηύθυνε τη σχετική πρόσκληση. Η πρόσκληση επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή δημοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης. Στη συνεδρίαση υφίσταται απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του επιτυχόντος συνδυασμού.

3. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες κανείς δεν συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί η προηγούμενη παράγραφος, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία θεωρείται ότι εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων, γίνεται κλήρωση ανάμεσα τους και θεωρείται ότι εκλέγεται εκείνος που κληρώθηκε. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.

4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση

ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγεται απευθείας ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερους ψήφους προτίμησης και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και στην οριστική εκλογή του δημάρχου, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ο δημοτικός σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

5. Η απόφαση για την εκλογή του δημάρχου υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ασκεί έλεγχο νομιμότητας της και εκδίδει απόφαση δέκα (10) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν δεν έχει επιτευχθεί η εκλογή ή έχει ματαιωθεί η συνεδρίαση, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, τα σχετικά πρακτικά υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών.

6. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ακυρώσει την εκλογή του δημάρχου, οι σύμβουλοι συνέρχονται πάλι για να εκλέξουν δήμαρχο την πρώτη Κυριακή, δύο (2) ημέρες τουλάχιστον μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης, οπότε τηρείται από την αρχή η σχετική διαδικασία.

7. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε του επιλαχόντος συνδυασμού ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί υπάλληλος του Δήμου ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που διορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του δημάρχου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα. Η παράγραφος 4 του άρθρου 89 εφαρμόζεται, αναλόγως, ως προς τις αποδοχές και τα έξοδα παράστασης.

8. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη.

## Άρθρο 91

### Υποχρεώσεις δημάρχου και αντιδημάρχου

1. Ο δήμαρχος και ο αντιδήμαρχος είναι υποχρεωμένοι να κατοικούν στο Δήμο, με εξαίρεση τους δημάρχους και προέδρους Κοινοτήτων των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, οι οποίοι μπορούν να κατοικούν σε οποιονδήποτε Δήμο ή Κοινότητα των αντίστοιχων νομών.

2. Ο δήμαρχος και ο αντιδήμαρχος δεν επιτρέπεται να απουσιάσουν περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες συνολικά κάθε χρόνο, χωρίς άδεια του δημοτικού συμβουλίου. Η απουσία αυτή μπορεί να παρατείνεται για εξαιρετικούς λόγους, έως τρεις (3) μήνες, με άδεια του συμβουλίου.

## Άρθρο 92

### Εκλογή Προεδρείου

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

## ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου.

Στη συνεδρίαση αυτή, στην οποία προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, το σώμα εκλέγει, χωριστά και με φανερή ψηφοφορία, τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Γραμματέα του. Ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας προτείνονται από τον πλειοψηφήσαντα συνδυασμό και ο Αντιπρόεδρος από το σύνολο της μειοψηφίας. Ο σύμβουλος που προεδρεύει αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους του Δήμου. Για την εκλογή του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

Κατά τη συνεδρίαση που έχει οριστεί για την εκλογή του προεδρείου, ο πλειοψηφήσας συνδυασμός εκλέγει μεταξύ των μελών του τους υποψήφιους για τα αξιώματα του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου. Υποψήφιοι για τα αξιώματα αυτά εκλέγονται όποιοι συγκεντρώσουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.

Στην ίδια συνεδρίαση γίνεται η εκλογή για την ανάδειξη του υποψηφίου για το αξίωμα του Αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ο υποψήφιος για το αξίωμα αυτό αναδεικνύεται από το σύνολο της μειοψηφίας κατά τον ίδιο τρόπο και με την ίδια διαδικασία που ακολουθείται για την εκλογή του Προέδρου και του Γραμματέα.

Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν υποδείξει υποψήφιο Αντιπρόεδρο, αυτός υποδεικνύεται από την πλειοψηφία.

Μετά την εκλογή των υποψηφίων για τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου διενεργείται η εκλογή, από το σύνολο των συμβούλων, για την ανάδειξη του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του οργάνου. Για να εκλεγεί ο προταθείς πρέπει να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου. Εάν κατά την πρώτη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του προηγούμενου εδαφίου, διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία. Εάν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία κατά την οποία αρκεί η ύπαρξη πλειοψηφίας μεγαλύτερης ή τουλάχιστον ίσης με το ένα τρίτο (1/3) των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου.

2. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί όπως ορίζει η προηγούμενη παράγραφος, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου στις 10 το πρωί. Αν ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ένας σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, κατά τη σειρά της επιτυχίας που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου.

3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρα-

γράφου 1.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, Πρόεδρος και Γραμματέας, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού που έλαβαν κατά σειρά τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, και Αντιπρόεδρος ο σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού της μειοψηφίας που έλαβε τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

4. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών, από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.

5. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, πέντε (5) ημέρες μετά την παραλαβή της ακυρωτικής αποφάσεως.

6. Η παραίτηση από το αξίωμα του Προέδρου, Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου το δημοτικό συμβούλιο την αποδεχθεί. Για το σκοπό αυτόν το συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση από τον σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, από εκείνον που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου και, αν αυτός κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο, από τον αμέσως επόμενο στην απόφαση ανακήρυξης των συμβούλων.

Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο και, αν αυτός δεν παρίσταται, ο αμέσως επόμενος κατά την ανωτέρω σειρά.

Σε κάθε περίπτωση η παραίτηση θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός (1) μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος και δεν μπορεί να επανεκλεγεί στο ίδιο αξίωμα μέσα στην ίδια διετία.

Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου Προέδρου, Αντιπροέδρου ή Γραμματέα κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία της παραγράφου 1.

## Άρθρο 93

### Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το Δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή της δημορχιακής επιτροπής.

2. Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

3. Καθορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές.

4. Το δημοτικό συμβούλιο έχει αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες σε θέματα ρυθμιστικών σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπλασης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπλασης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομουμένων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.ΠΟ.), έγκρισης πολεοδομικών μελετών και καθορισμού χρήσεων γης, χωροθέτησης κοιμητηρίων, κατά τις προβλέψεις του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

5. Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό της παραγράφου 8 του άρθρου 95.

6. Έναν (1) μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επειγούσας και απρόβλεπτης ανάγκης.

#### Άρθρο 94

##### Δημοτικές Παρατάξεις

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση.

2. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου διακρίνονται σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί, εφόσον ο τελευταίος έχει εκλέξει τουλάχιστον έναν δημοτικό σύμβουλο.

3. Επικεφαλής της δημοτικής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος και, στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που ανήκουν στην παράταξη.

4. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωση του προς το Προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη δημοτική παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.

5. Εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.

#### Άρθρο 95

##### Σύγκληση του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα.

2. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης,



όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η δημορχιακή επιτροπή ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου ή το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στις ίδιες περιπτώσεις δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη του ημίσεως (0,5).

Αν το συμβούλιο δεν συνεδριάζει το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκληση του. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής κηρύσσεται έκπτωτος, από το προεδρικό αξίωμα, με απόφαση του ίδιου οργάνου.

3. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα. Επιπλέον είναι δυνατόν να δημοσιεύεται και στην τυχόν υπάρχουσα ιστοσελίδα του Δήμου. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Δημοτικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των αρχών του Δήμου να δηλώσει στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση αντίκλητο στην έδρα του Δήμου, στον οποίο επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και να ορίσει με την ίδια δήλωση οποιοδήποτε, κατά την επιλογή του, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ανωτέρω προσκλήσεων. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος ή πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο δημοτικό κατάστημα και στην ιστοσελίδα του Δήμου.

4. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

5. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο.

6. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

7. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου προσκαλείται ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται

θέματα, που αφορούν το αντίστοιχο τοπικό διαμέρισμα. Ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου μετέχει στις συνεδριάσεις, με δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση μη πρόσκλησης η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι άκυρη.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, μπορεί να εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

#### Άρθρο 96

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο δημοτικό κατάστημα με την προεδρία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Το δημοτικό συμβούλιο με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων ( $4/5$ ) των μελών του και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και σε τοπικά διαμερίσματα εκτός της έδρας του, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δύο τρίτα ( $2/3$ ) του συνόλου των μελών του.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών του.

3. Αν μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο ( $1/3$ ) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση γίνεται ειδική αναφορά των ανωτέρω.

4. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός άνω του ημίσεως της μονάδας, τότε αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα.

5. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και τόσο η άρνηση όσο και η λευκή ψήφος λογίζονται ως αρνητικές ψήφοι.

6. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία και αν ακόμα αποχωρήσουν, μεταγενέστερα, θεωρούνται παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε

συγκεκριμένο θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

## Άρθρο 97

### Πρακτικά συνεδρίασης

1. Στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου και δημοτικού υπαλλήλου. Τα πρακτικά καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο» ή με κάθε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο. Ο δημοτικός υπάλληλος κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά.

2. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στο τέλος του έτους, τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται, με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου. Αν σε κάποια συνεδρίαση δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο», τηρούνται πρόχειρα πρακτικά, τα οποία αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού, που έχουν τη μονογραφή του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Τα φύλλα αυτά παίρνουν αρίθμηση που αποτελεί συνέχεια της αρίθμησης των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με τα ανωτέρω, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

3. Τα πρακτικά, για τα οποία ορίζουν οι προηγούμενες παράγραφοι, υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση.

Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

4. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό, με διακεκριμένη αρίθμηση κατ' έτος. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αρίθμηση και των αποφάσεων αυτών.

5. Οποιοσδήποτε δημοτικός σύμβουλος ζητήσει μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

6. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο δημοτικό κατάστημα, εκτός αν άλλες διατάξεις προβλέπουν ειδικό τρόπο για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου δημοσιεύονται ολόκληρες στο δημοτικό κατάστημα και οι ατομικές διοικητικές πράξεις τουλάχιστον σε περίληψη. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από δημοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.

7. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει, εγγράφως, κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει

πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

8. Με φροντίδα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου όλες οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

#### Άρθρο 98

##### Υποχρεώσεις των Δημοτικών Συμβούλων

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και των επιτροπών, στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντα τους που προβλέπει ο νόμος.

Έχουν επίσης υποχρέωση, μέσα στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο δημοτικός σύμβουλος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των δημοτών.

3. Αν ένας σύμβουλος απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να τεθεί σε αργία με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και, σε περίπτωση υποτροπής, κηρύσσεται έκπτωτος. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου κινεί τη σχετική διαδικασία.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες μέσα στο έτος, χωρίς την άδεια του συμβουλίου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας τον κηρύσσει έκπτωτο.

#### Άρθρο 99

##### Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση

1. Δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος ή στην κατάρτιση αποφάσεως του δημοτικού συμβουλίου ή να συμμετέχει σε γνωμοδοτικά συλλογικά όργανα, τα οποία γνωμοδοτούν για θέμα που θα εισαχθεί στο δημοτικό συμβούλιο, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον.

2. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Ο σύμβουλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας, σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143.

#### Άρθρο 100

##### Λειτουργία του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης. Μπορεί να ζητήσει και την αποβολή κάθε προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

2. Αν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, όποιος από τους παρόντες συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου.

3. Το δημοτικό συμβούλιο και οι εκπρόσωποι των δημοτικών παρατάξεων μπορούν να ζητούν από τον δήμαρχο και τη δημορχιακή επιτροπή πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων τους. Ο δήμαρχος οφείλει να παρέχει τις πληροφορίες εντός μηνός.

Το δημοτικό συμβούλιο, δια του προέδρου του, δύναται να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για να του δώσουν πληροφορίες σχετικές με τα θέματα που συζητούνται. Η παρουσία των καλούμενων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική και σε αυτούς καταβάλλεται, για την παράσταση τους, ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου, αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη που λαμβάνουν τα μέλη συλλογικών οργάνων, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως ισχύει.

#### Άρθρο 101

##### Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να προβλέπεται η σύσταση επιτροπών, στις οποίες συμμετέχουν όλες οι δημοτικές παρατάξεις. Τα μέλη των επιτροπών αυτών, οι οποίες μελετούν και εισηγούνται θέματα που συζητεί το συμβούλιο, προτείνονται από τις αντίστοιχες παρατάξεις.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, που συγκροτούνται από το συμβούλιο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό καθορίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης και τα έξοδα κίνησης στο εξωτερικό καθορίζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

2. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του δημάρχου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή μόνο με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισηγήσεως. Θέματα που εισάγει, προς συζήτηση η δημορχιακή επιτροπή, δεν παραπέμπονται σε επιτροπή.

Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος δύναται να παραπέμψει σε επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη.

#### Άρθρο 102

##### Δημοτικό κατάστημα και βιβλία

1. Οι Δήμοι είναι υποχρεωμένοι να έχουν στην έδρα τους ιδιαίτερο κατάστημα για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών τους.

2. Κάθε Δήμος τηρεί τα βιβλία που είναι αναγκαία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Τα βιβλία αυτά ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζεται ο τρόπος τήρησης των βιβλίων σε Δήμους που λειτουργεί σύστημα μηχανοργάνωσης.

Άρθρο 103

Δημαρχιακή Επιτροπή - Αρμοδιότητες

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Η δημαρχιακή επιτροπή αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο δήμαρχος ως πρόεδρο και από τέσσερα (4) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και δεκαεπτά (17) μέλη, έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και τριάντα τρία (33) μέλη, ή αν πρόκειται για Δήμο ο οποίος είναι πρωτεύουσα νομού και έχει πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους και οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από τριάντα τρία (33) μέλη.

Στη δημαρχιακή επιτροπή ανάλογα με τα θέματα που συζητά μετέχει ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2. Η δημαρχιακή επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) συντάσσει τον προϋπολογισμό του Δήμου,
- β) προελέγχει τον απολογισμό,
- γ) αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού, με εξαίρεση τις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 101, της παρ. 2 του άρθρου 140, των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 158 και των άρθρων 202, 220, καθώς και στις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις,
- δ) με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές, από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες,
- ε) μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους τους και κάνει σχετική εισήγηση στο δημοτικό συμβούλιο,
- στ) αποφασίζει για την άσκηση όλων των ενδίκων βοηθημάτων και των ενδίκων μέσων,
- ζ) αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές,
- η) αποφασίζει για το δικαστικό συμβιβασμό και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο για τον εξώδικο συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο μέχρι ποσού τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000),
- θ) αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών,
- ι) αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητας του, σε όσους Δήμους, είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία, είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Μπορεί, επίσης, να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνον εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφαση της είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με την

παράγραφο 3 του άρθρου 281.

3. Για τις περιπτώσεις στ', ζ' και η' της προηγούμενης παραγράφου, η απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η ανυπαρξία της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Προκειμένου για μισθολογικές απαιτήσεις, κάθε μορφής, περιλαμβανομένων και των επιδομάτων, δεν είναι δυνατή η παραίτηση από την άσκηση ενδίκων μέσων, ο δικαστικός ή εξώδικος συμβιβασμός και η κατάργηση δίκης.

Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν αποφασίζει, σχετικά, το δημοτικό συμβούλιο, λόγω υπέρβασης του αντικειμένου των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000) της περίπτωσης η' της προηγούμενης παραγράφου.

4. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων.

5. Η δημοτική επιτροπή μπορεί να παραπέμψει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητας της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητα του.

Άρθρο 104

Εκλογή της Δημοτικής Επιτροπής

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου, το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου, εκλέγει με φανερή ψηφοφορία τα μέλη της δημοτικής επιτροπής που προέρχονται από τους συμβούλους με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου της επόμενης παραγράφου. Στις δημοτικές επιτροπές με πέντε (5) μέλη ένα (1) από τα μέλη τους, στις δημοτικές επιτροπές με επτά (7) μέλη δύο (2) από τα μέλη τους και στις δημοτικές επιτροπές με εννέα (9) μέλη τρία (3) από τα μέλη τους, προέρχονται από το σύνολο των συμβούλων των επιλαχόντων συνδυασμών και εκλέγονται από τα μέλη των ίδιων συνδυασμών.

2. Δεν επιτρέπεται να εκλεγούν μέλη της δημοτικής επιτροπής ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του συμβουλίου. Κάθε σύμβουλος ψηφίζει υποψήφιους ισάριθμους με τα μέλη της δημοτικής επιτροπής. Εκλέγονται από την πλειοψηφία και τη μειοψηφία, αντίστοιχα, όσοι λάβουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για τις θέσεις για τις οποίες δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία. Αν δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία και στη δεύτερη ψηφοφορία, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, οπότε εκλέγονται όσοι λάβουν τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Αν σε οποιαδήποτε ψηφοφορία υπάρχει ισοψηφία, ο πρόεδρος του συμβουλίου ενεργεί κλήρωση στην ίδια συνεδρίαση. Στην ίδια συνεδρίαση και με τον ίδιο τρόπο εκλέγονται και τρία (3) αναπληρωματικά μέλη, αν η επιτροπή αποτελείται από πέντε (5) μέλη και άνω, καθώς και ένα (1), επιπλέον, αναπληρωματικό μέλος στις πενταμελείς και δύο (2) στις επταμελείς και εννεαμελείς, από το σύνολο των μελών των επιλαχόντων συνδυασμών για την αναπλήρωση των τακτικών μελών που εκπροσωπούν τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Με την ίδια διαδικασία εκλέγονται νέα αναπληρωματικά μέλη σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός τούτων, ανά κατηγορία. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 92 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

Αν από τους επιλαχόντες συνδυασμούς δεν υπάρξει υποψήφιος ή τα

εκλεγέντα από αυτούς τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη παραιτηθούν, τότε στη θέση τους εκλέγεται σύμβουλος του συνδυασμού της πλειοψηφίας.

3. Το πρώτο και το τρίτο έτος της δημοτικής περιόδου οι δημορχιακές επιτροπές στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της δημορχιακής επιτροπής. Οι διατάξεις του άρθρου 92 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

4. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, παίρνουν τις θέσεις των τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας.

#### Άρθρο 105

##### Λειτουργία της Δημορχιακής Επιτροπής

1. Η δημορχιακή επιτροπή έχει απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Η επιτροπή συνεδριάζει δημόσια και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Αν σε δύο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, αρμόδιο να λάβει απόφαση είναι το δημοτικό συμβούλιο.

2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της δημορχιακής επιτροπής προεδρεύει ο αντιπρόεδρος ή ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, ο οποίος έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους.

3. Αν ένα μέλος της δημορχιακής επιτροπής απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά.

4. Υπάλληλος του Δήμου τηρεί εγγράφως πρακτικά των συνεδριάσεων της δημορχιακής επιτροπής.

5. Οι έχουσες εκτελεστό χαρακτήρα πράξεις της δημορχιακής επιτροπής δημοσιεύονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 2,3 και 4 του άρθρου 95, των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 και των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 96, καθώς και το άρθρο 99, εφαρμόζονται ανάλογα και στις δημορχιακές επιτροπές.

#### Άρθρο 106

##### Αρμοδιότητες του Προέδρου της Κοινότητας

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

1. Ο πρόεδρος της Κοινότητας:

α) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη και καλεί το κοινοτικό συμβούλιο σε συνεδρίαση.

β) Εισηγείται τα θέματα στο κοινοτικό συμβούλιο και διευθύνει τις εργασίες



του.

γ) Εκτελεί τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου.

δ) Εκπροσωπεί την Κοινότητα στα δικαστήρια και σε κάθε αρχή και δίνει τους όρκους που επιβάλλονται στην Κοινότητα. Όταν δημιουργείται προφανής κίνδυνος ή ζημία των κοινοτικών συμφερόντων από την αναβολή, μπορεί και χωρίς απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου να εγείρει και να αντικρούει αγωγές και να ασκεί ένδικα μέσα, να διορίζει πληρεξούσιους δικηγόρους και να ενεργεί κάθε δικαστική ή εξώδικη πράξη που είναι αναγκαία για την προστασία των συμφερόντων της Κοινότητας. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται, αμέσως, στο συμβούλιο για έγκριση.

ε) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών της Κοινότητας και τις διευθύνει.

στ) Είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού της Κοινότητας και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

ζ) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από τις υπηρεσίες της Κοινότητας.

η) Προσλαμβάνει και απολύει το ημερομίσθιο προσωπικό μέσα στα όρια των πιστώσεων του προϋπολογισμού και των αποφάσεων του συμβουλίου.

θ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η Κοινότητα.

ι) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως των δημοτών.

ια) Εκδίδει τη βεβαίωση μόνιμης κατοικίας. Η βεβαίωση χορηγείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 279 του παρόντος.

ιβ) Απαντά, εγγράφως ή προφορικώς, στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου εντός ενός (1) μηνός.

2. Ο πρόεδρος της Κοινότητας μπορεί με απόφαση του που δημοσιεύεται στον ειδικό χώρο ανακοινώσεων της Κοινότητας να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του στον αντιπρόεδρο. Επίσης, ο πρόεδρος της Κοινότητας μπορεί κατά τον ίδιο τρόπο να αναθέτει την υπογραφή, κατ' εντολή του, εγγράφων και πιστοποιητικών σε κοινοτικό σύμβουλο.

3. Σε περίπτωση που τα συμφέροντα του προέδρου συγκρούονται με τα συμφέροντα της Κοινότητας, τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο αντιπρόεδρος και αν συντρέχει στο πρόσωπο του ο ίδιος λόγος, άλλος σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το κοινοτικό συμβούλιο. Η παράβαση της διάταξης αυτής συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

4. Ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν ευθύνεται αστικά, ποινικά και πειθαρχικά για τις πράξεις του κοινοτικού συμβουλίου που εκτελεί, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί. Ο Πρόεδρος της Κοινότητας δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

Η ανωτέρω ρύθμιση ισχύει για τον αντιπρόεδρο και τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση αρμοδιοτήτων του προέδρου της Κοινότητας.

5. Ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν ευθύνεται για τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου που εκτελεί, εάν ο ίδιος δεν συμμετέχει με την ψήφο του στην έκδοσή τους.

6. Αν ο πρόεδρος αρνείται να εκτελέσει μία απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου, το συμβούλιο με απόφαση του αναθέτει την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής στον αντιπρόεδρο, και σε περίπτωση που και αυτός αρνείται, σε έναν σύμβουλο.

7. Η διάταξη του άρθρου 91 εφαρμόζεται, αναλόγως, και για τον πρόεδρο της Κοινότητας.

#### Άρθρο 107

##### Εκλογή Αντιπροέδρου της Κοινότητας

1. Κάθε διετία εκλέγεται με φανερή ψηφοφορία από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού που συνέρχονται στο κοινοτικό κατάστημα ύστερα από πρόσκληση του προέδρου ένας από αυτούς ως αντιπρόεδρος.

Για την εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 6 του άρθρου 90.

2. Η εκλογή αντιπροέδρου γίνεται την πρώτη Κυριακή του πρώτου και του τρίτου έτους της κοινοτικής περιόδου. Η πρόσκληση για συνεδρίαση του συμβουλίου επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή κοινοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης.

3. Αν η θέση του αντιπροέδρου μείνει κενή, για οποιονδήποτε λόγο, γίνεται με τον ίδιο τρόπο εκλογή νέου αντιπροέδρου μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών, αφότου έμεινε κενή η θέση. Η θητεία του νέου αντιπροέδρου διαρκεί όσο διάστημα απομένει έως τη συμπλήρωση της διετίας.

Αν για οποιονδήποτε λόγο μείνουν κενές η θέση του αντιπροέδρου και θέσεις συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικών και αναπληρωματικών, ώστε να μην υπάρχει πλειοψηφία για την εκλογή του αντιπροέδρου, αυτός εκλέγεται από ολόκληρο το κοινοτικό συμβούλιο.

#### Άρθρο 108

##### Αναπλήρωση του Προέδρου της Κοινότητας

1. Αν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει σε όλα τα καθήκοντα του ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, τον αναπληρώνει ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους, και σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση.

2. Αν ο πρόεδρος της Κοινότητας έχει τεθεί σε αργία, τα καθήκοντα του ασκεί ο νόμιμος αναπληρωτής του. Εάν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται, το κοινοτικό συμβούλιο ορίζει αναπληρωτή του έναν κοινοτικό σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν το κοινοτικό συμβούλιο δεν ορίσει αναπληρωτή μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, αφότου ο πρόεδρος της Κοινότητας τέθηκε σε αργία ή, αν εκείνος που ορίστηκε αρνείται να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τα ασκεί ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν αυτός δεν τα ασκήσει, τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας ασκεί ο δεύτερος κατά τη σειρά επιτυχίας του ίδιου συνδυασμού, και αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ένας από τους επόμενους του ίδιου συνδυασμού κατά τη σειρά επιτυχίας, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού.

Αν κανένας από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού δεν δέχεται να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τότε ασκεί αυτά ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού και αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ο δεύτερος, ο τρίτος

κ.λπ. μέχρι να εξαντληθούν οι σύμβουλοι του συνδυασμού αυτού. Αν κανένας από τους συμβούλους και αυτού του συνδυασμού δεν δεχθεί να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τότε ασκεί αυτά ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του επόμενου επιλαχόντος συνδυασμού, και αν αυτός δεν δεχθεί να τα ασκήσει, τα ασκεί ο αμέσως επόμενος κατά σειρά επιτυχίας σύμβουλος, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του συνδυασμού. Το ίδιο επαναλαμβάνεται με τον τέταρτο, πέμπτο συνδυασμό μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του και ούτω καθ' εξής.

Όπου κατά τα ανωτέρω υπάρχει περίπτωση ισοψηφίας τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας ασκεί εκείνος που αναδεικνύεται κατόπιν κλήρωσης.

Ο σύμβουλος που αναλαμβάνει, κατά τα ανωτέρω, να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας υπογράφει, μόλις αναλάβει καθήκοντα, δήλωση αναλήψεως των καθηκόντων προέδρου της Κοινότητας, η οποία λαμβάνει αριθμό του γενικού πρωτοκόλλου της υπηρεσίας της Κοινότητας και κοινοποιείται αυθημερόν προς το κοινοτικό συμβούλιο, το λογιστήριο της Κοινότητας και προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

3. Αν αυτός που έχει εκλεγεί πρόεδρος της Κοινότητας παραιτηθεί, εκπέσει, ή πεθάνει, ώσπου να εκλεγεί νέος πρόεδρος τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο αντιπρόεδρος. Αν ο αντιπρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται ή δεν υπάρχει, τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικοί ή αναπληρωματικοί, τα καθήκοντα του προέδρου εκτελεί ο σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, που είχε εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του προέδρου σύμβουλοι από τους λοιπούς συνδυασμούς με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί επιτυχόντες από το αρμόδιο δικαστήριο.

4. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε των επιλαχόντων συνδυασμών ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του προέδρου εκτελεί ένας υπάλληλος της Κοινότητας ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του προέδρου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα.

5. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει διαπιστωτική πράξη.

## Άρθρο 109

### Εκλογή νέου Προέδρου της Κοινότητας

1. Αν η εκλογή του προέδρου της Κοινότητας ακυρωθεί, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί πρόεδρος της Κοινότητας δεν είχε τα νόμιμα προσόντα ή η θέση του προέδρου της Κοινότητας μείνει κενή, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί αποποιήθηκε την εκλογή ή παραιτήθηκε ή εξέπεσε ή απεβίωσε, πρόεδρος της Κοινότητας εκλέγεται ένας από τους κοινοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού, σύμφωνα με τους όρους των επόμενων παραγράφων.

2. Την πρώτη Κυριακή μετά την εγκατάσταση των κοινοτικών αρχών και, σε κάθε άλλη περίπτωση, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού συνέρχονται στο κοινοτικό κατάστημα, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού αυτού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που αναδεικνύεται κατόπιν κληρώσεως και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού έναν από αυτούς πρόεδρο Κοινότητας. Στη συνεδρίαση προεδρεύει εκείνος που απηύθυνε τη σχετική πρόσκληση. Η πρόσκληση επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή κοινοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης. Στη συνεδρίαση αυτή υφίσταται απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του επιτυχόντος συνδυασμού.

3. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες, κανείς δεν συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί η παράγραφος 2, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία θεωρείται ότι εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων γίνεται κλήρωση ανάμεσα τους και θεωρείται ότι εκλέγεται εκείνος που κληρώθηκε. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.

4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγεται απευθείας ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και στην οριστική εκλογή του προέδρου της Κοινότητας, τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας εκτελεί ο κοινοτικός σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως, και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

5. Η απόφαση για την εκλογή του προέδρου της Κοινότητας υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή ενός δημότη ασκεί τον έλεγχο της νομιμότητας της και εκδίδει απόφαση δέκα (10) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν δεν έχει επιτευχθεί η εκλογή ή έχει ματαιωθεί η συνεδρίαση, επειδή δεν έγινε απαρτία, τα σχετικά πρακτικά υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών.

6. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ακυρώσει την εκλογή του προέδρου της Κοινότητας, οι σύμβουλοι συνέρχονται πάλι για να εκλέξουν πρόεδρο Κοινότητας την πρώτη Κυριακή, δύο (2) ημέρες τουλάχιστον μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης, οπότε τηρείται από την αρχή η προβλεπόμενη διαδικασία.

7. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε του επιλαχόντος συνδυασμού ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του προέδρου Κοινότητας εκτελεί υπάλληλος της Κοινότητας ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που διορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του προέδρου της Κοινότητας μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα.

8. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει διαπιστωτική πράξη.

9. Στον υπάλληλο της Κοινότητας ή τον δημόσιο υπάλληλο που ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, σύμφωνα με την παράγραφο 7, καταβάλλεται, πέραν των αποδοχών της θέσης από την οποία προέρχεται, το ήμισυ των εξόδων παραστάσεως που προβλέπονται για την οικεία θέση του προέδρου της Κοινότητας και για όσο χρόνο ασκεί τα καθήκοντα αυτά.

Αρθρο 110

Αρμοδιότητες του Κοινοτικού Συμβουλίου

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

1. Το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν την Κοινότητα, με εξαίρεση όσα ανήκαν στην αρμοδιότητα του προέδρου της Κοινότητας.

2. Το κοινοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

3. Το κοινοτικό συμβούλιο έχει τις γνωμοδοτικές ή αποφασιστικές αρμοδιότητες σε θέματα ρυθμιστικών σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπλασης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπλασης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομούμενων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.ΠΟ.), έγκρισης πολεοδομικών μελετών και καθορισμού χρήσεων γης, χωροθέτησης κοιμητηρίων κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

Αρθρο 111

Σύγκληση και λειτουργία του Κοινοτικού Συμβουλίου

1. Το κοινοτικό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά μία φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις της Κοινότητας.

2. Ο πρόεδρος καλεί το κοινοτικό συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Επιπλέον είναι δυνατόν να δημοσιεύεται και στην τυχόν υπάρχουσα ιστοσελίδα της Κοινότητας. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο κοινοτικό κατάστημα και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Κοινοτικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια της Κοινότητας, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των αρχών της Κοινότητας να δηλώσει στον πρόεδρο τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση στην έδρα της Κοινότητας αντίκλητο, στον οποίο

θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο κοινοτικό κατάστημα.

Οι παραπάνω διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τους παρέδρους.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να συγκαλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής, να κηρυχθεί έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Ο πρόεδρος καλεί, επίσης, το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του με γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, το κλάσμα αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Ο πρόεδρος υποχρεούται να καλεί το συμβούλιο και όποτε το ζητεί το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας.

Αν ο πρόεδρος δεν καλέσει το συμβούλιο σε έξι (6) ημέρες το αργότερο μετά την υποβολή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται, με πρόσκληση των μελών που υπέβαλαν την αίτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 και αποφασίζει για τα θέματα που περιλαμβάνει η αίτηση.

5. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Το κοινοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι ένα θέμα που δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον και να συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό το θέμα με την ίδια πλειοψηφία πριν από τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του κοινοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

#### Άρθρο 112

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου

1. Οι συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο κοινοτικό κατάστημα με την προεδρία του προέδρου της Κοινότητας. Το κοινοτικό συμβούλιο με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών του και με αιτιολογημένη απόφαση που απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση μπορεί να συνεδριάζει κλεισμένων των θυρών. Το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των μελών του να αποφασίζει να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, μόνον όταν το ίδιο κρίνει ότι το κοινοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση αντίστοιχα. Αν οι κάτοικοι της Κοινότητας έχουν χειμερινή ή θερινή διαμονή εκτός των ορίων της Κοινότητας, το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και ο πρόεδρος να εκτελεί τα καθήκοντα του στον τόπο της διαμονής τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και σε τοπικά διαμερίσματα εκτός της έδρας του, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δύο τρίτα (2/3) του συνόλου των μελών του.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός των μελών του.

3. Αν, μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις, το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και παίρνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είναι γραμμένα στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση πρέπει να υπενθυμίζεται αυτή η διάταξη.

4. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας, επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός άνω του ημίσεως της μονάδας, τότε αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα.

5. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί την ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος θεωρούνται ως αρνητικές ψήφοι.

6. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης, τα οποία με την παρουσία τους συντέλεσαν στη συγκρότηση απαρτίας λογίζονται και αν ακόμα αποχωρήσουν ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος, αλλά και για ολόκληρη τη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

## Άρθρο 113

### Πρακτικά συνεδρίασης

1. Στη συνεδρίαση του κοινοτικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη κοινοτικού υπαλλήλου. Τα πρακτικά καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής ή βίντεο ή με κάθε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο. Ο κοινοτικός υπάλληλος κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά.

2. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος. Στο τέλος του έτους, τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται, με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του κοινοτικού συμβουλίου. Αν σε κάποια συνεδρίαση δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή βίντεο, τηρούνται πρόχειρα πρακτικά, τα οποία αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού, που έχουν τη μονογραφή του προέδρου της Κοινότητας. Τα φύλλα αυτά παίρνουν αρίθμηση που αποτελεί συνέχεια της αρίθμησης των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με τα ανωτέρω, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον κοινοτικό υπάλληλο.

3. Τα πρακτικά, για τα οποία ορίζουν οι προηγούμενες παράγραφοι, υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση.

Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

4. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό. Κάθε χρόνο αρχίζει νέα αρίθμηση. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αρίθμηση και των αποφάσεων αυτών.

5. Οποιοσδήποτε κοινοτικός σύμβουλος ζητήσει, μπορεί να λάβει αντιγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

6. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του κοινοτικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο κοινοτικό κατάστημα, εκτός αν άλλες διατάξεις προβλέπουν ειδικό τρόπο για τη δημοσίευση των αποφάσεων του κοινοτικού συμβουλίου. Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου δημοσιεύονται ολόκληρες στο κοινοτικό κατάστημα και οι ατομικές διοικητικές πράξεις τουλάχιστον σε περίληψη. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από κοινοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.

7. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

8. Με φροντίδα του προέδρου της Κοινότητας δύναται να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα της Κοινότητας όλες οι αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα της Κοινότητας δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

## Αρθρο 114

### Υποχρεώσεις των Κοινοτικών Συμβούλων

1. Οι κοινοτικοί σύμβουλοι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου και όλων των επιτροπών, στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντα τους που προβλέπει ο νόμος.

Έχουν επίσης υποχρέωση, μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο κοινοτικός σύμβουλος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην ευσυνείδητη εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των δημοτών.

3. Αν ένας σύμβουλος απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο πρόεδρος της Κοινότητας κινεί τη σχετική διαδικασία.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες εντός του έτους, χωρίς την άδεια



του συμβουλίου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας τον κηρύσσει έκπρωτο.

#### Άρθρο 115

Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση

1. Κοινοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να πάρει μέρος στη συζήτηση ενός θέματος ή στην κατάρτιση μιας απόφασης του κοινοτικού συμβουλίου ή να συμμετέχει σε γνωμοδοτικά συλλογικά όργανα, τα οποία γνωμοδοτούν για θέμα που θα εισαχθεί στο κοινοτικό συμβούλιο, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον.
2. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Ο σύμβουλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας, σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143.

#### Άρθρο 116

Κοινοτικό Κατάστημα και βιβλία

1. Οι Κοινότητες είναι υποχρεωμένες να έχουν στην έδρα τους ιδιαίτερο κατάστημα για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών τους.
2. Κάθε Κοινότητα τηρεί τα βιβλία που είναι αναγκαία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Τα βιβλία αυτά καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

#### Άρθρο 117

Διαίρεση Δήμων σε διαμερίσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'  
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ  
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

1. Οι Δήμοι που, στην έδρα τους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, έχουν περισσότερους από εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους, διαιρούνται σε διαμερίσματα.  
Ο Δήμος Αθηναίων διαιρείται σε πέντε (5) έως επτά (7) διαμερίσματα, οι Δήμοι της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά σε τρία (3) έως πέντε (5) και ο Δήμος Πατρέων και οι λοιποί Δήμοι σε δύο (2) έως τέσσερα (4) διαμερίσματα.
2. Ο αριθμός των διαμερισμάτων και τα όρια τους καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του δημοτικού συμβουλίου και αφού ληφθούν υπόψη η κατανομή του πληθυσμού και η καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων.
3. Κάθε διαμέρισμα έχει ιδιαίτερο δημοτικό κατάστημα. Το δημοτικό

συμβούλιο καθορίζει ποιες υπηρεσιακές μονάδες μπορούν να λειτουργήσουν στα διαμερίσματα.

4. Σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα παραχωρούνται αρμοδιότητες με σκοπό να προωθηθεί η δημοτική αποκέντρωση στην αντιμετώπιση των τοπικών υποθέσεων.

#### Αρθρο 118

##### Εκλογή Προέδρου του δημοτικού διαμερίσματος

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συνέρχεται, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του. Για την εκλογή εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 92.

2. Αν η θέση του προέδρου ή του αντιπροέδρου του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος μείνει κενή λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, για την εκλογή νέου προέδρου και αντιπροέδρου του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

#### Αρθρο 119

##### Αρμοδιότητες συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος

1. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μέχρι 31.12.2007, μεταβιβάζεται στο συμβούλιο δημοτικού διαμερίσματος η άσκηση αρμοδιοτήτων που αναφέρονται στην εκτέλεση μικρών τεχνικών έργων, στη διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων, σε θέματα κοινωνικής αρωγής, καθώς και σε πρωτοβουλίες για την εξυπηρέτηση του πολίτη. Οι πιο πάνω αρμοδιότητες ασκούνται από τη δημοσίευση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την οργάνωση του τρόπου άσκησης των επί μέρους αρμοδιοτήτων, την οργάνωση των αντίστοιχων υπηρεσιών, την εξασφάλιση, μέσω του προϋπολογισμού του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των αναγκαίων πιστώσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος με αποφάσεις του εκφράζει γνώμες και διατυπώνει προτάσεις είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής, από τα αρμόδια όργανα του Δήμου, σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

α) Τις υπηρεσιακές μονάδες του Δήμου για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στο διαμέρισμα με κριτήριο ότι θα συμβάλλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη του διαμερίσματος.

β) Την αξιοποίηση των ακινήτων του Δήμου που βρίσκονται στην περιοχή του διαμερίσματος.

γ) Την ύδρευση, αποχέτευση και όλα τα κοινόχρηστα δίκτυα.

δ) Την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς και

για την καθαριότητα της περιοχής του διαμερίσματος.

ε) Τους δημοτικούς δρόμους, τις γέφυρες, τις πλατείες, τα δημοτικά άλση, κήπους, υπαίθριους χώρους αναψυχής και γενικά για όλους τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους της περιοχής του διαμερίσματος,

στ) Την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής του διαμερίσματος.

ζ) Τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων της περιοχής του διαμερίσματος.

η) Την ανάπτυξη της περιφέρειας του διαμερίσματος, σε πολιτιστικά, πνευματικά, κοινωνικά θέματα, τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη του διαμερίσματος να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων του.

θ) Την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής.

ι) Τη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα κοινωφελών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην περιφέρεια του διαμερίσματος.

ια) Την εκτέλεση νέων έργων, τη συντήρηση και λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί.

ιβ) Την τροποποίηση των ορίων του δημοτικού διαμερίσματος.

ιγ) Την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν την περιφέρεια του διαμερίσματος.

ιδ) Την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής του διαμερίσματος.

#### Άρθρο 120

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στο συμβούλιο και στον πρόεδρο του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος

1. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες του στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και τοιχοκολλάται στο δημοτικό κατάστημα και στο κατάστημα του δημοτικού διαμερίσματος.

Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια του δημοτικού διαμερίσματος.

2. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων για τα πιο πάνω αντικείμενα δημοσιεύονται, όπως και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Για τη δημοσίευση αυτή συντάσσεται αποδεικτικό από υπάλληλο του Δήμου.

Ο Πρόεδρος του συμβουλίου διαμερίσματος μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από τη συνεδρίαση διαβιβάζει στο δήμαρχο απόσπασμα των πρακτικών του συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει κάθε απόφαση του συμβουλίου χωριστά, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης.

Οι σχετικές διατάξεις για τα κωλύματα συμμετοχής στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου εφαρμόζονται και στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων.

3. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων για τα πιο πάνω αντικείμενα είναι εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 148 έως και 154 εφαρμόζονται, αναλόγως, και για τις πράξεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

5. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση του καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων του δημοτικού διαμερίσματος. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στο δημοτικό διαμέρισμα έως το τέλος Ιουλίου.

6.α. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων του διαμερίσματος για το επόμενο οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Το σχέδιο συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση η οποία περιέχει αιτιολόγηση κάθε εγγραφής και αποστέλλεται έγκαιρα στη δημοτική επιτροπή έως το τέλος Σεπτεμβρίου.

β. Η δημοτική επιτροπή εξετάζει: i) αν οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται στο σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων του διαμερίσματος υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε διαμέρισμα, ii) αν οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο διαμέρισμα και iii) αν οι δαπάνες είναι νόμιμες. Η δημοτική επιτροπή διαγράφει κάθε δαπάνη που δεν συγκεντρώνει τις πιο πάνω υπό στοιχεία Ν και iii) προϋποθέσεις και, σε περίπτωση υπέρβασης του πιο πάνω ανώτατου ποσού, περικόπτει τα επί μέρους κονδύλια.

γ. Το σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων των δημοτικών διαμερισμάτων, όπως τελικά διαμορφώνεται από τη δημοτική επιτροπή, εντάσσεται στο σχέδιο προϋπολογισμού του Δήμου. Στον προϋπολογισμό του Δήμου περιλαμβάνονται ιδιαίτερα κεφάλαια για κάθε δημοτικό διαμέρισμα.

δ. Το πιο πάνω σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων δημοτικού διαμερίσματος, αν δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στη δημοτική επιτροπή, καταρτίζεται από αυτήν.

7.α. Ο δήμαρχος, με απόφαση του που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, μεταβιβάζει αρμοδιότητες του στους προέδρους των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων.

β. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος: i) εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ii) εκδίδει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται στον προϋπολογισμό εξόδων για το δημοτικό διαμέρισμα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, αφού προηγουμένως έχουν ελεγχθεί τα σχετικά δικαιολογητικά από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.

8. Στον πρόεδρο του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος παρέχονται από το Δήμο έξοδα παραστάσεως που ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

#### Άρθρο 121

##### Αρμοδιότητες προέδρου και αντιπροέδρου δημοτικού διαμερίσματος

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, πέρα από τις αρμοδιότητες εκείνες που προβλέπονται από άλλες διατάξεις του παρόντος, ασκεί και τις εξής αρμοδιότητες:

α) Εκπροσωπεί το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος.

β) Ασκεί κάθε αρμοδιότητα που εκχωρείται από τον δήμαρχο. Μεταφέρει και παρουσιάζει στον δήμαρχο και στα άλλα αρμόδια όργανα του Δήμου τα προβλήματα του διαμερίσματος. Συνεργάζεται με τον δήμαρχο και τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες προκειμένου να προετοιμάσει κάθε θέμα που θα συζητηθεί στο συμβούλιο του διαμερίσματος. Παρακολουθεί την

προώθηση από το Δήμο των θεμάτων που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου που έχουν σταλεί σε αυτόν. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα έκφρασης γνώμης για θέματα που ενδιαφέρουν το διαμέρισμα.

2. Ο αντιπρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος αναπληρώνει τον πρόεδρο του συμβουλίου σε όλα τα καθήκοντα του, όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

#### Άρθρο 122

Σύγκληση και λειτουργία του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος

1. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συνεδριάζει τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) των συμβούλων ή ο δήμαρχος για σοβαρά ή επείγοντα θέματα. Στις περιπτώσεις αυτές ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος είναι υποχρεωμένος να καλέσει το συμβούλιο σε συνεδρίαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημέρα υποβολής της αίτησης ή λήψης του εγγράφου του δημάρχου.

2. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση που επιδίδεται σε κάθε σύμβουλο τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Η πρόσκληση πρέπει να αναφέρει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση αυτή αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα.

4. Σε περίπτωση μη συνεδρίασης του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος πέραν του τριμήνου, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από αυτό να εκφράσει γνώμη ή διατυπώσει πρόταση για ορισμένο θέμα μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών.

#### Άρθρο 123

Συνεδριάσεις, απαρτία και αποφάσεις

1. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος είναι δημόσιες και γίνονται στο κατάστημα του δημοτικού διαμερίσματος. Του συμβουλίου προεδρεύει ο πρόεδρος του και στην περίπτωση που απουσιάζει ή κωλύεται, ο αντιπρόεδρος.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη του. Στα μέλη υπολογίζεται και ο πρόεδρος.

3. Το συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει, με την πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα, να συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών, η σχετική όμως απόφαση (γνώμη ή πρόταση) ανακοινώνεται δημόσια.

4. Αν μετά από δύο (2) συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και παίρνει αποφάσεις μόνο για θέματα που είναι γραμμένα στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση πρέπει να

υπενθυμίζεται αυτή η διάταξη.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση, φροντίζει με κάθε κατάλληλο μέτρο για την τάξη της συνεδρίασης και μπορεί να διατάξει να αποβληθεί από το ακροατήριο κάθε πρόσωπο που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

6. Το συμβούλιο παίρνει τις αποφάσεις, γνώμες και προτάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που να ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου ή του αντιπροέδρου, αν προεδρεύει. Απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων είναι ο ακέραιος αριθμός που είναι αμέσως μεγαλύτερος από το ένα δεύτερο (1/2) του αριθμού τους.

7. Τα καθήκοντα του γραμματέα του συμβουλίου ασκεί υπάλληλος του δημοτικού διαμερίσματος που ορίζεται από τον δήμαρχο.

8. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συζητεί θέματα που είναι γραμμένα στην ημερήσια διάταξη. Έχει δικαίωμα να αποφασίζει ότι ένα θέμα που δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον και να το συζητήσει και να εκδώσει απόφαση για αυτό το θέμα.

9. Την επόμενη της συνεδρίασης του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος δημοσιεύεται πίνακας με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και τα άλλα θέματα που έχουν τυχόν συζητηθεί με μνεία της απόφασης που έχει ληφθεί. Ο πίνακας αυτός τοιχοκολλάται στο κατάστημα του διαμερίσματος με μέριμνα του προέδρου και του γραμματέα του συμβουλίου.

10. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος τηρούνται πρακτικά κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 97.

#### Άρθρο 124

Αποστολή αποφάσεων συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος στο Δήμο

1. Οι αποφάσεις του συμβουλίου διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη συνεδρίαση. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη της δημορχιακής επιτροπής, η οποία εξουσιοδοτείται να τις μελετήσει και να ενημερώσει σχετικά για κάθε θέμα το δημοτικό διαμέρισμα μέσα σε δύο (2) μήνες.

2. Η δημορχιακή επιτροπή μπορεί:

α) Να επιστρέψει την απόφαση του συμβουλίου του διαμερίσματος με παρατηρήσεις για επανεξέταση τυχόν του θέματος.

β) Να την παραπέμψει στο δημοτικό συμβούλιο.

γ) Να τη διαβιβάσει στις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου για να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

3. Τα αρμόδια όργανα του Δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο του δημοτικού διαμερίσματος για τα μέτρα που παίρνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος.

4. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, στον οποίο κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των διαφόρων οργάνων και υπηρεσιών του Δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις γενικά

του συμβουλίου του διαμερίσματος, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο.

5. Στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων πρέπει να αποστέλλεται αντίγραφο των ημερήσιων διατάξεων του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και της δημαρχιακής επιτροπής.

#### Άρθρο 125

##### Υποχρεώσεις συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος

1. Οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του συμβουλίου και όλων των επιτροπών στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντα τους, όπως προβλέπει ο νόμος.

Έχουν, επίσης, υποχρέωση, μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο σύμβουλος του δημοτικού διαμερίσματος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην ευσυνείδητη εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των κατοίκων του δημοτικού διαμερίσματος.

3. Αν ένας σύμβουλος επιθυμεί να μην εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

#### Άρθρο 126

##### Επιτροπές

1. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος μπορεί να συγκροτεί επιτροπές από τα μέλη του και από κατοίκους του διαμερίσματος για την υποβοήθηση του έργου του. Κάθε σύμβουλος μπορεί να μετέχει σε περισσότερες επιτροπές.

2. Κάθε επιτροπή εκλέγει τον πρόεδρο της, ο οποίος υποχρεούται να φροντίζει για τη λειτουργία και δραστηριοποίηση της.

3. Οι επιτροπές μπορούν να καλούν για μελέτη και εξέταση ειδικών θεμάτων, χωρίς δικαίωμα ψήφου, υπαλλήλους του Δήμου, τεχνικούς, ειδικούς ξένους προς τη διοίκηση, αντιπροσώπους συνδικαλιστικών οργανώσεων, ομάδων, οργανώσεων και οργανισμών που δρουν στην περιφέρεια του διαμερίσματος.

#### Άρθρο 127

##### Αποζημίωση

1. Το αξίωμα του προέδρου και των μελών του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος είναι τιμητικό και άμισθο.

2. Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος λαμβάνουν αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε συνεδριάσεις του συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης και η βάση υπολογισμού της, μέχρι τρεις (3) κατά μήνα συνεδριάσεις, καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

#### Άρθρο 128

Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου

1. Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος είναι ο υποψήφιος σύμβουλος του πλειοψηφήσαντος στο τοπικό διαμέρισμα συνδυασμού, που έχει λάβει τις περισσότερες ψήφους προτίμησης και σε περίπτωση ισοψηφίας αυτός που είναι πρώτος στην απόφαση της ανακήρυξης.

2. Τον Πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου αναπληρώνει ο επόμενος σε σταυρούς προτίμησης υποψήφιος του ίδιου συνδυασμού στο τοπικό διαμέρισμα.

3. Οι Πρόεδροι των τοπικών συμβουλίων μετέχουν στις συνεδριάσεις του δημοτικού, κατά την πρόβλεψη της παρ. 7 του άρθρου 95.

#### Άρθρο 129

Αρμοδιότητες του τοπικού συμβουλίου και του προέδρου του

1 .α. Τα τοπικά συμβούλια ασκούν τις ακόλουθες αρμοδιότητες, στα όρια του τοπικού διαμερίσματος:

i. Την αποκατάσταση επείγοντος χαρακτήρα βλαβών των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης, των αντλιοστασίων, των υδρομαστεύσεων και του συστήματος αποχέτευσης,

ii. τη συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών,

iii. τη συντήρηση και λειτουργία των κοιμητηρίων και των κέντρων αποτέφρωσης νεκρών,

iv. την αποκατάσταση επείγοντος χαρακτήρα ζημιών στις δημοτικές οδούς, γέφυρες, πλατείες, κοινόχρηστους χώρους, καθώς και στις αγροτικές οδούς,

v. τη συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων,

vi. την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και τη συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.

β. Τα συμβούλια των τοπικών διαμερισμάτων εκφέρουν γνώμη για τα ακόλουθα θέματα, στα όρια της χωρικής τους περιφέρειας:

i. τον ορισμό των υπηρεσιακών μονάδων του Δήμου που υπάρχει η δυνατότητα να λειτουργήσει στο διαμέρισμα,

ii. την αξιοποίηση των ακινήτων του Δήμου, που βρίσκονται στο διαμέρισμα,

iii. την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,

iv. διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο, για τον τρόπο διάθεσης των βοσκήσιμων εκτάσεων που βρίσκονται στην περιφέρεια του τοπικού διαμερίσματος,

v. διατυπώνει γνώμη για την εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία δασικών εκτάσεων, που βρίσκονται στην περιφέρεια του τοπικού διαμερίσματος,

vi. εκφέρει σύμφωνη γνώμη για την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών στοιχείων του Δήμου που βρίσκονται στα όρια του τοπικού διαμερίσματος.



γ. Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για τοπικό διαμέρισμα, γίνεται από τη δημοτική επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου στοιχείων του Δήμου που βρίσκονται στα όρια του τοπικού διαμερίσματος.

2. Το δημοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε δημοτικής περιόδου, με απόφαση του, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του, μπορεί να αναθέτει στα τοπικά συμβούλια την άσκηση και άλλων αρμοδιοτήτων, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται:

- i. η έκδοση κανονιστικών πράξεων,
- ii. η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- iii. η σύναψη δανείων και οι όροι τους,
- iv. η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και για την εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και
- v. οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του νομού κι αναρτάται στο δημοτικό κατάστημα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 284 του παρόντος.

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο το τοπικό συμβούλιο δεν ασκεί τις παραπάνω αρμοδιότητες, τότε τις ασκεί ο Δήμος με τα αρμόδια όργανα του.

4. Ο Πρόεδρος του τοπικού διαμερίσματος διαβιβάζει, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη συνεδρίαση στον δήμαρχο, απόσπασμα των πρακτικών του συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει κάθε απόφαση του συμβουλίου χωριστά, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος:

α. Μετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 95.

β. Εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

γ. Ενεργεί πληρωμές με την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά την παρ. 4 του άρθρου 173.

## Άρθρο 130

### Σύγκληση του τοπικού συμβουλίου

1. Το τοπικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις του τοπικού διαμερίσματος.

2. Ο πρόεδρος καλεί το τοπικό συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο γραφείο του τοπικού συμβουλίου, και επιδίδεται στον δήμαρχο και στους τοπικούς συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Τοπικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών να δηλώσει στον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση στην έδρα του Δήμου αντίκλητο, στον οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο

δημοτικό κατάστημα.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

4. Ο πρόεδρος καλεί υποχρεωτικά το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει, με γραπτή αίτηση, το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των κατοίκων του τοπικού διαμερίσματος, όπως ο πληθυσμός αυτού προκύπτει από την τελευταία απογραφή. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το τοπικό συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του αμέσως επόμενου πλειοψηφίσαντος τοπικού συμβούλου.

5. Αν ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς φορές να συγκαλέσει το τοπικό συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα.

#### Άρθρο 131

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του τοπικού συμβουλίου

1. Οι συνεδριάσεις του τοπικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο γραφείο του τοπικού διαμερίσματος με την προεδρία του προέδρου του τοπικού συμβουλίου.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα ημίσεα πλέον ενός των μελών του.

3. Το συμβούλιο παίρνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά.

4. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί την ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και η ψήφος του λογίζεται ως αρνητική.

5. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης, τα οποία με την παρουσία τους συντέλεσαν στη συγκρότηση απαρτίας λογίζονται και αν ακόμα αποχωρήσουν ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος αλλά και για ολόκληρη τη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

6. Η διάταξη του άρθρου 99 εφαρμόζεται αναλόγως.

#### Άρθρο 132

Πρακτικά συνεδρίασης

1. Στη συνεδρίαση του τοπικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη υπαλλήλου του Δήμου, ο οποίος ορίζεται από τον δήμαρχο. Τα πρακτικά αυτά

γράφονται σε ειδικό βιβλίο αριθμημένο και μονογραφημένο από δημόσιο υπάλληλο που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά που μονογράφονται από όσους συμμετέχουν στη συνεδρίαση.

2. Στα πρακτικά καταχωρίζονται οι αποφάσεις του τοπικού συμβουλίου και η γνώμη της μειοψηφίας. Τα πρακτικά υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση. Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά.

3. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό. Κάθε χρόνο αρχίζει νέα αρίθμηση. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του τοπικού συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αρίθμηση και των αποφάσεων αυτών.

4. Οποιοσδήποτε δημοτικός ή τοπικός σύμβουλος ζητήσει, μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

5. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του τοπικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο γραφείο του τοπικού διαμερίσματος και στο δημοτικό κατάστημα. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από υπάλληλο του Δήμου.

6. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

7. Με φροντίδα του προέδρου του τοπικού συμβουλίου δύναται να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου όλες οι αποφάσεις του τοπικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα του Δήμου δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

#### Αρθρο 133

##### Έξοδα κίνησης

1. Το αξίωμα του προέδρου και των μελών του τοπικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο.

2. Δύνανται να λαμβάνουν αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε συνεδριάσεις του συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης, καθώς και η βάση υπολογισμού της μέχρι τρεις (3) συνεδριάσεις κατά μήνα καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Ο πρόεδρος λαμβάνει και έξοδα κίνησης, τα οποία καθορίζονται με την ίδια απόφαση.

#### Αρθρο 134

##### Αρμοδιότητες Παρέδρων

1. Οι πάρεδροι καλούνται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του κοινοτικού

συμβουλίου και έχουν δικαίωμα να εκφράσουν γνώμη σε όλα τα θέματα που συζητούνται σε αυτό.

2. Ο πρόεδρος:

α. Υπογράφει με ανάθεση του προέδρου Κοινότητας τα οριζόμενα από αυτόν έγγραφα, βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά.

β. Ενημερώνει τον πρόεδρο της Κοινότητας και τα άλλα αρμόδια όργανα της κοινότητας για τα προβλήματα του κοινοτικού διαμερίσματος και συνεργάζεται με αυτά και τις αρμόδιες υπηρεσίες για την επίλυση τους.

γ. Ασκήι όλες αρμοδιότητες του μεταβιβάζει ο πρόεδρος της Κοινότητας με απόφαση του. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του οι μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες ασκούνται από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

δ. Εισηγείται στα αρμόδια όργανα σχετικά με τους ακόλουθους τομείς:

i. Συντήρηση και λειτουργία των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης των αντλιοστασίων και υδρομαστεύσεων.

ii. Συντήρηση και λειτουργία του δικτύου άρδευσης.

iii. Συντήρηση συστήματος αποχέτευσης.

iv. Συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών και άλλων παιδιών.

v. Συντήρηση και λειτουργία νεκροταφείων.

vi. Συντήρηση κοινοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και άλλων κοινόχρηστων χώρων και αγροτικών οδών.

vii. Εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.

viii. Παροχή υπηρεσιών και προστασία στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής του, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της Κοινότητας.

ix. Παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή του κοινοτικού διαμερίσματος.

3. Ο πρόεδρος έχει τα ακόλουθα ειδικά καθήκοντα:

α. Συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος στην οποία προβλέπεται σύμφωνα με την πράξη σύστασης του η συμμετοχή του προέδρου ή συμβούλων της καταργούμενης Κοινότητας. Στην περίπτωση που το κληροδοτήμα αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, τις πράξεις διαχείρισης εκδίδει το κοινοτικό συμβούλιο μετά από γνώμη του παρέδρου.

Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για την Κοινότητα που καταργήθηκε ή τον οικισμό που προσαρτήθηκε, γίνεται από το κοινοτικό συμβούλιο μετά από σύμφωνη γνώμη του παρέδρου.

β. Ψηφίζει στο κοινοτικό συμβούλιο για θέματα που αναφέρονται στην εκμετάλλευση δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων που ανήκαν στην ιδιοκτησία της καταργηθείσας Κοινότητας ή οικισμού που προσαρτήθηκε.

γ. Συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο της λειτουργούσας πριν από την κατάργηση της οικείας Κοινότητας κοινοτικής επιχείρησης, που εκμεταλλεύεται ιαματικές πηγές. Η επιβολή τέλους για τη χρήση των ιαματικών πηγών γίνεται από το κοινοτικό συμβούλιο με συμμετοχή του παρέδρου, ο οποίος έχει δικαίωμα ψήφου.

4. Δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου έχουν οι πρόεδροι για όλα τα θέματα που συζητούνται και που αφορούν το κοινοτικό διαμέρισμα στο οποίο έχουν εκλεγεί.

5. Ο πρόεδρος δύναται να ενεργεί πληρωμές εφόσον έχει προβλεφθεί σχετική πάγια προκαταβολή.

6. Το αξίωμα του παρέδρου είναι τιμητικό και άμισθο.

7. Ο πρόεδρος λαμβάνει έξοδα κίνησης και αποζημίωση για τη συμμετοχή

του σε συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος των εξόδων κίνησης και της αποζημίωσης, καθώς και η βάση υπολογισμού αυτής καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

8. Οι πάρεδροι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου και όλων των επιτροπών, στις οποίες τους έχει τυχόν ορίσει το συμβούλιο. Επίσης, έχουν υποχρέωση, στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους ανατίθεται από το κοινοτικό συμβούλιο.

9. Αν ένας πάρεδρος επιθυμεί να μην εκτελεί τα καθήκοντα του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου.

10. Αν ένας πάρεδρος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Στην περίπτωση αυτή καλείται αναπληρωματικός του ίδιου συνδυασμού.

11. Στα πρακτικά συνεδριάσεων των κοινοτικών συμβουλίων γίνεται ειδική μνεία περί της προσκλήσεως των παρέδρων και της παρουσίας ή της απουσίας τους.

12. Στις αποφάσεις των κοινοτικών συμβουλίων γίνεται μνεία περί του αριθμού των παρέδρων που είναι παρόντες και ψηφίζουν όταν πρόκειται για θέματα για τα οποία έχουν δικαίωμα ψήφου.

13. Αν δεν κληθούν οι πάρεδροι στις συνεδριάσεις των συμβουλίων για τα θέματα στα οποία έχουν δικαίωμα ψήφου, οι αντίστοιχες αποφάσεις είναι άκυρες.

Αρθρο 135  
Καταστατική θέση αιρετών

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ

Τα αιρετά όργανα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

α) Διαθέτουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ως εκπρόσωποι των τοπικών κοινωνιών, που εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία, απεριόριστο το δικαίωμα της κατά συνείδηση γνώμης και ψήφου.

β) Έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκτελούν την αποστολή τους, έχοντας στη διάθεση τους τον ανάλογο χρόνο, τις υπηρεσίες και τα μέσα υποστήριξης, καθώς και τους ανάλογους οικονομικούς πόρους, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη εκπλήρωση της λαϊκής εντολής.

γ) Μεριμνούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, για την τήρηση των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της χρηστής διοίκησης στους οργανισμούς όπου υπηρετούν, ενώ απέχουν υποχρεωτικά από τη συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων, που σχετίζονται άμεσα με τα ιδιωτικά τους συμφέροντα ή με τα συμφέροντα συγγενών τους, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του παρόντος.

δ) Με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και

Κοινοτήτων, μπορεί να καθορίζεται οικονομική αποζημίωση των δημάρχων και προέδρων Κοινοτήτων. Κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους της οικονομικής αποζημίωσης αποτελούν ιδίως τα τακτικά έσοδα των αντίστοιχων Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και ο πληθυσμός τους.

Άρθρο 136

Έξοδα παράστασης

1. Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι Κοινοτήτων, μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της περίπτωσης δ' του προηγούμενου άρθρου, καθώς και οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και οι αντιπρόεδροι Κοινοτήτων δικαιούνται εξόδων παράστασης, τα οποία καταβάλλονται από το Δήμο ή την Κοινότητα.

2.α. Τα έξοδα παράστασης καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ανάλογα με τα τακτικά έσοδα, που πραγματοποιούν οι αντίστοιχοι Δήμοι και Κοινότητες. Η απόφαση του Υπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εκδίδεται τρεις (3) μήνες πριν από την έναρξη κάθε οικονομικού έτους, ύστερα από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.). Εάν η γνώμη της δεν παρασχεθεί εντός ενός (1) μηνός, αφότου ζητήθηκε, η ανωτέρω απόφαση εκδίδεται και χωρίς αυτή. Αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα στην προθεσμία αυτή, ισχύει η απόφαση του προηγούμενου έτους.

β. Για τους Δήμους, που η έδρα τους είναι έδρα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος και για τους Δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους, μπορεί ο δήμαρχος να λαμβάνει έξοδα παράστασης αυξημένα έως είκοσι τοις εκατό (20%), εφόσον διαπιστώνεται η κανονική βεβαίωση των εσόδων.

3. Αντιδήμαρχοι Δήμων με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους λαμβάνουν το σαράντα τοις εκατό (40%) των συνολικών εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου και με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) το πενήντα τοις εκατό (50%). Αντιπρόεδροι Κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων λαμβάνουν το σαράντα τοις εκατό (40%) των εξόδων παράστασης του οικείου προέδρου.

4. Πρόεδροι συμβουλίων Δήμων με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους λαμβάνουν το τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου, με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) και μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) το σαράντα τοις εκατό (40%) και με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (10.000) κατοίκων το πενήντα τοις εκατό (50%).

5. Αν οι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων έχουν τεθεί σε αργία, τα έξοδα παράστασης τους λαμβάνουν οι αναπληρωτές τους. Αν ο αναπληρωτής είναι αντιδήμαρχος ή αντιπρόεδρος Κοινότητας λαμβάνει έξοδα παράστασης από ένα μόνο αξίωμα.

6. Δήμαρχοι και πρόεδροι Κοινοτήτων, που απουσιάζουν σύμφωνα με τα άρθρα 91 παρ. 2 και 106 παρ. 7, λαμβάνουν το ήμισυ των εξόδων παράστασης. Το υπόλοιπο ήμισυ καταβάλλεται στον αντίστοιχο αναπληρωτή. Αν απουσιάζει αντιδήμαρχος ή αντιπρόεδρος Κοινότητας, για το ίδιο χρονικό διάστημα, λαμβάνει το ήμισυ των εξόδων παράστασης που δικαιούται.

7. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι και αντιπρόεδροι Κοινοτήτων, καθώς και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και οι σύμβουλοι που έχουν περισσότερα από ένα αξιώματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεούνται να εισπράττουν όλα τα έξοδα παράστασης μόνο από ένα αξίωμα και το ήμισυ (1/2) των εξόδων παράστασης από ένα ακόμη αξίωμα. Οι ανωτέρω επιλέγουν τα έξοδα παράστασης που λαμβάνουν από κάθε αξίωμα με ταυτόσημη υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλεται και στους δύο φορείς.

8.α. Τα αιρετά όργανα Δήμων και Κοινοτήτων, στα οποία χορηγείται ειδική άδεια, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 139, για όλο το διάστημα της θητείας τους, υποχρεούνται να επιλέξουν είτε τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης είτε τα έξοδα παράστασης που δικαιούνται.

β. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας καθορίζεται, σε περίπτωση επιλογής των εξόδων παράστασης, η διαδικασία καταβολής των εισφορών, επί των αποδοχών της οργανικής θέσης, στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, καθώς και ο φορέας που υπέχει την αντίστοιχη υποχρέωση.

#### Άρθρο 137

Εκτέλεση ειδικών καθηκόντων των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων

1. Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι Κοινοτήτων οφείλουν να ασκούν τα καθήκοντα οργάνου του κράτους ή άλλου δημόσιου φορέα, που επιβάλλονται ρητά με ειδικό νόμο. Αν αρνείται ή αμελεί, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μπορεί να αναθέσει την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών σε δημόσιο υπάλληλο.

2. Οι δαπάνες του Δήμου ή της Κοινότητας που δημιουργούνται από την εκτέλεση των καθηκόντων της προηγούμενης παραγράφου επιβαρύνουν το κράτος ή τον οικείο δημόσιο φορέα.

#### Άρθρο 138

Συμμετοχή εκπροσώπων των Δήμων και Κοινοτήτων στα συλλογικά όργανα

1. Οι εκπρόσωποι των Δήμων και Κοινοτήτων στα συλλογικά όργανα που προβλέπονται είτε στις διατάξεις του παρόντος είτε στη σχετική νομοθεσία, ορίζονται εντός μηνός το αργότερο, αφότου εγκατασταθούν οι νέες δημοτικές και κοινοτικές αρχές ή εκλεγούν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των τοπικών ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων και του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Η θητεία των εκπροσώπων αυτών ακολουθεί τη δημοτική ή κοινοτική περίοδο και λήγει, σε κάθε περίπτωση, μόλις ορισθούν οι νέοι εκπρόσωποι. Αν η θέση των εκπροσώπων αυτών μείνει κενή κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για οποιονδήποτε λόγο, και δεν είναι δυνατόν να οριστούν νέοι εκπρόσωποι, ή δεν οριστούν μέσα σε ένα μήνα αφότου τα όργανα που είναι αρμόδια να τους ορίσουν έλαβαν το σχετικό ερώτημα, τότε τα συλλογικά όργανα που προβλέπονται οι προαναφερόμενες διατάξεις λειτουργούν νόμιμα και χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπων των Δήμων και Κοινοτήτων.

## Αρθρο 139

Ειδική άδεια και ρυθμίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων αιρετών οργάνων, που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα

1. Στους δημάρχους όλων των Δήμων, στους προέδρους των Κοινοτήτων άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, στους αντιδημάρχους και προέδρους δημοτικών συμβουλίων Δήμων που είναι πρωτεύουσες νομών ή έχουν πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων, στους προέδρους δημοτικών διαμερισμάτων, καθώς και στους Προέδρους Συνδέσμων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα μέλη των οποίων είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια για όλο το διάστημα που ασκούν τα καθήκοντα τους. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τους δημάρχους που είναι αναπληρωτές καθηγητές μέσης εκπαίδευσης.
2. Στους προέδρους Κοινοτήτων κάτω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας, ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια εξήντα (60) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής. Η ειδική άδεια του προηγούμενου εδαφίου χορηγείται και στα μέλη του Δ.Σ. της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε..
3. Στους αντιδημάρχους και προέδρους δημοτικών συμβουλίων Δήμων που έχουν πληθυσμό κάτω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων και είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας, ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια εξήντα ( 60) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής.
4. Στους Προέδρους και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και στους Προέδρους των Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον έχουν τις ιδιότητες της παραγράφου 1 και με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν είναι δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι ή πρόεδροι Κοινοτήτων, χορηγείται ειδική άδεια μέχρι τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής τους άδειας.
5. Η ειδική άδεια των προηγούμενων παραγράφων χορηγείται υποχρεωτικά από την υπηρεσία, ανεξαρτήτως υποβολής σχετικής αίτησης. Το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν. Η ειδική άδεια των εξήντα (60) ή τριάντα (30) ημερών, αντιστοίχως, μπορεί να χορηγείται και τμηματικά σε εργάσιμες ημέρες και ώρες.
6. Εάν στο πρόσωπο του δικαιούχου της ειδικής άδειας συντρέχουν περισσότερα από ένα αξιώματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, η ειδική άδεια παρέχεται κατ' επιλογή του, για ένα μόνο εξ αυτών.
7. Οι ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για όσους είναι μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων και Ε.Π. Τ.Ε.Ι, περιλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού. Για τα μέλη αυτά η χορήγηση των ειδικών αδειών προϋποθέτει υποβολή σχετικής αίτησης.



8. Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι των φορέων του Δημοσίου, όπως αυτός είναι οριοθετημένος κατά το χρόνο ανακήρυξης των υποψηφίων, με οποιαδήποτε σχέση και αν υπηρετούν, εκλεγόμενοι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, καθώς και σύμβουλοι δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων, διαρκούσης της θητείας τους, δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται εκτός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας στην οποία έχουν εκλεγεί. Οι υπάλληλοι αυτοί, εφόσον υπηρετούν στα διοικητικά όρια άλλου Δήμου ή Κοινότητας, μετά από αίτηση τους, μετατίθενται ή αποσπώνται εκεί όπου έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει αντίστοιχη υπηρεσία ή θέση, μετατίθενται ή αποσπώνται στην πλησιέστερη υπηρεσία προς το Δήμο ή την Κοινότητα όπου εξελέγησαν. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οι ρυθμίσεις των προηγούμενων εδαφίων μπορεί να επεκτείνονται και σε κλάδους γιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

#### Άρθρο 140

##### Δαπάνες μετακίνησης - Αποζημιώσεις - Λοιπά έξοδα

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων και οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι μπορούν να μετακινούνται εκτός της έδρας του Δήμου ή της Κοινότητας για εκτέλεση υπηρεσίας, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται να μετακινηθεί εκτός έδρας ο δήμαρχος, ο αντιδήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας, χωρίς προηγούμενη απόφαση του συμβουλίου. Στις περιπτώσεις αυτές το συμβούλιο αποφασίζει χωρίς καθυστέρηση αν η μετακίνηση ήταν επιβεβλημένη ή όχι.

2. Σε όσους μετακινούνται για εκτέλεση υπηρεσίας καταβάλλονται, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, οι δαπάνες μετακίνησης που προβλέπονται για τις μετακινήσεις των υπαλλήλων Δήμων και Κοινοτήτων.

3. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, ανεξαρτήτως εάν έχουν και την ιδιότητα του αντιδημάρχου, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις του και τα μέλη της δημοτικής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, δικαιούνται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση και μέχρι τρεις (3) το πολύ συνεδριάσεις το μήνα.

Η αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις αυτές είναι για τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ίση με ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) και για τα μέλη της δημοτικής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, ένα τοις εκατό (1%) επί των μηνιαίων εξόδων παράστασης του δημάρχου, όπως αυτά διαμορφώνονται, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 136.

4. Η κηδεία δημάρχων και προέδρων Κοινοτήτων και όσων κατείχαν τα αντίστοιχα αξιώματα, καθώς και των εν ενεργεία δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων μπορεί να γίνεται με δαπάνη του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Το ανώτατο όριο της δαπάνης αυτής καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου στην αρχή κάθε έτους και εγγράφεται στον αντίστοιχο προϋπολογισμό.

#### Άρθρο 141

Αστική ευθύνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'  
ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα μέλη της δημαρχιακής επιτροπής, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο ή την Κοινότητα για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν εις βάρος της παρουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων.

2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε νομού ή νομαρχίας με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και αποτελείται από:

α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του νομού ή της νομαρχίας ή τον αναπληρωτή του που ορίζει ο ίδιος.

β) Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και

γ) Τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού αναπληρούμενο σε περίπτωση κωλύματος από τον αντιπρόεδρο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ διοικητικού της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του Δήμου ή της Κοινότητας ή με εντολή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δημότη, και αποφασίζει, αφού κάνει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας, να δώσουν εξηγήσεις, μέσα σε εύλογο διάστημα.

Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου επιτρέπεται να ασκηθεί έφεση στο Διοικητικό Εφετείο. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξεως της επιτροπής.

Άρθρο 142

Πειθαρχική ευθύνη

1. Στους δημάρχους, αντιδημάρχους, προέδρους Κοινοτήτων και παρέδρους, στα μέλη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, καθώς και στα μέλη των δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων επιβάλλεται η πειθαρχική ποινή της αργίας.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μπορεί να επιβάλει στα πρόσωπα αυτά την ποινή της αργίας έως έξι (6) μηνών, αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια.

3. Η ανωτέρω πειθαρχική ποινή της αργίας επιβάλλεται μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του επόμενου άρθρου.

4. Τα πειθαρχικά παραπτώματα των αιρετών της παραγράφου 1 υπόκεινται σε τριετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την επομένη της ημέρας που

διαπράχθηκαν.

Άρθρο 143

Πειθαρχική διαδικασία

1. Η πειθαρχική ποινή της αργίας επιβάλλεται με αιτιολογημένη απόφαση, αφού προηγηθεί απολογία του εγκαλουμένου ή περάσει η προθεσμία που έχει τάξει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με γραπτή κλήση στον εγκαλούμενο, χωρίς αυτός να έχει απολογηθεί. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες.

2. Για την επιβολή της ποινής της αργίας και τη διάρκεια της, απαιτείται σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο συγκροτείται κατά την πρόβλεψη της παραγράφου 7 και συντίθεται από τον πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, δύο (2) πρωτοδίκες, έναν (1) υπάλληλο της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας ή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης στον οικείο νομό και έναν (1) αιρετό εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το Διοικητικό Συμβούλιό της.

3. Ο εγκαλούμενος μπορεί να εμφανίζεται αυτοπροσώπως, καθώς και με πληρεξούσιο δικηγόρο ή να εκπροσωπείται από πληρεξούσιο δικηγόρο στο συμβούλιο και να υπερασπίζεται τον εαυτό του. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε δημόσια συνεδρίαση για την οποία συντάσσονται πρακτικά, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να εκτιμά οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η απόφαση εκδίδεται, ύστερα από μυστική διάσκεψη, δύο (2) μήνες το αργότερο, αφότου το συμβούλιο έλαβε το σχετικό παραπεμπτικό έγγραφο του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Εκείνος που τιμωρείται έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, κατά της απόφασης που επιβάλλει οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αφότου η απόφαση του κοινοποιήθηκε. Ο Υπουργός μπορεί είτε να απορρίψει την προσφυγή είτε να τη δεχτεί και να εξαφανίσει ή να μειώσει την ποινή που έχει επιβληθεί.

5. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση της αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης που έχει επιβάλει την ποινή.

6. α. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου της παραγράφου 2 ορίζονται με απόφαση του οργάνου που διευθύνει το δικαστήριο, ύστερα από αίτημα του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών που υπηρετούν είναι επαρκής.

β. Ο υπάλληλος της Περιφέρειας, μαζί με τον αναπληρωτή του, ορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

7. Το συμβούλιο της παραγράφου 2 συγκροτείται κάθε δύο (2) χρόνια με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, και τα καθήκοντα του γραμματέα εκτελεί ένας (1) υπάλληλος της Περιφέρειας, τον οποίο ορίζει, μαζί με τον αναπληρωτή του, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

8. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, αφότου η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

του κοινοποιήθηκε, να προσφύγει κατά της αποφάσεως αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσία. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η επιτροπή αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημοσίου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται, μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών.

#### Αρθρο 144

Αποκλειστική άσκηση της πειθαρχικής δικαιοδοσίας από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

Την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές ή τα μέλη τους, η οποία αφορά παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί, σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις, ασκεί μόνον ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ύστερα από αναφορά της αρμόδιας υπηρεσίας. Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

#### Αρθρο 145

Ιδιόζουσα δωσιδικία - Εξαίρεση από τη συνοπτική διαδικασία

1. Οι δήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, καθώς και οι πρόεδροι Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων υπάγονται στην ιδιόζουσα δωσιδικία των άρθρων 111 παρ. 7 και 112 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως, κάθε φορά, ισχύει.

2. Για πταίσματα ή πλημμελήματα των αιρετών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων που διαπράττονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και εξαιτίας αυτών, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 409-413 και 417-427 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

#### Αρθρο 146

Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων και οι πάρεδροι εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα τους:

α) Αν στερηθούν τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

β) Αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

γ) Αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον από τη διάπραξη του αδικήματος αυτού προξενείται οικονομική βλάβη στο Δήμο, στην Κοινότητα ή στα νομικά τους πρόσωπα.

Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

2. α. Όταν γίνεται παραπομπή για κακούργημα με αμετάκλητο βούλευμα ή με απευθείας κλήση, κατά της οποίας έχει εξαντληθεί το δικαίωμα προσφυγής, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας οφείλει να θέσει τον εγκαλούμενο σε κατάσταση αργίας, η οποία διατηρείται σε περίπτωση έκδοσης καταδικαστικής απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. Εάν εκδοθεί αθωωτική απόφαση, η αργία αίρεται αυτοδικαίως και η διοικητική ποινή θεωρείται ως μηδέποτε επιβληθείσα.

β.α. Εάν εκδοθεί καταδικαστική απόφαση του Ποινικού Δικαστηρίου, σε πρώτο βαθμό, για τα πλημμελήματα της προηγούμενης παραγράφου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, οπότε και αίρεται αυτοδικαίως η αργία, το δε διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν.

β.β. Ως καταδικαστική απόφαση, σε πρώτο βαθμό, για τους δημάρχους και τους προέδρους των Κοινοτήτων, θεωρείται αυτή που εκδίδεται από το Τριμελές Ποινικό Εφετείο, σύμφωνα με το άρθρο 111 παρ. 7 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

#### Άρθρο 147

##### Παύση

1. Δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι επιτρέπεται να παυθούν για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ύστερα από ειδικά αιτιολογημένα έκθεση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, και σύμφωνη γνώμη συμβουλίου, πειθαρχικού χαρακτήρα, που συντίθεται από έναν (1) πρόεδρο Εφετών Αθηνών, ως πρόεδρο, δύο (2) εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον προϋπηρεσία, τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και τον πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, ο οποίος αναπληρώνεται από έναν (1) από τους αντιπροέδρους, που υποδεικνύει το Διοικητικό Συμβούλιό της. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου προτείνονται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη του Προϊσταμένου του Εφετείου Αθηνών. Το ανωτέρω συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Για τον ίδιο λόγο και με την ίδια διαδικασία, μπορεί να διαλυθεί ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Η διάλυση αυτή συνεπιφέρει και τη διάλυση των συμβουλίων των δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων, καθώς και τη λήξη της θητείας των παρέδρων. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέα εκλογή σύμφωνα με το άρθρο 74 του παρόντος.

3. Κατά της υπουργικής απόφασης, που διατάσσει την παύση, επιτρέπεται προσφυγή στο Υπουργικό Συμβούλιο, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης. Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί είτε να απορρίψει είτε να δεχθεί την προσφυγή και να εξαφανίσει την απόφαση, για την παύση ή να επιβάλει ποινή αργίας έως έξι (6) μηνών.

4.α. Τα καθήκοντα του γραμματέα του συμβουλίου που προβλέπει η παράγραφος 1 εκτελεί ένας (1) υπάλληλος της κεντρικής υπηρεσίας του

Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης του Κλάδου ΠΕ Διοικητικού, βαθμού Α', που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 3, 5, 7 και 8 του άρθρου 143 εφαρμόζονται ανάλογα και σε αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 148

Εποπτεία των οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων - Εκτελεστότητα πράξεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ασκεί εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες που συνίσταται, αποκλειστικώς, σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

2. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των λοιπών συλλογικών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου είναι εκτελεστές αφότου εκδοθούν.

Άρθρο 149

Έλεγχος νομιμότητας από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

1. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, της δημομαρχιακής επιτροπής και των οργάνων διοίκησης των ιδρυμάτων, των δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των Συνδέσμων, οι οποίες αφορούν: α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου, β) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, ε) επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων, στ) τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, περιλαμβανομένων και των προγραμματικών, ζ) τη σύναψη συμβάσεων, κατά τις διατάξεις των άρθρων 222 και 223, η) τη σύναψη δανείων και θ) τη διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος, αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και με τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη νόμιμη έκδοση τους, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη συνεδρίαση.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ελέγχει τη νομιμότητα τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την περιέλευσή τους και εκδίδει σχετική πράξη. Σε περίπτωση που διαπιστώσει ότι η απόφαση είναι παράνομη την ακυρώνει.

2. Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί, επίσης, αυτεπάγγελτα, να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων, των τοπικών διαμερισμάτων, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των Συνδέσμων, μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί.

Άρθρο 150

Ασκησιμότητα και εξέταση προσφυγών

1 .α. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσφύγει στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και να προσβάλει τις αποφάσεις των συλλογικών

ή μονομελών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων, των τοπικών διαμερισμάτων, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των Συνδέσμων, για λόγους νομιμότητας, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή από την κοινοποίηση της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

β. Η προσφυγή μπορεί να στρέφεται και κατά παραλείψεως οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των ανωτέρω οργάνων. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαημέρου μετά την παρέλευση άπρακτης της ειδικής προθεσμίας που, τυχόν, τάσσει ο νόμος προς έκδοση της οικείας πράξεως. Σε διαφορετική περίπτωση μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερόμενου.

2. Ο Γενικός Γραμματέας αποφαινεται επί της προσφυγής, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από την υποβολή της. Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση θεωρείται ότι η προσφυγή έχει απορριφθεί.

#### Αρθρο 151

Προσφυγή κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα

Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 149 και 150, ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής του επόμενου άρθρου, εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την έκδοση της απόφασης ή την κοινοποίηση της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

#### Αρθρο 152

Ειδική Επιτροπή

1. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συνιστάται τουλάχιστον μία (1) τριμελής Ειδική Επιτροπή που αποτελείται από:

α) Έναν (1) δικαστικό λειτουργό των διοικητικών ή πολιτικών Εφετείων, ως πρόεδρο, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του, από τον πρόεδρο του οικείου Εφετείου. Σε περίπτωση που στην έδρα της Περιφέρειας δεν έχει ιδρυθεί διοικητικό ή πολιτικό Εφετείο, οι δικαστικοί λειτουργοί προέρχονται από τα αντίστοιχα διοικητικά ή πολιτικά Πρωτοδικεία και υποδεικνύονται από τους προέδρους αυτών.

β) Ένα (1) μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του, από τον πρόεδρο του.

γ) Έναν (1) αιρετό εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) του πολυπληθέστερου νομού, με αναπληρωτή, που προέρχεται από την Τ.Ε.Δ.Κ. του επόμενου σε πληθυσμό νομού, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Σε περίπτωση που στην ίδια Περιφέρεια συνιστώνται περισσότερες από μία Ειδικές Επιτροπές, με την ίδια απόφαση, καθορίζεται η τοπική αρμοδιότητα καθεμιάς και η έδρα της. Στην περίπτωση αυτή οι εκπρόσωποι των Τ.Ε.Δ.Κ. ορίζονται κατά σειρά από το μεγαλύτερο σε πληθυσμό νομό, πρώτα τα τακτικά και ύστερα τα αναπληρωματικά μέλη. Όταν κρίνεται απόφαση του Ο.Τ.Α., από τον οποίο προέρχεται ο αιρετός εκπρόσωπος της Τ.Ε.Δ.Κ., αντικαθίσταται υποχρεωτικώς από τον αναπληρωτή του.

Καθήκοντα γραμματέα της Ειδικής Επιτροπής ασκεί υπάλληλος της Περιφέρειας, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του με την απόφαση συγκρότησης της.

2. Η Ειδική Επιτροπή ασκεί έλεγχο νομιμότητας, και εκδίδει απόφαση επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της. Συνεδριάζει, τουλάχιστον, δύο (2) φορές το μήνα.
3. Η Ειδική Επιτροπή θεωρείται ότι έχει απαρτία με την παρουσία δύο (2) εκ των μελών της. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.
4. Οι αποφάσεις της Ειδικής Επιτροπής προσβάλλονται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.
5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής και του Γραμματέα αυτής, σύμφωνα με τις ισχύουσες, κάθε φορά, διατάξεις. Θέματα λειτουργίας της Ειδικής Επιτροπής ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

#### Άρθρο 153

##### Κοινοποίηση αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής

Οι αποφάσεις της ειδικής επιτροπής, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, κοινοποιούνται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και στο Δήμο ή στην Κοινότητα ή στο νομικό πρόσωπο αυτών, καθώς και σε αυτόν που έχει ασκήσει την προσφυγή. Οι αποφάσεις αυτές δημοσιεύονται υποχρεωτικά με φροντίδα του Δήμου ή της Κοινότητας με ανάρτηση στο κατάστημα του οικείου οργανισμού. Για τις δημοσιεύσεις αυτές συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο (2) μαρτύρων.

#### Άρθρο 154

##### Υποχρέωση Συμμόρφωσης

Τα αιρετά όργανα των Δήμων και Κοινοτήτων, οι διοικήσεις των νομικών προσώπων και των Συνδέσμων, έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης, χωρίς καθυστέρηση, προς τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας καθώς και της ειδικής επιτροπής, που αναφέρονται στον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των συλλογικών και μονομελών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων, κατά τα άρθρα 149 και 150. Σε αντίθετη περίπτωση διαπράττουν σοβαρή παράβαση καθήκοντος, η οποία ελέγχεται πειθαρχικά, κατά τις διατάξεις των άρθρων 142 και 143 του παρόντος.

#### Άρθρο 155

##### Περιεχόμενο και τύπος προϋπολογισμού

##### ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ Ο.Τ.Α .- ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ Ο.Τ.Α. - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

##### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

##### ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Στον προϋπολογισμό γράφονται όλα τα έσοδα και οι δαπάνες των Δήμων



και των Κοινοτήτων.

2. Ο τύπος του προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Άρθρο 156

Οικονομικό έτος

Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των Δήμων και των Κοινοτήτων αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Άρθρο 157

Έσοδα

1. Τα έσοδα είναι τακτικά και έκτακτα. Τακτικά έσοδα είναι αυτά που προέρχονται:

- α) Από θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους.
- β) Από τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας.
- γ) Από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα.
- δ) Από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές και
- ε) Από τοπικά δυνητικά τέλη, δικαιώματα και εισφορές.

Έκτακτα έσοδα είναι αυτά που προέρχονται:

- α) Από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες.
- β) Από διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων.
- γ) Από συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα κατά τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος.
- δ) Από τα κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις και
- ε) Από κάθε άλλη πηγή.

2. Με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 155 προσδιορίζονται αναλυτικά τα έσοδα που ανήκουν σε κάθε κατηγορία. Με την ίδια απόφαση μπορεί να διακρίνονται τα έσοδα που προορίζονται για επενδύσεις από τα λοιπά έσοδα του Δήμου ή της Κοινότητας.

Άρθρο 158

Δαπάνες

1. Οι δαπάνες είναι υποχρεωτικές και προαιρετικές.

Υποχρεωτικές δαπάνες είναι:

- α) Τα έξοδα παράστασης, η αποζημίωση των συμβούλων για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και της δημαρχιακής επιτροπής, καθώς και τα έξοδα κίνησης των προέδρων των τοπικών συμβουλίων.
- β) Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού, περιλαμβανομένων και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης.
- γ) Οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων.
- δ) Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, η δαπάνη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, καθώς και κάθε είδους καύσιμο και ελαιολιπαντικά.

- ε) Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες.
- στ) Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.
- ζ) Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.
- η) Τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης οχημάτων.
- θ) Οι ετήσιες εισφορές υπέρ των Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων.
- ι) Οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας και των προγραμματικών συμβάσεων.
- ια) Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε Δήμος ή Κοινότητα, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.
- ιβ) Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών.
- ιγ) Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους.

2. Οι εισφορές της προηγούμενης παραγράφου υπολογίζονται με βάση τα τακτικά έσοδα που πραγματοποιήθηκαν το προτελευταίο έτος που αφορά ο προϋπολογισμός.

3. Πιστώσεις που είναι γραμμένες στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας μπορεί να διατεθούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για την πληρωμή δαπανών, που αφορούν:

- α) Εθνικές ή τοπικές γιορτές ή άλλες ιδίως πολιτιστικές, μορφωτικές, ψυχαγωγικές, αθλητικές εκδηλώσεις, συνέδρια και συναντήσεις που οργανώνει ο Δήμος ή η Κοινότητα, εφόσον σχετίζονται με την εδαφική του περιφέρεια και συνδέονται με την προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων ή των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων του.
- β) Όμοιες εκδηλώσεις που οργανώνουν άλλοι φορείς και συμμετέχει ο Δήμος ή η Κοινότητα.
- γ) Τιμητικές διακρίσεις, αναμνηστικά δώρα και φιλοξενία αντιπροσωπειών ή φυσικών προσώπων τα οποία συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη ή προβολή του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και οι συνεπαγόμενες δαπάνες δημοσίων σχέσεων.
- δ) Την τουριστική προβολή, με κάθε πρόσφορο μέσο, του Δήμου ή της Κοινότητας.
- ε) Έκτακτες επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του Δήμου ή της Κοινότητας.

4. Πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας μπορούν να διατίθενται με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας για την πληρωμή δαπανών, οι οποίες αφορούν:

- α) Επικοινωνίες κάθε μορφής.
- β) Την άμεση αποκατάσταση απρόβλεπτων ζημιών σε δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης, φωτισμού και σε δρόμους. Στις περιπτώσεις αυτές, εάν ο προϋπολογισμός του σχετικού έργου δεν υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται κάθε φορά, βάσει της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, μπορεί να γίνεται απευθείας ανάθεση με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

5. Πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας είτε αρχικά είτε ύστερα από αναμόρφωση, διατίθενται, χωρίς να απαιτείται απόφαση οποιουδήποτε

οργάνου, για την πληρωμή δαπανών που αφορούν:

α) Αποδοχές κάθε είδους προσωπικού.

β) Έξοδα παράστασης.

γ) Μισθώματα ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες του Δήμου ή της Κοινότητας.

δ) Εισφορές για τη μισθοδοσία των ελεγκτών εσόδων - εξόδων και των εισπρακτόρων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ε) Έξοδα κίνησης εισπρακτόρων, στ) Εισφορές που περιλαμβάνονται στην παρ. 1 περ. ιγ'.

6. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της επόμενης παραγράφου, δεν επιτρέπεται η έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης μελετών και συναφών υπηρεσιών για την εκτέλεση έργου και των πάσης φύσεως υπηρεσιών, αν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό σχετική πίστωση, ίσης τουλάχιστον αξίας με το τμήμα του έργου, της παροχής υπηρεσίας ή της προμήθειας που, βάσει της μελέτης, πρόκειται να εκτελεσθεί μέχρι το τέλος του έτους.

Στην απαγόρευση αυτή δεν περιλαμβάνεται η διαδικασία εκπόνησης μελέτης από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατά το άρθρο 209 παρ. 3, καθώς και το άρθρο 1 του π.δ. 28/1980 (ΦΕΚ 11 Α'), χωρίς καταβολή αμοιβής.

7. Στις περιπτώσεις του στοιχείου β' της παραγράφου 4 του παρόντος και στις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων όταν συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη, εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή αυτή που υπάρχει είναι ανεπαρκής, η αναγκαία τροποποίηση του προϋπολογισμού γίνεται στην πρώτη, μετά την ανάθεση, συνεδρίαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

## Άρθρο 159

### Κατάρτιση, ψήφιση και δημοσίευση προϋπολογισμού

1. Η δημοτική επιτροπή ή ο πρόεδρος της Κοινότητας συντάσσει το σχέδιο του προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων του Δήμου ή της Κοινότητας και το υποβάλλει, αιτιολογώντας κάθε εγγραφή, στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, για συζήτηση και απόφαση, το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου κάθε έτους. Το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους ψηφίζει τον προϋπολογισμό, σε ειδική για αυτόν το σκοπό συνεδρίαση και τον υποβάλλει ισοσκελισμένο στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Το αργότερο σε είκοσι (20) ημέρες και όχι πέραν της τριακοστής πρώτης Δεκεμβρίου από την ψήφιση του προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων του Δήμου ή της Κοινότητας, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο γνωμοδοτεί και για τους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του Δήμου ή της Κοινότητας.

Η προθεσμία ψήφισης του προϋπολογισμού του έτους που ακολουθεί αυτό της διενέργειας δημοτικών και κοινοτικών εκλογών μπορεί να παρεκταθεί μέχρι την 28η Φεβρουαρίου του έτους το οποίο αφορά ο προϋπολογισμός.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165.

2. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί και δεν υποβληθεί, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν μεριμνήσουν για να συγκληθεί το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και προχωρεί στη

σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού.

3. Σε περίπτωση που το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό κατά τα προαναφερόμενα, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, τη δεύτερη Κυριακή του Δεκεμβρίου του ίδιου έτους και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους.

4. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τα ανωτέρω, οι υπαίτιοι υπέχουν αστική και πειθαρχική ευθύνη, για σοβαρή παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 141, 142 και 143.

5. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το συμβούλιο, δημοσιεύεται και σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος ή η Κοινότητα. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.

#### Άρθρο 160

Διάρκεια της ισχύος του προϋπολογισμού

1. Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νέος προϋπολογισμός, και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, μόνον ως προς την πληρωμή:

α) Των υποχρεωτικών δαπανών που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 158.

β) Των δαπανών που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, βάσει διάταξης νόμου, κατόπιν αποφάσεων χρηματοδότησης από την Κρατική Διοίκηση, καθώς και αυτών που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκεκριμένων έργων ή δράσεων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Μετά την πάροδο του τριμήνου απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους, πλην αυτών που αφορούν τις αποδοχές προσωπικού και την καταβολή των αντίστοιχων ασφαλιστικών εισφορών.

#### Άρθρο 161

Μεταφορά πιστώσεων για την εκτέλεση έργου Αποθεματικό

1. Πίστωση, που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό για την εκτέλεση ορισμένου έργου, επιτρέπεται, σε περίπτωση που υπάρχει αδυναμία να εκτελεστεί αυτό το έργο, να διατεθεί μόνον για την εκτέλεση άλλου έργου. Για τη διάθεση αυτή απαιτείται αναμόρφωση του προϋπολογισμού.

2. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του οικονομικού έτους επιτρέπεται να διατεθεί ποσοστό μέχρι πενήντα τοις εκατό (50%) από τις πιστώσεις, που έχουν εγγραφεί για έργα που δεν έχουν εκτελεστεί και δεν μπορούν πια να εκτελεστούν στο διάστημα που απομένει, για την πληρωμή υποχρεωτικών δαπανών. Για τη διάθεση αυτή απαιτείται αναμόρφωση του προϋπολογισμού.

3. Το αποθεματικό κεφάλαιο του δημοτικού ή κοινοτικού προϋπολογισμού

δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των τακτικών εσόδων που είναι γραμμένα στον προϋπολογισμό.

#### Άρθρο 162

##### Έλεγχος προϋπολογισμού

1. Ο προϋπολογισμός και η εισηγητική έκθεση της δημορχιακής επιτροπής ή του προέδρου της Κοινότητας υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μαζί με τις αποφάσεις των συμβουλίων που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών που είναι γραμμένες σε αυτόν.
2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αν διαπιστώσει ότι δεν έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό οι υποχρεωτικές δαπάνες ή έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από το νόμο ή ότι έχουν εγγραφεί έσοδα ή έξοδα, τα οποία δεν προβλέπονται από το νόμο καλεί το συμβούλιο να αναμορφώσει κατάλληλα τον προϋπολογισμό μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών.
3. Τα αρμόδια όργανα που ενεργούν κατά παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου υπέχουν, ανεξάρτητα από τυχόν ποινική ευθύνη, πειθαρχική και αστική ευθύνη κατά τις διατάξεις των άρθρων 141, 142 και 143.

#### Άρθρο 163

##### Απολογισμός - Ισολογισμός Δήμων

##### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

##### ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Έως το τέλος Μαΐου, εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία του Δήμου υποβάλλει δια μέσου του δημάρχου στη δημορχιακή επιτροπή λογαριασμό της διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε. Τα στοιχεία που περιλαμβάνει ο λογαριασμός της διαχείρισης ορίζονται με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 175. Ο λογαριασμός υποβάλλεται ενιαίος, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που έχουν τυχόν γίνει, ως προς τα πρόσωπα εκείνων που ενεργούν την ταμειακή υπηρεσία.
2. Μέσα σε δύο (2) μήνες αφότου παρέλαβε τα ανωτέρω στοιχεία, η δημορχιακή επιτροπή τα προελέγχει και, το αργότερο πέντε (5) ημέρες μετά τη λήξη του διμήνου, υποβάλλει τον απολογισμό και, προκειμένου για Δήμους που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων, τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με έκθεση της στο δημοτικό συμβούλιο.
3. Ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως, πριν την υποβολή τους στο δημοτικό συμβούλιο, ελέγχονται από έναν ορκωτό ελεγκτή - λογιστή. Οι Δήμοι που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο υποχρεούνται, για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων κάθε οικονομικού έτους, να ορίζουν τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή και τον αναπληρωτή του μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του έτους αυτού. Ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής, για τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως, πίνακα

διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσαρτήματος) του Δήμου, εφαρμόζει τις αρχές και τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών - Λογιστών, οι οποίες συμφωνούν με τις βασικές αρχές των διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Στο χορηγούμενο πιστοποιητικό ελέγχου του, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής αναφέρει εάν ο Δήμος εφάρμοσε ορθά το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων και εάν τηρήθηκαν οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και των αντίστοιχων κανονιστικών ρυθμίσεων οι οποίες αφορούν το οικονομικό, λογιστικό και διαχειριστικό σύστημα των Δήμων. Περιλαμβάνει επίσης και όλες τις παρατηρήσεις που αφορούν σε σημαντικές ανεπάρκειες που έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια ή ορθότητα κονδυλίων του ισολογισμού ή των αποτελεσμάτων χρήσεως.

Εκτός από το πιστοποιητικό ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής υποχρεούται να καταρτίζει και έκθεση ελέγχου, στην οποία θα περιλαμβάνει τα όσα προέκυψαν από τον έλεγχο του, παραθέτοντας, επιπροσθέτως και τις αναγκαίες υποδείξεις του για κάθε θέμα. Η έκθεση ελέγχου υποβάλλεται από τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή στο δημοτικό συμβούλιο και στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

4. Το συμβούλιο μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών αφότου παρέλαβε τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως και την έκθεση της δημαρχιακής επιτροπής αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του απολογισμού ή και του ισολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν, σε ειδική για αυτόν το σκοπό συνεδρίαση, στην οποία παρίσταται και ο διευθυντής των οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου.

Στους Δήμους που εφαρμόζουν κλαδικό λογιστικό σχέδιο, στην ανωτέρω ειδική συνεδρίαση καλείται και παρίσταται και ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος συνέταξε το πιστοποιητικό ελέγχου. Η απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή ή του αναπληρωτή του δεν επηρεάζει τη λήψη απόφασης του συμβουλίου, υπό τον όρο ότι αποδεικνύεται η εμπρόθεσμη πρόσκληση του στην ειδική συνεδρίαση.

Ο δήμαρχος με έγγραφο του κοινοποιεί την απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή από τη συνεδρίαση στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, το συμβούλιο δε, έχει δικαίωμα να αποκλείσει τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή που δεν προσήλθε, από επόμενο έλεγχο στο Δήμο.

5. Ο απολογισμός ή και ο ισολογισμός με το πιστοποιητικό και την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή, μαζί με όλα τα δικαιολογητικά που ορίζονται στο άρθρο 24 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α'), όπως ισχύει, υποβάλλονται για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, μέσα σε έναν (1) μήνα αφότου εκδόθηκε η πράξη του δημοτικού συμβουλίου που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος και η υποβολή του ανακοινώνεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Σε περίπτωση μη υποβολής του απολογισμού ή και του ισολογισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο, επιβάλλονται σε βάρος των υπαίτιων οι κυρώσεις του άρθρου 26 του π.δ. 774/1980 και παράλληλα διενεργείται έκτακτος γενικευμένος έλεγχος στη διαχείριση του Δήμου, μετά από απόφαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

6. Συνοπτική κατάσταση του απολογισμού ή και ο ισολογισμός μετά των αποτελεσμάτων χρήσεως και του πιστοποιητικού ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή δημοσιεύονται, μετά την έγκριση τους από το δημοτικό συμβούλιο, σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα η οποία εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος.

Με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 175, καθορίζονται τα προς

δημοσίευση στοιχεία του απολογισμού.

7. Οι Δήμοι, οι οποίοι δεν υποχρεούνται κατά το νόμο στην εφαρμογή του κλαδικού λογιστικού σχεδίου, συντάσσουν στη λήξη κάθε οικονομικού έτους οικονομική κατάσταση, στην οποία εμφανίζονται οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 175, καθορίζονται τα στοιχεία της οικονομικής κατάστασης αυτής.

Σύνοψη της οικονομικής κατάστασης δημοσιεύεται μαζί με τον απολογισμό, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 6 του άρθρου αυτού.

Οι Δήμοι που εφαρμόζουν προαιρετικά το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 315/1999 (ΦΕΚ 302 Α') δεν υποχρεούνται στη σύνταξη της οικονομικής κατάστασης της παρούσας παραγράφου.

#### Άρθρο 164

##### Απολογισμός - ισολογισμός Κοινοτήτων

1. Έως το τέλος Μαΐου, εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία της Κοινότητας, υποβάλλει στο κοινοτικό συμβούλιο τους λογαριασμούς της διαχείρισης του περασμένου οικονομικού έτους μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά. Το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για την έγκριση του απολογισμού και, προκειμένου για Κοινότητες που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων, του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του, με πράξη που εκδίδει μέσα σε ένα δίμηνο από την παραλαβή των λογαριασμών.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 163 εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως και για τις Κοινότητες.

#### Άρθρο 165

##### Υποβολή στοιχείων

1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης υποβάλλουν στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στοιχεία για το προσωπικό τους, τακτικό και έκτακτο και για την οικονομική τους κατάσταση και διαχείριση, καθώς και όμοια στοιχεία για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις κάθε είδους επιχειρήσεις τους, με σκοπό τη δημιουργία Βάσης Δεδομένων για το σύνολο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού.

Τα ανωτέρω στοιχεία υποβάλλονται, μέσω της οικείας Περιφέρειας και μετά από σχετικό έλεγχο τους από αυτή, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κοινοποιούνται στην οικεία Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

Η μη παροχή ή η καθυστέρηση παροχής των στοιχείων τιμωρείται με πρόστιμο που επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σε βάρος του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το οποίο ανέρχεται από πέντε τοις εκατό (5%) έως δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των Κ.Α.Π., του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα της παράβασης και το οποίο παρακρατείται κατά την κατανομή των Κ.Α.Π. του επόμενου έτους, στον οικείο Ο.Τ.Α..

Ο τύπος, το περιεχόμενο των στοιχείων, ο χρόνος και τρόπος υποβολής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Με όμοια απόφαση καθορίζονται δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ανωτέρω φορέων, οι οποίοι συνοδεύουν τον προϋπολογισμό, καθώς και τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό αυτών.

Στην ίδια απόφαση, ρυθμίζεται η διαδικασία και η εξειδίκευση του περιεχομένου της αξιολόγησης, οι στόχοι, η συχνότητα, οι δείκτες και η διάρκεια της μέτρησης της αποδοτικότητας της δράσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 166

Διεξαγωγή

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

1. Η ταμειακή λειτουργία των Δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων διεξάγεται υποχρεωτικά από ίδια ταμειακή υπηρεσία που συνιστάται με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.).

2. Στους λοιπούς Δήμους, είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών (Ο.Ε.Υ.).

3. Στις Κοινότητες της Χώρας, στους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και στα ιδρύματα και νομικά πρόσωπα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών (Ο.Ε.Υ.).

4. Η ταμειακή υπηρεσία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δεν υποχρεούνται και δεν έχουν συστήσει ίδια ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, δια των δημοσίων οικονομικών υπηρεσιών, με υπαλλήλους που διατίθενται από τους οικείους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης αυτής.

5. Δήμοι και Κοινότητες εντός του ίδιου νομού είναι δυνατό να συστήσουν κοινή ταμειακή υπηρεσία, συνάπτοντας σχετική σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας.

6. Η ταμειακή υπηρεσία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των Δήμων και των Κοινοτήτων, τα οποία δεν έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία, διεξάγεται από αυτόν που την ασκεί στο Δήμο ή την Κοινότητα που τα έχει συστήσει.

Σε περίπτωση που η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται μέσω των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών, αυτή διεξάγεται από υπαλλήλους του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο οποίος έχει συστήσει το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 167

Είσπραξη εσόδων

1. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του παρόντος, για την είσπραξη



των εσόδων των Δήμων και των Κοινοτήτων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν. Τα ταμειακά όργανα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ασκούν αντιστοίχως όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές.

2. Οι διατάξεις του α.ν. 1819/1951 (ΦΕΚ 149 Α') «Περί τρόπου διεξαγωγής των πάσης φύσεως συναλλαγών του Δημοσίου», όπως κάθε φορά ισχύουν, εφαρμόζονται ανάλογα και για τα χρέη προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που έχουν ίδια ταμειακή υπηρεσία.

Δήμοι που έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία και υπηρεσία ύδρευσης ή επιχείρηση ύδρευσης μπορούν να συνεισπράττουν με τους λογαριασμούς ύδρευσης, με σχετική ειδική μνεία και άλλα βεβαιωμένα χρέη από τέλη, δικαιώματα και εισφορές ανταποδοτικού χαρακτήρα, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα όρια των οφειλών προς τους Ο.Τ.Α., μέχρι τα οποία αμελείται η ταμειακή βεβαίωση τους και η λήψη αναγκαστικών μέτρων είσπραξης.

#### Άρθρο 168

##### Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος

Η Οικονομική Επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να διενεργεί οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους στις διαχειρίσεις των Δήμων και Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

#### Άρθρο 169

##### Έλεγχος των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού

1. Οι δαπάνες των Δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος διενεργείται σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει και αναφέρεται στην εξέταση:

- α) Αν η σχετική πίστωση είναι εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό του Δήμου.
- β) Αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία του λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων και
- γ) Αν τα δικαιολογητικά της δαπάνης είναι πλήρη.

2. Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες δαπανών:

- α) Δαπάνες πληρωμής κάθε είδους αποδοχών καθώς και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, περιλαμβανομένων των έμμισθων δικηγόρων, και των με σύμβαση αορίστου χρόνου, πλην των προσθέτων αμοιβών αυτών και της μισθοδοσίας του πρώτου μήνα εκείνων που διορίζονται ή μονιμοποιούνται.
- β) Δαπάνες απόδοσης των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.).
- γ) Περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων ακινήτων και εγκαταστάσεων, εκτός από εκείνες που καταβάλλονται για πρώτη φορά, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σχετικής σύμβασης.
- δ) Δαπάνες καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής

τηλεφωνίας.

ε) Υποχρεωτικές δαπάνες των περιπτώσεων στ', ζ', η', ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 158, καθώς και δαπάνες απομαγνητοφώνησης των πρακτικών συνεδριάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των δημορχιακών επιτροπών.

στ) Δαπάνες κατ' είδος μικρότερες των χιλίων ευρώ (1.000) ετησίως.

3. Αρμόδια όργανα για την άσκηση του ελέγχου αυτού είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των νομών, που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δικαιοσύνης, μετά από αίτηση του οικείου πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α., επιτρέπεται η άσκηση προληπτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, επί των δαπανών Δήμων ή Κοινοτήτων, κάτω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων, καθώς και νομικών προσώπων αυτών.

5. Ο κατασταλτικός έλεγχος των δαπανών των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού είναι δειγματοληπτικός και διενεργείται από την Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας αυτού.

6. Στην αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβάλλονται, κατ' έτος, αντίγραφα των απολογισμών ή και των ισολογισμών των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. συνοδευόμενα: α) από τις σχετικές εκθέσεις και πράξεις των αρμόδιων οργάνων τους και β) από κάθε σχετικό με τον έλεγχο στοιχείο που καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 του Οργανισμού του (π.δ. 774/1980, ΦΕΚ 189 Α').

Τα απολογιστικά στοιχεία (δικαιολογητικά) φυλάσσονται, με ευθύνη των προϊσταμένων των αρμόδιων υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε ασφαλές μέρος. Ο κατασταλτικός έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε έξι (6) μήνες από την ημερομηνία αποστολής του αντιγράφου του απολογισμού ή και του ισολογισμού.

7. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποδίδουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο ετήσιο λογαριασμό διαχείρισης, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, όπως επίσης και στην παρ. 1 του άρθρου 48 του β.δ. της 17.5/15.6.1959, στις παρ. 5 του άρθρου 163 και 2 του άρθρου 164 του παρόντος, καθώς και στην παρ. 8 του άρθρου 12 του ν. 2539/1997.

8. Σε κάθε περίπτωση ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου μπορεί να διατάξει έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο της διαχείρισης ενός Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου αυτού.

Άρθρο 170

Διευκολύνσεις οφειλετών

1. Στους οφειλέτες των Δήμων, των Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου παρέχονται οι διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής των οφειλών τους, οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει για τους οφειλέτες του Δημοσίου.

2. Όπου στις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2648/1998 (ΦΕΚ 238 Α')

αναφέρεται «προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας», «επιτροπή» και «Υπουργός Οικονομικών», νοούνται αντίστοιχα ο προϊστάμενος της ταμειακής υπηρεσίας του Δήμου ή της Κοινότητας, η δημαρχιακή επιτροπή και το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Για την άσκηση της αρμοδιότητας του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δεν απαιτείται γνωμοδότηση επιτροπής.

3. Στους οφειλότες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των οποίων η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται δια των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.), αρμόδια όργανα για τη χορήγηση των ανωτέρω διευκολύνσεων είναι εκείνα της προηγούμενης παραγράφου.

4. Το παράβολο που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 2648/1998 (ΦΕΚ 238 Α'), όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά, κατατίθεται υπέρ του Δήμου ή της Κοινότητας στην ταμειακή τους υπηρεσία και, ελλείψει αυτής, στην αρμόδια Δ.Ο.Υ..

5. Από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εξαιρούνται οι οφειλές από συμβάσεις.

#### Άρθρο 171

##### Έντοκη κατάθεση εσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Εφόσον η διαχείριση των εσόδων ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας έχει ανατεθεί στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το χρηματικό υπόλοιπο που απομένει στα δημόσια ταμεία στο τέλος κάθε έτους κατατίθεται εντόκως στο ταμείο αυτό. Το επιτόκιο μπορεί να είναι κατώτερο από το επιτόκιο των δανείων που χορηγεί το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κατά μία μονάδα το πολύ. Το προϊόν του τόκου εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

2. Το ποσό που μπορεί να διατηρεί σε μετρητά στο ταμείο ο δημοτικός ή κοινοτικός ταμίας ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Τα υπόλοιπα κατατίθενται εντόκως, σε λογαριασμό όψεως ή προθεσμιακό, σε πιστωτικό ίδρυμα που καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Τοποθέτηση των ταμειακών διαθεσίμων σε άλλου είδους τραπεζικά και χρηματοοικονομικά προϊόντα δεν επιτρέπεται εκτός από τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

3. Ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να καταθέτουν εντόκως τα έσοδα τους που προέρχονται από εκποίηση περιουσιακών τους στοιχείων ή από δωρεές και κληροδοτήματα που προορίζονται αποκλειστικά για την εκτέλεση κοινωφελών έργων, σε ιδιαίτερο λογαριασμό, στο όνομα τους, σε Πιστωτικό Ίδρυμα ή σε Τράπεζα, που καθορίζεται με την ίδια απόφαση.

#### Άρθρο 172

##### Εντάλματα προπληρωμής

1. Με απόφαση της δημαρχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να εγκρίνεται η έκδοση ενταλμάτων προπληρωμής για την αντιμετώπιση δαπανών, γενικά, εφόσον η πληρωμή με τακτικό ένταλμα στο

όνομα του δικαιούχου είναι αδύνατη ή απρόσφορη.

2. Τα εντάλματα προπληρωμής εκδίδονται στο όνομα δημοτικών ή κοινοτικών υπαλλήλων.

Άρθρο 173

Πάγια προκαταβολή

1. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου παρέχεται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού.

Με την απόφαση αυτήν ορίζονται:

α) Οι δαπάνες που θα αντιμετωπισθούν από την πάγια προκαταβολή και το ύψος τους, στα όρια των πιστώσεων που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού.

β) Το ποσό της προκαταβολής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει για τις Κοινότητες πληθυσμού μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους το ποσό των χιλίων ευρώ (1.000 ευρώ), ενώ για τις υπόλοιπες Κοινότητες και τους Δήμους με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους το ποσό των δύο χιλιάδων ευρώ (2.000).

Για Δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τέσσερις χιλιάδες ευρώ (4.000) και για Δήμους άνω των τριάντα χιλιάδων και ενός (30.001) κατοίκων το ποσό των έξι χιλιάδων ευρώ (6.000).

γ) Ο δημοτικός ή κοινοτικός υπάλληλος, στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί το ένταλμα και ο οποίος θα ενεργεί τις πληρωμές σύμφωνα με έγγραφες εντολές του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας, μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών από την αρμόδια λογιστική υπηρεσία, εκδίδει ισόποσα χρηματικά εντάλματα σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού για κάθε δαπάνη. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου και σημειώνεται σε αυτά ότι η πληρωμή έγινε από την πάγια προκαταβολή.

3. Για τις προμήθειες, τις εργασίες και τις μεταφορές, που πληρώνονται από την πάγια προκαταβολή, αξίας μέχρι τετρακοσίων ευρώ (400 ευρώ), δεν απαιτείται η τήρηση των διαδικασιών ανάθεσης που προβλέπει η ισχύουσα κατά περίπτωση νομοθεσία ούτε η σύνταξη μελέτης ή τεχνικών προδιαγραφών.

4. Στα δημοτικά και τοπικά διαμερίσματα συνιστάται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού του οικείου Ο.Τ.Α.. Το συνολικό ποσό της πάγιας προκαταβολής για όλα τα δημοτικά διαμερίσματα δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο όριο, που ορίζεται, κάθε φορά για το Δήμο και κατανέμεται σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα με απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής. Ειδικά το ύψος της πάγιας προκαταβολής για κάθε τοπικό διαμέρισμα με πληθυσμό μέχρι χίλιους (1.000) κατοίκους ανέρχεται σε χίλια ευρώ (1.000 ευρώ) και με μεγαλύτερο πληθυσμό δύο χιλιάδες ευρώ (2.000).

Άρθρο 174

Διαγραφή χρεών

1. Κάθε είδους χρέη προς τους Δήμους και τις Κοινότητες διαγράφονται ολόκληρα ή εν μέρει:

α) Όταν οι οφειλέτες απεβίωσαν χωρίς να αφήσουν περιουσία ή οι κληρονόμοι τους αποποιήθηκαν την κληρονομιά.

β) Όταν οι οφειλέτες δεν έχουν καθόλου περιουσία και η επιδίωξη της είσπραξης δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα επί τρία χρόνια, αφότου έληξε η χρήση κατά την οποία βεβαιώθηκαν.

γ) Όταν οι οφειλέτες δεν έχουν περιουσία και είναι αγνώστου διαμονής, εφόσον οι προσπάθειες, που έγιναν επί μία τριετία για την ανεύρεση της διαμονής τους, δεν έφεραν αποτέλεσμα, και

δ) Όταν η εγγραφή στους οριστικούς βεβαιωτικούς καταλόγους δημοτικών ή κοινοτικών φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών έγινε κατά τρόπο προφανώς λανθασμένο ως προς τη φορολογητέα ύλη ή το πρόσωπο του φορολογουμένου ή όταν έγινε λανθασμένη πολλαπλή εγγραφή για το ίδιο είδος εσόδου και για το ίδιο πρόσωπο.

2. Η διαγραφή των χρεών γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Στους Δήμους και στις Κοινότητες που έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφαση του, μπορεί να απαλλάσσει τους οφειλέτες από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, εφόσον η εκπρόθεσμη καταβολή οφείλεται:

α) στη μη επίδοση της ατομικής ειδοποίησης,

β) σε οικονομική αδυναμία που προήλθε από γεγονότα ανωτέρας βίας,

γ) σε υπαιτιότητα της υπηρεσίας.

Η απόφαση του συμβουλίου εκδίδεται ύστερα από αίτηση του οφειλέτη. Στις περιπτώσεις α' και γ' απαιτείται και η γνώμη της ταμειακής υπηρεσίας.

Άρθρο 175

Γενικές ρυθμίσεις

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζεται κάθε θέμα που αναφέρεται στην εφαρμογή του Διπλογραφικού Συστήματος Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής - Κοστολόγησης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την κατάρτιση και την τροποποίηση του προϋπολογισμού, τον τρόπο διάθεσης των πιστώσεων, την ανάληψη υποχρεώσεων, την εκκαθάριση των δαπανών, την έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων τίτλων πληρωμής και τον έλεγχο που ασκείται σε αυτά, την πληρωμή των δαπανών, τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων, τη λειτουργία της ταμειακής υπηρεσίας, τον καθορισμό των υπολόγων και την ευθύνη αυτών, καθώς και των άλλων προσώπων που ασκούν διαχειριστικά καθήκοντα, τη λογοδοσία, τα προς δημοσίευση στοιχεία του προϋπολογισμού και του απολογισμού και γενικά την οικονομική διοίκηση και το λογιστικό των Δήμων και των Κοινοτήτων.

3. Αν ο ταμίας αμφισβητεί τη νομιμότητα εντάλματος, γνωστοποιεί στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας με ειδική αναφορά τους λόγους αμφισβήτησης. Αν ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας απορρίψει τους λόγους αμφισβήτησης, το ένταλμα εκτελείται. Στη συνέχεια, με φροντίδα του

ταμία, αποστέλλεται μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, χωρίς καθυστέρηση, στον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Νομού ή της Νομαρχίας για έλεγχο, κατά προτεραιότητα.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται κάθε έτος, παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α..

Άρθρο 176

Διαδικασία συνομολογήσεως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΑΝΕΙΑ

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνομολογούν δάνεια με το Κράτος, με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αποκλειστικά για την πραγματοποίηση σκοπών της αρμοδιότητας ή της δράσης τους, συμπεριλαμβανομένης και της αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων ή μη οφειλών.

2. Με την απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που αφορά τη σύναψη του δανείου και η οποία λαμβάνεται, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, πρέπει να καθορίζονται ο σκοπός, οι όροι του και η τοκοχρεωλυτική δόση.

3. Απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί το δάνειο για σκοπό άλλον από εκείνο για τον οποίο συνομολογήθηκε. Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση να χρησιμοποιηθεί το δάνειο ή ένα μέρος του για την εκτέλεση άλλου έργου, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του. Για να συναφθεί δάνειο για την εκτέλεση έργων ή προμηθειών, πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον προκαταρκτική τεχνική μελέτη των έργων ή των προμηθειών, για τα οποία θα συνομολογηθεί το δάνειο, που να έχει συνταχθεί και εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα. Αν και ο σκοπός αυτός ματαιωθεί, λύεται η δανειακή σύμβαση και το δάνειο ή το τμήμα αυτού επιστρέφεται στον δανειστή.

4. Για τη συνομολόγηση δανείου ποσού άνω του ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (1.500.000) από Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης με πληθυσμό έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ή άνω των τριών εκατομμυρίων ευρώ (3.000.000) με πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων ή άνω των πέντε εκατομμυρίων ευρώ (5.000.000) με πληθυσμό άνω των ογδόντα χιλιάδων (80.000) κατοίκων, η σχετική απόφαση του οικείου συμβουλίου λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του. Τα ανωτέρω ποσά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η ανωτέρω αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων δεν απαιτείται για δάνεια που συνομολογούνται προς καταβολή αποζημιώσεων για αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, καθώς και για εκείνα που αφορούν αναχρηματοδότηση συναφθέντων δανείων με ευνοϊκότερους όρους.

5. Η εξυπηρέτηση του δανείου επιτρέπεται να γίνεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) από έσοδα που προέρχονται από εξειδικευμένες

επιχορηγήσεις ή από τα ανταποδοτικά τέλη ή από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης -Σ.Α.Τ.Α.). Επιτρέπεται η λήψη δανείου με εκχώρηση εσόδων για την ασφάλεια του από ανταποδοτικά τέλη με την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται με την εξυπηρέτηση της αντίστοιχης υπηρεσίας χάριν της οποίας επιβάλλονται τα ανταποδοτικά τέλη.

Επίσης επιτρέπεται η λήψη δανείου με ασφάλεια την εκχώρηση εσόδων από εξειδικευμένες επιχορηγήσεις ή από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Σ.Α.Τ.Α.), υπό την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται για την εξυπηρέτηση ή εκτέλεση συγκεκριμένων έργων ή προμηθειών, που προβλέπονται από τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.) ή την εξειδικευμένη επιχορήγηση.

Στους πιο πάνω περιορισμούς δεν περιλαμβάνονται τα κάθε είδους έσοδα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που προέρχονται από τους συνδέσμους στους οποίους ανήκουν.

6. Απαραίτητο στοιχείο για την υπογραφή της δανειακής σύμβασης, με εξαίρεση τα δάνεια που συνομολογούνται με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, αποτελεί η πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, από την οποία προκύπτει η νομιμότητα της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

7. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, με σκοπό την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας τους και αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, μπορούν να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) Βραχυπρόθεσμες πιστώσεις Ανοιχτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών με όριο έως τέσσερα τοις εκατό (4%) του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού του τελευταίου Ισολογισμού Χρήσης τους και στην περίπτωση μη εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί των μέσων ταμειακών και τραπεζικών καταθετικών υπολοίπων του προηγούμενου τριμήνου, μη συμπεριλαμβανομένων των διαθεσίμων που προορίζονται για επενδυτικούς σκοπούς και

β) Συμβάσεις δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμούς καταθέσεων. Το χρεωστικό υπόλοιπο αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του μέσου ετήσιου πιστωτικού υπολοίπου των τηρούμενων καταθετικών λογαριασμών τους.

Επί των ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 8 του παρόντος άρθρου.

8.α. Οι Δήμοι μπορούν να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, για την πραγματοποίηση των σκοπών της αρμοδιότητάς τους, ύστερα από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

β. Η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προβλέπεται, από την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού.

γ. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις, οι όροι και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την έκδοση κάθε ομολογιακού δανείου.

9. Εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου παρέχονται μόνο για δάνεια των

Ο.Τ.Α. που συνομολογούνται με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της αλλοδαπής και σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του ν. 2322/1995 (ΦΕΚ 143 Α'). 10. Όποιοι παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 6 διώκονται για παράβαση του άρθρου 259 του Ποινικού Κώδικα και παράλληλως ευθύνονται κατά τις διατάξεις του άρθρου 141.

#### Άρθρο 177

##### Δαπάνες για τη συνομολόγηση δανείων

1. Οι διατάξεις, που επιβάλλουν την παράσταση δικηγόρων κατά τη σύνταξη δανειστικών συμβολαιογραφικών εγγράφων, δεν εφαρμόζονται για τους Δήμους και τις Κοινότητες. Οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση δανείων προς Δήμους και Κοινότητες δεν επιβαρύνονται με τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων.

2. Στις συμβάσεις, που γίνονται με συμβολαιογραφικά έγγραφα και αφορούν τη συνομολόγηση δανείων εκ μέρους Δήμων και Κοινοτήτων, τα συμβολαιογραφικά δικαιώματα μειώνονται στο ένα δεύτερο και δεν μπορούν πάντως να υπερβούν το ποσό των τριάντα ευρώ (30). Τα κάθε είδους δικαιώματα εμίσθων ή αμίσθων υποθηκοφυλάκων, για την εγγραφή υποθήκης, προσημειώσεως ή κατασχέσεως, σε βάρος των Δήμων και Κοινοτήτων, μειώνονται στο ένα δεύτερο και δεν μπορούν πάντως να υπερβούν το ποσό των είκοσι ευρώ (20).

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους συνδέσμους Δήμων, Κοινοτήτων και Δήμων και Κοινοτήτων και τις αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις.

#### Άρθρο 178

##### Γενικές υποχρεώσεις - προστασία

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες οφείλουν να διατηρούν, να προστατεύουν και να διαχειρίζονται την κάθε είδους περιουσία τους με τρόπο επιμελή και αποδοτικό.

2. Ακίνητα και κινητά πράγματα, αξίες και οτιδήποτε άλλο ανήκει στην περιουσία των Δήμων και των Κοινοτήτων καταγράφονται υποχρεωτικά στα βιβλία τους.

3. Η διάθεση περιουσιακών στοιχείων των Δήμων ή των Κοινοτήτων επιτρέπεται, εφόσον τηρηθούν οι ειδικές διατάξεις του παρόντος και εφόσον ο σκοπός που επιδιώκεται με τη διάθεση αυτή εξυπηρετεί το δημοτικό ή κοινοτικό συμφέρον.

4. Η ακίνητη περιουσία των Δήμων και των Κοινοτήτων προστατεύεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας, περί προστασίας της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου, όπως κάθε φορά ισχύουν. Επί διοικητικής αποβολής αποφαίνεται το δημοτικό ή κοινοτικό Συμβούλιο, ενώ το σχετικό



πρωτόκολλο εκδίδει ο Δήμαρχος ή Πρόεδρος Κοινότητας.

#### Αρθρο 179

Ακίνητη περιουσία σε περίπτωση προσάρτησης οικισμού σε Δήμο ή Κοινότητα

1. Σε περίπτωση που ένας οικισμός αποσπάται από έναν Δήμο ή μία Κοινότητα και προσαρτάται σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, η ακίνητη περιουσία ρυθμίζεται, ως ακολούθως:

α) Τα ακίνητα του οικισμού που είχαν περιέλθει στο Δήμο ή την Κοινότητα από όπου αυτός αποσπάται, περιέρχονται στο Δήμο ή την Κοινότητα, όπου προσαρτάται.

β) Τα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια του οικισμού και ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δήμου ή της Κοινότητας, από όπου αποσπάται ο οικισμός, περιέρχονται στην κυριότητα του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου προσαρτάται.

γ) Τα ακίνητα της περιφέρειας του οικισμού, που είναι προορισμένα για την εκπλήρωση δημοτικού ή κοινοτικού σκοπού, περιέρχονται στην κυριότητα του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου προσαρτάται μαζί με τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται επάνω σε αυτά.

δ) Τα κοινόχρηστα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια του οικισμού περιέρχονται στο Δήμο ή Κοινότητα, όπου αυτός προσαρτάται.

2. Τα δικαιώματα για αποκλειστική χρήση ακινήτων, που προϋπήρχαν υπέρ των κατοίκων του οικισμού, διατηρούνται.

#### Αρθρο 180

Περιουσία Δήμων ή Κοινοτήτων σε περίπτωση ενώσεως

1. Η περιουσία Ο.Τ.Α. που συνενώνονται περιέρχεται στο νέο Δήμο.

2. Τα δικαιώματα για αποκλειστική χρήση των ακινήτων, που προϋπήρχαν υπέρ των κατοίκων κάθε Δήμου ή Κοινότητας, διατηρούνται.

#### Αρθρο 181

Κατανομή οφειλών σε περίπτωση προσάρτησης

1. Ο Δήμος ή η Κοινότητα, σε περίπτωση προσάρτησης οικισμού, οφείλουν να καταβάλουν το μέρος που αναλογεί στον οικισμό που προσαρτήθηκε από τις οφειλές, που προέκυψαν αποκλειστικά από την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας, τα οποία εξυπηρετούν και τον οικισμό. Η υποχρέωση αυτή υφίσταται έναντι του Δήμου ή της Κοινότητας από όπου αποσπάστηκε ο οικισμός, και η σχετική δαπάνη εγγράφεται ως υποχρεωτική.

2. Η κατανομή της οφειλής γίνεται ανάλογα με την ωφέλεια που προέκυψε για τον οικισμό από τα έργα, αφού ληφθεί υπόψη και ο πληθυσμός, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

#### Αρθρο 182

Διάθεση - διαχείριση βοσκοτόπων

Βοσκότοποι που ανήκουν στο κράτος διατίθενται για εκμετάλλευση στους

Δήμους και στις Κοινότητες στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται, κατά προτεραιότητα, αποκλειστικά και μόνο για την ικανοποίηση κτηνοτροφικών αναγκών, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

#### Άρθρο 183

##### Καταγραφή ακίνητης περιουσίας

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες οφείλουν να καταρτίζουν και να τηρούν κτηματολόγιο των ακινήτων τους.

2. Στο κτηματολόγιο καταχωρίζεται:

α) Η περιγραφή και το είδος του ακινήτου.

β) Η τοποθεσία.

γ) Η έκταση και τα όρια του ακινήτου, καθώς και το σχετικό τοπογραφικό ή πρόχειρο σχεδιάγραμμα.

δ) Η χρονολογία της αποκτήσεως του και οι τίτλοι ιδιοκτησίας.

ε) Άλλα δικαιώματα που τυχόν υπάρχουν και οι σχετικοί τίτλοι, και

στ) η κατά προσέγγιση αξία του ακινήτου.

3. Ο τρόπος, με τον οποίο καταρτίζεται το κτηματολόγιο, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

#### Άρθρο 184

##### Δωρεές ακινήτων

1. Δωρεές δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων επιτρέπονται, ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του αριθμού των μελών του, για την εκπλήρωση σπουδαίου κοινωφελούς σκοπού, που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων και την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής.

Η ως άνω απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου. Ο τελευταίος συμμετέχει στη συνεδρίαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και έχει δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

2. Αν η χρήση των ακινήτων, που έχουν δωρηθεί, μεταβληθεί ή ο σκοπός της δωρεάς δεν εκπληρωθεί μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί, η σύμβαση της δωρεάς λύεται, και η κυριότητα των ακινήτων επανέρχεται αυτοδικαίως στο Δήμο ή στην Κοινότητα. Η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καταχωρίζεται στα βιβλία μεταγραφών.

#### Άρθρο 185

##### Δωρεάν παραχώρηση κυριότητας και χρήσης δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για την αντιμετώπιση έκτακτης και επείγουσας ανάγκης. Η παραχώρηση ανακαλείται με όμοια απόφαση,

εφόσον οι λόγοι που την είχαν υπαγορεύσει έχουν εκλείψει.

2. Ομοίως με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση ακινήτων σε άλλα νομικά πρόσωπα, που ασκούν αποκλειστικά και μόνο δραστηριότητα, η οποία είναι κοινωφελής ή προάγει τα τοπικά συμφέροντα.

3. Με απόφαση του ίδιου οργάνου επιτρέπεται να παραχωρούνται δωρεάν, κατά πλήρη κυριότητα, δημοτικά ή κοινοτικά ακίνητα σε αθίγγανους και ομογενείς που εγκαθίστανται στην Ελλάδα και οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε κρατικά προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης ή σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, από το κράτος.

Η ανωτέρω παραχώρηση συντελείται υπό τη διαλυτική αίρεση, ότι επί μία εικοσαετία, το παραχωρούμενο ακίνητο δεν θα πωληθεί ή δεν θα εκμισθωθεί, με εξαίρεση τη γονική παροχή.

Η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου αποτελεί τίτλο για τη μεταγραφή στα βιβλία του οικείου υποθηκοφυλακείου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και τα ειδικότερα κριτήρια παραχώρησης, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

#### Άρθρο 186

##### Εκποίηση ακινήτων

1. Η εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων επιτρέπεται μόνο για ωφέλεια του Δήμου ή της Κοινότητας, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

2. Ο Δήμος ή η Κοινότητα διαθέτουν το προϊόν της εκποίησης αποκλειστικά και μόνο για την εκπλήρωση του σκοπού, για τον οποίο έγινε η εκποίηση. Αν τυχόν απομένει υπόλοιπο, διατίθεται για την εκτέλεση έργων. Αποκλείεται η διάθεση του υπολοίπου για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών.

3. Η εκποίηση γίνεται με δημοπρασία.

4. Με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η απευθείας και χωρίς δημοπρασία εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο, σε άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκτέλεση έργων του προγράμματος τους.

5. Το τμήμα των ακινήτων της προηγούμενης παραγράφου καθορίζεται από επιτροπή, που συγκροτείται με απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας και αποτελείται από δύο δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους, που υποδεικνύονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και από έναν μηχανικό, που ορίζεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας και προέρχεται από την τεχνική υπηρεσία του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εφόσον υπάρχει ή αν δεν υπάρχει από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ) ή από άλλη δημόσια υπηρεσία. Πρόεδρος της επιτροπής, ορίζεται ένας από τους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους με την απόφαση συγκρότησης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται δημοτικός ή

κοινοτικός υπάλληλος γραμματέας της επιτροπής. Στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης που λειτουργούν τοπικά συμβούλια και πάρεδροι στην επιτροπή μετέχει αντί του δευτέρου συμβούλου, ο πρόεδρος του οικείου τοπικού συμβουλίου ή ο οικείος πάρεδρος.

6. Για την κατάρτιση σύμβασης μεταβίβασης της κυριότητας ακινήτων ή σύστασης επ' αυτών εμπραγμάτων δικαιωμάτων, εφόσον συμβάλλεται Δήμος ή Κοινότητα απαιτείται εκτίμηση της αγοραίας αξίας, η οποία γίνεται από το Σώμα Ορκωτών Εκτιμητών, στην περίπτωση που η αξία αυτή υπερβαίνει το χρηματικό όριο που καθορίζεται κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Κάθε άλλη διάταξη, που ρυθμίζει κατά διαφορετικό τρόπο την εκτίμηση της αγοραίας αξίας των ακινήτων, παύει να ισχύει.

8. Τα έξοδα μεταβίβασης του ακινήτου βαρύνουν τον αγοραστή.

9. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 εφαρμόζονται και για κατηγορίες συνεταιρισμών που καθορίζονται με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Με τα ίδια διατάγματα μπορούν να προσδιορίζονται και οι προϋποθέσεις της απευθείας εκποίησης.

10. Ο πλειοδότης σε δημοπρασία που διενεργήθηκε για την εκποίηση δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου μπορεί ως την κατάρτιση της σχετικής σύμβασης να υποδείξει εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης ως αγοράστρια, υπό τον όρο, ότι ο ανωτέρω πλειοδότης θα έχει, ήδη, προσυμφωνήσει τη χρηματοδοτική μίσθωση του εν λόγω ακινήτου με την υποδεικνυόμενη από αυτόν εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης.

#### Άρθρο 187

##### Εκποίηση οικοπέδων σε άστεγους δημότες

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του συμβουλίου τους να εκποιούν απευθείας οικόπεδα τους σε άστεγους και οικονομικά αδύνατους δημότες, κατά προτίμηση εκείνους που κατοικούν στο Δήμο ή την Κοινότητα. Με άλλη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται οι κατηγορίες των δικαιούχων, σύμφωνα με κριτήρια, όπως το ύψος του ετήσιου εισοδήματος, ο αριθμός των ανήλικων τέκνων, η κατάσταση της υγείας των μελών της οικογένειας, οι καταστροφές από θεομηνίες κ.λπ.. Η επιλογή των δικαιούχων και η παραχώρηση των οικοπέδων γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου. Αν οι δικαιούχοι που πληρούν τις ίδιες προϋποθέσεις είναι περισσότεροι γίνεται δημόσια κλήρωση μεταξύ αυτών.

2. Το τίμημα των οικοπέδων, που εκποιούνται με αυτόν τον τρόπο, καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου στο ένα τέταρτο (1/4) τουλάχιστον της τρέχουσας αξίας τους, καταβάλλεται σε πέντε ετήσιες δόσεις και διατίθεται για να εκτελεστούν έργα, κατά προτίμηση μέσα στον παραχωρούμενο χώρο. Εφόσον εκείνοι στους οποίους παραχωρούνται τα οικόπεδα δεν ανεγείρουν οικοδομή μέσα σε πέντε (5) χρόνια από την παραχώρηση, εκπίπτουν αυτοδικαίως από τα δικαιώματά τους, εκτός αν ζητήσουν παράταση της πενταετούς προθεσμίας με αίτηση τους, που περιέχει επαρκή αιτιολογία και υποβάλλεται κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της προθεσμίας. Η προθεσμία δεν μπορεί πάντως να παραταθεί περισσότερο

από μία ακόμη τριετία. Το συμβόλαιο για τη μεταβίβαση της κυριότητας συντάσσεται, αφού τηρηθούν οι προαναφερόμενοι όροι και προϋποθέσεις.

3. Επιτρέπεται να παραχωρηθεί από το Δήμο ή την Κοινότητα δικαίωμα εγγραφής υποθήκης, ώστε να λάβει στεγαστικό δάνειο εκείνος υπέρ του οποίου έγινε η εκποίηση.

4. Αν εφαρμοσθούν οποιαδήποτε προγράμματα αποκατάστασης αστέγων και οικονομικά αδυνάτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία δημοτών, σε Δήμους και Κοινότητες που προήλθαν από συνένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι κάτοικοι των τοπικών διαμερισμάτων έχουν δικαίωμα προτίμησης στα προγράμματα αυτά, εφόσον εφαρμόζονται στην περιφέρειά τους.

#### Άρθρο 188

##### Ανέγερση κατοικιών

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ανεγείρουν κατοικίες και να παραχωρούν τη χρήση τους, χωρίς δημοπρασία, σε άστεγους και οικονομικά αδύνατους δημότες. Οι διατάξεις του άρθρου 187 εφαρμόζονται, αναλόγως, και στις περιπτώσεις αυτές.

#### Άρθρο 189

##### Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων

1. Επιτρέπεται, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, να παραχωρηθεί, χωρίς δημοπρασία και χρονικό περιορισμό σε γεωργούς δημότες κατοίκους για αυτοκαλλιέργεια ή χρήση:

α) των καλλιεργήσιμων δημοτικών και κοινοτικών εκτάσεων, που αποκαλύπτονται ύστερα από αποστράγγιση ή αποξηράνση, που έγινε με δαπάνες του Δήμου ή της Κοινότητας,

β) των εκτάσεων που προσκτάται ο Δήμος ή η Κοινότητα και

γ) των εκτάσεων που αποκαλύπτονται με την αποξηράνση εθνικών τελμάτων, ελών και λιμνών, που παραχωρούνται από το Δημόσιο στους Δήμους ή στις Κοινότητες.

Αν οι παραπάνω εκτάσεις ευρίσκονται εξ ολοκλήρου σε ένα τοπικό διαμέρισμα, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου, ο οποίος στη λήψη της απόφασης έχει και δικαίωμα ψήφου.

2. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται:

α) οι εκτάσεις που θα παραχωρηθούν,

β) οι δικαιούχοι σύμφωνα με γενικά κριτήρια, όπως η παντελής έλλειψη ή η ανεπάρκεια κλήρου, ο αριθμός των μελών της οικογένειας, το ύψος του ετήσιου εισοδήματος,

γ) το ετήσιο δικαίωμα χρήσεως, που πρέπει να καταβάλλεται, ανάλογα με τις κατηγορίες των εκτάσεων και το οποίο δεν μπορεί να ορίζεται κατώτερο από το ένα δέκατο (1/10) της τρέχουσας μισθωτικής αξίας τους, για κάθε χρόνο.

3. Η παραχώρηση ανακαλείται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, αν:

α) δεν καλλιεργείται η έκταση από αυτόν τον ίδιο προς τον οποίο έγινε η παραχώρηση ή από τους κληρονόμους του εξ αδιαθέτου, για μία διετία τουλάχιστον και

β) αν οι προϋποθέσεις της παραχωρήσεως έχουν εκλείψει. Με όμοια απόφαση, μπορεί να ανακληθεί η παραχώρηση, αν άλλαξε ο γεωργικός

χαρακτήρας της εκτάσεως ή η έκταση βρίσκεται σε περιοχή που έχει διαμορφωθεί τουριστικά.

4. Για να δημιουργηθούν συνεχόμενες εκτάσεις, που η χρήση τους θα παραχωρηθεί κατά τις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος, επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση για λόγους δημόσιας ωφέλειας ιδιωτικών γαιών, που βρίσκονται μέσα στην περιοχή των δημοτικών και κοινοτικών εκτάσεων, που αποξηραίνονται. Εφόσον συναινούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, μπορεί να γίνει και ανταλλαγή των ανωτέρω ιδιωτικών γαιών με διαθέσιμες δημοτικές ή κοινοτικές εκτάσεις ίσης αξίας. Η αποζημίωση των ιδιοκτητών μειώνεται κατά ποσοστό ανάλογο με τις δαπάνες που έχουν γίνει για τη βελτίωση ολόκληρης της εκτάσεως.

#### Άρθρο 190

##### Ανταλλαγή ακινήτων

Η ανταλλαγή ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων μπορεί να γίνει χωρίς δημοπρασία. Στη περίπτωση αυτή, καθώς και στη περίπτωση της επιβάρυνσης τους με εμπράγματα δικαιώματα, ακολουθούνται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία του άρθρου 186.

#### Άρθρο 191

##### Αγορά ακινήτων

1. Οι διατάξεις του άρθρου 186 εφαρμόζονται, αναλόγως, για την αγορά ιδιωτικών ακινήτων εκ μέρους Δήμων και Κοινοτήτων. Αν από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο κριθεί ότι μόνο ένα ακίνητο είναι κατάλληλο για την εκπλήρωση δημοτικού ή κοινοτικού σκοπού, το ακίνητο μπορεί να αγοραστεί απευθείας, με απόφαση του συμβουλίου, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

2. Επιτρέπεται η αγορά κτίσματος έτοιμου προς χρήση με το λειτουργικό του εξοπλισμό, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Για τον σκοπό αυτόν καταρτίζεται προσύμφωνο αγοραπωλησίας ακινήτου, το οποίο προβλέπει την κατάρτιση οριστικής σύμβασης μεταβίβασης και την παράδοση του οικοδομήματος εντός της προβλεπόμενης, από τη διακήρυξη, προθεσμίας και σύμφωνα με τους όρους αυτής.

#### Άρθρο 192

##### Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων γίνεται με δημοπρασία. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται. Αν και η δεύτερη δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφαση του να εκμισθώνει, χωρίς δημοπρασία, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες, θέατρα και κινηματοθέατρα ή άλλους χώρους, για

επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς σκοπούς, αφού το συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

3. Με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο, σε άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, καθώς και σε συνεταιρισμούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

4. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 186.

5. Το μίσθωμα των ακινήτων της παραγράφου 3 καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

6. Επιτρέπεται, με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η απευθείας εκμίσθωση του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως λατομείων αδρανών υλικών σε συνεταιρισμούς λατόμων που λειτουργούν νόμιμα, των οποίων όλα τα μέλη είναι κάτοικοι του ιδιοκτήτη Δήμου ή Κοινότητας, με τους όρους και περιορισμούς των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 669/1977 (ΦΕΚ 241 Α') περί εκμεταλλεύσεως λατομείων. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και προκειμένου περί δημοτικών ή κοινοτικών λατομείων μαρμάρων.

7. Απαγορεύεται η με οποιαδήποτε μορφή παραχώρηση από το μισθωτή συνεταιρισμό του, κατά την προηγούμενη παράγραφο, δικαιώματος εκμεταλλεύσεως θεωρούμενης, αυτοδικαίως, άκυρης της παραχωρήσεως. Σε περίπτωση παραβάσεως της διατάξεως αυτής η άδεια εκμεταλλεύσεως ανακαλείται υποχρεωτικά και ο συνεταιρισμός υποχρεούται στην καταβολή ποσού ίσου με το διπλάσιο του μισθώματος, που καθορίστηκε με τη σύμβαση.

8. Με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η εκμίσθωση με δημοπρασία δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων με μειωμένο μίσθωμα για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής θα αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

## Άρθρο 193

### Χρηματοδοτική μίσθωση

1. Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μπορούν να συμβάλλονται στο πλαίσιο συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν ως αντικείμενο πράγματα κινητά ή ακίνητα, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

2. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ακίνητο τρίτου, τότε η μεν επιλογή του κατάλληλου ακινήτου γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή

των διατάξεων περί αγοράς ακινήτων, η δε σύναψη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί δανείων.

3. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι κινητά πράγματα, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί προμηθειών.

4. Η δυνατότητα σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.1665/ 1986 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, δεν καταλαμβάνει τους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθορίζονται πρόσθετες ειδικές προϋποθέσεις, καθώς και θέματα τεχνικού χαρακτήρα για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

#### Άρθρο 194

Μίσθωση ακινήτων από τους Δήμους και τις Κοινότητες

Για ακίνητα που μισθώνουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες γίνεται δημοπρασία. Αν η δημοπρασία που διεξήχθη δεν απέφερε αποτέλεσμα, μπορεί να γίνει απευθείας μίσθωση με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του συμβουλίου τους, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

#### Άρθρο 195

Εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης των Δήμων και των Κοινοτήτων

1. Η καλλιεργήσιμη γη του Δήμου ή της Κοινότητας, που περιλαμβάνεται στη δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια, αφού βεβαιωθεί ως προς τη θέση, τα όρια και την έκταση, εκμισθώνεται ολόκληρη ή σε τμήματα, με δημοπρασία, που γίνεται ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ανάμεσα σε δημότες κατοίκους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει την κυριότητα της γης, εφόσον στην απόφαση βεβαιώνεται ότι η έκταση δεν είναι απαραίτητη για τις ανάγκες της τοπικής κτηνοτροφίας. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου ορίζονται το κατώτατο όριο του μισθώματος και οι λοιποί όροι της δημοπρασίας, και μπορεί να απαγορευθεί να συμμετάσχουν στη δημοπρασία ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμων εκτάσεων ορισμένου αριθμού στρεμμάτων.

2. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται ανάμεσα σε όλους τους δημότες, ανεξάρτητα από την έκταση της καλλιεργήσιμης ιδιοκτησίας τους. Αν και στην περίπτωση αυτή, η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται και μπορεί να συμμετάσχει σε αυτήν οποιοσδήποτε.

3. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου τους, να εκμισθώνουν με δημοπρασία, για χρονικό διάστημα έως τριάντα (30) ετών, δημοτικές και κοινοτικές εκτάσεις που επιδέχονται καλλιέργεια και δενδροκομία και δεν υπάγονται στη ρύθμιση της παραγράφου 1, ώστε οι εκτάσεις αυτές να αξιοποιηθούν. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι της εκμίσθωσης.

Η κατακύρωση γίνεται επίσης με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.



## Αρθρο 196

### Μεταγραφή συμβάσεων

Το πλήρες κείμενο των συμβάσεων, με τις οποίες γίνεται εκμίσθωση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από εννέα (9) έτη, μεταγράφεται ατελώς, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου ή της Κοινότητας.

## Αρθρο 197

### Εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών

1. Η διαχείριση, η καλλιέργεια και η εκμετάλλευση των δημοτικών ή κοινοτικών δασών και των δασικών γενικά εκτάσεων γίνεται σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία. Η εκμίσθωση της εκμεταλλεύσεως γίνεται με δημοπρασία.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες που έχουν στην ιδιοκτησία τους δάση μπορούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, να εκμισθώνουν την εκμετάλλευση του δάσους σε δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας, των οποίων όλα τα μέλη είναι κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας, απευθείας και χωρίς δημοπρασία και για χρονικό διάστημα έως τριών (3) ετών.

3. Απαγορεύεται στο συνεταιρισμό που έχει μισθώσει, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως, να παραχωρήσει, με οποιαδήποτε μορφή, το δικαίωμα αυτό, και θεωρείται αυτοδικαίως άκυρη η σχετική σύμβαση, καθώς και η παραχώρηση. Στους παραβάτες επιβάλλεται χρηματική ποινή που είναι ίση τουλάχιστον με το δεκαπλάσιο της αξίας του ανταλλάγματος.

## Αρθρο 198

Διαχείριση - Εκμετάλλευση της ακίνητης περιουσίας που ανήκει σε περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες

1. Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται η διαχείριση και η εκμετάλλευση ακινήτων που ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες καθορίζεται με ομόφωνη απόφαση όλων των ενδιαφερόμενων οργανισμών. Σε περίπτωση διαφωνίας, επικρατεί η πλειοψηφία που υπολογίζεται, σύμφωνα με το μέγεθος του εξ αδιαιρέτου ποσοστού.

2. Οι δημοπρασίες για την εκποίηση ή την εκμίσθωση των ακινήτων αυτών γίνονται στην έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα ακίνητα ολόκληρα ή κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους, ενώπιον των δημάρχων ή των προέδρων Κοινοτήτων ή των νόμιμων αναπληρωτών τους που έχουν τη συγκυριότητα. Με απόφαση των συμβουλίων τους, μπορεί να ανατεθεί σε έναν από τους συγκυρίους οργανισμούς η διενέργεια της δημοπρασίας από αρμόδιο όργανο του. Και στις δύο περιπτώσεις, η κατακύρωση της δημοπρασίας πρέπει να εγκριθεί από τα συμβούλια των Δήμων ή των Κοινοτήτων που έχουν συγκυριότητα.

## Αρθρο 199

## Κινητά πράγματα των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Η εκποίηση κινητών πραγμάτων των Δήμων και των Κοινοτήτων επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και ενεργείται με δημοπρασία. Όταν πρόκειται για πράγματα που έχουν αξία έως χίλια ευρώ (1.000) μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου να γίνεται πρόχειρη δημοπρασία.

Επιτρέπεται η απευθείας και χωρίς δημοπρασία εκποίηση κινητών πραγμάτων προς το Δημόσιο, άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την κάλυψη των αναγκών τους με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Το τίμημα των κινητών καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

2. Η εκμίσθωση κινητών πραγμάτων των Δήμων και των Κοινοτήτων γίνεται με δημοπρασία. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου. Η εκμίσθωση κινητών πραγμάτων, για χρονικό διάστημα έως τριών (3) το πολύ μηνών, γίνεται με απευθείας συμφωνία, ύστερα από απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στη μίσθωση κινητών πραγμάτων εκ μέρους των Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Δωρεές δημοτικών και κοινοτικών κινητών πραγμάτων, πλην χρηματικών παροχών, επιτρέπονται ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, προς το Δημόσιο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκπλήρωση σκοπού, που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων ή την άμεση εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής.

5. Σε περιπτώσεις που συγκύριοι κινητών πραγμάτων είναι περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες, για τη διοίκηση, την εκμετάλλευση και την εκποίηση τους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

6. Αντικείμενα που δεν έχουν καμία αξία καταστρέφονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, η οποία αποτελείται από τρεις συμβούλους που ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και από τους οποίους ο ένας προέρχεται από τη μειοψηφία. Αν κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη διατύπωση της γνώμης της επιτροπής απαιτούνται τεχνικές γνώσεις, τις οποίες δεν διαθέτει, η επιτροπή συγκροτείται από δύο συμβούλους και έναν τεχνικό υπάλληλο του Δήμου ή της Κοινότητας. Αν δεν υπάρχει δημοτικός ή κοινοτικός τεχνικός υπάλληλος, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει ως τρίτο μέλος της επιτροπής τεχνικό υπάλληλο από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) ή αν δεν υπάρχει από άλλη δημόσια υπηρεσία.

Άρθρο 200

Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων σε Δήμους και Κοινότητες

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, επιτρέπεται να παραχωρηθούν ή να διατεθούν δωρεάν στους Δήμους ή στις Κοινότητες περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσεως, που ανήκουν στο Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα, ύστερα από απόφαση του συλλογικού οργάνου που διοικεί το φορέα αυτόν.
2. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την παραχώρηση ή τη διάθεση, καθώς και οι συνέπειες που συνεπάγεται η μη τήρησή τους.

### Άρθρο 201 Δημοπρασίες

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζεται η διαδικασία για τη διεξαγωγή των κάθε είδους δημοπρασιών, που αφορούν την εκποίηση ή την εκμίσθωση ακινήτων ή κινητών πραγμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων και την αγορά ή μίσθωση εκ μέρους των Δήμων και Κοινοτήτων ακινήτων που ανήκουν σε τρίτους, οι όροι για τη συμμετοχή στις δημοπρασίες αυτές, τα σχετικά με τη διακήρυξη, τη δημοσίευση και την επικύρωση των αποτελεσμάτων των δημοπρασιών αυτών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

### Άρθρο 202

#### Επιχορηγήσεις και βοηθήματα

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η παροχή χρηματικών επιχορηγήσεων σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, περιλαμβανομένων και των εκκλησιαστικών, σε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, που έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας, σε τοπικά παραρτήματα οργανώσεων πανελληνίας δράσης, που αναπτύσσουν κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα, καθώς και σε πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στους οικείους Δήμους ή Κοινότητες για την πραγματοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η απόφαση λαμβάνεται εφόσον έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον οικείο προϋπολογισμό για το σκοπό αυτόν, που σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα και μισό εκατοστό (1,5%) των τακτικών εσόδων του. Η διάταξη του τελευταίου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή, εφόσον τα ποσά των χορηγούμενων ενισχύσεων από τους Δήμους και Κοινότητες προς τους παραπάνω φορείς προέρχονται από έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις. Είναι επίσης δυνατή, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, η επιχορήγηση συλλόγων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με πανελλήνια δράση, οι οποίοι έχουν ως σκοπό την παροχή βοήθειας και υποστήριξης, κάθε μορφής, σε παιδιά που είναι, ιδίως, θύματα εξάρτησης, κακοποίησης, παραμέλησης, οικονομικής εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης, ανεξαρτήτως υπηκοότητας. Πρόσθετη προϋπόθεση για την επιχορήγηση αυτή αποτελεί η κατάρτιση σχετικού προγράμματος δράσεως του συλλόγου, για τον αντίστοιχο Δήμο ή Κοινότητα και η έγκριση του από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, καθώς και για την αντιμετώπιση έκτακτης και σοβαρής ανάγκης επιτρέπεται να χορηγούνται στους οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους είδη διαβίωσης ή περιθάλψεως, κυρίως ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής, με απόφαση του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου. Με τους ίδιους όρους επιτρέπεται να χορηγούνται χρηματικά βοηθήματα.

3. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του, είναι δυνατή η μείωση δημοτικών φόρων ή τελών μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%), ή η απαλλαγή από αυτούς για τους απόρους, τα άτομα με αναπηρίες και πολύτεκνους, όπως η ιδιότητα τους οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 203  
Επιχειρησιακό πρόγραμμα

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 204  
Εκπόνηση επιχειρησιακών προγραμμάτων - Υπόχρεοι

Υποχρέωση εκπόνησης επιχειρησιακών προγραμμάτων έχουν:

α) Οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων και Δήμοι πρωτεύουσών νομών.

β) Οι Δήμοι που προέρχονται από εθελούσια συνένωση σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος.

γ) Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι που καλύπτουν τις προϋποθέσεις, οι οποίες καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

δ) Μπορούν επίσης να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα και άλλοι Δήμοι ή Κοινότητες, για τα οποία ακολουθούνται οι διατάξεις του παρόντος.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα καταρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και καλύπτει το σύνολο των δράσεων τοπικής ανάπτυξης, καθώς και οργάνωσης των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συμπεριλαμβάνει όλες τις δράσεις των δημοτικών ή κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, των δημοτικών ή κοινοτικών ανωνύμων εταιρειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων τους, εφόσον οι σχετικές αποφάσεις των οργάνων διοίκησης τους έχουν εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Άρθρο 205  
Χρόνος κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων

Η εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου και μπορεί να αναθεωρείται κάθε διετία.

#### Άρθρο 206

Περιεχόμενο και δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων

1. Στο επιχειρησιακό πρόγραμμα καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι, οι προτεραιότητες της τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων τους, με παράλληλη εξειδίκευση των δράσεων της τετραετίας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

2. Η πρόβλεψη χρηματοδότησης όλων των δράσεων που περιλαμβάνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα αναφέρεται σε υφιστάμενες πηγές χρηματοδότησης.

3. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας για την τήρηση της διαδικασίας κατάρτισης του από την Περιφέρεια, εξειδικεύεται σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διακεκριμένα Ετήσια Προγράμματα Δράσης των δημοτικών ή κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, δημοτικών ή κοινοτικών ανωνύμων εταιρειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων τους. Αντίστοιχη ετήσια εξειδίκευση απαιτείται και για το επιχειρησιακό πρόγραμμα των Συνδέσμων.

4. Μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης είναι το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα του άρθρου 208.

Δράσεις υλοποιούνται μόνον εφόσον περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης και καλύπτονται από τον προϋπολογισμό.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, καθορίζονται ειδικότερα το περιεχόμενο, η δομή και ο τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων στις Περιφέρειες.

#### Άρθρο 207

Κατάρτιση και εκτέλεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται η διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και τα όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης τους.

#### Άρθρο 208

Τεχνικό πρόγραμμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ-ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΕΡΓΑ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια, καθώς και τα Διοικητικά Συμβούλια των Συνδέσμων οφείλουν, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους, να αποφασίζουν για το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα που περιλαμβάνει με σειρά προτεραιότητας τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν και που η δαπάνη τους πρέπει να αντιμετωπιστεί με τα κάθε είδους έσοδα του προϋπολογισμού. Η δαπάνη για κάθε έργο υπολογίζεται κατά προσέγγιση, σύμφωνα με προκαταρκτικές εκθέσεις, προμελέτες, μελέτες ή άλλα στοιχεία.

2. α. Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα απαρτίζεται από περισσότερα δημοτικά ή τοπικά διαμερίσματα ή οικισμούς, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο οφείλει να περιλάβει στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν για κάθε δημοτικό ή τοπικό διαμέρισμα ή οικισμό και να κάνει κατανομή των πιστώσεων που απαιτούνται για την εκτέλεση των έργων του προγράμματος, ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών του πληθυσμού ή και με τα εισφερόμενα έσοδα. Δεν απαιτείται κατανομή των πιστώσεων, όταν το έργο εξυπηρετεί όλα τα δημοτικά ή τοπικά διαμερίσματα ή όλους τους οικισμούς του Δήμου ή της Κοινότητας.

β. Από το σύνολο των πιστώσεων που καλύπτουν τις δαπάνες των έργων που περιλαμβάνονται στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα και δεν εξυπηρετούν όλα τα τοπικά διαμερίσματα, διατίθεται, αποκλειστικώς, για έργα που εκτελούνται στα τοπικά διαμερίσματα ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) των πιστώσεων εκείνων που θα διεισθύνοντο, αν η κατανομή αυτών γινόταν με πληθυσμιακά κριτήρια.

Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια δύνανται με απόφαση τους να μεταθέτουν την εφαρμογή του ανωτέρω ορίου πιστώσεων για το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα του επόμενου έτους. Στην περίπτωση αυτή η απαίτηση του ελάχιστου, ως άνω, ποσοστού, θα καλύπτεται στη βάση της διετίας.

3. Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση έργου που δεν περιλαμβάνεται στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα.

4. Τροποποίηση του ετήσιου τεχνικού προγράμματος επιτρέπεται μόνο ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

## Αρθρο 209

### Προμήθειες - Υπηρεσίες - Μελέτες

1. Οι προμήθειες των Δήμων, των Κοινοτήτων, των πάσης φύσεως Συνδέσμων τους, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των ιδρυμάτων τους διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών των Ο.Τ.Α. (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α), όπως ισχύει, με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του π.δ. 370/1995 (ΦΕΚ 199 Α'), όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί από το π.δ. 105/2000 (ΦΕΚ 100 Α') και των αντίστοιχων του π.δ. 57/2000 (ΦΕΚ 45 Α').

2. Η παροχή των κάθε είδους υπηρεσιών προς τους φορείς της προηγούμενης παραγράφου, πλην αυτών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α'), ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Με απόφαση της δημαρχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας

νομοθεσίας περί εκπόνησης μελετών, η απευθείας ανάθεση της εκπόνησης μελέτης του Δήμου ή Κοινότητας σε πτυχιούχο μελετητή ή μελετητικό γραφείο Α ή Β 'τάξης πτυχίου, εφόσον η προεκτιμώμενη αμοιβή όλων των σταδίων της μελέτης δεν υπερβαίνει σε ποσοστό το τριάντα τοις εκατό (30%) του ανώτατου ορίου αμοιβής πτυχίου Α' τάξης που κάθε φορά ισχύει για την αντίστοιχη κατηγορία μελέτης. Σε περίπτωση που, για οποιονδήποτε λόγο, προκύψει μεγαλύτερη αμοιβή από αυτή που προεκτιμήθηκε και που έγινε αποδεκτή από τον ανάδοχο με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, η επιπλέον διαφορά θεωρείται ποινική ρήτρα, σε βάρος του, για εσφαλμένη προεκτίμηση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και από τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους κάθε είδους συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Τα τεύχη δημόσιου διαγωνισμού ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας θεωρούνται από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.). Οι μελέτες των έργων και υπηρεσιών, και πέραν εκείνων των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3316/2005, θεωρούνται από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.).

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται τα όρια προϋπολογισμού των μελετών έργων και υπηρεσιών, πέραν των οποίων απαιτείται θεώρηση, ύστερα από γνώμη του περιφερειακού συμβουλίου δημοσίων έργων ή από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και θεώρηση Μελετών του ίδιου Υπουργείου.

Η εγκριτική απόφαση των μελετών, που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 37 του ν. 3316/2005 εκδίδεται από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.).

5. Επιτρέπεται η παροχή υπηρεσιών και η διενέργεια προμηθειών από τους Δήμους και Κοινότητες, με βάση τις ρυθμίσεις του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 2 του παρόντος για λογαριασμό ιδρύματος ή άλλου νομικού προσώπου που έχουν συστήσει, μετά από σχετική απόφαση του οικείου διοικητικού συμβουλίου με μεταφορά και της αντίστοιχης πίστωσης στον προϋπολογισμό των φορέων αυτών.

6. Κατά παρέκκλιση των πολεοδομικών διατάξεων, τεχνικά έργα και εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την ύδρευση και αποχέτευση Δήμων ή Κοινοτήτων, την άρδευση περιοχών τους, καθώς και την κατασκευή και λειτουργία χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.), τα οποία προβλέπονται από τεχνικές μελέτες, δεν υπόκεινται στους όρους και περιορισμούς των διατάξεων αυτών και για την κατασκευή τους δεν απαιτείται η έκδοση άδειας από τις αρμόδιες αρχές. Όσα από τα τεχνικά έργα και τις εγκαταστάσεις αυτές έχουν μεγάλο όγκο ή ύψος εκτελούνται ύστερα από γνωμοδότηση της αρμόδιας αρχιτεκτονικής επιτροπής.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται το όριο προϋπολογισμού δαπάνης των καλλιτεχνικών έργων, που εκτελούνται με απευθείας ανάθεση από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου των φορέων της παραγράφου 1.

Αρθρο 210  
Ελεγχος Ασφάλειας και Λειτουργίας των Έργων

1. Ο έλεγχος και η εποπτεία για την ασφάλεια και λειτουργικότητα των δημοτικών και κοινοτικών έργων ασκείται από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εφόσον δεν υπάρχουν από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) της οικείας Περιφέρειας.

2. Οι παραπάνω υπηρεσίες προτείνουν στον κύριο του έργου τα αναγκαία μέτρα, που πρέπει να ληφθούν, για την αποτροπή κινδύνων και σε περίπτωση βλαβών στα έργα, τις αναγκαίες εργασίες για την αποκατάσταση τους.

Αρθρο 211

Απαλλοτρίωση, δουλεία, εξαγορά επιχειρήσεων

ΤΜΗΜΑ Β'  
ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

1. Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά υπέρ των Δήμων και Κοινοτήτων, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία εις βάρος τους:

α) για τη διάνοιξη, τη διεύρυνση, τη διαμόρφωση και την κατασκευή δημοτικών και κοινοτικών οδών, καθώς και οδών που συνδέουν έναν Δήμο ή μία Κοινότητα με εθνική ή επαρχιακή οδό και συναφών τεχνικών έργων,

β) για την ύδρευση και την εκτέλεση των έργων, που αφορούν τη συγκέντρωση, τη μεταφορά, τη διανομή και την εξυγίανση του νερού και είναι αναγκαία για την ύδρευση,

γ) για την εκτέλεση έργων σχετικών με την άρδευση, την αποξήρανση, την αποστράγγιση, τη διευθέτηση ρευμάτων, που έχουν σκοπό τη βελτίωση της γεωργικής παραγωγής ή τη διανομή της εκτάσεως που βελτιώνεται σε δημότες, που είναι ακτήμονες ή δεν έχουν επαρκή κλήρο,

δ) για τη δημιουργία ή την επέκταση πλατειών, κήπων, αλσών, δενδροστοιχιών, αθλητικών γηπέδων και άλλων κοινόχρηστων χώρων, με επιφύλαξη των διατάξεων που ρυθμίζουν την κήρυξη απαλλοτριώσεων για την εφαρμογή εγκεκριμένων σχεδίων πόλεως,

ε) για την εκτέλεση έργων σχετικών με την αποστράγγιση, τη διευθέτηση ρευμάτων, την αποχέτευση όμβριων ή ακάθαρτων υδάτων και κάθε είδους τεχνικών έργων, που έχουν σκοπό την εξυγίανση ή τον εξωραϊσμό,

στ) για τη λήψη και μεταφορά άμμου, λίθων και άλλου παρεμφερούς υλικού που χρησιμεύει για την εκτέλεση δημοτικών και κοινοτικών έργων,

69

ζ) για την ίδρυση ή την επέκταση κοιμητηρίου και κέντρου αποτέφρωσης νεκρών,

η) για τη συντήρηση ή τη διαφύλαξη ακινήτων που έχουν ιστορική ή παραδοσιακή αξία,

θ) για την εναπόθεση απορριμμάτων,

ι) για την προστασία του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος,

ια) για την κατασκευή κάθε δημοτικού ή κοινοτικού κτιριακού έργου και κάθε άλλου έργου που ο σκοπός του βρίσκεται μέσα στις αρμοδιότητες των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2. Αναγνωρίζεται δικαίωμα προτιμήσεως υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων



απέναντι σε άλλους δημόσιους φορείς, σε περίπτωση εξαγοράς επιχειρήσεων ή αναγκαστικής συμμετοχής σε αυτές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 παρ. 3 έως 5 του Συντάγματος.

## Άρθρο 212

### Κήρυξη της απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας

1. Η κήρυξη της απαλλοτρίωσης ή η σύσταση δουλείας ακινήτου, που βρίσκεται μέσα στη διοικητική περιφέρεια Δήμου ή Κοινότητας, γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

2. Η απόφαση αυτή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου πρέπει να περιέχει επί ποινή ακυρότητας σαφή προσδιορισμό του ακινήτου που απαλλοτριώνεται ή του δικαιώματος δουλείας που συνιστάται και της δημόσιας ωφέλειας, για την οποία γίνεται η απαλλοτρίωση ή η σύσταση δουλείας.

3. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης αγροτικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στην περιοχή της οποίας βρίσκεται η έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής. Η αρνητική γνώμη δεν παρακωλύει την κήρυξη της απαλλοτρίωσης. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δασικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας. Για τη διατύπωση γνώμης τάσσεται προθεσμία δύο (2) μηνών από την περιέλευση του σχετικού εγγράφου. Εάν εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η κήρυξη της απαλλοτρίωσης χωρεί νομίμως. Η τήρηση των διατυπώσεων αυτής της παραγράφου παραλείπεται, αν τα σχετικά ζητήματα έχουν ήδη αρμοδίως εξετασθεί στο πλαίσιο τήρησης των διαδικασιών του εδαφίου δ' της παραγράφου 5 του παρόντος.

4. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, ανακοίνωση της υπηρεσίας που προτείνει την απαλλοτρίωση, στην οποία να αναφέρεται ο σκοπός της απαλλοτρίωσης και να προσδιορίζεται η απαλλοτριωτέα έκταση ή η ευρύτερη περιοχή στην οποία βρίσκεται αυτή. Με την ανακοίνωση καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να προβούν σε προσφορά ή υπόδειξη κατάλληλων για το σκοπό της απαλλοτρίωσης ακινήτων. Παράλληλα γίνεται τοιχοκόλληση της ανακοίνωσης στο κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα απαλλοτριωτέα ακίνητα. Για την τοιχοκόλληση συντάσσεται πρακτικό από όργανο του Δήμου ή της Κοινότητας, το οποίο υποβάλλεται στην υπηρεσία που εξέδωσε την ανακοίνωση. Η δημοσιοποίηση της ανακοίνωσης και η τοιχοκόλληση γίνονται έναν τουλάχιστον μήνα πριν τη δημοσίευση της απόφασης κήρυξης της απαλλοτρίωσης και η σχετική δαπάνη βαρύνει τον υπόχρεο για την καταβολή της αποζημίωσης.

5. Για να εκδοθεί η απόφαση που κηρύσσει την απαλλοτρίωση ή συνιστά τη δουλεία, απαιτούνται:

α) κτηματολογικό διάγραμμα που απεικονίζει την απαλλοτριωτέα έκταση ή την έκταση που επιβαρύνεται με τη δουλεία, καθώς και τις επί μέρους ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτήν,

β) κτηματολογικός πίνακας, στον οποίο εμφανίζονται οι εικαζόμενοι ιδιοκτήτες των ακινήτων, το εμβαδόν κάθε ακινήτου και τα κύρια προσδιοριστικά στοιχεία των κατασκευών που βρίσκονται σε αυτό και των λοιπών συστατικών του, καθώς και ο χαρακτηρισμός της έκτασης,

γ) μελέτη ή προμελέτη ή προκαταρκτική μελέτη του έργου που τυχόν πρόκειται να εκτελεστεί,

δ) τήρηση των διαδικασιών για τη χωροθέτηση του έργου, που προβλέπονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από τους νόμους 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α') και 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α') και τις υπ' αριθμ. 69269/5387/25.10.1990 (ΦΕΚ 678 Β') και Η.Π. 15393/2332/5.8.2002 (ΦΕΚ 1022 Β') κοινές αποφάσεις, όπως κάθε φορά ισχύουν, εφόσον το έργο για το οποίο θα κηρυχθεί απαλλοτρίωση περιλαμβάνεται μεταξύ των αναφερόμενων στις διατάξεις αυτές,

ε) βεβαίωση του αρμόδιου οργάνου για την έκδοση της πράξης, το ύψος της δαπάνης και τον τρόπο κάλυψής της, με μνεία του αντίστοιχου φορέα και κωδικού αριθμού εξόδου του οικείου προϋπολογισμού, από την εγγεγραμμένη πίστωση των οποίων πρόκειται να καλυφθεί η εν λόγω δαπάνη. Σε περίπτωση που δεν έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή η εγγεγραμμένη έχει εξαντληθεί ή είναι ανεπαρκής, αναγράφεται η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου περί μεταφοράς πιστώσεως ή η πηγή από την οποία θα καλυφθεί η σχετική δαπάνη. Η βεβαίωση αυτή μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης,

στ) εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για το Εθνικό Κτηματολόγιο.

6. Ο νομέας ή κάτοχος του ακινήτου που πρόκειται να απαλλοτριωθεί ή να επιβαρυνθεί με δουλεία υποχρεούται να επιτρέπει την εκτέλεση των προπαρασκευαστικών εργασιών για την καταμέτρηση και σύνταξη των πιο πάνω διαγραμμάτων και μελετών. Η εκτέλεση των εργασιών αυτών πρέπει να μην εμποδίζει τη χρήση και κάρπωση του ακινήτου. Ο Δήμος ή η Κοινότητα υποχρεούται να αποκαταστήσει τις βλάβες ή φθορές που προκλήθηκαν από την εκτέλεση των παραπάνω προπαρασκευαστικών εργασιών.

7. Η απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία κηρύσσεται η απαλλοτρίωση ή συνιστάται η δουλεία, δημοσιεύεται, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την έκδοση της, σε μία ημερήσια εφημερίδα του νομού και κοινοποιείται στον καθ' ου η απαλλοτρίωση ή σύσταση δουλείας, εφόσον είναι γνωστός, με δημοτικό, κοινοτικό ή δημόσιο όργανο, που συντάσσει αποδεικτικό κοινοποίησης. Αν ο καθ' ου είναι άγνωστος, η κοινοποίηση γίνεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

8. Ο καθ' ου έχει δικαίωμα προσφυγής στην επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186 εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.

9. Αν η επιτροπή αποφανθεί ότι νόμιμα εκδόθηκε η απόφαση της παραγράφου 1, αυτή δημοσιεύεται αυτούσια, με φροντίδα του Δήμου ή της Κοινότητας μία φορά σε μία ημερήσια εφημερίδα που εκδίδεται στο νομό. Αν δεν εκδίδεται τέτοια εφημερίδα, η δημοσίευση γίνεται σε δύο εβδομαδιαίες ή δεκαπενθήμερες. Με τη δημοσίευση ή τις δημοσιεύσεις αυτές ολοκληρώνεται η διαδικασία κήρυξης της απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας.

10. Αν η επιτροπή ακυρώσει την απόφαση απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας, οι δημοσιεύσεις της προηγούμενης παραγράφου γίνονται μόνο αν ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής από την αρμόδια προς τούτο αρχή.

11. Αν κηρυχθεί απαλλοτρίωση ή γίνει σύσταση δουλείας σε ακίνητο που βρίσκεται έξω από τη διοικητική περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας, η σχετική απόφαση επιδίδεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Πολιτικής

Δικονομίας στο Δήμο ή την Κοινότητα, στη διοικητική περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο του Δήμου αυτού ή της Κοινότητας υποχρεούται να γνωμοδοτήσει αιτιολογημένα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός, η οποία αρχίζει από την επόμενη της επίδοσης του προηγούμενου εδαφίου. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η διαδικασία της απαλλοτρίωσης ή της σύστασης δουλείας συνεχίζεται και χωρίς τη γνωμοδότηση αυτή και εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 5, 6, 7 και 8.

12. Οι διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις του Δημοσίου εφαρμόζονται και στις απαλλοτριώσεις ή τις συστάσεις δουλειών, υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον δεν είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος.

#### Άρθρο 213

Λοιπές επεμβάσεις στην ιδιοκτησία

1. Οι κύριοι ή κάτοχοι κτημάτων και οικοπέδων υποχρεούνται να ανέχονται τη διενέργεια δοκιμαστικών γεωτρήσεων και εκσκαφών μέσα σε αυτά από το Δήμο ή την Κοινότητα ή τις δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, όταν προβλέπεται τούτο από τεχνική ή γεωλογική μελέτη ή έκθεση για την ανεύρεση υδάτων, καθώς και την αξιοποίηση υφιστάμενων πηγών ή την τοποθέτηση σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης. Η μετατόπιση των σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, που τοποθετούνται, γίνεται ύστερα από αίτηση του κυρίου ή του κατόχου του ακινήτου, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες.

Στην περίπτωση αυτή η σχετική δαπάνη επιβαρύνει το Δήμο ή την Κοινότητα. Επίσης, οι κύριοι ή κάτοχοι ακινήτων υποχρεούνται να ανέχονται την τοποθέτηση ενδεικτικών πινακίδων, για την κυκλοφορία και την ονοματοθεσία οδών και πλατειών, καθώς και τη στήριξη φωτιστικών σωμάτων.

2. Αν προκληθεί ζημιά από τις ενέργειες αυτές, η οφειλόμενη αποζημίωση ορίζεται με πρωτόκολλο που συντάσσει η επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

3. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει στο Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας του ακινήτου αίτηση για αύξηση του ποσού της οφειλόμενης αποζημίωσης. Η αίτηση αυτή πρέπει να ασκηθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, από του το πρωτόκολλο κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο με φροντίδα της Κοινότητας και εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

#### Άρθρο 214

Συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις

#### ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

#### ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές προωθούν τη λαϊκή συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις, την ευαισθητοποίηση και οργάνωση των δημοτών και κατοίκων για την έρευνα, τον εντοπισμό, την καταγραφή και την επίλυση των τοπικών προβλημάτων και αναγκών των κατοίκων των τοπικών ή δημοτικών διαμερισμάτων και μεμονωμένων συνοικιών κάθε Δήμου ή Κοινότητας.

2. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές διασφαλίζουν το δικαίωμα πρόσβασης όλων των δημοτών και κατοίκων, χωρίς διάκριση, στη χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν, ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκείας, φύλου, γλώσσας, φυλετικής ή κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκουν. Διασφαλίζουν επίσης την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης των δημοτών και κατοίκων στην πληροφόρηση και μεριμνούν για τη διαρκή βελτίωση της διαφάνειας της δράσης τους και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Διαβουλεύονται με τους κατοίκους των περιοχών τους, τους συλλογικούς κοινωνικούς φορείς και τις ενδιαφερόμενες ομάδες πληθυσμού τόσο κατά την προεργασία εκπόνησης των προγραμμάτων δράσης και των κανονιστικών πράξεων, όσο και κατά τη λήψη αποφάσεων γενικού ενδιαφέροντος.

3. Ειδικότερα, με ευθύνη των αρμόδιων οργάνων σε κάθε Δήμο και Κοινότητα μπορεί να:

α. καταρτίζεται Χάρτα, στην οποία καταγράφεται το πλαίσιο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των δημοτών και των κατοίκων με ειδικές προβλέψεις για τους νέους και τους πολίτες που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα·

β. καταρτίζεται οδηγός του δημότη, στον οποίο περιγράφονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής των υπηρεσιών τους και

γ. αξιοποιείται η Κοινωνία της Πληροφορίας, ο θεσμός της Κοινωνικής Εργασίας και οι αρχές του εθελοντισμού.

#### Αρθρο 215

Αναφορές και προτάσεις Πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων

1. Οι δημότες και οι κάτοικοι συμμετέχουν ενεργά στην προαγωγή των τοπικών υποθέσεων και στις δραστηριότητες του Δήμου ή της Κοινότητας.

2. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν να καταθέτουν ατομικά ή συλλογικά στο Δήμο ή την Κοινότητα, στα τοπικά ή δημοτικά διαμερίσματα και στα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου αναφορές και ερωτήσεις, για την ενημέρωση τους επί αποφάσεων που τους ενδιαφέρουν. Την ίδια δυνατότητα έχουν και ενώσεις προσώπων κάθε μορφής για ζητήματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος.

Το αρμόδιο όργανο οφείλει να απαντά στις ανωτέρω αναφορές και ερωτήσεις, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών.

3. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν επίσης να καταθέτουν προτάσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων αρμοδιότητας του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου του τοπικού ή δημοτικού διαμερίσματος. Οι προτάσεις συζητούνται υποχρεωτικά στο οικείο συμβούλιο, εφόσον έχουν κατατεθεί από τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) άτομα και ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη σχετική απόφαση που λαμβάνεται.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή το συμβούλιο του δημοτικού ή τοπικού διαμερίσματος μπορεί με απόφαση του να καθορίζει τον τρόπο και τις διαδικασίες, με τις οποίες θα εξασφαλίζεται στους δημότες πλήρης πληροφόρηση για τα κάθε είδους προβλήματα της περιφέρειας του, καθώς και για τη δραστηριότητα του οικείου συμβουλίου και των αρμόδιων οργάνων του Δήμου ή της Κοινότητας, αναφορικά με την αντιμετώπιση και λύση των προβλημάτων αυτών.

#### Αρθρο 216

## Τοπικά δημοψηφίσματα

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές, προκειμένου να λάβουν απόφαση για σοβαρά θέματα που ανήκουν στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων τους, μπορούν να διεξάγουν τοπικό δημοψήφισμα, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος. Σε κάθε περίπτωση αντικείμενα τοπικών δημοψηφισμάτων δεν μπορούν να αποτελούν τα θέματα εθνικής πολιτικής, καθώς και εκείνα που συνιστούν περιφερειακές και νομαρχιακές αρμοδιότητες.

2. Το τοπικό δημοψήφισμα διεξάγεται μετά από απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του με την οποία διαπιστώνεται η αναγκαιότητα διεξαγωγής αυτού και προσδιορίζεται το ερώτημα που πρόκειται να τεθεί σε ψηφοφορία, η ημερομηνία διεξαγωγής του και το ύψος της δαπάνης που θα προκληθεί. Με την ίδια απόφαση το συμβούλιο ορίζει ειδική επιτροπή, η οποία αποτελείται από αιρετούς και υπαλλήλους, αρμόδια για την οργάνωση διεξαγωγής του δημοψηφίσματος.

3. Τοπικό δημοψήφισμα διεξάγεται, επίσης, μετά από αίτηση του ενός τρίτου (1/3) των δημοτών για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με το άρθρο 3, καθώς και μετά από αίτηση του ενός τρίτου (1/3) των εκλογέων τοπικού διαμερίσματος για την προσάρτηση του σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα. Στην αίτηση αναγράφεται το υπό ψηφοφορία θέμα και τίθενται οι υπογραφές των δημοτών.

Στην περίπτωση αυτή το συμβούλιο του Δήμου ή της Κοινότητας μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή της αίτησης υποχρεούται να προβεί στην προκήρυξη του δημοψηφίσματος.

4. Τα θέματα που τίθενται σε δημοψήφισμα κατά τις ανωτέρω παραγράφους θα πρέπει να διατυπώνονται με ερώτημα, το οποίο πρέπει να είναι κατά το δυνατόν σύντομο και σαφές. Η προτίμηση του εκλογικού σώματος εκφράζεται με τη χρήση των όρων «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ».

5. Δημοψήφισμα δεν μπορεί να διεξαχθεί για θέματα που αφορούν τον προϋπολογισμό του Δήμου ή της Κοινότητας ή την επιβολή τελών. Δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις των άρθρων 3 και 4. Επίσης δεν επιτρέπεται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Δημοψήφισμα για το ίδιο θέμα δεν μπορεί να διεξαχθεί, πριν περάσει ένας χρόνος από τη διεξαγωγή του προηγούμενου δημοψηφίσματος.

6. Δικαίωμα συμμετοχής στο τοπικό δημοψήφισμα έχουν οι έχοντες δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

Έγκυρο θεωρείται το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, εφόσον συμμετείχε το πενήντα τοις εκατό (50%) των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, που διεξάγεται σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, δεσμεύει το οικείο συμβούλιο στο πλαίσιο της απόφασης, που θα λάβει για το θέμα που διεξήχθη.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τον έλεγχο νομιμότητας της διενέργειας του τοπικού δημοψηφίσματος από τον

Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, κατά το άρθρο 149, την προκήρυξη και τη διαδικασία διεξαγωγής της ψηφοφορίας, την εξαγωγή και δημοσίευση του αποτελέσματος, τους όρους χρηματοδότησης των εμπλεκόμενων πλευρών και προβολής των προβαλλόμενων θέσεων, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

#### Άρθρο 217

##### Απολογισμός πεπραγμένων Δημοτικής Αρχής

1. Κάθε χρόνο γίνεται ο απολογισμός πεπραγμένων της δημοτικής αρχής, σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, σε ό,τι αφορά την οικονομική κατάσταση, τη διοίκηση του Δήμου και την εφαρμογή του προγράμματος δημοτικής δράσης.
2. Η ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου γίνεται μέχρι τέλος Ιουνίου και ανακοινώνεται πριν από δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες με κάθε πρόσφορο τρόπο. Σε αυτήν καλούνται οι κάτοικοι και όλοι οι φορείς της πόλης.
3. Το δημοτικό συμβούλιο επιλέγει τον προσφορότερο χώρο για τη διεξαγωγή της ανωτέρω συνεδρίασης.
4. Κατά την ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τοποθετούνται όλες οι δημοτικές παρατάξεις και μπορούν να πάρουν το λόγο τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και τα μέλη των συμβουλίων των δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων.
5. Κάθε φορέας, δημότης, κάτοικος ή φορολογούμενος από το Δήμο έχει δικαίωμα να διατυπώσει παρατηρήσεις σχετικές με τον απολογισμό στη συνεδρίαση αυτή.
6. Σε περίπτωση που το χρονικό διάστημα που προβλέπει το παρόν άρθρο παρέλθει χωρίς να κινηθούν οι διαδικασίες για την πραγματοποίηση της ειδικής δημόσιας συνεδρίασης απολογισμού, μπορούν οι δημοτικές παρατάξεις ή οι δημοτικοί σύμβουλοι να προκαλέσουν τη συνεδρίαση αυτή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 94.

#### Άρθρο 218

##### Απολογισμός Κοινοτικής Αρχής

Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και στις Κοινότητες της Χώρας.

#### Άρθρο 219

##### Διεθνείς συνεργασίες

##### ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες συνεργάζονται με πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της αλλοδαπής, στο πλαίσιο των

αρμοδιοτήτων τους και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας:

α. Σε διεθνές επίπεδο, για την προαγωγή της διαπεριφερειακής και συνοριακής συνεργασίας και τη συμμετοχή τους σε δίκτυα πόλεων και ενώσεων.

β. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη συμμετοχή τους σε δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, στο πλαίσιο των ρυθμίσεων της προηγούμενης παραγράφου, μπορούν να πραγματοποιούν πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και ανταλλαγές αποστολών για την αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και να συνάπτουν συμφωνίες.

3. Για τη συμβατότητα της δράσης των Δήμων και Κοινοτήτων με τις εθνικές πολιτικές, την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και σε σχέση με το εύρος των αρμοδιοτήτων τους απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής του άρθρου 4 παρ. 2β του ν. 3345/2005 (ΦΕΚ 135 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει. Όταν συζητούνται θέματα διεθνούς συνεργασίας Δήμων και Κοινοτήτων, ο εκπρόσωπος της Ε.Ν.Α.Ε. αντικαθίσταται από τον αντίστοιχο της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε..

4. Για την υλοποίηση των συνεργασιών των ανωτέρω παραγράφων, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να τηρούν ειδικό λογαριασμό διαχείρισης των αναγκαίων πόρων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος τήρησης του ανωτέρω λογαριασμού και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

5. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές εκπροσωπούνται στην αντιπροσωπευτική συνέλευση της Επιτροπής των Περιφερειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου.

6. α. Για τη γραμματειακή υποστήριξη δικτύου πόλεων και ενώσεων μπορεί να αποσπασθεί υπάλληλος Δήμου ή Κοινότητας που είναι μέλος αυτού.

β. Η απόσπαση γίνεται ύστερα από απόφαση του διοικούντος το δίκτυο οργάνου και σύμφωνης γνώμης του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας, που είναι μέλη του δικτύου.

γ. Η διάρκεια της απόσπασης είναι διετής με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης. Η μισθοδοσία του αποσπασμένου βαρύνει τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

7. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις εφαρμόζονται αναλόγως και στους Συνδέσμους.

Άρθρο 220

Αδελφοποιήσεις

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, στο πλαίσιο της ευρύτερης συνεργασίας τους με αντίστοιχους οργανισμούς ξένων χωρών, μπορούν να αναπτύσσουν τις κατά νόμο πρωτοβουλίες τους για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες τους και να προβαίνουν σε πράξεις αδελφοποίησης των πόλεων τους, με στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων.

2. Η αδελφοποίηση γίνεται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου.

3. Για τη μετακίνηση κάθε εκπροσώπου Δήμου ή Κοινότητας στο εξωτερικό για τις ανάγκες των αδελφοποιήσεων απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου, εφόσον για την αδελφοποίηση έχει προηγηθεί η παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών καθορίζονται ειδικά προγράμματα και πλαίσια δράσης για τις αδελφοποιήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ρυθμίζονται θέματα διαχείρισης των σχετικών δαπανών μετάβασης προσώπων στο εξωτερικό, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

5. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να προβαίνει σε πράξεις αδελφοποιήσεων και δημιουργίας δικτύων πόλεων με άλλους Δήμους ή Κοινότητες της Χώρας στο πλαίσιο ειδικότερων συνεργασιών που έχουν ως στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα θέματα διαχείρισης των σχετικών δαπανών.

#### Άρθρο 221

##### Συμβάσεις στο πλαίσιο αδελφοποιήσεων

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στο πλαίσιο των αδελφοποιήσεων και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μπορούν να συνάπτουν αντίστοιχου περιεχομένου συμβάσεις με τους αλλοδαπούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τους οποίους έχουν αδελφοποιηθεί. Οι συμβάσεις αυτές καταρτίζονται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 3 του άρθρου 219.

2. Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος ορισμένης χρονικής διάρκειας μπορούν να συνιστώνται με σκοπό την από κοινού πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που απαιτούνται για το σχεδιασμό και τα προγράμματα της διαπεριφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας που αφορούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν στις ανωτέρω Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος.

3. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν σε Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος, που συνιστώνται για ορισμένο χρόνο, για την άσκηση δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην προαγωγή και πραγματοποίηση συνδυασμένων πολιτικών κοινωνικής και αστικής ανάπτυξης.

#### Άρθρο 222

##### Συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας

#### ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟ

##### ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ - ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ -ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

1. Δήμοι και Κοινότητες του ίδιου νομού ή όμοροι Δήμοι και Κοινότητες μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις, με τις οποίες αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησης της. Στις συμβάσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει και νομικό



πρόσωπο δημοσίου δικαίου του αναλαμβάνοντας την αρμοδιότητα Δήμου ή Κοινότητας ή Σύνδεσμος. Οι συμβάσεις αυτές καλούνται «συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας».

2. Στις συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας ορίζεται, ιδίως, ο τρόπος άσκησης της ανατιθέμενης αρμοδιότητας ή υποστήριξης της άσκησης της και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών, και ειδικότερα:

α) Ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης.

β) Η διάθεση του προσωπικού των συμβαλλόμενων ή η σύσταση πρόσθετων θέσεων προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε. Υ.) του αναλαμβάνοντας την άσκηση της αρμοδιότητας φορέα, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004 (ΦΕΚ 134 Α').

γ) Η διάθεση μηχανολογικού εξοπλισμού, οχημάτων και άλλων τεχνικών μέσων ή ακινήτων και εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση του σκοπού της σύμβασης.

δ) Τα ποσά χρηματοδότησης των επενδυτικών και των λειτουργικών δαπανών για την εφαρμογή της σύμβασης. Τα έσοδα αυτά μπορούν να προέρχονται από τέλη, δικαιώματα και εισφορές, τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.), τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.) ή τα Αναπτυξιακά Προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ε) Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της σύμβασης,

στ) Το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης.

3. Οι προβλεπόμενες στη σύμβαση δαπάνες εγγράφονται ως υποχρεωτικές στους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποδίδονται στον αναλαμβάνοντα την αρμοδιότητα φορέα.

4. Τα χρησιμοποιούμενα τεχνικά μέσα και εγκαταστάσεις μπορεί να φέρουν ως διακριτικό τον τίτλο «Διαδημοτική Συνεργασία.....» που συμπληρώνεται με τα ονόματα των συμβαλλόμενων φορέων ή με άλλο όνομα δηλωτικό της γεωγραφικής ενότητας των φορέων αυτών.

5. Οι αποφάσεις των οικείων συμβουλίων για την έγκριση συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών εκάστου.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

#### Άρθρο 223

#### Συμβάσεις Συνεργασίας Φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Δήμοι, Κοινότητες, Σύνδεσμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις για την εκτέλεση έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντικείμενα των συμβάσεων μπορεί να είναι και η βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προστίμων.

2. Οι συμβαλλόμενοι φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων και από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς άλλων φορέων του δημόσιου τομέα.

3. Οι όροι και οι προϋποθέσεις της σύμβασης καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων συμβουλίων, οι οποίες λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών.

4. Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μπορούν να αναθέτουν με τη διενέργεια διαγωνισμού σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή κοινοπραξίες την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους, την εκτέλεση έργων, την παροχή υπηρεσιών προς τον αναθέτοντα φορέα ή προς τους δημότες και την εφαρμογή προγραμμάτων. Η ανάθεση του έργου ή της υπηρεσίας συνοδεύεται είτε με την καταβολή αμοιβής (δημόσια σύμβαση έργου ή υπηρεσίας) είτε με την παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας είτε με το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας σε συνδυασμό με την καταβολή αμοιβής (παραχώρηση δημόσιου έργου ή δημόσιας υπηρεσίας).

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, που παρέχεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη ζητηθεί, προσδιορίζεται ειδικότερα το πεδίο εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου και τα σχετικά με τη διενέργεια του διαγωνισμού, ιδίως δε οι προϋποθέσεις, οι όροι, η διαδικασία και τα όργανα διενέργειας του διαγωνισμού, οι όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν οι ανάδοχοι, τα κριτήρια και η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής, το περιεχόμενο και η δημοσιότητα της προκήρυξης, η υποβολή και η εκδίκαση των ενστάσεων, οι βασικοί όροι των συμβάσεων ανάθεσης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

#### Άρθρο 224

Συμπράξεις Δήμων και Κοινοτήτων με τον ιδιωτικό τομέα

Για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα και με τους όρους και τη διαδικασία του ν. 3389/2005 (ΦΕΚ 232 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

#### Άρθρο 225

Προγραμματικές συμβάσεις

1. α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι Δήμοι και οι Κοινότητες, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, καθώς και τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων και των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημοσίου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού.

Στις προγραμματικές συμβάσεις, που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση.

β. Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή κοινωφελών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, αναπτυξιακών ανωνύμων εταιρειών, επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού, Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, επιχειρήσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, επιμελητηρίων, επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, συνεταιρισμών, ενώσεων συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

γ. Η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α' και Κοινωφελών Ιδρυμάτων είναι δυνατή, μόνον, εφόσον αυτά διαθέτουν σχετική εμπειρία και το καταστατικό τους προβλέπει συνεργασία με τους φορείς αυτούς. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23 Α'), και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις ε', στ' και ζ' του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων.

2. α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης. Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.

β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

γ. Σε περίπτωση κατά την οποία συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα, καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

4. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλόμενου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.

5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του

πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος, το Υπουργείο Πολιτισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης» και το δυνάμενο να επιβληθεί, κατά τις σχετικές διατάξεις, τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος».

## Αρθρο 226

### Σύσταση ιδρύματος

#### ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

#### ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

#### ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ -ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα όπως, βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, γηροκομεία, μουσεία ή άλλα επιστημονικά ιδρύματα, συνιστώνται, ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με προεδρικό διάταγμα, που ορίζει το σκοπό, τα όργανα της διοίκησης, τους πόρους, την περιουσία, που αφιερώνεται σε αυτό και το όνομα του ιδρύματος.

Το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού, αφού τηρηθούν και οι ειδικές, για κάθε κατηγορία ιδρυμάτων, διατάξεις.

## Αρθρο 227

### Διοίκηση

1. Τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο που απαρτίζεται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας ή άλλο αιρετό ή μη πρόσωπο που ορίζεται από αυτούς ως πρόεδρος και από έξι (6) έως δέκα (10) μέλη που εκλέγονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Ένα από τα μέλη αυτά εκλέγεται από το διοικητικό συμβούλιο ως αντιπρόεδρος του.

2. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος εκλέγονται δύο τουλάχιστον δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ένας τουλάχιστον σύμβουλος τοπικού διαμερίσματος στην περίπτωση που η έδρα του ιδρύματος βρίσκεται εντός αυτού, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων του ιδρύματος, εφόσον απασχολούνται περισσότεροι από δέκα (10) εργαζόμενοι. Ο ανωτέρω εκπρόσωπος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος εκλέγονται και πρόσωπα που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις ανάλογα με το σκοπό του ιδρύματος ή και πρόσωπα που είναι χρήστες των υπηρεσιών του ιδρύματος.

3. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν υποδείξει σύμβουλο ή εκείνος που έχει υποδειχθεί παραιτήθηκε χωρίς να αντικατασταθεί εκλέγεται σύμβουλος

της πλειοψηφίας.

4 . Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου απαιτείται να είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Δεν επιτρέπεται να εκλεγούν ή να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου ιδιώτες που έχουν στερηθεί τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή που έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση και για όσο διάστημα διαρκεί η στέρηση αυτή, καθώς και όσοι έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε κάποιο από τα πλημμελήματα που αναφέρονται στο άρθρο 146.

6. Τα υφιστάμενα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών και κοινοτικών ιδρυμάτων θα συνεχίσουν να λειτουργούν με την ίδια σύνθεση έως ότου προσαρμοστούν οι συστατικές τους πράξεις προς τις διατάξεις του παρόντος και πάντως όχι πέραν της λήξης της θητείας των μελών τους.

#### Άρθρο 228

##### Συμμετοχή δωρητών στη διοίκηση

1. Δωρητές ιδρυμάτων, που έχουν επιφυλάξει το δικαίωμα να συμμετέχουν αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο, είτε ως μέλη των διοικητικών συμβουλίων είτε να παρίστανται στις συνεδριάσεις αυτών, ασκούν τα δικαιώματα αυτά, όπως ορίζεται κάθε φορά με το προεδρικό διάταγμα σύστασης. Στην περίπτωση αυτή το προεδρικό διάταγμα σύστασης του ιδρύματος εκδίδεται και με πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και όταν σε διάταξη τελευταίας βουλήσεως, με την οποία αφήνεται περιουσία σε ίδρυμα, έχουν επιφυλαχθεί ανάλογα δικαιώματα υπέρ των εκτελεστών της διαθήκης ή άλλων προσώπων.

#### Άρθρο 229

##### Εκλογή και θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων

1. Η εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου γίνεται κάθε δύο χρόνια και λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση των νέων μελών. Μέσα σε έναν μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών για την πρώτη διετία και έναν μήνα από τη λήξη της θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο συνεδριάζει και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κάθε ιδρύματος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 92 ή των άρθρων 90 και 109.

2. Τα μη αιρετά μέλη του διοικητικού συμβουλίου πριν την εγκατάσταση ορκίζονται ενώπιον του δημάρχου.

3. Οι θέσεις μελών του διοικητικού συμβουλίου που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου καλύπτονται με μέλη που εκλέγει το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μέσα σε οκτώ (8) ημέρες, αφότου η θέση έμεινε κενή.

4. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να αντικατασταθούν κατά

τη διάρκεια της θητείας τους, για σπουδαίο λόγο, σχετικό με τη λειτουργία του ιδρύματος, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 73 εφαρμόζονται αναλόγως και για την αναπλήρωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

#### Άρθρο 230

##### Έξοδα παράστασης - Αποζημίωση μελών

1. Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Απαγορεύεται να παρέχεται αμοιβή στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για οποιαδήποτε υπηρεσία τους προς το ίδρυμα. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου που ανήκουν στο προσωπικό του, με οποιαδήποτε σχέση, εισπράττουν τις αποδοχές τους.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας μπορεί να καθορίζονται έξοδα παράστασης στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τα τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000). Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

3. Στον πρόεδρο, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση, για κάθε συνεδρίαση και μέχρι τρεις μηνιαίως, κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης, για κάθε συνεδρίαση, ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής.

#### Άρθρο 231

##### Αναπλήρωση του προέδρου - Απαρτία του διοικητικού συμβουλίου

1. Αναπληρωτής του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου είναι ο αντιπρόεδρος του.

2. Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν τα παρόντα μέλη του είναι περισσότερα από τα απόντα. Στους παρόντες πρέπει να είναι ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 73 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

#### Άρθρο 232

##### Εκτελεστική επιτροπή

Σε κάθε ίδρυμα υπάρχει τριμελής εκτελεστική επιτροπή που αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Τα τακτικά, καθώς και δύο αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία και η θητεία τους είναι διετής. Η εκλογή γίνεται ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα.

#### Αρθρο 233

##### Αρμοδιότητες

1. Το διοικητικό συμβούλιο, ο πρόεδρος του και η εκτελεστική επιτροπή έχουν, ως προς τη διοίκηση του ιδρύματος, τις αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου, δημάρχου και δημαρχιακής επιτροπής, αντιστοίχως.

2. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί με πράξη του που δημοσιεύεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 87 να μεταβιβάσει ορισμένες από τις αρμοδιότητες του σε μέλος της εκτελεστικής επιτροπής ή στον γενικό διευθυντή, που τυχόν προβλέπεται από τον οργανισμό του ιδρύματος ή σε άλλο ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο του.

#### Αρθρο 234

##### Λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου και εποπτεία

1. Τα θέματα, τα σχετικά με τις εργασίες του διοικητικού συμβουλίου, την πρόσκληση των μελών του και της εκτελεστικής επιτροπής σε συνεδρίαση, την απαιτούμενη για τη λήψη αποφάσεως πλειοψηφία, τον έλεγχο και την εκτελεστότητα των αποφάσεων του, το κώλυμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις, την αστική και πειθαρχική ευθύνη των οργάνων διοίκησης του ρυθμίζονται με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων που αφορούν το δημοτικό συμβούλιο, τη δημαρχιακή επιτροπή και τα μέλη τους.

2. Οι κανονισμοί λειτουργίας των ιδρυμάτων και οι οργανισμοί εσωτερικής υπηρεσίας καταρτίζονται από τα διοικητικά συμβούλια και εγκρίνονται από τα οικεία δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια.

3. Για τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου που αφορούν τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό, την εκποίηση ή την ανταλλαγή ακινήτων ή την επιβάρυνση τους με εμπράγματα δικαιώματα, την αποδοχή κληρονομιών και δωρεών που περιέχουν όρο, ή κληροδοσιών, καθώς και τη συνομολόγηση δανείων, απαιτείται προηγούμενη έγκριση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Οι αποφάσεις υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αποστέλλονται μέσα δέκα (10) ημέρες, αφότου περιήλθε στο ίδρυμα η εγκριτική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

#### Αρθρο 235

##### Πόροι

Πόροι των ιδρυμάτων είναι ιδίως:

- α) η ετήσια τακτική ή τυχόν έκτακτη επιχορήγηση του Δήμου ή της Κοινότητας,
- β) κάθε είδους εισφορές, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,
- γ) εισπράξεις από το αντίτιμο των πραγμάτων ή των υπηρεσιών, που

παρέχουν τα ιδρύματα,  
δ) πρόσοδοι από τη δική τους περιουσία, καθώς και από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα.

#### Άρθρο 236

##### Οικονομική διοίκηση

1. Οι διατάξεις που ισχύουν για τους Δήμους και αφορούν τον οργανισμό της εσωτερικής υπηρεσίας, τον προϋπολογισμό, το οικονομικό έτος, τον απολογισμό, την ταμειακή υπηρεσία, τη διαχείριση, τα δάνεια και την περιουσία, εφαρμόζονται και στα ιδρύματα.
2. Εξαιρούνται από τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου τα ιδρύματα, που διέπονται από τους νόμους «περί εκκαθάρισεως και διοικήσεως των εις το κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών», για τα οποία εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των νόμων αυτών, εφόσον δεν τροποποιούνται από τον παρόντα.
3. Τα ιδρύματα, που παίρνουν επιχορήγηση από άλλες πηγές, την εγγράφουν χωριστά στα έσοδα του προϋπολογισμού. Αν η επιχορήγηση παρέχεται στα ιδρύματα για την εκπλήρωση ειδικού σκοπού, εγγράφεται αντίστοιχη πίστωση για το σκοπό αυτόν ιδιαίτερος στα έξοδα του προϋπολογισμού.
4. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθορίζεται ο τρόπος της διαχείρισης φαρμάκων, τροφίμων και υλικού των ιδρυμάτων και ο έλεγχος της.

#### Άρθρο 237

##### Κατάργηση

1. Τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα καταργούνται με τον ίδιο τρόπο που συστάθηκαν και η περιουσία τους περιέρχεται στο Δήμο ή στην Κοινότητα που τα σύστησε. Τις ιδιωτικές περιουσίες, που έχουν περιέλθει στο ίδρυμα με πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου, εξακολουθεί να διαθέτει ο Δήμος ή η Κοινότητα αποκλειστικά για τον ειδικό σκοπό για τον οποίο αφιερώθηκαν, με την επιφύλαξη και των διατάξεων που αφορούν την επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση του περιουσιακού στοιχείου που έχει καταληφθεί ή δωρηθεί για τον ίδιο ή άλλον κοινωφελή σκοπό.
2. Το προσωπικό που υπηρετεί στα ιδρύματα που καταργούνται, εντάσσεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα κατά τις διατάξεις του άρθρου 318 του ν. 1188/1981, όπως ισχύει.

#### Άρθρο 238

##### Ιδρύματα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται

1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που προκύπτουν από συνένωση άλλων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη της λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δήμων ή Κοινοτήτων που καταργούνται με τη συνένωση ως προς τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα του άρθρου 226, που έχουν συσταθεί από τους συνενούμενους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.



2. Τα ανωτέρω δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα περιέρχονται αυτοδικαίως στο νέο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την έναρξη της λειτουργίας του.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

#### Άρθρο 239

##### Σύσταση δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου συνιστώνται με απόφαση των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων. Σκοπός τους είναι η οργάνωση και η λειτουργία ορισμένης δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων, όπως η σύσταση κέντρων κοινωνικής προστασίας, πνευματικών ή αθλητικών κέντρων, βιβλιοθηκών, μουσείων κ.ά..

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας διαπιστώνει τη νομιμότητα της σχετικής απόφασης του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και εκδίδει την πράξη σύστασης του νομικού προσώπου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Στην απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη σύσταση του νομικού προσώπου ορίζονται το όνομα, ο σκοπός, η περιουσία και οι πόροι.

#### Άρθρο 240

##### Διοίκηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Τα δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα διοικούνται από το διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε έως δεκαπέντε μέλη, τα οποία μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι και δημότες ή κάτοικοι που είναι χρήστες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου ή που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις, ανάλογα με το σκοπό του νομικού προσώπου, καθώς και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων του νομικού προσώπου, εφόσον αυτό απασχολεί περισσότερους από δέκα (10) εργαζομένους. Ο ανωτέρω εκπρόσωπος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Ένα τουλάχιστον εκ των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Εάν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι περισσότερα από πέντε (5), δύο (2) τουλάχιστον από αυτά ορίζονται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν ορίσει συμβούλους ή εκείνοι που έχουν οριστεί παραιτηθούν, χωρίς να αντικατασταθούν, μετέχουν σύμβουλοι της πλειοψηφίας. Στις περιπτώσεις που το νομικό πρόσωπο λειτουργεί στην περιφέρεια τοπικού διαμερίσματος ένα μέλος προτείνεται από το οικείο συμβούλιο. Μετά τον ορισμό των μελών το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη αυτά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην περίπτωση που μέλος έχει οριστεί, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας, αυτός αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος αντιστοίχως, του διοικητικού συμβουλίου.

Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου ορίζεται με την απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με απόφαση δημοτικού συμβουλίου για σοβαρό λόγο που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Το νομικό πρόσωπο εκπροσωπείται στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και όταν αυτός κωλύεται ή απουσιάζει από τον αντιπρόεδρο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 227 παράγραφος 5, 234, 235 και των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 236 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα αυτά. Τα θέματα, τα σχετικά με τη λειτουργία του νομικού προσώπου ρυθμίζονται με κανονισμούς που εγκρίνουν τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια. Τα νομικά πρόσωπα, αν δεν διαθέτουν ταμειακή υπηρεσία, εξυπηρετούνται από την ταμειακή υπηρεσία του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

#### Άρθρο 241

##### Συγχώνευση - Κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Η συγχώνευση δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων σε ένα νομικό πρόσωπο, συναφούς σκοπού, γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης για τη συγχώνευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, το νέο νομικό πρόσωπο, στο οποίο συγχωνεύθηκαν τα άλλα, υποκαθίσταται αυτοδικαίως και χωρίς καμία άλλη διατύπωση, σε όλα εν γένει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευθέντων νομικών προσώπων, εξομοιούμενο με καθολικό διάδοχο.

Με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται οι αναγκαίες θέσεις του προσωπικού που υπηρετεί στα παραπάνω δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα, οι οποίες μεταφέρονται αυτοδικαίως στο νέο δημοτικό ή κοινοτικό νομικό πρόσωπο. Τυχόν πλεονάζουσες θέσεις μεταφέρονται με τον ίδιο τρόπο στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα. Στις θέσεις αυτές με την ίδια απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου εντάσσεται, αυτοδικαίως, το προσωπικό με την ίδια σχέση με την οποία υπηρετούσε στα συγχωνευόμενα νομικά πρόσωπα.

Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από το νέο νομικό πρόσωπο χωρίς καμία ειδικότερη διατύπωση για τη συνέχιση από αυτό.

2.α. Είναι δυνατόν επίσης δημοτικά ή κοινοτικά πρόσωπα να συγχωνεύονται με δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα, εφόσον επιδιώκουν τον ίδιο ή παρεμφερή κοινωφελή σκοπό. Περιουσία, κατά την έννοια του άρθρου 96 παρ. 1 του α.ν. 2039/1939 (ΦΕΚ455 Α') εξακολουθεί και μετά τη συγχώνευση να αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, διακεκριμένο από την υπόλοιπη περιουσία, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις του ανωτέρω αναγκαστικού νόμου.

β. Η ανωτέρω συγχώνευση γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τη δημοσίευση της τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα υποκαθίστανται αυτοδικαίως, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευθέντων νομικών προσώπων. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τα ιδρύματα.

γ. Οι θέσεις του προσωπικού των απορροφώμενων δημοτικών ή κοινοτικών

νομικών προσώπων μεταφέρονται αυτοδικαίως στα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα και εντάσσονται στους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας τους. Η ένταξη γίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος σε αντίστοιχη κενή οργανική θέση και ειδικότητα και, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, σε προσωποπαγή θέση. Το ανωτέρω προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το μισθολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας που είχε πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού.

δ. Με την ίδια διαδικασία της περ. β' της παρούσης, η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας των νομικών προσώπων που συγχωνεύονται, περιέρχεται στα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα. Για καθένα από τα ακίνητα που περιέρχονται στην περιουσία του, το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει σχετική πράξη από την οποία προκύπτει η ταυτότητα του ακινήτου. Η πράξη αυτή αποτελεί μεταγραφτέο τίτλο και καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία των Υποθηκοφυλακείων. Οι ιδιωτικές περιουσίες που έχουν περιέλθει στα ανωτέρω ιδρύματα εξακολουθούν και μετά τη συγχώνευση να διατίθενται αποκλειστικά για το σκοπό, για τον οποίο αφιερώθηκαν.

ε. Οι δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης, καθώς και οι δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού των δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων, μετά τη συγχώνευση τους με δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα και μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους που πραγματοποιείται η συγχώνευση, βαρύνουν τους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων, στους οποίους μεταφέρονται οι πιστώσεις των απορροφώμενων Ν.Π.Δ.Δ. με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Για τα επόμενα έτη οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στους προϋπολογισμούς των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων.

3. Νομικά πρόσωπα του άρθρου αυτού, που συστήθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο, καταργούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τη δημοσίευση της απόφασης κατάργησης, η τυχόν περιουσία τους περιέρχεται αυτοδικαίως στο Δήμο ή την Κοινότητα, που τα σύστησε.

4. Νομικά πρόσωπα τα οποία μετά την πάροδο διετίας από την έναρξη ισχύος του παρόντος ή δύο έτη μετά τη δημοσίευση της συστατικής τους πράξης δεν έχουν συντάξει προϋπολογισμό και απολογισμό για δύο διαδοχικά οικονομικά έτη, καταργούνται. Η σχετική πράξη κατάργησης εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

5. Το προσωπικό που υπηρετεί στα νομικά πρόσωπα, που καταργούνται, εντάσσεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα κατά τις διατάξεις του άρθρου 318 του ν. 1188/1981, όπως ισχύει.

## Άρθρο 242

### Έξοδα παράστασης - Αποζημίωση μελών

1. Στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου επιτρέπεται να καταβάλλονται έξοδα παράστασης, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000). Το ύψος των εξόδων παράστασης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης

Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας. Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας.

2. Στον πρόεδρο και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση, και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης των δημάρχων ή των προέδρων της Κοινότητας αντίστοιχα. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Άρθρο 243

Σχολικές Επιτροπές

1. Σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων, που βρίσκονται στα διοικητικά τους όρια, συνιστώνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος και τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Στη διοίκηση των σχολικών επιτροπών μετέχουν υποχρεωτικά οι διευθυντές των αντίστοιχων σχολικών μονάδων, ένας εκπρόσωπος των οικείων συλλόγων γονέων, εφόσον λειτουργούν αντίστοιχοι σύλλογοι και εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σε περίπτωση που το οικείο δημοτικό συμβούλιο δεν συγκροτεί σε εύλογο χρονικό διάστημα τη σχολική επιτροπή δημόσιου σχολείου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απευθύνει σχετικό έγγραφο στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, στο διοικητικό συμβούλιο συλλόγου γονέων και στην αντίστοιχη μαθητική κοινότητα για την υπόδειξη των εκπροσώπων τους εντός τακτής προθεσμίας. Παρερχομένης απράκτου της προθεσμίας αυτής, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας συγκροτεί τη σχολική επιτροπή, ορίζοντας κατά την κρίση του ως μέλη αυτής, έναν δημότη, έναν από τους γονείς των μαθητών του σχολείου και έναν μαθητή.

3. Κάθε σχολική επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως αυτές εκτιμώνται από τον αντίστοιχο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στις περιπτώσεις συστέγασης άλλων σχολικών μονάδων και Ι.Ε.Κ. σε διδακτήριο ή συγκρότημα συγκροτείται ενιαία σχολική επιτροπή, στην οποία συμμετέχει και ο Διευθυντής του Ι.Ε.Κ..

4. Έργο κάθε σχολικής επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

με βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

5. Η εκτέλεση έργων επισκευής και συντήρησης σχολικών κτιρίων από τις σχολικές επιτροπές διέπονται από την 13172/24.3.1995 (ΦΕΚ 217 Β') απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, όπως κάθε φορά ισχύει.

## Άρθρο 244

### Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία

1. Λιμενικά Ταμεία που συνιστώνται, ως δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α') λειτουργούν σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 239 επόμενα και τις ειδικότερες προβλέψεις του παρόντος.

2. Στη διοίκηση των ανωτέρω νομικών προσώπων μεταξύ των προσώπων που ορίζονται μέλη του διοικητικού συμβουλίου, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 240, περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και ο προϊστάμενος της λιμενικής αρχής της έδρας του νομικού προσώπου και, όπου δεν υπάρχει τέτοια αρχή, στην έδρα, ο προϊστάμενος της πλησιέστερης προς αυτήν λιμενικής αρχής.

3. Ειδικά στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του λιμενικού ταμείου εκτείνεται στα όρια περισσότερων του ενός Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), αυτό αποκτά διαδημοτικό χαρακτήρα. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ορίζεται σε εννέα (9) στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή του εκτείνεται στα όρια δύο Ο.Τ.Α., έντεκα (11) στα όρια τριών Ο.Τ.Α. και μέχρι δεκαπέντε (15) στα όρια περισσότερων των τριών Ο.Τ.Α..

Ο αριθμός των αιρετών εκπροσώπων καθενός από τους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. προσδιορίζεται από το ακέραιο ηλικίο της διαίρεσης του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου, δια του αριθμού των μετεχόντων Δήμων. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει υπόλοιπο προς συμπλήρωση του αριθμού των μελών, οι αντίστοιχες θέσεις του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται ανά μία στους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. με το μεγαλύτερο πληθυσμό.

Σε περίπτωση, κατά την οποία προκύπτει αριθμός μεγαλύτερος των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός των αιρετών μειώνεται με αφαίρεση εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. και σε περίπτωση νησιών με αφαίρεση κατά πρώτον των εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. του νησιού, στο οποίο βρίσκεται η έδρα του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου.

Ο πρόεδρος των ανωτέρω νομικών προσώπων και τα μη αιρετά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της έδρας του νομικού προσώπου.

4. Όπου στις σχετικές διατάξεις που διέπουν τα δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αναφέρεται δημοτικό συμβούλιο ή δήμαρχος, για τα νομικά πρόσωπα της ανωτέρω παραγράφου, νοείται το συμβούλιο και ο δήμαρχος της έδρας του νομικού προσώπου.

5. Στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 3 είναι δυνατόν να προβλέπεται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας η λειτουργία αυτοτελών γραφείων εκτός της έδρας του νομικού προσώπου.

6. Είναι δυνατή η μεταφορά της έδρας του νομικού προσώπου της παραγράφου 3 σε παραλιμένα περιοχή μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου και απόφαση των συμβουλίων των Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν. Η μεταφορά της έδρας γίνεται με τον ίδιο τρόπο που ορίστηκε.

7. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

Άρθρο 245

Σύσταση

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Δύο ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν, με απόφαση καθενός από τα δημοτικά ή κοινοτικά τους συμβούλια, να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους. Οι σύνδεσμοι αυτοί αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

2. Η απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, περιέχει τον ειδικό σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει κάθε χρόνο κάθε Δήμος ή κάθε Κοινότητα. Στην απόφαση σύστασης του Συνδέσμου αναφέρονται ρητά και οι υπηρεσίες, για τις οποίες επιβάλλονται τέλη.

3. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αφού ελέγξει τη νομιμότητα των σχετικών αποφάσεων των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν τη σύσταση του Συνδέσμου, εκδίδει σχετική πράξη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την ίδια πράξη, σε περίπτωση που υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στα συμβούλια, ορίζεται και η έδρα του Συνδέσμου.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μπορεί να γίνει υποχρεωτική για ένα Δήμο ή για μία Κοινότητα η συμμετοχή σε Σύνδεσμο του ίδιου νομού ή νησιού, που έχει συσταθεί, εφόσον συντρέχουν, αθροιστικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Αν στο Σύνδεσμο μετέχουν τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των Δήμων και των Κοινοτήτων του νομού ή του νησιού,

β) αν αποφασίσει τη συμμετοχή το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του και

γ) εφόσον εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον.

Η συμμετοχή νέου Δήμου ή Κοινότητας σε υφιστάμενο Σύνδεσμο ή η αποχώρηση από αυτό μέλους του επιτρέπεται, αν το αποφασίσει το συμβούλιο του ενδιαφερόμενου Δήμου ή της ενδιαφερόμενης Κοινότητας και αποδεχθεί την απόφαση το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου με απόφαση του που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Αν το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου δεν αποδέχεται χωρίς ειδική αιτιολογία τη συμμετοχή στο Σύνδεσμο ενός Δήμου ή μίας Κοινότητας,

η συμμετοχή αποφασίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας αν οι ανάγκες των κατοίκων δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν διαφορετικά και δεν παρεμποδίζεται η εκπλήρωση του σκοπού του Συνδέσμου. Το ίδιο ισχύει και για την αποχώρηση από το Σύνδεσμο ενός Δήμου ή μίας Κοινότητας.

5. Τα συμβούλια των Δήμων και Κοινοτήτων που μετέχουν στο Σύνδεσμο μπορούν, με απόφαση τους, που λαμβάνεται όπως ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 3, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 8, να παρατείνουν τη διάρκεια και να μεταφέρουν την έδρα του συνδέσμου, καθώς και να αναπροσαρμόσουν τις εισφορές των μελών του πέρα από τα όρια της συστατικής πράξης.

6. Για τη σύσταση Συνδέσμου Ο.Τ.Α. που υπάγονται στην περιφέρεια περισσότερων όμορων νομών, για τη συμμετοχή ή αποχώρηση μέλους από το Σύνδεσμο αυτόν, την παράταση της διάρκειας, την αναπροσαρμογή των εισφορών των μελών του Συνδέσμου προς αυτόν με την επιφύλαξη της παραγράφου 8 και τον καθορισμό ή τη μεταφορά της έδρας του Συνδέσμου εκδίδεται πράξη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου ευρίσκεται η έδρα του Συνδέσμου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Την εποπτεία του Συνδέσμου αυτού ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου ευρίσκεται η έδρα του.

7. Για τη σύσταση Συνδέσμου Ο.Τ.Α. που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και που υπάγονται στα διοικητικά όρια περισσότερων μη όμορων νομών, για τη συμμετοχή ή αποχώρηση μέλους από το Σύνδεσμο αυτόν, για την παράταση της διάρκειας του Συνδέσμου αυτού, για τον καθορισμό ή τη μεταφορά της έδρας του και για την αναπροσαρμογή της εισφοράς των μελών του προς αυτόν, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Την εποπτεία του Συνδέσμου αυτού ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου βρίσκεται η έδρα του.

8. Η αναπροσαρμογή της εισφοράς Δήμων ή Κοινοτήτων, οι οποίοι είναι μέλη Συνδέσμου, στον οποίο συμμετέχουν άνω των τριών (3) Ο.Τ.Α., γίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του και απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Η πληρωμή των εισφορών αυτών γίνεται χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη έκδοση χρηματικού εντάλματος, από τους δημοτικούς και κοινοτικούς ταμίες στην αρχή του οικονομικού έτους.

## Άρθρο 246

### Διοίκηση

1. Ο Σύνδεσμος διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο, την εκτελεστική επιτροπή και τον πρόεδρο του.

2. Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε Δήμου ή της κάθε Κοινότητας, που εκλέγονται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια τους, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου Δήμου ή της μικρότερης Κοινότητας, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Ο αριθμός των αντιπροσώπων του καθενός από τους λοιπούς Δήμους και Κοινότητες, που μετέχουν στο Σύνδεσμο, βρίσκεται με τη διαίρεση του πληθυσμού του δια του πληθυσμού του

μικρότερου από αυτούς. Αν τυχόν απομένει κλάσμα μεγαλύτερο από μισή μονάδα, υπολογίζεται ως μονάδα.

3. Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τον υπολογισμό της προηγούμενης παραγράφου είναι περισσότερα από είκοσι πέντε (25), κάθε δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει αντιπροσώπους για το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής:

- i. Δήμοι ή Κοινότητες με πληθυσμό από έναν (1) έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους εκλέγουν έναν (1) αντιπρόσωπο,
- ii. από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) εκλέγουν δύο (2) αντιπροσώπους,
- iii. από τριάντα χιλιάδες έναν (30.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000), τρεις (3) αντιπροσώπους,
- iv. από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000), τέσσερις (4) αντιπροσώπους και
- v. από τριακόσιες χιλιάδες έναν (300.001) και άνω, πέντε (5) αντιπροσώπους.

4. Αν, με τον υπολογισμό που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου υπερβαίνει τα εβδομήντα πέντε (75), κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει αντιπροσώπους για το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής:

- i. Δήμοι ή Κοινότητες έως τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους εκλέγουν έναν (1) αντιπρόσωπο,
- ii. από τριάντα χιλιάδες έναν (30.001) κατοίκους και μέχρι ογδόντα χιλιάδες (80.000) εκλέγουν δύο (2) αντιπροσώπους,
- iii. από ογδόντα χιλιάδες έναν (80.001) κατοίκους και μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) εκλέγουν τρεις (3) αντιπροσώπους,
- iv. από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν (150.001) κατοίκους και μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) εκλέγουν τέσσερις (4) αντιπροσώπους,
- v. από τριακόσιες χιλιάδες έναν (300.001) κατοίκους και μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) εκλέγουν πέντε (5) αντιπροσώπους και
- vi. από πεντακόσιες χιλιάδες έναν (500.001) και άνω εκλέγουν έξι (6) αντιπροσώπους.

5. Σε συνδέσμους δύο (2) έως και τεσσάρων (4) Δήμων ή Κοινοτήτων, αν ο αριθμός των αντιπροσώπων, σύμφωνα με τον υπολογισμό που προβλέπει η παράγραφος 2, είναι μεγαλύτερος από είκοσι πέντε (25) ή μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3.

Αν τυχόν, και κατά τον υπολογισμό που προβλέπουν οι διατάξεις της παραγράφου 3, ο αριθμός των αντιπροσώπων είναι μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου συγκροτείται πάλι από πέντε (5) αντιπροσώπους. Για να συμπληρωθούν οι κενές θέσεις ορίζεται από ένας αντιπρόσωπος των Δήμων που έχουν το μεγαλύτερο πληθυσμό κατά σειρά. Σε Συνδέσμους δύο Δήμων ή Κοινοτήτων, αν δεν συμπληρώνεται ο αριθμός πέντε (5) αντιπροσώπων ούτε με τον υπολογισμό αυτόν, το συμβούλιο του Συνδέσμου συγκροτείται από δύο (2) αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει το μικρότερο πληθυσμό και από τρεις (3) αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό.

6. Για όλη τη διάρκεια της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου, τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια εκλέγουν ως αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου μέλη τους ή τον δήμαρχο. Στην περίπτωση που ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει περισσότερους από δύο (2) εκπροσώπους, ένας (1) από αυτούς εκλέγεται από τη μειοψηφία του



δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Η εκλογή γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών.

Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 23 η εκλογή γίνεται μέσα σε δέκα (10) μέρες από την εγκατάσταση των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών. Η θητεία των αντιπροσώπων λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 1, πλην του πρώτου εδαφίου και της παραγράφου 3 του άρθρου.

Σε Συνδέσμους που συνιστώνται μετά την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, οι αντιπρόσωποι εκλέγονται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου. Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ορίσουν αντιπροσώπους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου, ώσπου να γίνει η εκλογή, η οποία δεν μπορεί να γίνει σε χρονικό διάστημα πέραν των τριών (3) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου, μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας και, αν οι αντιπρόσωποι του ίδιου Δήμου ή της ίδιας Κοινότητας είναι περισσότεροι, μετέχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος Συνδυασμού, κατά τη σειρά της εκλογής τους.

7. Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται στην έδρα του Συνδέσμου, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την εκλογή των αντιπροσώπων, ύστερα από πρόσκληση του αντιπροσώπου του Δήμου ή της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου. Αν υπάρχουν περισσότεροι αντιπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου, το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται με πρόσκληση του δημάρχου, εφόσον αυτός είναι αντιπρόσωπος, ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, που είναι αντιπρόσωπος και έλαβε τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος, κατά σειρά, στην απόφαση του δικαστηρίου για την ανακήρυξη των επιτυχόντων. Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής για διετή θητεία.

Αν κανένας από τους αντιπροσώπους της έδρας του Συνδέσμου δεν συγκαλέσει το διοικητικό συμβούλιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία, η πρόσκληση γίνεται από τον αντιπρόσωπο του Δήμου ή Κοινότητας μέλους του Συνδέσμου που έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό μετά από αυτόν της έδρας.

Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου, σχετικά με τον αντιπρόσωπο που θα υπογράψει την πρόσκληση, εφαρμόζονται ανάλογα και στην παραπάνω περίπτωση.

Στη συνεδρίαση προεδρεύει αυτός που συγκάλεσε το διοικητικό συμβούλιο και, αν δεν παρίσταται, άλλος αντιπρόσωπος του ίδιου Δήμου και Κοινότητας κατά τη σειρά που είναι γραμμένοι στην απόφαση του δικαστηρίου, ή ο αντιπρόσωπος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό, μετά τον Ο.Τ.Α. της έδρας του Συνδέσμου, Δήμου ή Κοινότητας, από αυτούς που οι αντιπρόσωποι τους παρίστανται στη συνεδρίαση, σύμφωνα με τη σειρά που είναι γραμμένοι στην απόφαση του δικαστηρίου.

Οι διατάξεις του άρθρου 104 εφαρμόζονται ανάλογα.

Για τη διεξαγωγή της εκλογής, που προβλέπει η παράγραφος αυτή, το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου έχει νόμιμη συγκρότηση, εφόσον έχει ορισθεί αριθμός αντιπροσώπων ίσος με τα τρία πέμπτα (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του και έχουν παρέλθει οι προθεσμίες της παραγράφου 6 του παρόντος. Η απαρτία υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των μελών.

8. Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του συμβουλίου του Συνδέσμου, ως πρόεδρο, και δύο (2) μέλη, σε συμβούλια έως και είκοσι πέντε (25) μελών. Σε συμβούλια από είκοσι έξι (26) έως εβδομήντα πέντε

(75) μέλη, η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη και, σε πολυμελέστερα συμβούλια, από τον πρόεδρο και έξι (6) μέλη. Από τα μέλη αυτά το ένα (1) εκλέγεται αντιπρόεδρος. Στις τριμελείς εκτελεστικές επιτροπές, εκλέγεται και ένα (1) αναπληρωματικό μέλος, στις πενταμελείς δύο (2) και στις επταμελείς τρία (3). Η εκλογή των μελών της εκτελεστικής επιτροπής γίνεται κάθε δύο (2) χρόνια, σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 7, και η θητεία τους λήγει με την εγκατάσταση των νέων μελών της. Τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους για σοβαρό λόγο σχετικά με τη λειτουργία του συνδέσμου με απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

9. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου εφόσον έχει περισσότερα από είκοσι πέντε (25) μέλη έχει απαρτία, όταν παρίσταται το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών του.

10. Η παραίτηση από τα αξιώματα του προέδρου και του αντιπροέδρου του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, καθώς και του μέλους της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου και γίνεται οριστική αφότου το διοικητικό συμβούλιο την αποδεχθεί. Για το σκοπό αυτόν το διοικητικό συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση κατά την οποία, μετά την αποδοχή των παραιτήσεων, προβαίνει στην εκλογή νέων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 7.

Σε κάθε περίπτωση η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας.

11. Η συμμετοχή νέου Δήμου ή Κοινότητας σε υφιστάμενο Σύνδεσμο είναι δυνατή διαρκούσης της δημοτικής και κοινοτικής περιόδου. Η εκπροσώπηση του στα όργανα διοίκησης του Συνδέσμου γίνεται από την έναρξη της νέας δημοτικής και κοινοτικής περιόδου.

#### Άρθρο 247

#### Αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων του Συνδέσμου

1. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου έχει τις αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου και ο πρόεδρος του τις αρμοδιότητες του δημάρχου και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Οι σχετικές διατάξεις που αφορούν τους Δήμους εφαρμόζονται αναλόγως ως προς τη διοίκηση του Συνδέσμου.

Η εκτελεστική επιτροπή έχει τις αρμοδιότητες της δημορχιακής επιτροπής και όλες αρμοδιότητες της αναθέτει το ίδιο το συμβούλιο.

Δεν μεταβιβάζονται στην εκτελεστική επιτροπή οι αρμοδιότητες, που προβλέπονται για τη διάλυση του Συνδέσμου.

2. Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση αστικών ή αγροτικών ακινήτων ή η σύσταση δουλείας σε βάρος τους, υπέρ Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων για δημόσια ωφέλεια. Οι διατάξεις που αφορούν την απαλλοτρίωση υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων εφαρμόζονται ανάλογα.

3. Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, τον έλεγχο και την εκτελεστικότητα των αποφάσεων εφαρμόζονται ανάλογα και για τα συλλογικά όργανα των Συνδέ-

σμων.

4. Οι διατάξεις που αναφέρονται στην αστική και πειθαρχική ευθύνη των αιρετών οργάνων, στις υποχρεώσεις των δημοτικών συμβούλων και στο κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση εφαρμόζονται ανάλογα και για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου.

5. Στην περίπτωση που Σύνδεσμος δεν διαθέτει ταμειακή υπηρεσία, δύναται να εξυπηρετείται από την αντίστοιχη υπηρεσία του Ο.Τ.Α. της έδρας του και εάν δεν υπάρχει, την ταμειακή υπηρεσία άλλου Ο.Τ.Α. μέλους του. Σε αυτή την περίπτωση στον Ο.Τ.Α. καταβάλλεται οικονομική αποζημίωση από το Σύνδεσμο, το ύψος της οποίας, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

6. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου μπορεί με απόφαση του, η οποία δημοσιεύεται στον ειδικό χώρο των ανακοινώσεων του Συνδέσμου, να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του στον αντιπρόεδρο.

7. Όταν ο πρόεδρος του Συνδέσμου απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντα του ασκεί ο αντιπρόεδρος και όταν απουσιάζει ή κωλύεται και αυτός, το μέλος της εκτελεστικής επιτροπής που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους.

8. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου Ο.Τ.Α., που υπάγεται σε περισσότερους νομούς, μπορεί να συνεδριάζει και στην έδρα οποιουδήποτε Ο.Τ.Α. μέλους, αν αυτό το αποφασίσει το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής.

## Αρθρο 248

### Έξοδα παράστασης και κίνησης

1. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου εισπράττει έξοδα παράστασης, που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εφόσον ο απολογισμός του προηγούμενου έτους του Συνδέσμου υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 ευρώ). Εφόσον ο απολογισμός του Συνδέσμου υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000 ευρώ), έξοδα παράστασης εισπράττει και ο αντιπρόεδρος. Τα έξοδα αυτά ανέρχονται στο ήμισυ των εξόδων παράστασης του προέδρου του Συνδέσμου.

2. Για τις μετακινήσεις, που πραγματοποιούν ο πρόεδρος και τα λοιπά μέλη του διοικητικού συμβουλίου έξω από την έδρα τους για την εκτέλεση υπηρεσίας, μπορούν να καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα και ημερήσια αποζημίωση, που καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου, εκτός από τον πρόεδρο, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις των συλλογικών αυτών οργάνων δικαιούνται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση και για τρεις το πολύ συνεδριάσεις το μήνα για το καθένα από τα συλλογικά αυτά όργανα. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο

πρόεδρος και σε αντίθετη περίπτωση των εξόδων παράστασης, που λαμβάνει ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου.

## Άρθρο 249

### Πόροι

1. Πόροι του Συνδέσμου είναι:

- α) Οι πρόσοδοι από την περιουσία του,
- β) οι ετήσιες εισφορές των Δήμων και Κοινοτήτων,
- γ) δωρεές, επιχορηγήσεις και εισφορές που παρέχει το Δημόσιο ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί,
- δ) οι πρόσοδοι από τους φόρους, τα τέλη και τα δικαιώματα που επιβάλλονται υπέρ του Συνδέσμου, και
- ε) κάθε άλλη πηγή.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των εισφορών της παραγράφου 1 από τα μέλη του Συνδέσμου, έως το τέλος του πρώτου εξαμήνου κάθε έτους, αυτές παρακρατούνται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου και αποδίδονται, απευθείας, σε αυτόν.

3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου επιβάλλονται τέλη για τις παρεχόμενες αντίστοιχες υπηρεσίες, σε βάρος των κατοίκων των Ο.Τ.Α. που είναι μέλη του Συνδέσμου, εφόσον τούτο προβλέπεται στην απόφαση σύστασης του. Το ύψος των τελών καθορίζεται με κριτήριο τις δαπάνες του Συνδέσμου, για την παροχή των υπηρεσιών αυτών, όπως ειδικότερα προσδιορίζονται με την απόφαση του διοικητικού τους συμβουλίου, η οποία κοινοποιείται στις ταμειακές υπηρεσίες των μελών του ή, ελλείψει αυτών, στις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Οι ανωτέρω υπηρεσίες παρακρατούν υποχρεωτικά και αποδίδουν απευθείας στο Σύνδεσμο το ποσό που του αναλογεί από τα έσοδα των αντίστοιχων τελών.

## Άρθρο 250

### Λύση

1. Ο Σύνδεσμος λύεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του:

- α) Όταν έχει εκπληρωθεί ο σκοπός του ή
- β) όταν λήξει το χρονικό διάστημα για το οποίο έχει συσταθεί.

2. Ο Σύνδεσμος λύεται, επίσης, αν τα δύο τρίτα (2/3) των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων και των Κοινοτήτων που μετέχουν στο Σύνδεσμο, αποφασίσουν τη λύση, επειδή διαπιστώνεται αδυναμία για την εκπλήρωση του σκοπού του. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει τη σχετική απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Σύνδεσμος λύεται και εάν για οποιονδήποτε λόγο δεν έχουν συγκροτηθεί τα όργανα του για διάστημα περισσότερο από ένα (1) χρόνο.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας διαπιστώνει τη συνδρομή των ανωτέρω και εκδίδει σχετική απόφαση για τη λύση του Συνδέσμου.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται, κατ' εξαίρεση της επόμενης παραγράφου,

θέματα σχετικά με την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του Συνδέσμου που λύεται, καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση, ανάλογα με το ύψος της ετήσιας εισφοράς κάθε Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει. Τυχόν επιχορήγηση του Συνδέσμου, που λύεται, για εξόφληση οφειλών του προς τρίτους, περιέρχεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος και προβαίνει, απευθείας, σε αυτήν.

3. Τα θέματα που αφορούν την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων ενός Συνδέσμου που διαλύεται, καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση του ρυθμίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, ανάλογα με το ύψος της ετήσιας εισφοράς κάθε Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει.

4. Το προσωπικό που τυχόν υπηρετεί στους Συνδέσμους, που διαλύονται, μεταφέρεται αυτοδικαίως και κατανέμεται με την ίδια σχέση εργασίας που είχε, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας στους Ο.Τ.Α., που αποτελούσαν το Σύνδεσμο ανάλογα με τον πληθυσμό τους ή τις οικονομικές τους δυνατότητες βάσει των προϋπολογισμών των τριών (3) τελευταίων ετών.

#### Άρθρο 251

Σύνδεσμοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται

1. Στην περίπτωση που οι Δήμοι ή Κοινότητες που συνενώνονται και αποτελούν έναν νέο Δήμο συμμετέχουν όλοι τους ή μερικοί από αυτούς σε Σύνδεσμο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο Σύνδεσμος αυτός, εφόσον η περιοχή αρμοδιότητας του είναι ίδια ή μικρότερη της εδαφικής περιφέρειας του νέου Ο.Τ.Α., καταργείται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας του νέου Δήμου ή Κοινότητας. Την εκτέλεση του σκοπού, για τον οποίο, είχε συσταθεί ο Σύνδεσμος, αναλαμβάνει αυτοδικαίως και συνεχίζει ο νέος Δήμος ή Κοινότητα, ο οποίος υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Συνδέσμου ως καθολικός διάδοχος. Το προσωπικό και η περιουσία του Συνδέσμου περιέρχονται αυτοδικαίως στο νέο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την έναρξη της λειτουργίας του.

2. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που προκύπτουν από συνένωση ή καταργούνται και συνενώνονται σε περισσότερους από έναν νέους Ο.Τ.Α., υπεισέρχονται αυτοδικαίως, από την έναρξη της λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δήμων ή Κοινοτήτων που καταργούνται με τη συνένωση και συμμετέχουν στους Συνδέσμους κάθε κατηγορίας που μετείχαν οι καταργηθέντες.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

#### Άρθρο 252

Ορισμοί - διακρίσεις

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ  
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ  
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α  
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις, οι οποίες καλούνται επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις παρακάτω ειδικότερες ρυθμίσεις. Οι επιτρεπόμενες μορφές των επιχειρήσεων αυτών είναι οι εξής:

- α. Δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις,
- β. Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α..

2. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να συνιστά δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη δραστηριοτήτων, συναφών με αντίστοιχου περιεχομένου αρμοδιότητες αυτών, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 254 παράγραφος 1.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. συνιστώνται είτε μόνον από έναν ή περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες είτε με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τρίτους, σύμφωνα με τις παρακάτω διακρίσεις. Οι εταιρείες αυτές λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920.

α. Οι ανώνυμες εταιρείες που συνιστώνται από περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες είτε με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρούνται επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., εφόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα διαθέτουν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου. Το υπόλοιπο εταιρικό κεφάλαιο μπορεί να κατέχεται από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Στην εταιρεία της μορφής αυτής είναι δυνατή η συμμετοχή του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ..

β. Οι ανώνυμες εταιρείες, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν μόνον Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή και άλλοι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α. και των ενώσεων τους ή και της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης, την προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα προγράμματα ή την εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, αποτελούν αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α..

Στην ανώνυμη εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή η συμμετοχή και φορέων του δημόσιου τομέα, συνεταιρισμών και ενώσεων αυτών, επιστημονικών φορέων, επιμελητηρίων, φορέων συλλογικών κοινωνικών ή οικονομικών συμφερόντων, καθώς και τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων. Στην περίπτωση αυτή οι Ο.Τ.Α. και οι λοιποί φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατέχουν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου.

γ. Για την αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων είναι δυνατή η σύσταση ανώνυμης εταιρείας μόνον από έναν Δήμο ή μία Κοινότητα, η οποία καλείται δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία.

4. Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. που συνιστώνται βάσει ειδικών διατάξεων νόμου, οι οποίες διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους, αποτελούν αντίστοιχες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού.

5. Οι επιχειρήσεις των προηγούμενων παραγράφων αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

6. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή συμμετέχουν σε καμία άλλη εταιρεία ή κοινοπραξία οποιασδήποτε μορφής, πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στο παρόν άρθρο. Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για τη συμμετοχή τους σε ανώνυμη εταιρεία, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 265 παρ. 2 του παρόντος, ή σε άλλα εταιρικά σχήματα, τα οποία

ειδικοί κανόνες προβλέπουν για την εφαρμογή εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

7. Ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Δήμων και Κοινοτήτων δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση Ο.Τ.Α..

8. Η ευθύνη Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. περιορίζεται κατά το τμήμα της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

9. Ως φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του παρόντος μέρους νοούνται η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η Ε.Ν.Α.Ε., οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, οι Σύνδεσμοι και οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α..

#### Άρθρο 253

##### Κανόνες σύστασης

1. Η σύσταση ή η συμμετοχή σε επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής γίνεται μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Στην απόφαση αυτή καθορίζονται η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, η διοίκηση, οι πόροι και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

2. Της ανωτέρω απόφασης προηγείται η εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας. Η ίδια υποχρέωση υφίσταται και σε κάθε περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου ή της εισφοράς του Ο.Τ.Α. στην επιχείρηση.

3. Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται από Δήμο ή Κοινότητα σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. ενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Οι εκθέσεις εκτίμησης δημοσιεύονται στο Τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

4. Στις αποφάσεις των Ο.Τ.Α. ή των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη σύσταση ή συμμετοχή σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. περιλαμβάνεται η ειδικότερη κατηγορία επιχείρησης, στην οποία αυτή εντάσσεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 252. Η αναφορά της ιδιαίτερης κατηγορίας επιχείρησης γίνεται υποχρεωτικά και στο καταστατικό αυτής, καθώς επίσης και σε όλα τα έγγραφα που η επιχείρηση απευθύνει προς τρίτους.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., είναι δυνατόν να καθορίζονται ειδικότεροι όροι ή προϋποθέσεις που αφορούν το περιεχόμενο της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για σύσταση ή για συμμετοχή σε επιχείρηση, τα αναγκαία στοιχεία της οικονομοτεχνικής μελέτης, η διαδικασία ελέγχου αυτής, καθώς και κάθε άλλο ειδικό ζήτημα αναγκαίο για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

#### Άρθρο 254

##### Σύσταση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'  
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ  
ΤΜΗΜΑ Α'  
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να συστήσει δημοτική ή κοινοτική κοινωφελή επιχείρηση με σκοπό την οργάνωση λειτουργιών ή δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με τις αρμοδιότητες τους, που αναφέρονται στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος, με εξαίρεση την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, τη δημιουργία και συντήρηση πρασίνου και τη λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

Σκοπός των ανωτέρω επιχειρήσεων μπορεί να είναι επίσης η οργάνωση δημοτικής συγκοινωνίας, καθώς και η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

2. Είναι δυνατή από την κοινωφελή επιχείρηση η παράλληλη επιδίωξη περισσότερων σκοπών, κατά τα ανωτέρω, οι οποίοι είναι μεταξύ τους συναφείς και σε κάθε περίπτωση δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή κοινωφελούς επιχείρησης σε άλλες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α..

3. Αντικείμενο δραστηριότητας της κοινωφελούς επιχείρησης δεν μπορούν να αποτελέσουν, καθ' οιανδήποτε μορφή, οι παραχωρηθείσες στους Ο.Τ.Α. κρατικές αρμοδιότητες, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 75 παρ. ΙΙ του παρόντος.

4. Η σύσταση κοινωφελούς επιχείρησης γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελεί το καταστατικό της επιχείρησης και σε περίπτωση σύστασης εμπραγμάτων δικαιωμάτων, μεταγραφτέο τίτλο στο υποθηκοφυλακείο.

#### Άρθρο 255

##### Διοίκηση

1. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, αποτελούμενο από επτά (7) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά τουλάχιστον τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας, ένας (1) είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζόμενους, υποδεικνυόμενος από τη γενική συνέλευση αυτών, και ένας (1) είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. Στην περίπτωση των αιρετών μελών τουλάχιστον ένα μέλος εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία.

2. Η θητεία του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εκτός αν στην πράξη σύστασης της επιχείρησης προβλέπεται μικρότερη θητεία. Σε κάθε περίπτωση η θητεία του λήγει το



αργότερο τρεις (3) μήνες μετά την εγκατάσταση του νέου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι δυνατόν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που τα όρισε, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Για την αντικατάσταση του εκπροσώπου των εργαζομένων και του κοινωνικού φορέα της περιοχής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του οργάνου που τους πρότεινε.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης προσλαμβάνεται διευθυντής μετά από σχετική προκήρυξη. Στον κανονισμό προσωπικού καθορίζονται τα προσόντα που πρέπει να έχει ο διευθυντής της επιχείρησης. Ως διευθυντής δεν μπορεί να ορισθεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

5. Στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, ανάλογα με τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία ορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης. Με την ίδια διαδικασία μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του. Για τον καθορισμό των αποζημιώσεων της παραγράφου αυτής λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται τα ανώτερα χρηματικά όρια των ως άνω αποζημιώσεων.

## Άρθρο 256

### Έγκριση αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αν αυτές αφορούν:

α) Την ψήφιση του προϋπολογισμού, του ισολογισμού και της έκθεσης πεπραγμένων.

β) Την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα.

γ) Τη διάθεση των καθαρών κερδών ή τη διενέργεια επενδύσεων.

δ) Την αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης.

ε) Τη συγχώνευση ή τη λύση της επιχείρησης,

στ) Τη σύναψη δανείων και

ζ) Την έγκριση των κανονισμών του επομένου άρθρου.

2. Για τη νόμιμη λήψη ή έγκριση των ανωτέρω αποφάσεων απαιτείται η πλειοψηφία του συνόλου των μελών του αντίστοιχου συμβουλίου.

3. Η έγκριση παρέχεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τότε που κοινοποιήθηκε η απόφαση στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, θεωρείται ότι η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου έχει εγκριθεί.

## Αρθρο 257

### Κανονισμοί - Συμβάσεις

1. Το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης συντάσσει υποχρεωτικά τους ακόλουθους κανονισμούς:

α. Εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών, με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης, οι θέσεις του προσωπικού κατά ειδικότητα, καθώς και το ανώτατο όριο αυτού.

β. Κανονισμό προσωπικού, ο οποίος καθορίζει την υπηρεσιακή κατάσταση αυτού, τα προσόντα πρόσληψης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, καθώς και τις πειθαρχικές του ευθύνες.

γ. Κανονισμό οικονομικής διαχείρισης.

Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης μπορεί να συντάσσονται και άλλοι κανονισμοί, οι οποίοι κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία αυτής.

2. Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης των έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών των κοινωφελών επιχειρήσεων, καθώς και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου διενεργείται σύμφωνα με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις που ισχύουν για τους Ο.Τ.Α..

Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να συντάσσει αντίστοιχους κανονισμούς στο πλαίσιο των ανωτέρω κανόνων.

## Αρθρο 258

### Προσωπικό

1. Το προσωπικό των κοινωφελών επιχειρήσεων συνδέεται με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και προσλαμβάνεται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις που ισχύουν για την πρόσληψη του προσωπικού των Ο.Τ.Α. με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

2. Είναι δυνατή, μετά από σχετική αίτηση, η απόσπαση υπαλλήλων Ο.Τ.Α. προς κοινωφελή επιχείρηση του για δύο (2) έτη, που μπορούν να παραταθούν για ισόχρονο διάστημα, εφόσον η σχετική ανάγκη θεμελιώνεται επαρκώς. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας κατόπιν σχετικού αιτήματος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης.

3. Ομοίως, είναι δυνατή η απόσπαση υπαλλήλων, υπό τους αυτούς χρονικούς περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου, από μία κοινωφελή επιχείρηση προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου Ο.Τ.Α., καθώς και προς δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 266, με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων και έγκριση του δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

4. Οι αποδοχές των αποσπώμενων υπαλλήλων καταβάλλονται από την επιχείρηση προς την οποία γίνεται η απόσπαση.

## Αρθρο 259

### Χρηματοδότηση

### ΤΜΗΜΑ Β'

## ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

1. Η κοινωφελής επιχείρηση είναι δυνατόν να χρηματοδοτείται από τον οικείο Ο.Τ.Α. για τις δραστηριότητες και τις παρεχόμενες από αυτήν υπηρεσίες, μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η κατάθεση από την επιχείρηση διεισδυτικού προγράμματος δράσης αυτής, στο οποίο οπωσδήποτε αναφέρονται οι δραστηριότητες και οι υπηρεσίες, η οικονομική δαπάνη αυτών και η ενδεχόμενη χρηματοδότηση τους από τυχόν τέλη της παραγράφου 3 ή άλλους πόρους, καθώς και οι ειδικότεροι όροι άσκησης της.

Τα στοιχεία του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και εκείνα που συναφώς προκρίνουν ο Ο.Τ.Α. και η κοινωφελής επιχείρηση, μεταξύ των οποίων οπωσδήποτε τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μερών, καθώς και ρήτρες σε περίπτωση παραβάσεως συμφωνηθέντων όρων, αποτελούν το περιεχόμενο συμβάσεως, η οποία συνάπτεται μεταξύ τους.

2. Για τη χρηματοδότηση της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν οι διατάξεις του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, ΦΕΚ 248 Α'), όπως ισχύει και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί από την επιχείρηση για άλλους σκοπούς, εκτός αυτών που αναφέρονται στο πρόγραμμα δράσης, ούτε να αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδότησης προς άλλη επιχείρηση Ο.Τ.Α..

3. Εφόσον η δραστηριότητα της επιχείρησης συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών, είναι δυνατή, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτής, η είσπραξη εύλογης αποζημίωσης από τους αποδέκτες αυτών για κάλυψη μέρους του κόστους των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η σχετική απόφαση υπόκειται στην προηγούμενη έγκριση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., μπορεί να προσδιορίζονται τα βασικά στοιχεία που περιέχει το πρόγραμμα δράσης αυτού του άρθρου, ο τρόπος καθορισμού του ύψους της χρηματοδότησης, οι προϋποθέσεις αναθεώρησης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

5. Αύξηση κεφαλαίου κοινωφελούς επιχείρησης δεν επιτρέπεται πριν την πάροδο τετραετίας από τη σύστασή της. Το κεφάλαιο που προέρχεται από αύξηση κεφαλαίου αφορά μόνον σε επενδυτικό πρόγραμμα ή σε επέκταση των σκοπών της επιχείρησης, αποκλειόμενης απολύτως της χρησιμοποίησής του για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών της.

6. Ο οικείος Ο.Τ.Α. με απόφαση του συμβουλίου του είναι δυνατόν να παραχωρεί χωρίς αντάλλαγμα προς την επιχείρηση, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την επιτέλεση των σκοπών της, τη χρήση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού ή άλλων μέσων. Η για ορισμένο χρόνο περαιτέρω παραχώρηση αυτών προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ιδίου Ο.Τ.Α. επιτρέπεται, αν τούτο εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και εφόσον η τελευταία αναλαμβάνει τις δαπάνες συντήρησής τους.

7. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις.

## Διαχείριση

1. Η διαχείριση των κοινωφελών επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική ή κοινοτική διαχείριση.
2. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των επιχειρήσεων συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος.
3. Η έγκριση του προϋπολογισμού της επιχειρήσεως από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, λαμβάνει χώρα το αργότερο εντός μηνός από την ψήφιση του προϋπολογισμού του οικείου Ο.Τ.Α..
4. Έως το τέλος Απριλίου του επόμενου της διαχειριστικής περιόδου έτους το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης υποβάλλει στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως μαζί με σχετική έκθεση των ελεγκτών του άρθρου 261, καθώς και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, ότι τηρήθηκαν οι σχετικές προβλέψεις της νομοθεσίας και των κανονισμών της επιχείρησης. Στις ως άνω εκθέσεις περιλαμβάνεται ειδική αναφορά σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος δράσης του άρθρου 259 του παρόντος. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή, αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση ή μη του ισολογισμού, διατυπώνοντας σχετικά και τις παρατηρήσεις του επ' αυτού.
5. Ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ευθύνεται για οφειλές ή οποιεσδήποτε υποχρεώσεις έχει αναλάβει η επιχείρηση έναντι τρίτων.
6. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση τήρησης βιβλίων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων Γ' κατηγορίας κατά την ισχύουσα νομοθεσία.
7. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μετά την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, την αφαίρεση των αποσβέσεων και τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, μπορεί να διατίθενται για τη βελτίωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή να διατίθενται στο Δήμο ή στην Κοινότητα για την εκτέλεση κοινωφελών έργων.  
Μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου η εκτέλεση των κοινωφελών έργων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να γίνει από την ίδια την επιχείρηση, για λογαριασμό του Δήμου ή της Κοινότητας ή να διατεθούν τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης για την παροχή υπηρεσιών προς το Δήμο ή την Κοινότητα ή την παροχή υπηρεσιών προς τους δημότες.
8. Με την ίδια διαδικασία το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, εκτιμώντας τους στόχους, την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα της, μπορεί να κρατήσει μέχρι δώδεκα τοις εκατό (12%) από τα καθαρά κέρδη, σε ιδιαίτερο λογαριασμό για την παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους, με τη μορφή πρόσθετης αμοιβής. Τα κριτήρια και η διαδικασία καταβολής των αμοιβών αυτών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται στον κανονισμό προσωπικού της επιχείρησης.

Άρθρο 261

Διαχειριστικός έλεγχος

1. Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές, που επιλέγονται και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους. Ως ελεγκτές ορίζονται ορκωτοί ελεγκτές ή πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να οριστούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρεία. Ο ορισμός ορκωτών ελεγκτών είναι υποχρεωτικός στον έλεγχο επιχείρησης που έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000 ευρώ) ευρώ.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, μπορεί να διενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης από ελεγκτές της προηγούμενης παραγράφου που ορίζονται από τον ίδιο. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και το ύψος της αμοιβής τους, η οποία βαρύνει την επιχείρηση. Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος μπορεί επίσης να διενεργείται από ελεγκτές της προηγούμενης παραγράφου με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να διενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος και από Οικονομικούς Επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Για την ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών.

4. Σοβαρή παράβαση των καθηκόντων εκ μέρους των αιρετών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι δυνατόν να συνιστά και πειθαρχικό αδίκημα κατά τις διατάξεις του άρθρου 142 του παρόντος.

Άρθρο 262

Λύση

ΤΜΗΜΑ Γ'  
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

1. Δημοτική ή κοινοτική κοινωφελής επιχείρηση μπορεί να λυθεί πριν την πάροδο της διάρκειας της με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την ίδια διαδικασία λύεται η επιχείρηση υποχρεωτικά, εάν καταστεί ανενεργός για χρονικό διάστημα άνω των δύο (2) ετών.

2. Τη λύση της επιχείρησης ακολουθεί η εκκαθάριση αυτής. Μετά την εκκαθάριση της επιχείρησης, όσα περιουσιακά στοιχεία απομένουν περιέρχονται στο Δήμο ή την Κοινότητα που την είχε συστήσει.

3. Η εκκαθάριση γίνεται μόνον από ορκωτούς ελεγκτές που ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

Άρθρο 263

## Συγχώνευση

1. Δύο ή περισσότερες κοινωφελείς επιχειρήσεις του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.
2. Με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, η οποία λαμβάνεται μετά από εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κ.ν. 2190/1920, και την εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης, λύονται χωρίς εκκαθάριση οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις και συστήνεται νέα κοινωφελής επιχείρηση. Η απόφαση αυτή περιέχει τα στοιχεία του άρθρου 253 παράγραφος 1 και δημοσιεύεται κατά τον τρόπο που ορίζεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 254.
3. Από τη σύσταση της η νέα επιχείρηση υπεισέρχεται αυτοδικαίως, ως καθολικός διάδοχος, στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των καταργούμενων επιχειρήσεων.
4. Για τη μεταβίβαση ή εισφορά των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, για κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων παθητικού ή ενεργητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και κάθε εμπράγματος ή ενοχικού δικαιώματος, καθώς και για κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που αφορά τη σύσταση της νέας επιχείρησης ισχύουν οι απαλλαγές του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ 137 Α', 24.8.1993).
5. Το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου των επιχειρήσεων που συγχωνεύθηκαν μεταφέρεται σε αντίστοιχες θέσεις της νέας επιχείρησης.  
Πλεονάζον προσωπικό απολύεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της νέας επιχείρησης. Η αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού βαρύνει τον οικείο Ο.Τ.Α..

### Άρθρο 264

Εξουσιοδοτήσεις - Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

### ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται:

- α) Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού, τη θητεία και την αντικατάστασή τους.
- β) Τα θέματα που αφορούν τη σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, την απαρτία και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου, του προέδρου και του διευθυντή της επιχείρησης.
- γ) Τα σχετικά με τη συγχώνευση, λύση και εκκαθάριση της επιχείρησης.
- δ) Ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διαχείριση ή το χειριστικό έλεγχο, καθώς και κάθε ειδικό θέμα, σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 254 έως 263.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'  
ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α.

1. Δήμοι ή Κοινότητες, μόνοι ή με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τρίτους, δύνανται να συνιστούν ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας και τις ειδικότερες ρυθμίσεις των επόμενων παραγράφων.
  - α. Οι Δήμοι, οι Κοινότητες, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και οι λοιποί φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μη προνομιούχες μετοχές, που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου. Κατά το υπόλοιπο μπορεί να συμμετέχουν το Δημόσιο και φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.
  - β. Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 3 του κ.ν. 2190/1920, και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.
  - γ. Αν η επιχείρηση λυθεί, οι Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν σε αυτή έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας.
2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες επιτρέπεται να συμμετέχουν σε άλλες ανώνυμες εταιρείες πέραν αυτών του παρόντος άρθρου. Προς τούτο απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι ανώνυμες εταιρείες της παραγράφου 1 δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε ποδοσφαιρικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρείες.
3. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από Ο.Τ.Α.. Κατ' εξαίρεση, είναι επιτρεπτή η επιχορήγηση από Ο.Τ.Α. νησιωτικών περιοχών ανώνυμης εταιρείας ή ναυτικής εταιρείας του ν. 959/1979, που αυτοί έχουν συστήσει ή συμμετέχουν κατά πλειοψηφία στο εταιρικό τους κεφάλαιο για τη διεξαγωγή θαλάσσιων συγκοινωνιών και μεταφορών, καθώς επίσης και στις περιπτώσεις για τις οποίες υφίσταται ειδική νομοθετική ρύθμιση.
4. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., με εξαίρεση τις αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες, δεν συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις.
5. Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση ή η σύσταση εμπράγματος βάρους επί ακίνητης περιουσίας που έχει εισφερθεί από Δήμο ή Κοινότητα σε ανώνυμη εταιρεία, την οποία έχει συστήσει ή στην οποία συμμετέχει για την εξυπηρέτηση του καταστατικού της σκοπού, χωρίς την προηγούμενη έγκριση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.
6. Το προσωπικό των ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις προεδρικού διατάγματος, το οποίο εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η οποία παρέχεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός αφότου ζητηθεί.
7. Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. διενεργείται βάσει κανονισμού, ο οποίος καταρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Σε αυτόν

περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικές με τα αρμόδια όργανα της εταιρείας, τις προϋποθέσεις και τους όρους ανάθεσης ανάλογα με την εφαρμοζόμενη διαδικασία (ανοικτός, κλειστός διαγωνισμός, ανάθεση με διαπραγμάτευση) και τα κριτήρια και τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής, ούτως ώστε να εξασφαλίζονται οι αρχές της διαφάνειας και αντικειμενικότητας, όπως αυτές συνάγονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Για τις αναθέσεις της παραγράφου αυτής, των οποίων ο προϋπολογισμός υπερβαίνει τα όρια που προβλέπουν οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές οδηγίες, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτών.

8. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. συγχωνεύονται, διασπώνται ή λύνονται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει.

Λύονται υποχρεωτικώς, αν για τρεις συνεχείς εταιρικές χρήσεις μετά διετία από την ίδρυση τους είναι ζημιογόνες ή, αν για ισάριθμες φορές εντός δεκαετίας τα ίδια αυτών κεφάλαια, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, γίνουν κατώτερα του πενήντα τοις εκατό (50%) του μετοχικού κεφαλαίου.

Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 47 του κ.ν. 2190/1920, τυχόν αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου που καταβάλλεται από τους Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό μεγαλύτερο του ενός δεύτερου (1/2) αυτού.

## Άρθρο 266

### Δημοτικές και κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες

1. Για την αξιοποίηση της δημοτικής ή κοινοτικής ακίνητης περιουσίας ή για την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων είναι δυνατή η σύσταση ανώνυμης εταιρείας μόνο από ένα Δήμο ή μία Κοινότητα, οι οποίοι και εισφέρουν το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου.

2. Οι δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Τα οριζόμενα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου, εκ των οποίων τουλάχιστον ένα εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας δεν μπορεί να είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου προερχόμενο από τους αιρετούς εκπροσώπους του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Για την πρόσληψη Γενικού Διευθυντή, εφόσον δεν έχει ορισθεί Διευθύνων Σύμβουλος, ισχύουν κατ' αναλογία οι ρυθμίσεις του άρθρου 255 παράγραφος 4 του παρόντος.

3. Στην εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή η συμμετοχή του Δημοσίου ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων από εκείνα που ορίζονται στο άρθρο 252 παράγραφος 3α του παρόντος, εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων για τις ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α..

4. Η πρόσληψη προσωπικού, η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου, καθώς και η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες διενεργούνται βάσει των αντίστοιχων κανόνων που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

5. Κατά τα λοιπά, οι εταιρείες του άρθρου αυτού διέπονται από τις ρυθμίσεις



των ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. και τον κ.ν. 2190/1920.

Άρθρο 267

Κανόνες λειτουργίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α. ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. Οι υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 παρ. 9 του ν. 3274/2004 συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, διεπόμενες και από τους εξής κανόνες:

α) Ο διαχειριστικός έλεγχος της εταιρείας και η ευθύνη των μελών του οργάνου διοίκησης έναντι αυτής διέπονται, κατ' ανάλογη εφαρμογή, από τις διατάξεις που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις. Έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο μπορεί να ζητήσει οποιοσδήποτε εταίρος.

β) Η ευθύνη των εταίρων περιορίζεται μέχρι του ύψους της εισφοράς τους.

γ) Η πρόσληψη προσωπικού, η σύναψη συμβάσεων μισθώσεως έργου, καθώς και η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις αστικές εταιρείες Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα διενεργούνται βάσει των αντίστοιχων κανόνων που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

δ) Τηρούν λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας με τη διπλογραφική μέθοδο για την οικονομική διοίκηση και τη διαχείριση της περιουσίας τους από την πρώτη διαχειριστική περίοδο που αρχίζει μετά τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σε περίπτωση που τα βιβλία αυτά τηρούνται κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του Κ.Β.Σ. υποκαθιστούν την οριζόμενη από τον Κώδικα αυτόν υποχρέωση τήρησης βιβλίων Β' και Γ' κατηγορίας.

2. Εφεξής, η σύσταση από Δήμους ή Κοινότητες ή άλλους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, μόνο εφόσον τούτο προβλέπεται ρητά από ειδική νομοθετική ρύθμιση ή από το κανονιστικό πλαίσιο εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

3. Η συμμετοχή αστικών εταιρειών Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε προγραμματικές συμβάσεις, εκτός ρητής αντιθέτου νομοθετικής ρυθμίσεως, δεν επιτρέπεται.

4. Εντός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος, υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υποχρεούνται να κοινοποιήσουν στη διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης της οικείας Περιφέρειας κυρωμένο αντίγραφο της συστατικής τους πράξης. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν και για κάθε τροποποίηση αυτής.

Άρθρο 268

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση σε κοινωφελείς επιχειρήσεις ή σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. ή σε επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού, παροχής υπηρεσιών

συναφών ή συνδεδεμένων με το αντικείμενο της δραστηριότητας τους, αν ο προϋπολογισμός του αντικειμένου της ανάθεσης δεν υπερβαίνει το ποσό των σαράντα πέντε χιλιάδων ευρώ (45.000 ευρώ), και υπό την προϋπόθεση ότι οι υπηρεσίες θα παρασχεθούν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Η συνολική αξία των αναθέσεων Δήμου ή Κοινότητας προς μία επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει ετησίως το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000 ευρώ). Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και για τις αναθέσεις στις επιχειρήσεις του πρώτου εδαφίου από τα ιδρύματα, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και τους συνδέσμους αυτών. Στα ανωτέρω ποσά δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α..

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι δυνατόν να αναπροσαρμόζονται τα ποσά της παραγράφου αυτής και να ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της.

2. Η ανάθεση ειδικότερα εκπόνησης μελέτης προς επιχείρηση Ο.Τ.Α. επιτρέπεται μόνο, αν αυτή έχει προσωπικό ή συνεργάτες αντιστοίχου τίτλου σπουδών ή ειδικότητας.

3. Δήμοι που προκύπτουν από συνένωση άλλων Ο.Τ.Α. υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταργούμενων Ο.Τ.Α., τα οποία προκύπτουν από τη σύσταση ή τη συμμετοχή τους σε επιχείρηση Ο.Τ.Α..

4. α) Δημιουργείται Μητρώο Επιχειρήσεων Ο.Τ.Α., το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν τη σύσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. του παρόντος νόμου. Τα ανωτέρω στοιχεία κοινοποιούνται από τις επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. στην οικεία Περιφέρεια, η οποία τηρεί σχετική βάση δεδομένων, γνωστοποιούνται δε μετά από έλεγχο της πληρότητας τους στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β) Με βάση τα στοιχεία του Μητρώου η οικεία Περιφέρεια εκδίδει κάθε χρόνο βεβαίωση, η οποία περιέχει τα στοιχεία κάθε επιχείρησης Ο.Τ.Α. που είναι καταχωρημένη στο ανωτέρω Μητρώο. Η βεβαίωση αυτή συνυποβάλλεται στην οικεία Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) μαζί με τη φορολογική δήλωση της επιχείρησης.

γ) Επιχείρηση Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται να συμμετάσχει σε δημόσιο διαγωνισμό ή να εισπράξει οποιοδήποτε χρηματικό ποσό από Ο.Τ.Α. ή φορέα του δημόσιου τομέα, αν δεν υποβάλλει μαζί με τα αναγκαία κατά περίπτωση δικαιολογητικά τη βεβαίωση της προηγούμενης παραγράφου.

δ) Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., ορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που γνωστοποιούν οι επιχειρήσεις, ο χρόνος και ο τρόπος υποβολής των στοιχείων και έκδοσης της αντίστοιχης βεβαίωσης, η διαδικασία δημιουργίας και συντήρησης του Μητρώου, ο χρόνος έναρξης εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου, καθώς και κάθε ειδικό θέμα αναγκαίο για την εφαρμογή τους. Στα κοινοποιούμενα στοιχεία περιλαμβάνονται οπωσδήποτε οι προσλήψεις προσωπικού που οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. διενεργούν, καθώς και οι συμβάσεις μίσθωσης έργου και ανάθεσης ή ανάληψης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών που αυτές συνάπτουν.

5. Τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) που συστήνονται από Δήμο ή Κοινότητα και πιστοποιούνται ως τέτοια κατά την οικεία νομοθεσία, έχουν τη μορφή της κοινωφελούς δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ή της ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α.. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση της απευθείας ανάθεσης παροχής υπηρεσιών από Δήμο ή Κοινότητα προς Κ.Ε.Κ., το οποίο έχουν

συστήσει ή συμμετέχουν σε αυτό.

6. Η παροχή νομικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. είναι αυτοτελής, μη εξαρτώμενη από την ύπαρξη ή μη αντίστοιχης υπηρεσίας του οικείου Ο.Τ.Α..

Άρθρο 269

Συγχώνευση - Μετατροπή - Λύση Επιχειρήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος έως τις 31.12.2007, όσες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., τις οποίες είτε έχουν συστήσει οι ίδιοι είτε συμμετέχουν σε αυτές κατά πλειοψηφία φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν προσαρμόζουν το καταστατικό τους στις διατάξεις του παρόντος νόμου, λύνονται και τίθενται υπό εκκαθάριση.

2. Υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν έως 31.12.2007 κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 263.

3. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, με βάση τις υφιστάμενες ανάγκες του οικείου Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, είναι δυνατόν να μεταφερθεί πλεονάζον προσωπικό των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων ανεξαρτήτως ειδικότητας και χωρίς αίτηση του, σε αντίστοιχες υπηρεσίες αυτού ή των νομικών του προσώπων. Το προσωπικό αυτό πρέπει να απασχολείται στις επιχειρήσεις με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου μέχρι 31.12.2005.

4. Το μεταφερόμενο προσωπικό σε Δήμο ή Κοινότητα ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών καταλαμβάνει, είτε κενές οργανικές θέσεις είτε με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου συνιστώμενες προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αντίστοιχης ή παρεμφερούς ειδικότητας, διέπεται δε ως προς τους όρους και το ύψος της αμοιβής της εργασίας του από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας που ισχύουν εκάστοτε για το προσωπικό των Ο.Τ.Α., λαμβανομένης υπόψη της προϋπηρεσίας τους.

5. Η απόφαση μεταφοράς του προσωπικού εκδίδεται μέσα σε έναν (1) μήνα από τη σύσταση της νέας επιχείρησης, η δε πράξη σύστασης προσωρινών προσωποπαγών θέσεων εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Η αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού βαρύνει τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

7. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση λύσης ή διάσπασης αμιγούς επιχείρησης του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995, η οποία λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου που αναφέρεται στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθώς επίσης και στην περίπτωση που η προσαρμογή των καταστατικών σκοπών επιχείρησης αυτής της μορφής προς τις προβλέψεις των διατάξεων του άρθρου 254 του παρόντος συνεπάγεται, σύμφωνα με την οικονομοτεχνική μελέτη, μείωση του αναγκαίου αριθμού προσωπικού για τη

λειτουργία της.

8. Υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 είναι δυνατόν, έως τις 31.12.2007 και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 263 παράγραφος 2, να μετατραπούν, ως προς τους εμπορικούς ή βιομηχανικούς σκοπούς που επιδιώκουν, χωρίς στάδιο εκκαθάρισης, σε ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. ή σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 67 παρ. 2 του κ.ν. 2190/1920.

Η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων ή στοιχείων ενεργητικού και παθητικού στη νέα εταιρεία, καθώς και κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά τη σύσταση αυτής απολαύει των απαλλαγών που προβλέπει ο ν. 2166/1993. Εφόσον η νέα εταιρεία είναι δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία, είναι δυνατή η μεταφορά σε αυτήν προσωπικού της αμιγούς επιχείρησης με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

9. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν επιτρέπεται η σύσταση διαδημοτικών ή διακοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 285 του π.δ. 410/1995. Υφιστάμενες επιχειρήσεις αυτής της μορφής συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, διεπόμενες από την οικεία νομοθεσία. Σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται αναλόγως οι ρυθμίσεις των παραγράφων 3 έως 6 του παρόντος άρθρου. Η ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και στην περίπτωση λύσης υφιστάμενων ανωνύμων εταιρειών του π.δ. 410/1995, καθώς και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, των οποίων εταίροι είναι αποκλειστικά Ο.Τ.Α. ή και νομικά τους πρόσωπα. Στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται η σύσταση νέας επιχείρησης Ο.Τ.Α. από τους αυτούς εταίρους με την ίδια νομική μορφή και με τους αυτούς καταστατικούς σκοπούς.

10. α. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν επιτρέπεται η σύσταση κατασκευαστικών επιχειρήσεων από Δήμους ή Κοινότητες. Οι υφιστάμενες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. αυτής της μορφής λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, μετατρεπόμενες, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της οικείας νομοθεσίας, εντός του χρόνου που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, είτε σε ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. είτε σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, υπέχοντας τις υποχρεώσεις των αντίστοιχων εργοληπτικών επιχειρήσεων.

β. Σε επιχείρηση της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν ο Ο.Τ.Α. που την έχει συστήσει ή συμμετέχει σε αυτή να αναθέσει με απόφαση του οικείου συμβουλίου απευθείας την κατασκευή έργου ή τις εργασίες συντήρησης έργου, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 268.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η διαδικασία λήψης και εφαρμογής της απόφασης προσαρμογής του καταστατικού επιχείρησης κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού, τα σχετικά με τη λύση και εκκαθάριση των επιχειρήσεων που δεν προσαρμόζονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 270

Γενικές μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Επιχειρήσεις των παραγράφων 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου εξακολουθούν μέχρι τη συγχώνευση, λύση ή μετατροπή τους να διέπονται από τις αντίστοιχες διατάξεις του π.δ. 410/1995.

2. Το Μητρώο Επιχειρήσεων του άρθρου 25 παρ. 12 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α') ενσωματώνεται στο αντίστοιχο μητρώο του άρθρου 268 παράγραφος 4 του παρόντος από την έναρξη εφαρμογής του.

3. Προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται μέχρι την έναρξη εφαρμογής του παρόντος και στις οποίες συμμετέχουν και ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., ισχύουν μέχρι οριστικής εκτελέσεως του αντικειμένου τους.

4. Οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί, σύμφωνα με το άρθρο 36 του π.δ. 410/1995, σε δημοτικές επιχειρήσεις ασκούνται μέχρι την προσαρμογή του καταστατικού τους στις διατάξεις του παρόντος.

5. Αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, στις οποίες είχε ανατεθεί σύμφωνα με το καταστατικό τους η παροχή υπηρεσιών για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, συνεχίζουν να λειτουργούν έως τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες ιδρύθηκαν, καθώς και από τους όρους του καταστατικού τους. Οι παράγραφοι 3, 4, 5, και 6 του άρθρου 269 εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των ανωτέρω επιχειρήσεων μετά τη λήξη του χρόνου λειτουργίας τους.

#### Άρθρο 271

Ισχύς κανονιστικών ρυθμίσεων -Λοιπές μεταβατικές ρυθμίσεις

#### ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

#### ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

#### ΤΜΗΜΑ Α'

#### ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί, κατ' εξουσιοδότηση προγενέστερων διατάξεων, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων, από τον παρόντα Κώδικα, εφόσον δεν είναι αντίθετες προς το περιεχόμενο του.

2. Μέχρι την έναρξη ισχύος του Κώδικα Δημοτολογίων, κατά τη διάταξη του άρθρου 19 του ν. 3274/2004 (ΦΕΚ 195 Α'), καθώς και μέχρι την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται στο κεφάλαιο Γ' του ανωτέρω νόμου, για την κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου, η κατάρτιση και τήρηση των υφιστάμενων δημοτολογίων, ο τύπος αυτών, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία υποβολής τους για την εγγραφή, διαγραφή, διόρθωση, μεταβολή ή προσθήκη στοιχείων που λείπουν, καθώς και η διαδικασία ανασύνταξης τους λόγω καταστροφής ή απώλειας, εξακολουθεί να διέπεται από τις ρυθμίσεις του π.δ. 497/1991 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως ισχύει, καθώς και από τις διατάξεις της υπ' αριθμ. Φ. 42301 / 12168/1995 (ΦΕΚ 608 Β') απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται από την παράγραφο 10 του άρθρου 80 του παρόντος, εξακολουθεί να ισχύει το π.δ. 180/1979 (ΦΕΚ 46 Α').

4. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος, που προβλέπεται από το άρθρο 76 παράγραφος 3β, εξακολουθεί να ισχύει το π. δ. 23/2002 (ΦΕΚ 19

Α') καθώς και η διάταξη του άρθρου 35 παράγραφος 12 του ν. 3274/ 2004 (ΦΕΚ 195 Α').

5. Η επιτροπή του άρθρου 177 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως ισχύει, εξακολουθεί να λειτουργεί με την ίδια σύνθεση, επί ένα τρίμηνο και μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, προς έκδοση των αποφάσεων της επί των εκκρεμών υποθέσεων.

6. Υφιστάμενοι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι συνεχίζουν να λειτουργούν έως τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης, και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις, με τις οποίες ιδρύθηκαν, καθώς και από τους όρους του καταστατικού τους. Η παράγραφος 4 του άρθρου 250 εφαρμόζεται και για το προσωπικό των ανωτέρω Συνδέσμων.

7. Στο πλαίσιο των διεθνών συνεργασιών των Δήμων και Κοινοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 219, εξακολουθούν να λειτουργούν, με οποιαδήποτε μορφή κι αν είχαν συσταθεί, δίκτυα πόλεων και ενώσεων.

## Άρθρο 272

### Διαχείριση βοσκοτόπων

Τις περιουσίες, που ανήκαν πριν από το νόμο ΔΝΖ' σε τέως Δήμους και προέρχονται από ιδιωτικές βοσκές, που η χρήση τους είχε αφεθεί από τους ιδιοκτήτες στην κοινή χρήση, διαχειρίζεται το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαχείριση δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας.

Ειδικότερα, στους Δήμους ή στις Κοινότητες, που οι κάτοικοι τους μετακινούνται ομαδικά έξω από τη διοικητική περιφέρεια τους και στον ίδιο τόπο, για διαχείριση ή παραθερισμό, τις ανωτέρω βοσκές διαχειρίζεται ο Δήμος ή η Κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου γίνεται η διαχείριση ή ο παραθερισμός, και όχι ο Δήμος ή η Κοινότητα, στην Περιφέρεια του οποίου βρίσκονται οι βοσκές.

## Άρθρο 273

### Υπηρεσίες - Επίλυση διαφορών

1. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 2 του άρθρου 209 οι κάθε είδους υπηρεσίες, εκτός από τις υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α'), διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 28/1980 (ΦΕΚ 11 Α'), με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του π.δ. 346/1998 (ΦΕΚ 230 Α'), ως ισχύει.

2. Οι τυχόν διαφωνίες που προκύπτουν κατά την παροχή των υπηρεσιών της προηγούμενης παραγράφου επιλύονται, ως ακολούθως:

α) Για κάθε πράξη της επιβλέπουσας υπηρεσίας, για την οποία ο ανάδοχος κρίνει ότι είναι βλαπτική των συμφερόντων του, δικαιούται να υποβάλει ένσταση στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου του Δημοτικού και Κοινοτικού Ιδρύματος, των λοιπών δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων των νόμων 1069/1980 (ΦΕΚ 191 Α') και 890/1979 (ΦΕΚ 80 Α'), υποχρεωτικά μέσω της επιβλέπουσας υπηρεσίας, η οποία τη

διαβιβάζει σε αυτό, μαζί με τις παρατηρήσεις της, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Η ένσταση του αναδόχου ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αφότου ο ανάδοχος έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης πράξης ή από την επίδοση της με αποδεικτικό. Στην περίπτωση θεώρησης Πρωτοκόλλου Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) ή Συγκριτικού Πίνακα (Σ.Π.) από την τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η κατά τα ανωτέρω υποβολή της ένστασης του αναδόχου προς το συμβούλιο γίνεται μετά την επίδοση σε αυτόν από την επιβλέπουσα υπηρεσία με αποδεικτικό, του θεωρημένου από την τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ή Σ.Π.. Η ένσταση στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται υποχρεωτικά μέσω της τεχνικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία τη διαβιβάζει στο αρμόδιο για τη λήψη απόφασης συμβούλιο και στην επιβλέπουσα υπηρεσία, μαζί με τις παρατηρήσεις της. Το συμβούλιο οφείλει να αποφασίσει επί της ενστάσεως μέσα σε δύο (2) μήνες από την ημερομηνία που περιέρχεται σε αυτό.

β) Εάν ο ανάδοχος διαφωνεί προς την απόφαση του συμβουλίου ή περάσουν δύο (2) μήνες από την κατάθεση της ένστασης, χωρίς να έχει ληφθεί η απόφαση αυτή, μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας προς τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την επίδοση της απόφασης με αποδεικτικό ή την παρέλευση άπρακτης της δίμηνης προθεσμίας μέσα στην οποία έπρεπε να αποφανθεί το συμβούλιο. Η έκδοση ή η κοινοποίηση απόφασης του συμβουλίου επί της ενστάσεως μετά την πάροδο του διμήνου δεν μεταθέτει την έναρξη της ανωτέρω προθεσμίας για την άσκηση αίτησης θεραπείας, κατά τις επόμενες διατάξεις. Αίτηση θεραπείας μπορεί επίσης να ασκήσει ο ανάδοχος και όταν το συμβούλιο, μέσα στην ίδια ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών, δεν αποφαινεται σε πράξη της επιβλέπουσας υπηρεσίας, που προβλέπεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για την παροχή υπηρεσιών και υπόκεινται στην έγκριση του. Ομοίως, ο ανάδοχος δικαιούται να ασκήσει αίτηση θεραπείας για βλάβη των συμφερόντων του, που προκύπτει το πρώτον από απόφαση του συμβουλίου, καθώς και στην περίπτωση της κήρυξης του ως έκπτωτου από αυτό.

γ) Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας αποφαινεται επί της αιτήσεως θεραπείας, μετά από γνώμη του περιφερειακού συμβουλίου δημοσίων έργων, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή σε αυτόν της αίτησης θεραπείας.

Η διαφορά συζητείται στο ανωτέρω συμβούλιο, αφού πρώτα κληθούν υποχρεωτικά ο ανάδοχος και εκπρόσωπος του εργοδότη. Το συμβούλιο αυτό γνωμοδοτεί αιτιολογημένα από άποψη νομιμότητας και ουσίας, ακόμη και εάν δεν παραστούν αυτοί που έχουν κληθεί. Αρμόδια υπηρεσία για τη σχετική έγγραφη εισήγηση προς το οικείο συμβούλιο είναι η επιβλέπουσα υπηρεσία.

δ) Αν ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας δεν εκδώσει την απόφαση της μέσα στην καθορισμένη προθεσμία των τριών (3) μηνών ή κάποιος από τους συμβαλλόμενους δεν αποδεχθεί την απόφαση της, για την επίλυση της διαφοράς που δημιουργείται, αποφαινεται το αρμόδιο κατά περίπτωση Εφετείο στην Περιφέρεια του οποίου εκτελείται η προμήθεια ή παρέχονται οι υπηρεσίες. Το Εφετείο δικάζει ύστερα από προσφυγή που ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή πέρασε άπρακτη η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής απόφασης.

Πριν υποβληθεί η διαφορά των συμβαλλομένων στο Εφετείο, πρέπει να έχει εξαντληθεί η ανωτέρω διοικητική διαδικασία.

Κάθε αξίωση του αναδόχου υπηρεσιών κατά του εργοδότη ή αντίθετα του εργοδότη κατά του αναδόχου, όταν η τελευταία αυτή δεν στηρίζεται σε

απόφαση της αρμόδιας αρχής και για τις οποίες έγινε προσφυγή στο Εφετείο, παραγράφεται εάν κατά το διάστημα της επιδικίας παρήλθε διετία χωρίς να διακοπεί η παραγραφή. Για τις αξιώσεις των αναδόχων, που γεννήθηκαν νόμιμα και αναγνωρίστηκαν με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του β.δ. της 17ης Μαΐου/15ης Ιουνίου 1959 «Περί Οικονομικής Διοικήσεως και Λογιστικού Δήμων και Κοινοτήτων (ΦΕΚ 145 Α' και 197 Α')», όπως αυτό κάθε φορά ισχύει.

3. Μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 209 ισχύουν τα χρηματικά όρια της παρ. 3 του άρθρου 268 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με την παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3320/2005 (ΦΕΚ 48 Α').

4. Μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της παρ. 7 του άρθρου 209 ισχύει το χρηματικό όριο της παρ. 3 περίπτωσης γ' του άρθρου 266 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α').

#### Άρθρο 274

##### Σχολική περιουσία

1. Η απόφαση του Νομάρχη που προβλέπεται από το άρθρο 5 του ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110 Α') για τη μεταβίβαση της ακίνητης περιουσίας των δημόσιων σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στους Δήμους ή στις Κοινότητες εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η ανωτέρω απόφαση εκδίδεται από τον οικείο γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

2. Η μεταγραφή των αποφάσεων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται, σε όσες περιπτώσεις δεν έχει συντελεσθεί, στα οικεία υποθηκοφυλακεία, ατελώς, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος.

#### Άρθρο 275

##### Πληθυσμός

##### ΤΜΗΜΑ Β'

##### ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, νοείται ο πραγματικός πληθυσμός, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, που έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

#### Άρθρο 276

##### Φορολογικές απαλλαγές και ατέλειες

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι αποκλειστικώς κοινωφελούς χαρακτήρα αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας και οι



Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων απαλλάσσονται εν γένει από κάθε δημόσιο, άμεσο ή έμμεσο, δημοτικό, κοινοτικό ή λιμενικό φόρο, τέλος, δικαστικό ένσημο και εισφορά υπέρ οποιουδήποτε ταμείου, εισφορά υπέρ της Ε.Ρ.Τ. - Α.Ε., από κρατήσεις και από κάθε δικαστικό τέλος στις δίκες τους, με την επιφύλαξη των εκάστοτε ισχυουσών φορολογικών ρυθμίσεων. Επίσης έχουν όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες και τα δικαστικά, διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο.

Απαλλαγές που προβλέπονται υπέρ του Δημοσίου από το παράβολο για άσκηση ένδικων μέσων, για την εισφορά υπέρ του ταμείου χρηματοδότησης δικαστικών κτιρίων, για το δικαστικό ένσημο αντιγράφων και για τα δικαιώματα υπέρ των έμμισθων υποθηκοφυλάκων, ισχύουν και για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα, τους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, τις Τοπικές Ενώσεις και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Για την παραγραφή των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. εφαρμόζονται οι διατάξεις που διέπουν την παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου. Κάθε άλλη διάταξη που ορίζει μεγαλύτερο χρόνο παραγραφής των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. καταργείται.

3. Ο νόμιμος τόκος και ο τόκος υπερημερίας κάθε οφειλής των Ο.Τ.Α. ανέρχεται στο ποσοστό που ορίζεται για τις αντίστοιχες οφειλές του Δημοσίου.

#### Άρθρο 277

Διατήρηση διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση ακινήτου σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν την παραχώρηση, εκ μέρους του Δημοσίου ή άλλων νομικών προσώπων, ακινήτων στους Δήμους, στις Κοινότητες, στα ιδρύματα και στα άλλα νομικά πρόσωπα των Δήμων και Κοινοτήτων διατηρούν την ισχύ τους.

#### Άρθρο 278

Αναπροσαρμογή χρηματικών ορίων και ποσών

Τα χρηματικά όρια και ποσά, που ορίζονται στον παρόντα Κώδικα και στις κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενες πράξεις, μπορούν να αυξομειώνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

#### Άρθρο 279

Βεβαίωση μόνιμης κατοικίας

Η ιδιότητα μόνιμου κατοίκου, όπου αυτή απαιτείται, βεβαιώνεται από τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας. Η οικεία βεβαίωση χορηγείται εφόσον προκύπτει πραγματική εγκατάσταση στο Δήμο ή στην Κοινότητα, που αποδεικνύεται με την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο απόδειξης λογαριασμού Δ.Ε.Κ.Ο. ή αντιγράφου εκκαθαριστικού της οικείας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.). Εάν, αιτιολογημένως, η ιδιότητα του μόνι-

μου κατοίκου δεν μπορεί να αποδειχθεί από τα ανωτέρω δικαιολογητικά, αποδεικνύεται από τον ενδιαφερόμενο με κάθε άλλο πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοναδικό αποδεικτικό μέσο. Σε κάθε περίπτωση ο Δήμαρχος δύναται να αρνηθεί τη χορήγηση της βεβαίωσης με παράθεση ειδικής αιτιολογίας.

#### Άρθρο 280

##### Δικαστικές ενέργειες νομικών προσώπων

Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 103 του παρόντος εφαρμόζεται και στις αντίστοιχες αποφάσεις, που λαμβάνονται από τα διοικητικά συμβούλια των ιδρυμάτων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των Δήμων και Κοινοτήτων.

#### Άρθρο 281

##### Αμοιβή πληρεξουσίων δικηγόρων

1. Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, που διορίζονται από Δήμο ή Κοινότητα αμείβονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί Δικηγόρων που ισχύουν κάθε φορά. Η αμοιβή τους μπορεί να ελαττωθεί, με απόφαση του δικαστηρίου που δικάζει πίνακα αμοιβών τους έως το πενήντα τοις εκατό (50%) των κατώτατων ορίων που ορίζονται στον Κώδικα, ύστερα από εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει διορίσει το δικηγόρο.

2. Τα δικαστήρια μπορούν να καθορίζουν το ποσό της δικαστικής δαπάνης που επιδικάζεται σε βάρος ή υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, σε ποσό που φθάνει έως το πενήντα τοις εκατό (50%) των κατώτατων ορίων που ορίζονται από τον Κώδικα περί Δικηγόρων.

3. Για την εξώδικη ή δικαστική αντιμετώπιση νομικών ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία ή σπουδαιότητα και απαιτούν εξειδικευμένη νομική γνώση ή εμπειρία, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου κατά παρέκκλιση των προηγούμενων παραγράφων. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών τους.

#### Άρθρο 282

##### Αποζημιώσεις μελών επιτροπών και συμβουλίων

Ο Πρόεδρος, τα μέλη και ο Γραμματέας όλων των συμβουλίων και επιτροπών που συνιστώνται, κατ' εφαρμογή του παρόντος, παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε ώρες που δεν είναι εργάσιμες. Στους ανωτέρω χορηγείται αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν.

#### Άρθρο 283

Οδοιπορικά έξοδα αποζημίωσης μελών της επιτροπής ορίων - Αμοιβή μελών Συμβουλίου Τοπωνυμίων

1. Στα μέλη της Επιτροπής του άρθρου 11 χορηγούνται οδοιπορικά έξοδα και έξοδα μετακίνησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2685/1999 (ΦΕΚ 3 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει. Η αποζημίωση, κατά συνεδρίαση, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Τα οδοιπορικά έξοδα, τα έξοδα μετακίνησης, οι αποζημιώσεις και οι δαπάνες λειτουργίας της επιτροπής ορίων επιβαρύνουν τους ενδιαφερόμενους Δήμους και Κοινότητες και κατανέμονται μεταξύ τους με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Η αμοιβή των μελών του συμβουλίου του άρθρου 7 και των επιτροπών των άρθρων 6 και 8 του παρόντος, καθώς και των εισηγητών και των γραμματέων αυτών καθορίζεται, κατά συνεδρίαση, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Άρθρο 284

Γενικές διατάξεις για τις επιδόσεις, κοινοποιήσεις και δημοσιεύσεις

1. Οι επιδόσεις ή κοινοποιήσεις πράξεων των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών που προβλέπονται από τον Κώδικα γίνονται από όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας ή της αρμόδιας δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας με επίδοση ή με το ταχυδρομείο με απόδειξη ή με τηλεγράφημα με απόδειξη.

2. Οι δημοσιεύσεις, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προορισμένος για αυτόν το σκοπό. Για τις δημοσιεύσεις αυτές συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο μαρτύρων.

Άρθρο 285

Ενημερότητα οφειλών

Προϋπόθεση για τη χορήγηση οποιασδήποτε μορφής αδειών από Δήμους και Κοινότητες είναι η μη ύπαρξη, εις βάρος του ενδιαφερομένου, βεβαιωμένων ληξιπρόθεσμων οφειλών προς αυτούς, με εξαίρεση τις περιπτώσεις εκκρεμοδικίας και του διακανονισμού καταβολής αυτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Άρθρο 286

Ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων

Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και τα νομικά τους πρόσωπα μπορούν να ασφαλίζουν τα περιουσιακά τους στοιχεία, καθώς και την αστική τους ευθύνη.

Άρθρο 287

Παραπομπή σε ειδικούς νόμους

1. Όπου στις διατάξεις του παρόντος γίνεται παραπομπή σε ειδικούς νόμους και σε πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση αυτών, αυτή αναφέρεται σε κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση, συμπλήρωση ή αντικατάσταση τούτων.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, καθώς και ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.

#### Άρθρο δεύτερο

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, σύμφωνα με το άρθρο τέταρτο και με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 273, καθώς και των ειδικών ρυθμίσεων του παρόντος, καταργείται το π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη αντίθετου περιεχομένου.

#### Άρθρο τρίτο

Οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές του έτους 2006 θα διεξαχθούν την πρώτη Κυριακή μετά την δεκάτη του μηνός Οκτωβρίου 2006.

Κατά τις ίδιες εκλογές δεν ισχύει το κώλυμα εκλογιμότητας του άρθρου 29 παράγραφος 1 περίπτωση δ' του παρόντος.

Κατά τις ανωτέρω εκλογές, όπου στις διατάξεις του παρόντος, με εξαίρεση εκείνη της παραγράφου 6 του άρθρου 32, καθώς και στις αναλόγως εφαρμοζόμενες διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, αναφέρεται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αρμόδιο όργανο για τη διεξαγωγή τους είναι ο οικείος Νομάρχης.

#### Άρθρο τέταρτο

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από 1.1.2007, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 2, 5, 19 έως και 74, 77 και 78, 80, 81, 83 έως και 85, 88, 117, 127, 140, 141 έως και 147, 161, 163, 164, 176, 177, 202 και 219 έως και 221, 252 έως 270, η ισχύς των οποίων, υπό την επιφύλαξη του προηγούμενου άρθρου, αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.